

Gjensidige

Integrert årsrapport 2019

Vi er Gjensidige

Vi er Gjensidige

Alt begynte med en tanke om fellesskap. Brant det på nabogården, kunne den gjenreises ved hjelp av det folk hadde betalt inn til brannkassen – i fellesskap.

I dag, over 200 år senere, er dette gjensidighetsprinsippet viktigere enn noen gang. Ingen lever bare for seg selv. Alle må gjøre sitt. For miljøet, for balanse, for trygghet, for hverandre. Det er dette vi er. **Vi er Gjensidige.**

Året som gikk

Digitale tjenester

Stadig flere spørsmål kan løses digitalt. Skademelding personforsikringer, tilbud på pensjonsforsikring, og legetjenester, var blant nye digitale tilbud i 2019.

Forenklet struktur

Datterselskapene Nykredit Forsikring og Mølholm Forsikring ble fusjonert med Gjensidige Forsikring ASA, og inngår i selskapets danske filial.

Hovedsponsor for Tre kronor

Gjensidige ble hovedsponsor for det svenske ishockeylandslaget for herrer, populært kalt Tre kronor.

Salg av Gjensidige Bank og samarbeid med Nordea

Salget av Gjensidige Bank ble gjennomført i første kvartal 2019 med et salgsproveny på 5,6 milliarder kroner. Samtidig innledet vi et samarbeid med Nordea om distribusjon av bank- og forsikringstjenester i Norge.

Å dele er et valg

For tiende år på rad mottok Gjensidige-kunder kundeutbytte. Kundene mottok 2,2 milliarder kroner, som tilsvarte 14 prosent av premiene de betalte året før.

Sommerturné mot trafikkulykker

I samarbeid med Trafikksikkerhetsforeningen deltok Gjensidige på en sommerturné i Norge, som hadde som formål å redusere antall trafikkulykker.

Ny klimamodell

Gjensidige inngikk avtale med Norsk Regnesentral om utvikling av nye modeller for prediksjon av nedbør. Modellene ventes å gi bedre grunnlag for prising av risiko og forebygging av skader.

Ny avtale med Norges Bondelag

Gjensidige og Norges Bondelag fornyet sin samarbeidsavtale for nye 5 år. Som del av den nye avtalen vil partene etablere et bærekraftfond som skal bidra til et fremtidsrettet landbruk i Norge.

Mangfoldsdag i Gjensidige

HR arrangerte en mangfoldsdag med innlegg fra interne og eksterne krefter om mangfold og inkludering i arbeidslivet. Arrangementet var tilgjengelig for alle medarbeidere via webcast.

Samarbeid med Karsten Warholm

Gjensidige inngikk sponsoravtale med Karsten Warholm, som blant mange prestasjoner i 2019 ble verdensmester i hekkeløp. Warholm ble kåret til årets friidrettsutøver i Europa av det europeiske friidrettsforbundet.

1 av 3 reiseskader fullautomatisert

Stadig flere skademeldinger behandles automatisk, av roboter eller algoritmer i vårt kjernesystem. Skader på bilglass behandles utelukkende maskinelt, og sommeren 2019 passerte vi 1 av 3 for reiseskader.

Bransjens beste omdømme

Ifølge IPSOS' omdømmeundersøkelse hadde Gjensidige det beste omdømmet i den norske finansnæringen. Ifølge Sustainable Brand Index har Gjensidige det beste omdømmet når det gjelder bærekraft i norsk finansnæring.

43 prosent avkastning

Gjensidiges eiere fikk en avkastning på 43 prosent i 2019, som følge av aksjeutbytte og kursstigning.

Om denne rapporten

Årsrapporten for 2019 er en integrert rapport basert på rammeverket fra IIRC – the International Integrated Reporting Council. Den er utarbeidet i henhold til the Global Reporting Initiative's – GRIs – kjerneprinsipper og Oslo Børs' anbefaling for bærekraftrapportering. I rapporten kan du lese hvordan vi arbeider for å skape verdi på kort og lang sikt for våre kunder, eiere, ansatte og samfunnet for øvrig, og hvordan bærekraft er integrert i vår virksomhet. Vi har valgt å benytte rammeverket for integrert rapportering da vi mener dette bidrar til å presentere Gjensidige og vår verdiskaping på en god måte. Rapporten blir kun publisert digitalt, og er tilgjengelig på www.gjensidige.no.

Kravene til styrets årsberetning er dekket i ulike kapitler gjennom den integrerte rapporten. For fullstendig oversikt, se «Vedlegg 1 – sjekkliste GRI og styrets årsberetning».

Ved eventuelle avvik er det den norske versjonen av årsrapporten som gjelder.

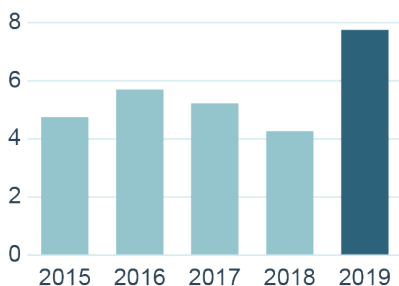
Innhold

Vi er Gjensidige	3
Året som gikk	4
Om denne rapporten	7
Innhold	8
Nøkkeltall og alternative resultatmål	9
Endringskraft og bærekraft	12
God. Bedre. Bærekraftig.	14
Vår misjon og visjon – mål og strategier	17
Hvem vi er	18
Kunden i sentrum	18
Gjensidiges mål	20
Gjensidiges strategi	22
Forretningsmodellen vår - slik skaper vi verdier	27
Gjensidiges forretningsmodell	28
Verdier vi skaper for våre interessenter	31
Hvordan Gjensidige bidrar til FNs bærekraftmål	31
Skadeforebygging – det mest bærekraftige	33
Solid posisjon i et attraktivt marked – vi har lojale kunder	34
Våre markeder	36
Forsikringssegmentene våre	37
Kapitalforvaltningen vår	41
God styring og kontroll – vi tar vårt ansvar på alvor	44
God risikoforståelse og styring er avgjørende for langsiktig verdiskaping	46
Code of Conduct	49
Eierstyring og selskapsledelse	52
Risiko – det vi lever av	56
Kundeløftet vårt – Gjensidigeopplevelsen i alt vi gjør	62
Vårt kundeløfte	64
Organisasjonen vår – vi skaper trygghet for å tenke nytt	66
Konsernledelsen	68
Våre kjerneverdier	71
Engasjerte ansatte	73
Vårt samfunnsengasjement – verden er større enn Gjensidige	76
Vårt sosiale engasjement	78
Vårt engasjement for klima og miljø	80
Vårt engasjement for våre leverandører	82
Vårt engasjement for våre eiere og långivere	83
Verdier vi skapte i 2019	84
Tryggere samfunn	86
Redusere CO ₂ -intensitet	92
Ansvarlige investeringer	96
Redegjørelse for årsregnskapet	98
Strategi og fremtidsutsikter	109
Regnskap og noter	111
Erklæring fra styret og daglig leder	206
Revisjonsberetning	207
Vedlegg 1 – Sjekkliste GRI og styrets årsberetning	212
Vedlegg 2 – Beskrivelse av rating og hvem vi støtter	213

Nøkkeltall og alternative resultatmål

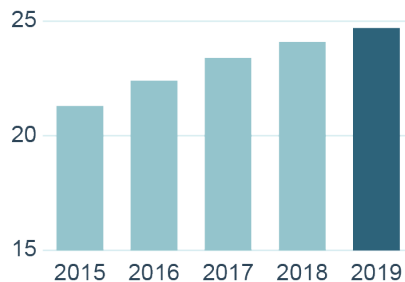
Resultat før skatt

NOK mrd

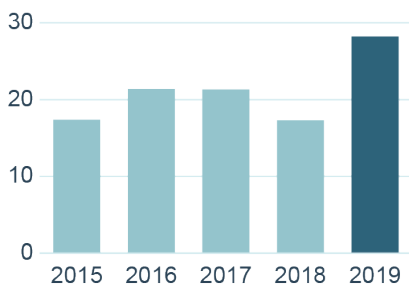
Premieinntekter skadeforsikring

NOK mrd

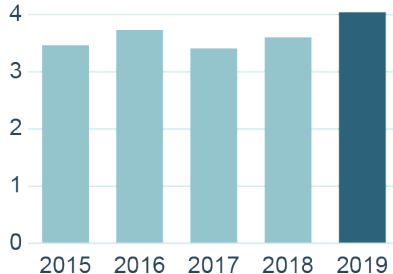
Egenkapitalavkastning¹

%

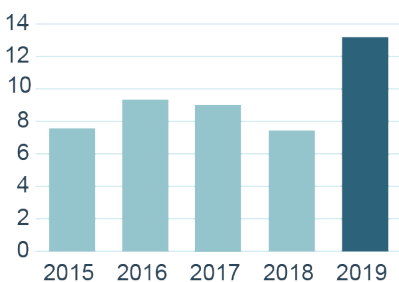
Forsikringsresultat skadeforsikring¹

NOK mrd

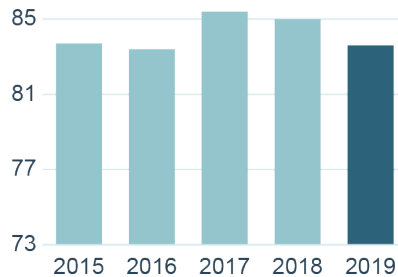
Resultat per aksje

NOK

Combined ratio skadeforsikring¹

%

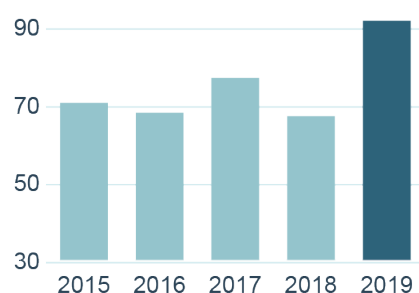
¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019.

12,25..

...kroner per aksje i
foreslått utbytte

Markedsverdi per 31.12.

NOK mrd

Utbytte per aksje

	Basert på årets resultat	Utdeling av overskuddskapital
2019 ¹	7,25	5,00
2018	7,10	
2017	7,10	
2016	6,80	
2015	6,40	6,00

¹ Foreslått

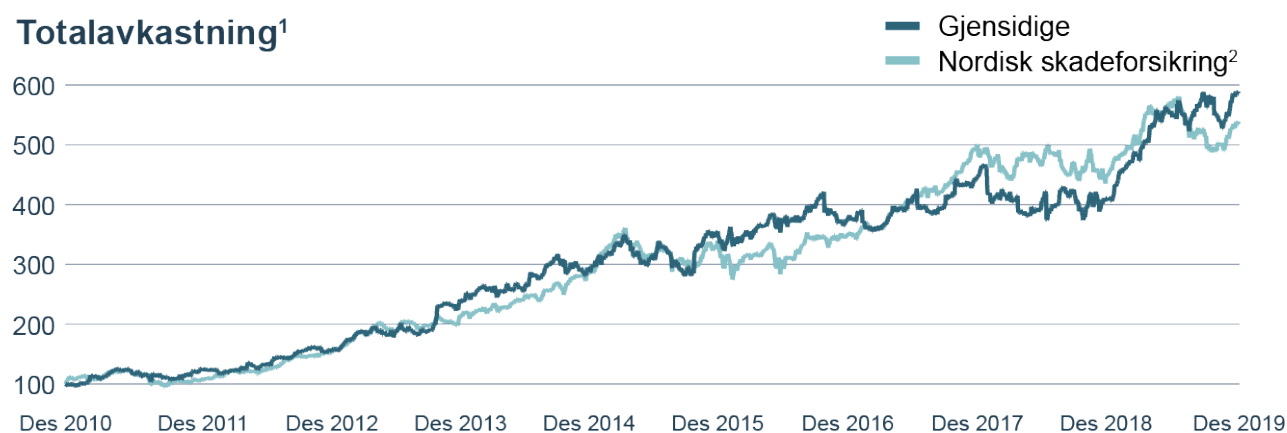
Totalavkastning¹

	Siste år	Siste to år	Fra notering 10.12.2010
Gjensidige	43 %	31 %	486 %
Nordisk skadeforsikring ²	19 %	7 %	435 %

¹ Utbytte reinvestert

² Uvektet gjennomsnitt i lokal valuta for Tryg, Topdanmark, Sampo og Alm. Brand

Totalavkastning¹

¹ Utbytte reinvestert

² Uvektet gjennomsnitt i lokal valuta for Tryg, Topdanmark, Sampo and Alm.Brand

Nøkkeltall og alternative resultatmål

		2019	2018	2017	2016	2015
Premieinntekter fra skadeforsikring	Millioner kroner	24.650,4	24.052,8	23.398,3	22.441,9	21.272,0
Andre inntekter	Millioner kroner	1.051,5	942,0	736,6	677,6	572,9
Netto inntekter fra investeringer	Millioner kroner	3.860,3	830,2	2.002,2	2.152,6	1.488,2
Erstatningskostnader fra skadeforsikring	Millioner kroner	(16.978,6)	(16.791,1)	(16.401,7)	(15.515,9)	(14.597,5)
Erstatningskostnader fra pensjon	Millioner kroner	(616,3)	(566,8)	(430,6)	(391,3)	(295,2)
Driftskostnader fra skadeforsikring	Millioner kroner	(3.635,4)	(3.655,9)	(3.586,5)	(3.191,4)	(3.217,6)
Andre driftskostnader	Millioner kroner	(578,2)	(546,2)	(501,6)	(470,1)	(476,7)
Skattekostnad	Millioner kroner	(1.197,6)	(883,5)	(1.156,6)	(1.363,0)	(1.184,5)
Resultat fra videreført virksomhet	Millioner kroner	6.556,1	3.381,6	4.060,2	4.340,5	3.561,6
Resultat fra avviklet virksomhet	Millioner kroner	37,6	334,9	459,1	325,4	223,1
Resultat fra videreført og avviklet virksomhet	Millioner kroner	6.593,8	3.716,4	4.519,3	4.665,9	3.784,7
Resultat per aksje fra videreført og avviklet virksomhet	Kroner	13,19	7,44	9,05	9,34	7,57
Utbytte per aksje (basert på årets resultat)	Kroner	7,25	7,10	7,10	6,80	6,40
Utbytte per aksje (overskuddskapital)	Kroner	5,00				6,00
Hovedtall skadeforsikring						
Forsikringsresultat ¹	Millioner kroner	4.036,4	3.605,8	3.410,1	3.734,6	3.456,9
Storskader ¹	Millioner kroner	635,0	954,7	577,4	871,8	880,3
Avviklingsgevinst/(-tap) ¹	Millioner kroner	1.363,2	2.356,9	1.030,3	1.023,4	724,8
Combined ratio ¹	Prosent	83,6	85,0	85,4	83,4	83,7
Skadeprosent ¹	Prosent	68,9	69,8	70,1	69,1	68,6
Underliggende frekvensskadeprosent ¹	Prosent	71,8	75,6	72,0	69,8	67,9
Kostnadsandel ¹	Prosent	14,7	15,2	15,3	14,2	15,1
Finansiell stilling						
Investeringsportefølje ²	Millioner kroner	59.054,4	52.816,0	54.860,2	53.957,7	57.173,9
Egenkapital	Millioner kroner	26.192,2	23.845,2	23.703,1	22.326,0	23.330,6
Sum egenkapital og forpliktelser	Millioner kroner	112.405,9	156.762,9	149.072,4	135.926,6	129.264,4
Avkastning						
Finansavkastning ¹	Prosent	4,1	1,5	3,7	3,9	2,6
Egenkapitalavkastning ¹	Prosent	28,2	17,3	21,3	21,4	17,4
Miljøet						
Energiforbruk	MWh	10.172	12.671	12.773	11.988	11.131
CO ₂ -utslipp, scope 1 og 2 ³	Tonn CO ₂ e	1.059	5.426	5.354	5.150	5.456
CO ₂ -utslipp, scope 3 reiser og transport ⁴	Tonn CO ₂ e	1.915	1.475			
CO ₂ -utslipp, scope 3 skadeprosesser ⁴	Tonn CO ₂ e	41.782				
CO ₂ -intensitet ⁵	Andel	1,7				
Medarbeidere						
Antall ansatte i konsernet	Personer	3.674	3.893	3.834	4.005	3.908
Kjønnsfordeling menn/kvinner	Prosent	53/47	52/48	52/48	53/47	52/48
Kjønnsfordeling menn/kvinner i ledende stillinger	Prosent	62/38	63/37	63/37	64/36	63/37
Antall kursdøgn	Dager	5.255	5.982	6.960	7.487	5.524
Turnover ansatte, Gjensidige Forsikring	Prosent	11,1	12,4	15,3	9,7	9,6
Sykefravær, Gjensidige Forsikring	Prosent	3,9	3,8	3,9	3,9	4,1
Forhold mellom snittlønn og konserndirektørers lønn ⁶	Prosent	22	22			
Kunder						
Digitale kunder ⁷	Prosent	77	73	70	65	60
Digitale skademeldinger ⁸	Prosent	73	63			
Kundetilfredshet (KTI)	Poeng	78	78			
Ansvarlige investeringer						
Selskaper ekskludert	Antall	103	91	89	85	80

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMS Gjensidige Forsikring Group 2019.

² Investeringsporteføljen omfatter alle investeringsmidler i konsernet, med unntak av Pensjon.

³ Scope1: Direkte utslipp fra firmabiler. Scope 2: Utslipp knyttet til energiforbruk, se side 95.

⁴ Scope 3: Utslipp knyttet til reiser og transport

Scope 3: Utslipp knyttet til skadeprosesser, materialforbruk og avfall, se side 93

⁵ CO₂-intensitet: CO₂-utslipp i tonn fra skadeprosesser delt på opptjent premie i millioner kroner fra skadeforsikring.

⁶ Norge, Sverige og Danmark.

⁷ Privat-segmentet.

⁸ Privat- og næringslivssegmentet.

Endringskraft og bærekraft

Gjennom mer enn 200 år har Gjensidige spilt en viktig rolle i utviklingen av samfunnet slik vi kjenner det i dag. Gjensidige har ikke bare overlevd, men utviklet seg til å bli et ledende selskap i vår del av verden. Nøkkelen til denne utviklingen har vært endringskraft. Kraft til å endre virksomheten i takt med nye krav fra omgivelsene, og kraft til å påvirke samfunnsutviklingen.

Vår evne til å skape verdier for kunder, ansatte, eiere og samfunnet for øvrig er avhengig av at vi bevarer og styrker denne kraften. Teknologi, kundeadferd og reguleringer har endret seg betydelig de siste årene, og utviklingen vil trolig fortsette med uforminsket kraft.

Best i dag, best i morgen

Kjernen i Gjensidiges konkurransekraft er å tilby de beste kundeopplevelsene i bransjen. Selskapets strategiske plattform reflekterer at dette både forutsetter sterk kundeorientering i hele organisasjonen, og effektiv drift.

For å kunne levere dette kreves en sterk merkevare, riktig teknologi og en organisasjon preget av god ledelse, kompetanse og kultur. Bærekraft og samfunnsansvar må være integrert i selskapets drift og et fundament for hele virksomheten. Styret mener at arbeidet med bærekraft er viktig for selskapets verdiutvikling.

Disse egenskapene må derfor videreutvikles for å sikre sterk konkurransekraft og verdiskaping også fremover. På kort sikt venter vi at markedsbildet og konkurransesituasjonen ikke vil endre seg radikalt. På lang sikt er usikkerheten større, og scenarioanalyser viser et bredt mulighetsrom. Gjensidige må derfor sikre tilstrekkelig fleksibilitet til raskt å kunne gripe muligheter og svare på trusler.

En bærekraftig strategi

Langsiktig verdiskaping forutsetter at vi driver virksomheten på en bærekraftig måte. Derfor er bærekraft en integrert del av vår strategi. Gjensidige har sluttet seg til FNs Global Compact-prinsipper for bærekraftig drift, og vi arbeider for å drive vår virksomhet i henhold til FNs føre var-prinsipper. Vi har pekt ut 5 av FNs 17 bærekraftsmål som særlig relevante for Gjensidige, men vår virksomhet understøtter de fleste målene. Ved å arbeide med disse målene, skal vi bidra til det grønne skiftet, i tråd med Finans Norges veikart for en lønnsom og bærekraftig finansnæring.

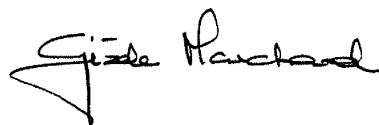
Bærekraftarbeidet i Gjensidige favner både om økonomi, miljø, sosiale forhold og selskapsstyring. Det er særlig innen tre hovedområder Gjensidiges virksomhet skal utgjøre en forskjell: Vi skal bidra til et tryggere samfunn, redusert CO₂-intensitet og ansvarlige investeringer.

Verdiskaping for kunder, ansatte, eiere og samfunnet for øvrig

Gjensidige skal tilby førsteklasses produkter og løsninger som skaper trygghet for kundene, og som det er høy betalingsvilje for. God kostnadskontroll skal sikre at selskapet bruker så lite av samfunnets ressurser som mulig, og god risiko- og kapitalstyring skal sikre at selskapet ikke legger beslag på mer kapital enn det som er nødvendig for å være en solid, stabil og forutsigbar aktør.

Slik skal Gjensidige skape attraktiv avkastning for eierne, de beste løsningene for kundene, en utviklende arbeidsplass for medarbeiderne, og et mer bærekraftig samfunn.

Gisele Marchand
Styreleder

A portrait of a middle-aged woman with short, layered grey hair and bangs. She is smiling and wearing a black long-sleeved top. The background is a blurred outdoor setting with trees and a building.

**– Bærekraftarbeidet i
Gjensidige favner både
om økonomi, miljø,
sosiale forhold og
selskapsstyring.**

God. Bedre. Bærekraftig.

Resultatet for 2019 er det beste vi har levert noensinne. Det er flere årsaker til den sterke fremgangen fra 2018.

Vi har blant annet justert priser og vilkår på produkter der lønnsomheten har vært for svak. I tillegg var været i 2019 mer normalt enn ekstremværet vi hadde i 2018.

Jeg er godt fornøyd med de lønnsomhetstiltakene som er gjennomført, og den effekten vi har oppnådd. Vi har lyktes med å gjennomføre reprising uten vesentlig tap av volum. Kvaliteten på porteføljen har også blitt bedre, ettersom vi har hatt lavest avgang i kundegrupper med god lønnsomhet.

Utenfor Norge har vi i flere år arbeidet for å styrke lønnsomheten. Utviklingen er positiv, men mesteparten av effektene ligger fortsatt foran oss. I likhet med i Norge, har vi gjennomført pristiltak, og vi har kuttet kostnader ved å rasjonalisere prosesser både i Danmark, Sverige og de baltiske land.

Strategiske prioriteringer

For å opprettholde og styrke Gjensidiges konkurransekraft, er det avgjørende å videreutvikle konsernets analytiske kapasitet og kompetanse. Derfor har vi startet et arbeid med å implementere nytt kjernesystem og ny teknologisk infrastruktur samt mer avanserte tariff og CRM. Dette vil åpne for bedre kjerneprosesser, økt effektivitet og mer fleksibilitet, slik at vi raskere kan reagere på markedsendringer og sikre et best mulig tilbud til kundene til enhver tid. Det vil også skape muligheter for bredere verdiforslag, alene eller i allianse med andre aktører, slik at vi i enda sterkere grad kan tilby en trygg og problemfri tilværelse for kundene.

Gjensidige Bank og Nordea

I mars 2019 overtok Nordea Gjensidige Bank. Som en del av avtalen med Nordea har vi innledet et samarbeid om kryssdistribusjon i Norge. Dermed får Nordeas kunder tilgang til Gjensidiges brede tilbud av forsikringstjenester, og våre kunder får tilgang til banktjenester i Nordea. Samarbeidet gjaldt i første omgang privatkunder, men ble raskt utvidet til også å gjelde næringslivskunder. Flere steder i landet er

Gjensidige og Nordeas kontorer nå samlokalisert, slik at vi kan betjene kundene enda bedre. Samarbeidet har fått en svært lovende start, preget av lojalitet fra begge parter, og en sterk vilje til å løse utfordringer på en smidig måte. Jeg er sikker på at vi vil høste stadig større fordeler av samarbeidet fremover.

I forkant med klimaregnskap

2019 ble året da bærekraft for alvor kom på alles lepper; og da særlig knyttet til klima. Gjensidige har i flere år beregnet og rapportert klimautslipp fra egen virksomhet. I år går Gjensidige foran i skadeforsikringsbransjen og lanserer klimaregnskap også for deler av vår leverandørkjede. I første omgang har vi kalkulert klimautslipp basert på materialforbruk i skadeprosesser for Motor og Eiendom. Dette er første skritt på veien mot å få til mer bærekraftige erstatninger med mindre klimaavtrykk. Dette vil kreve nytenkning både i egen virksomhet, blant våre leverandører og hos våre kunder. Vi er forberedt på at det kan ta tid å endre innarbeidede metoder, men jeg opplever stor entusiasme blant alle som er involvert i arbeidet. Jeg er overbevist om at vi vil nå de mål styret har satt for reduksjon i klimaintensitet.

Det aller viktigste vi som skadeforsikringsselskap kan bidra med i det grønne skiftet, er likevel skadeforebygging. Gjensidige har drevet skadeforebygging i over 200 år, og fremover vil vi prioritere dette arbeidet enda høyere.

God. Bedre. Bærekraftig

Gjensidige var også i 2019 blant de best likte forsikrings-selskapene i vårt største marked; Norge. Ifølge Sustainable Brand Index og Ipsos Reputation Survey har vi også bransjens sterkeste omdømme når det gjelder samfunnsansvar og bærekraft. Dette er en posisjon vi skal ta vare på ved å dyrke og videreutvikle gode verdier, tilby kundene enda bedre råd og løsninger, og delta i det grønne skiftet med bærekraftige tiltak.

Vi skal sikre kundens liv, helse og verdier på en bærekraftig måte.

Helge Leiro Baastad
Konsernsjef

**– Resultatet
for 2019 er det
beste vi har levert
noensinne.**

Vår misjon og visjon – mål og strategier

Målene våre er basert på ønsker om gode økonomiske resultater og en så bærekraftig drift som mulig. Strategisk jobber vi med effektivitet på kort sikt, utvikling på litt lengre sikt – og bærekraftig verdiskaping i det lange løp.

Gjensidige skal være et ledende skadeforsikringsselskap med virksomhet i Norden og Baltikum. Høy grad av kundeorientering skal kombineres med kostnadseffektiv drift. Bærekraftige valg og løsninger er en forutsetning for langsiktig verdiskaping. Fusjoner, oppkjøp og strategiske allianser skal komplettere organisk vekst og bidra til at konsernet leverer på strategiske mål. Lønnsomhet skal fortsatt prioriteres fremfor vekst.

Hvem vi er

Gjensidiges kjernevirksomhet er å tilby skadeforsikring og risikobaserte personforsikringer. Vi tilbyr også pensjonstjenester som naturlig støtter opp under kjernevirksomheten i Norge. I økende grad skal vi også, alene eller sammen med andre, utvikle og tilby verdiøkende tilleggstenester som bidrar til en enklere hverdag og økt trygghet og velvære for våre kunder. Gjensidige har hovedkontor i Oslo i Norge.

Gjennom mer enn 200 år har Gjensidige sørget for å skape trygghet for våre kunder ved å sikre liv, helse og verdier. Det er vår misjon. Vi har hele tiden bidratt med skadeforebyggende tiltak, og hjelp når skaden har oppstått. Vår erfaring og kompetanse kommer hele samfunnet til gode.

Gjensidige skal med forsterket fokus på bærekraft bidra til måloppnåelse i henhold til Parisavtalen og FNs bærekraftmål. Klima- og miljøutfordringene skaper nye risikoer og muligheter for forsikringsbransjen. Det er helt avgjørende for langsiktig verdiskaping at bærekraftige løsninger er integrert i våre kjerneaktiviteter og vår strategi.

Bærekraft i Gjensidige er definert i tråd med FNs bærekraftmål. Det betyr at Gjensidiges aktiviteter skal sørge for balanse mellom klima og miljø, sosiale forhold, god selskapsstyring og økonomi, for å sikre at fremtidige generasjoner får de samme muligheter til å tilfredsstille sine behov som vi har i dag.

Kunden i sentrum

Gjensidiges visjon er at vi skal kjenne kunden best og bry oss mest. Vi skal være det mest kundeorienterte skadeforsikringsselskapet i Norden og Baltikum. Dette skal prege selskapets løsninger og utviklingsagenda, og kjennetegne merkevaren Gjensidige. Dagens Gjensidige forvalter en over 200 år lang tradisjon for å hjelpe kunder i de tyngste øyeblikkene i livet.

Samfunnsoppdraget og samfunnsansvaret vårt har vært en sentral forutsetning for fremveksten av det moderne velstandssamfunnet. Det er derfor helt naturlig at dette videreføres og utvides når samfunnet stilles overfor helt nye og gjennomgripende utfordringer. I forlengelsen av dette blir en sentral del av kundeorienteringen å hjelpe våre kunder og samfunnet for øvrig å unngå skade – og å gjøre bærekraftige valg.

Misjonen vår

Vi skal sikre liv, helse og verdier på en bærekraftig måte.

Visjonen vår

Vi skal kjenne kunden best og bry oss mest.

Posisjonen vår

Vi skal være det mest kundeorienterte skadeforsikringselskapet i Norden og Baltikum.

Gjensidiges mål

Styret har fastsatt mål for å sikre at Gjensidige oppfyller sine forpliktelser overfor selskapets interessenter. Styret har vedtatt både bærekraftsmål og finansielle mål.

I tillegg har ledelsen vedtatt operasjonelle mål som skal understøtte disse.

Bærekraftsmål

Gjensidige skal bidra til oppnåelse av FNs 17 bærekraftsmål. Særlig skal konsernet bidra til å fremme fem av målene - som gjelder God helse; Anstendig arbeid og økonomisk vekst; Bærekraftige byer og samfunn; Ansvarlig forbruk og produksjon; og å Stoppe klimautfordringene. Bakgrunnen er beskrevet nærmere på side 32.

Gjensidiges styrevedtatte bærekraftsmål (se **Verdier vi har skapt** på side 85-97) har fokus på tre områder: et tryggere samfunn, redusert CO₂-intensitet og ansvarlige investeringer. Noen av målene vil støtte flere fokusområder. Eksempelvis vil arbeid med skadeforebygging bidra til måloppnåelse både for et tryggere samfunn og redusert CO₂-intensitet ved at det blir færre skader.

Tryggere samfunn

Det viktigste vi kan gjøre for å bidra til et tryggere samfunn er å arbeide med skadeforebyggende aktiviteter. Bærekraftige produkter skal speile kundenes behov, og vi skal bruke vår kunnskap og kompetanse til å sette riktig pris på forsikringsbare risikoer. Vi skal være en problemløser som tilbyr relevante tjenester til våre kunder. Vi skal utnytte de muligheter til skadeforebygging som teknologi og digitalisering gir. Forsikring er samfunnsmessig svært viktig og derfor strengt regulert, og god foretaksstyring er avgjørende for å nå målene.

Engasjerte ansatte er en forutsetning for å kunne drive effektivt og nå våre mål. Å ta ansvar i samfunnet, og støtte underprivilegerte mennesker på ulike måter, er viktig for å skape sosialt engasjement og skape en meningsfull arbeidsplass.

Redusere CO₂-intensitet

Vi har ambisiøse mål om å redusere vår CO₂-intensitet - det vil si klimautslipp relativt til premieinntekter - for både egen drift og skadeoppgjør.

Når det gjelder vår egen drift er ambisjonen å oppnå klimanøytralitet innen 2030.

Det viktigste vi kan gjøre for å redusere CO₂-intensiteten er å drive skadeforebyggende arbeid. Når skaden først har skjedd, ligger den største muligheten for å redusere CO₂-intensiteten i å motivere kunder og leverandører til å gjøre mer klimavennlige valg ved erstatning av skader. Vi ser betydelige muligheter for å stimulere til mer gjenbruk og sirkulærøkonomi. Dette vil vi bidra til gjennom utforming av produktene våre og gjennom samarbeid med leverandører og andre partnere. Det er viktig å bruke ressursene der det gir størst effekt, og derfor implementerer vi klimaregnskap som grunnlag for beslutninger fremover.

Ansvarlige investeringer

Gjensidige skal bidra til å sikre at overgangen til nullutslippssamfunnet går så smidig som mulig. Investeringene våre skal være i tråd med styrevedtatt ESG-policy (policy for bærekraftig virksomhet som også omhandler investeringene). For øvrig skal investeringene være innenfor konsernets SRI-policy/strategi som skal sikre at investeringene er i henhold til Gjensidiges etiske profil, og så langt som mulig i henhold til FNs Principles for Responsible Investments (PRI).

Tryggere samfunn

- Skadeforebyggende tiltak
- Bærekraftige produkter
- Engasjerte ansatte
- Sosialt engasjement
- God foretaksstyring

Redusere CO₂-intensiteten

- Bærekraftige erstatninger
- Digital transformasjon
- Redusere eget klimaavtrykk

Ansvarlige investeringer

- SRI policy
- FNs Global Compact-prinsipper
- Oppfølging av eksterne forvaltere

Finansielle og operasjonelle mål 2019-2022

Styret har vedtatt finansielle mål som gjelder for hvert år i perioden 2019 frem til og med 2022.

Finansielle mål

Tema	Mål
Combined ratio ¹	86-89 % ²
Kostnadsandel ¹	<15 %
Solvensmargin internmodell	150-200 %
Egenkapitalavkastning etter skatt ¹	>20 % ³
Forsikringsresultat utenfor Norge	750 millioner kroner (i 2022) ⁴
Utbytte	Nominelt høyt og stabilt. Utdelingsgrad >80 % over tid

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019.

² Forutsatt årlige avviklingsgevinster nær 1 milliard kroner frem til 2022. Tilsvarende 90-93 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022.

³ Tilsvarende >16 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022.

⁴ Ikke medregnet avviklingsgevinster.

Følgende operasjonelle mål skal understøtte konsernets finansielle mål:

Operasjonelle mål

Tema	Mål 2022
Kundetilfredshet (KTI)	> 78, Konsern
Kundebevaring	> 90 prosent, i Norge > 85 prosent, utenfor Norge
Salgseffektivitet	+ 10 prosent, Konsern
Automatiserte tariffer	100 prosent, Konsern
Digitale skademeldinger	80 prosent, i Norge
Automatiserte skadesaker	64 prosent, i Norge
Erstatningskostnader	Redusere med 500 millioner kroner, Konsern

Våre operasjonelle mål frem mot 2022 er basert på følgende prioriteringer:

- Bevare kundetilfredsheten på et svært høyt nivå
- Opprettholde den svært sterke kundelojaliteten i Norge, og øke lojaliteten markert utenfor Norge.
- Øke salgseffektiviteten, blant annet gjennom større andel digitalt salg og mer analytisk CRM. Når kundene får mer treffsikre råd og tilbud sparer både våre rådgivere og kundene tid. Samtidig øker sannsynligheten for at kundene kjøper produkter som svarer til deres behov. I tillegg vil vi øke salgseffektiviteten gjennom optimalisering av kanalmiks ved bruk av interne distribusjonskanaler og optimal bruk av kanalene våre.
- Utvikling av en prosess for automatisert utvikling, monitorering og rekjoring av tariffmodeller. Dette forutsetter økt analytisk kapasitet, standardisering og automatisering av prisingsprosesser og en gradvis utvikling av mer sofistikerte tariffmodeller. De nye tariffmodellene kan oppdateres betydelig raskere enn tidligere.
- Øke andelen digitale skademeldinger og automatisk håndtering av skademeldinger i Norge og på lengre sikt i Danmark, Sverige og Baltikum. Dette muliggjøres ved standardisering, digitale skadeskjemaer og algoritmer som er bygget inn i vårt kjernesystem. Digitalisering og automatisering av skadeoppgjørprosessene bidrar til positive kundeopplevelser og økt kostnadseffektivitet.
- Redusere erstatningskostnadene gjennom bedre kontroll med reparasjonsmetoder og valg av leverandører, og redusert svindel, i tillegg til kostnadsreduksjoner som følge av økt automatisering.

Gjensidiges strategi

Styret har fastsatt Gjensidiges konsernstrategi for de nærmeste årene. Konsernstrategien legger føringer for forretningsstrategier i de ulike segmentene.

Globale megatrender mot 2030

Globale megatrender knyttet til demografi; helse; digitalisering; urbanisering; og klima- og miljøendringer skaper muligheter og trusler for forsikringsbransjen som vi må forstå.

- Eldrebølgen utfordrer den skandinaviske velferdsmodellen, men gir også muligheter for nye produkter, tjenester og partnerskap.
- Digitale brukervaner har smitteeffekter på tvers av bransjer, og skaper forventninger om gode, personlige digitale tjenester – også innen forsikring.

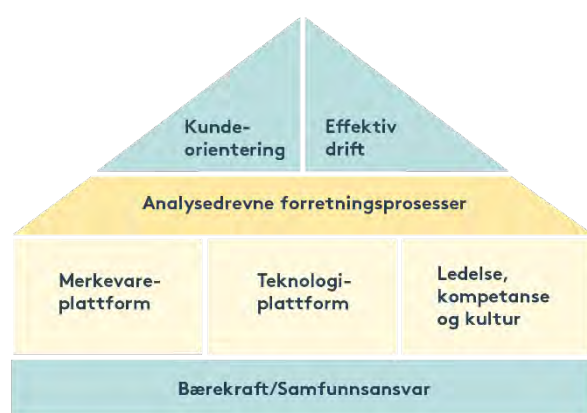
- Økt urbanisering gir muligheter for nye verdiforslag, men også nye trusler for miljøet, og endrede forsikringsbehov.
- Klimarisiko gir konsekvenser for liv, helse og miljø og vil påvirke produkter og verdiforslag.
- EU Sustainable Finance har flere initiativer som kan lede til ny regulering som kan påvirke produkter, skadeoppgjør (eksempelvis valg av materialer) og investeringer.

I strategiperioden vil vi særlig følge med på og har beredskap rundt utvikling av nye forretningsmodeller, eksempelvis knyttet til åpne plattformer og deling av data, vertikal integrasjon og mer helhetlig risikoavlastning.

		Muligheter	Trusler
Demografi og helse	Eldrebølge, og mer komplekse helseutfordringer	• Økt behov for private helse- og trygghetsløsninger	• Økt uførerisiko og antiseleksjon og nye risikoer
Teknologi og nye forretningsmodeller	Nye datakilder og digitale verktøy	• Mulighet for ny innsikt basert på kombinasjoner av strukturerte og ustrukturerte data • Nye digitale løsninger	• Får ikke tilgang til nye datakilder og/ eller klarer ikke kapitalisere på disse • Må gi slipp på direkte kunde-kontakt og tapte marginer
Urbanisering	Stadig flere bor i byer og tettsteder	• Sterkere og bredere verdiforslag • Mer B2B i byene	• Økt konsentrasjonsrisiko • Økt overvannsproblematikk • Redusert privat bileierskap
Klima- og miljøendringer	Økt klima- og miljørisiko	• Behov for nye risiko-produkter og skade-forebyggende tjenester	• Økte erstatningskostnader på grunn av flere vær-relaterte skader og nye helseutfordringer
Reguleringer	Nye krav og for-ordninger, særlig til personvern og bærekraft (klima, miljø, helse, mangfold etc.)	• Behov for nye produkter og tjenester	• Komplekse og uforutsigbare rammevilkår

Strategisk plattform

For å sikre konkurransekraft og lykkes med langsiktig verdiskaping, må vi evne å balansere kundeorientering med effektiv drift. Begge deler må tuftes på en analytisk tilnærming gjennom hele verdikjeden, og sentrale bærebjelker for å lykkes er en sterk merkevare, teknologi/ infrastruktur som understøtter fleksibilitet og relevant kompetanse og kultur. En grunnleggende forutsetning for langsiktig verdiskaping, er bærekraftige valg og løsninger.

Kundeorientering

Gjensidige skal kjennetegnes av de beste kundeopplevelsene i bransjen. Kundens behov skal være premissgivende for Gjensidiges produkt-, tjeneste- og løsningsutvikling, og vi skal være relevante i ethvert kontaktpunkt med kunden.

Effektiv drift

Kontinuerlig forbedring og effektivisering av alle prosesser skaper rom for å investere for å sikre fremtidig fleksibilitet, agilitet og konkurransekraft. Effektiv omni-/multikanal-distribusjon og digitale løsninger er grunnleggende forutsetninger for å lykkes, og har høy prioritet. En proaktiv tilnærming til klima- og miljøutfordringene, blant annet gjennom mer skadeforebygging og mer gjenbruk/sirkulærøkonomi i skadeprosessene, i kombinasjon med økt automatiseringsgrad, skal bidra til å nå våre mål for lønnsomhet og lavere CO₂-intensitet.

Analysedrevne forretningsprosesser

For å lykkes med kundeorientering og effektiv drift er vi avhengig av gode analysedrevne forretningsprosesser langs hele verdikjeden. Primært gjelder dette analyser av kundeadferd for prediksjon og økt relevans i vår kontakt med kundene, enten det er i en salgs-/ rådgivningssituasjon eller en skadeoppgjørssituasjon, mer automatiserte tariffer og analyser for optimal risikoseleksjon og -prising samt forebygging av svindel. Klima- og miljøutfordringene vi står overfor krever at vi med vår kompetanse og innsikt bidrar aktivt med analyser og aktiviteter for å redusere risiko for klimarelaterte skader.

Merkevareplattform

Gjensidige opererer i en tillitsdrevet bransje der viktigheten av en sterk merkevare forventes å øke ytterligere. Merkevaren Gjensidige skal ha en tydelig differensierende fordel i sin kundeorientering. Løsninger skal utvikles ut fra kundens ståsted, med fokus på forenkling og verdiøkning for kunden.

Teknologiplattform

Scenarioanalyser bekrefter nødvendigheten av fortsatt å prioritere investeringer i teknologi og data. Ikke bare for å redusere kostnadene med dagens kjernesystem, men også sikre forbedret funksjonalitet og agilitet for å åpne for en mer fleksibel partnerintegrasjon og produktmodularitet. For å få til dette må vi kontinuerlig forbedre kjerneprosesser og investere for å sikre fremtidig fleksibilitet og agilitet. Lansering av neste generasjons tariffer og CRM og investering i nytt kjernesystem og IT-infrastruktur er viktige forutsetninger for å lykkes som analytisk drevet virksomhet.

Ledelse, kompetanse og kultur

Gjensidige har vist vilje og evne til endring i over 200 år. For å lykkes også i fremtiden må mangfold, inkludering og tillit - både vertikalt og horisontalt - være bærende elementer for økt fleksibilitet og vår mulighet til å tilpasse oss utviklingen enda raskere enn før. Dette krever en ledelse som kan balansere god drift og smidig utvikling og tiltrekke, utvikle og beholde relevant kompetanse til enhver tid, og sikre en flat struktur for raske beslutningsveier. Gjensidiges kjerneverdier - skap trygghet, tenk nytt og ta sats - skal gi kraft til organisasjonen.

Det blir spesielt viktig å videreutvikle konsernets analytiske kapasitet og kompetanse. Ikke bare hva angår CRM, dynamisk pricing og risikoseleksjon, men også for å styrke en mer helhetlig kundeorientering og partner/allianseutvikling i møte med nye kundeflater og langt mer åpne og dynamiske forretningsmodeller. Ledere må ha stor bredde i sin kompetanse for å kunne se muligheter, ta riktige valg, og lede faglig sterke medarbeidere på en verdiskapende måte. Jobbrotasjon for å utvikle kompetanse på tvers av forretnings- og stabsområder er et viktig virkemiddel, sammen med god rekruttering og utvikling av medarbeidere.

Samfunnsansvar/bærekraft

Bærekraftige valg og løsninger er en forutsetning for langsiktig verdiskaping. Gjensidiges forretningsmodell baseres på relevant kompetanse og effektive systemer for risikovurdering som gjennomsyrrer hele virksomheten, fra optimal risikoseleksjon og -prising til kapitalstyring og forvaltning. Salgs-, rådgivnings- og skadeprosessene skal preges av fokus på skadeforebygging og bærekraftige løsninger i produkter og skadeprosesser som bidrar til gjenbruk og sirkulærøkonomi. Investeringsporteføljen skal forvaltes ansvarlig i henhold til FNs Global Compact-prinsipper, overvåkes i henhold til anerkjente ESG-krav og, så langt som det er hensiktsmessig, etterleve FNs Principles for Responsible Investments.

Strategi frem mot 2025

I perioden frem mot 2025 forventer vi at forretningsmodellen og markedsaktørene rundt oss i hovedsak vil være de samme. Gjensidige har ulike posisjoner og forutsetninger for videre vekst og utvikling i segmentene. Vi vil utnytte beste praksis på tvers av segmenter der dette er naturlig og hensiktsmessig. Lønnsomhet prioriteres fremfor vekst.

Kundens problemløser

Kjernen i Gjensidiges over 200 år lange suksesshistorie er at vi alltid har stilt opp og spilt en viktig rolle i kundens liv. Gjennom en helintegrert verdikjede og direkte kundekontakt har Gjensidige opparbeidet en sterk kundeinnsikt som har bidratt til effektivt salg og kundelojalitet, og utvikling av en sterk merkevare.

Konsernstrategien handler om å beholde og videreutvikle den tette relasjonen vi har til kundene våre gjennom direkte kontakt. Vi skal skape ytterligere relevans og salgsmuligheter gjennom å by på et bredere verdiforslag til kundene enn hva konsernet så langt har gjort – både hva angår tjenester og produkter, alene eller sammen med andre. Målet er å bli en enda sterkere og mer relevant trygghetspartner for våre kunder – en problemløser med forsterket fokus på skadeforebygging - og derigjennom styrke eierskap til kunderelasjonen ytterligere.

Forbedrings- og utviklingsagendaer

Gjensidige må fremover sikre og styrke dagens forretningsmodell, markedsposisjon og lønnsomhetsnivå, samtidig som konsernet utvikler strategisk fleksibilitet og manøvreringsevne for å møte de utfordringer og muligheter som fremtiden bringer. Vi må skape rom for å utvikle, teste og lære. Dette må skje gjennom kontinuerlig forbedring og mer effektiv drift.

Forbedringsagenda

Med utgangspunkt i kundenes behov, adferd og forventninger, vil vi kontinuerlig videreutvikle og effektivisere kjerneprosessene våre og investere for å sikre fremtidig fleksibilitet og agilitet. Investeringer i en moderne og fleksibel teknologiplattform og neste generasjons tariffer og analytisk CRM er helt sentrale satsinger. Investeringene i forbedringsagendaen vil kreve en stor del av konsernets løfteevne, særlig i begynnelsen av strategiperioden. Men sammen med en god kostnadsdisiplin vil dette gradvis bidra til at konsernet kan frigjøre ressurser til nye og andre utviklingsambisjoner mot slutten av strategiperioden.

Lærings- og utviklingsagenda

Frem mot 2025 skal vi fortløpende utvikle, teste og lære for å kunne møte morgendagens kunder. Vi vil følge utviklingen i markedene tett, og utforske mer nyskapende konsepter. Vi skal posisjonere oss gjennom nye skadeforebyggende kunde-konsepter og deltakelse i relevante økosystemer. Dette vil både styrke relevansen for kundene våre og øke attraktiviteten hos mulige alliansepartnere.

Segmentstrategier

I Norge skal vi bevare vår sterke og unike posisjon, og sikre at den er tilpasset forventet skadeinflasjon. Vi arbeider hele tiden med store og små effektiviseringstiltak som utløser kostnadsgevinster, bedre kundeopplevelser og økt konkurransekraft.

Vårt overordnede mål i segment Privat er å levere mer enn forventet gjennom kundeorientert utvikling og videreutvikling av rollen som skadeforebyggende problemløser. Dyp innsikt, styrkede verdiforslag og partnerskap er viktige forutsetninger for å nå målet.

Markedet til segment Næringsliv forventes fortsatt å være et relasjonsmarked hvor kompetanse er en viktig konkurransefaktor. Vårt overordnede mål for segmentet i den kommende strategiperioden er å bevare markedslederposisjonen og samtidig styrke kunderelasjonene. Det skal vi gjøre gjennom å bygge digitale betjeningsløsninger, videreutvikle rollen som skadeforebyggende problemløser, utforske nye vekstbransjer og bygge beredskap for viktige produktområder for konsernet.

I markedene utenfor Norge skal vi fortsette å styrke lønnsomhet og vekst. Viktige drivere vil være et nytt kjernesystem og/eller mer sofistikerte prismodeller, økt produktbredde hos kundene våre og effektiviseringstiltak.

I Danmark vil fokuset være på fortsatt vekst og styrket markedsposisjon, spesielt innen boligforsikring i privatmarkedet og helseforsikring i næringslivsmarkedet. I Baltikum fortsetter fokus på mer effektiv drift i kombinasjon med vekst i et marked som ventes å vokse mer enn det nordiske markedet. I Sverige vil tiltak for bedret lønnsomhet og styrket markedsposisjon fortsette.

Kapitalstrategi

Kapitaldisiplin vil fortsatt ha høy prioritet, og vår kapitalstrategi skal understøtte vår attraktive utbyttepolitikk og bidra til å sikre høye og stabile nominelle utbytter på regelmessig basis.

Gjensidige skal ha en kapitalisering som er tilpasset konsernets til enhver tid gjeldende strategiske mål og risikoappetitt. Konsernet skal opprettholde finansiell handlefrihet og samtidig ha en streng kapitaldisiplin som understøtter målsatt egenkapitalavkastning og utbyttepolitikk.

Kapitalisering av konsernet vil være basert på et solvensmarginmål på 150-200 prosent for Partiell Internmodell (PIM). Dette målet gjelder både for den regulatorisk godkjente modellen (legalt perspektiv) og modellen med egen kalibrering (egen partiell internmodell). Solvensmarginnivåene skal støtte en A-rating fra Standard & Poor's, stabilt regulært utbytte over tid, sikre finansiell fleksibilitet til mindre oppkjøp og organisk vekst som ikke finansieres gjennom tilbakeholdt resultat, samt gi en buffer mot regulatoriske endringer.

Alle datterselskaper vil være kapitalisert i samsvar med de respektive lovkravene, mens kapital som overstiger kravene, så langt som mulig vil bli holdt i morselskapet Gjensidige Forsikring ASA.

Konsernet vil benytte seg av ansvarlige lån og annen fremmedkapital, på en ansvarlig og verdioptimaliserende måte og innenfor de rammer som myndigheter og ratingbyråene fastsetter.

Strukturell vekst

Gjensidige skal ha en proaktiv og disiplinert tilnærming til strukturelle vekstmuligheter gjennom oppkjøp/fusjoner/strategiske allianser som kompletterer kjernevirksomheten og som kan bidra til økt løfteevne. Konsernets vekstmatrise ligger fast: økt skala innen skadeforsikring i Norden og Baltikum og bredde innen finanssektoren i Norge. Samtidig må vi utvikle faglige, strategiske allianser med aktører som kan gi ytterligere innsikt i nye trygghetsrelaterte behov, endring i kundeatferd og nye teknologiske muligheter.

Forretningsmodellen vår – slik skaper vi verdier

Vi forstår hvilke forsikringer og tjenester kundene trenger for å føle seg trygge – og søker å prise disse riktig, basert på risikoen vi overtar. Effektiv distribusjon og lojale kunder er viktige forutsetninger for god drift. Skadeforebygging og bærekraft er sentrale drivere i alt vi foretar oss.

Gjensidiges forretningsmodell

Finansiell kapital – sikrer kunder og drift

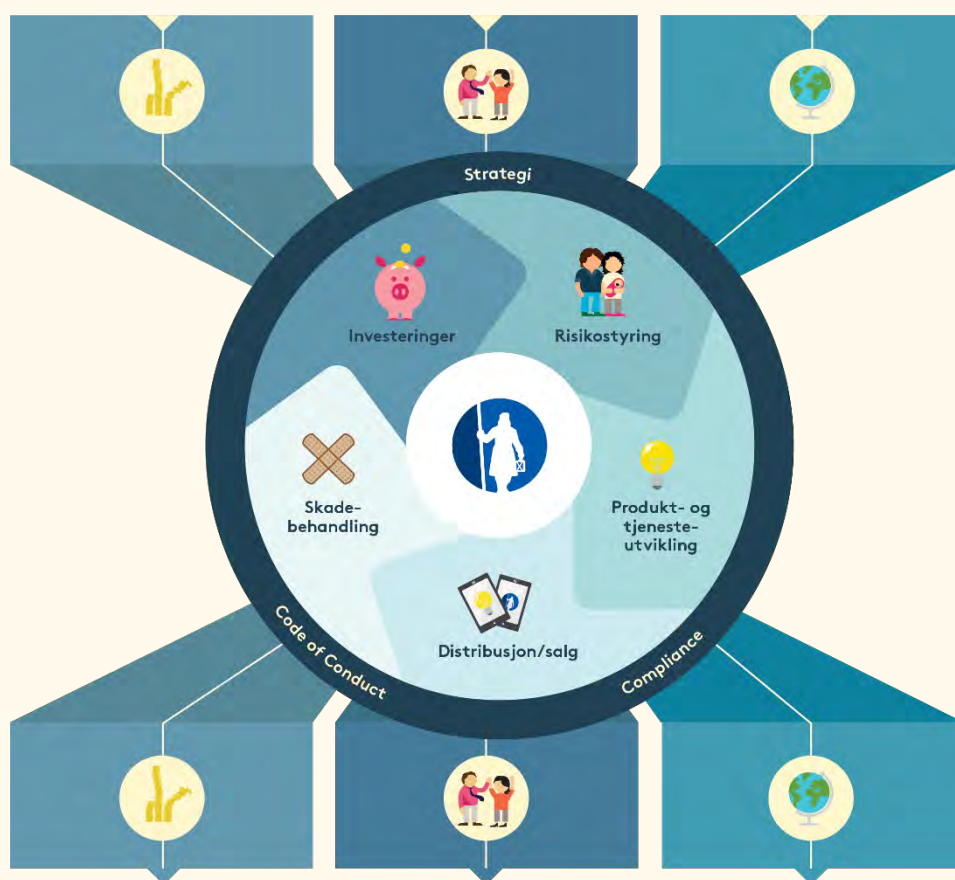
Vi benytter finansiell kapital, herunder egenkapital og gjeld fra kapitalmarkedet, til å drifte konsernet. Konsernet skal opprettholde finansiell handlefrihet og samtidig ha en streng kapitaldisiplin som understøtter målsatt egenkapital-avkastning og utbyttepolitikk.

Human kapital og strukturkapital – mennesket og systemet

Våre ansattes kompetanse, kombinert med data og teknologi, benyttes til å utvikle produkter og tjenester, gi råd til kunder og hjelpe dem når de trenger det. Vi utvikler systemer og prosesser for å modellere og vurdere risiko, og for mer relevant og effektiv kundebehandling.

Relasjonskapital – ingen lever bare for seg selv

Varige kundeforhold og enestående omdømme avhenger av en god relasjon til både kundene og samfunnet for øvrig. Det er også essensielt med en sterk relasjon til leverandører og partnere, for å sikre bærekraftige avgjørelser og skadeoppgjør.

Finansiell kapital

Den finansielle kapitalen brukes til erstatning til kunder og betaling til leverandører etter skade. De ansatte får lønn, og skatter og avgifter kommer samfunnet til gode. Vi genererer avkastning på egenkapitalen ved lønnsom drift. I tillegg utbetaler vi utbytte til eiere- og indirekte til kundene via Kundeutbyttmodellen. Gjensidiges robusthet skaper trygghet for kunder og eiere.

- Egenkapitalavkastning: 28,2 prosent (22,6 prosent eksklusiv gevinst på salget av Gjensidige Bank)
- Foreslått aksjeutbytte for 2019 til eierne våre: 6.125,0 millioner kroner
- Solvensmargin basert på godkjent partiell internmodell per 31.12.2019: 206 prosent

Human kapital og strukturkapital

Vi får engasjerte og motiverte ansatte som skaper gode kundeopplevelser, med relevante produkter og tjenester. Systemene og prosessene gir god risikovurdering og prising, basert på relevante data. Vi deler data om skader med det offentlige for å redusere skaderisiko.

- Engasjementscore ansatte: 8,0
- Antall kursdager: 5.255
- Digitalt salg Privat: 16 prosent
- Digitalt meldt skade: 73 prosent

Relasjonskapital

Fokuset på relasjoner skal bidra til at kundene opplever at de får hjelpen de trenger og velger å bli hos oss. Vi vil skape arbeidsplasser lokalt ved å samarbeide tett med leverandørene. Vi jobber for å øke andelen av gjenbruk og redusere avfall i forbindelse med skade og oppgjør.

- Kundelojalitet (kundebevaring): 90 prosent i Norge, 80 prosent utenfor Norge
- Andel leverandører med ESG-evaluering: 20 prosent
- Gjenbruksandel (motor): 1-38 prosent

Gjensidige har en integrert forretningsmodell, der direkte kontakt med kundene er et sentralt element. Bærekraft er et sentralt element i alle kjerneprosesser.

Gjensidige skaper verdier ved å forstå kundenes behov for forsikringsprodukter og tjenester som skaper trygghet. Dette gjør vi ved å forstå hvilken risiko kundene står overfor, og beregne hvilken pris vi skal kreve for å overta denne risikoen. Gjensidiges forretningsmodell baseres på god forståelse av samfunnet, og om hva som kan forsikres, og vi har gjennom lang tid bygget relevant kompetanse og effektive systemer for risikovurdering, fra risikoseleksjon og –prising til kapitalstyring og forvaltning. Salgs-, rådgivnings- og skadeprosessene skal bidra til skadeforebygging og bærekraftige løsninger ved erstatningsoppgjør. Det vil bli forsterket fokus på å utnytte muligheter for gjenbruk og sirkulærøkonomi. Investeringsporteføljen skal forvaltes ansvarlig i henhold til FNs prinsipper for Global Compact.

Våre kjerneprosesser

Gjensidiges forretningsmodell er basert på en integrert verdikjede som omfatter utvikling og produksjon av finansielle tjenester og produkter, stor grad av direkte distribusjon, service og kundedialog og effektive skadeoppgjør. Digitalisering og en analytisk tilnærming preger aktiviteter gjennom hele verdikjeden. Distribusjon i samarbeid med partnere utgjør en viktig del av forretningsmodellen, spesielt i Danmark og Sverige.

Evne til å analysere store mengder kundedata, og omsette analysen til innsikt, er avgjørende for å oppnå konkurransekraft i skadeforsikring. Vi benytter avansert data-analyse i alle deler av forsikringsvirksomheten, herunder produktutvikling; pricing og underwriting; markedsføring og salg; og skadebehandling. De siste årene har vi arbeidet med å styrke og forbedre analysevirksomheten på alle disse områdene. Nye verktøy, som kunstig intelligens og maskinlæring, er sentralt i dette arbeidet.

Kjerneprosessene utøves innenfor rammen av selskapets strategi, etiske retningslinjer (code-of-conduct) og compliance, og skal skape verdier for våre interessenter. Hvert element av kjerneprosessene er beskrevet nedenfor, med en referanse til de av FNs bærekraftsmål som særlig ivaretas i prosessene:

Risikostyring

Risikovurdering og riktig pricing er en grunnleggende forutsetning for en bærekraftig forsikringsvirksomhet. Takket være vår lange historie og store kundebase kan vi bygge på en omfattende erfaringshistorikk ved beregning av risiko for ulike skader. Risikoanalyser baseres både på store datamengder, kompetente ansatte og systemverdier som er bygget opp gjennom lang tid. Dette legger grunnlag for rasjonell bruk av kapital, utforming av konkurransedyktige produkter, og rådgivning som bidrar til forebygging av skader både for våre kunder og samfunnet for øvrig. Skader er i seg selv miljøbelastende, ettersom det medgår ressurser til å reparere eller erstatte skadene. Derfor har Gjensidige høyt fokus på skadeforebyggende arbeid, og bidrar med dette til færre skader og mindre belastning på miljøet. Les mer om overordnet risikostyring i kapittelet «Risiko – det vi lever av».

Produkt- og tjenesteutvikling

Gjensidige tilbyr et stort utvalg av forsikringsprodukter som gir kundene bred beskyttelse mot økonomisk tap ved ulike skader. Vi legger stor vekt på at produktene skal være enkle å forstå for kundene, gi god beskyttelse mot relevante skader, og ha et dekningsomfang og en pris som er tilpasset kundenes risikoprofil, og så langt det er mulig; redusere forbruk. Innen pricing innfører vi stadig mer automatisering og standardisering, slik at vi kan oppdatere tariffer raskere enn tidligere. Prosesser som tidligere tok flere måneder kan utføres i løpet av få dager.

Kundeorientering er sentralt i utvikling av tjenester, og ved å kjenne kunden best skal vi også kunne tilby relevante tjenester. Dette er sentralt i konsernets strategi. De viktigste produktområdene er motorvogn, eiendom og risikobaserte personforsikringer.

Distribusjon og salg

Gjensidige betjener kundene gjennom en kombinasjon av telefoni, nettbaserte løsninger og salgskontorer. Dette kalles ofte multikanal distribusjonsmodell. Nettbasert kontakt utgjør en stadig større andel, men kundene foretrekker i stor grad kombinasjonen av nettbasert og telefonkontakt.

Salg og rådgivning i Norge skjer i all hovedsak direkte via eget distribusjonsapparat, men vi benytter agenter og forhandlere i noen tilfeller. I tillegg samarbeider vi med flere lokale brannkasser. Gjensidige har samarbeidsavtaler med flere store arbeidstaker- og interesseorganisasjoner i Norge.

I Danmark distribueres forsikringsprodukter gjennom eget salgssapparat og i samarbeid med Nykredit-konsernet. I tillegg selges privatprodukter via en rekke samarbeidspartnere, særlig reiseagenter, bilforhandlere og eiendomsmeglere. I det danske næringslivsmarkedet foregår en betydelig del av salget i samarbeid med meglere. Markedet for små og mellomstore kunder og landbrukskunder betjenes over telefon og gjennom egne assurandører. Distribusjonen i kommunemarkedet foregår enten direkte eller via meglere.

I Sverige distribueres skadeforsikringsprodukter til privatpersoner hovedsakelig direkte gjennom eget salgssapparat, men også digitalt gjennom aggregatorer og gjennom forsikringsformidlere som partnere. For næringslivsmarkedet foregår distribusjonen hovedsakelig via forsikringsmeglere og partnere, men andelen direktesalg er i vekst.

I Baltikum skjer distribusjonen både gjennom eget salgssapparat, partnersamarbeid og meglere. Utviklingen går i retning av mer direktesalg gjennom egne kanaler.

Gjensidige har flere digitale tjenester og digitaliseringsaktiviteter. Vi arbeider kontinuerlig for å øke andelen «papirløse» kunder, det vil si kunder som velger å motta informasjon fra oss gjennom digitale kanaler i stedet for tradisjonell papirpost. Med unntak for informasjon som etter loven må sendes fysisk, mottar «papirløse» kunder alle dokumenter og all informasjon ellers på e-post, SMS eller innlogget område i nettportal. Digital kundekommunikasjon forbedrer kundeopplevelsen og bidrar til å redusere papirforbruk og kostnader.

Digitalt mangfold er viktig, og alle brukergrupper skal kunne ta nytte av de tjenester vi tilbyr markedet. Det skal være lett å nå Gjensidige på tross av ulike forutsetninger og funksjonshemninger. Vi jobber derfor systematisk for å nå opp til de krav som settes i WCAG 2.0-standarden, som angir retningslinjer for universell utforming av webinnhold.

Skadebehandling

Kundene skal få riktig erstatning så raskt som mulig. Vi legger til rette for at det skal være enkelt å melde skade, digitalt eller manuelt, og i størst mulig grad automatisert behandling av skademeldinger.

I skadeprosessen er det fokus på å redusere miljøbelastningen. Der det er mulig arbeider vi for å fremme gjenbruk av materialer, og bidra til sirkulærøkonomi. Vi har satt i gang et arbeid for å måle klimautslipp som følge av våre leverandørers bruk av materialer og arbeid ved reparasjon av skader. Vi har satt mål for reduksjon av klimaintensitet, og vil samarbeide med våre leverandører for å redusere klimautslipp.

Vår policy for innkjøp gjelder hele konsernet, og stiller krav om bærekraftige leveranser. Vi bruker vår innkjøpsmakt til å påvirke, og med løpende dialog med våre viktigste leverandører etterstreber vi at bærekraftige løsninger velges.

Alle innkjøp over en viss størrelse kvalitetssikres av avdeling for konserninnkjøp. De aller fleste innkjøpsavtaler er resultat av tilbudskonkurranser som gjennomføres etter fastsatte retningslinjer. Alle våre leverandører må signere egenerklæring om samfunnsansvar. Ved å signere denne erklæringen forplikter de seg til å etterleve våre krav til miljø, sosialt ansvar og styring og kontroll.

Les mer om vår oppfølging av leverandører i kapitlene «Vårt engasjement for våre leverandører», og «Vårt engasjement for klima og miljø».

Investeringer

Kundene betaler forsikringspremie på forskudd. Dette gir oss en betydelig kapital som skal forvaltes for å sikre de forsikringstekniske forpliktelsene når skader oppstår. Investeringene skal også bidra til at konsernet når sitt mål for avkastning på egenkapitalen.

Konsernets investeringsportefølje omfatter alle investeringsmidler i konsernet, med unntak av investeringsmidler fra Pensjonssegmentet. Kapitalforvaltningen i Gjensidige baserer seg på FNs ti Global Compact-prinsipper.

Verdier vi skaper for våre interessenter

Gjensidige har virksomhet i seks ulike land, er ett av de største selskapene på Oslo Børs, og har mange ulike interessenter. De viktigste interessentene er vurdert å være kunder, ansatte, leverandører, investorer/eiere, og samfunnet for øvrig.

Med interessant mener vi de som påvirker eller blir påvirket av selskapet. Dialog med våre interessenter er avhengig av behov, og illustrert nedenfor.

Kunder

Dialog med våre kunder er viktig for å nå vår ambisjon om å bli det mest kundeorienterte skade-forsikringsselskapet i Norden. Vi kommuniserer med våre kunder og skaper verdi gjennom:

- Skadeforebyggende tiltak
- Relevante produkter/tjenester
- Effektive skadeoppgjør
- Digitale løsninger

Ansatte

Engasjerte og motiverte ansatte er viktig for vår lønnsomhet, og vi har ulike fora for å få innsikt i ideer og bekymringer. Verdi skapes gjennom dialog om:

- Arbeidstakerrettigheter
- Kompetanse- og karriereutvikling
- HMS
- Personvern
- Mangfold
- Medarbeiderundersøkelser

Leverandører

Godt samarbeid med våre leverandører er avgjørende for at vi skal nå våre mål. Vi skaper verdier ved å ha transparens i anbudsrunder, sette krav og følge opp etterlevelse:

- Rettferdig konkurranse
- Avfallshåndtering
- Korrupsjon/hvitvasking
- HMS
- Gjenbruk

Investorer/eiere

Vi kommuniserer med våre investorer/eiere på ulike arenaer, og legger til rette for at de skal ta informerte beslutninger basert på:

- Investormøter
- Kvartalspresentasjoner
- Delårs- og årsrapporter
- Website
- Analytiker- og kapitalmarkedsdager

Samfunnet for øvrig

Forsikring er et viktig samfunnsgode og vesentlig for å sikre økonomisk stabilitet. Vi ivaretar også samfunnsinteresser ved å:

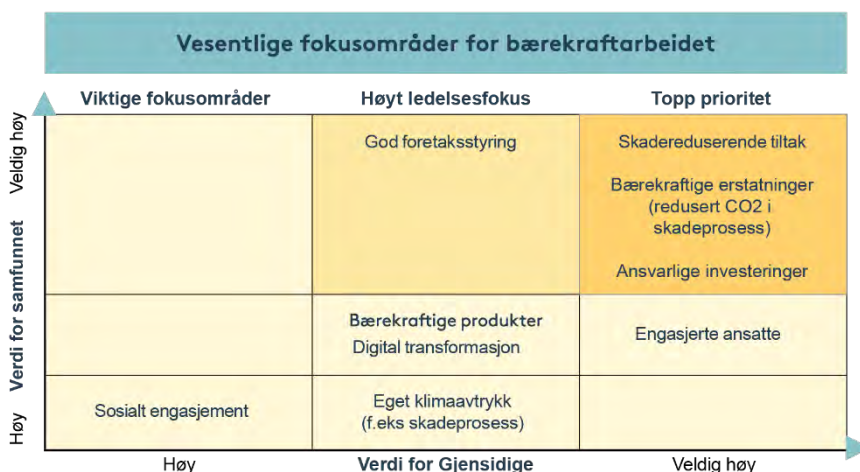
- Betale skatter og avgifter
- Drive skadeforebygging
- Påvirke myndigheter
- Gjøre miljø- og klimatiltak
- Hindre korrupsjon og hvitvasking
- Drive sponsor- og gavevirksomhet

Risiko- og vesentlighetsvurdering for Gjensidiges interessenter

Vurderingen av vesentlige temaer er basert på hva interessentene er opptatt av og hvilke konsekvenser det vil ha for Gjensidige om vi ikke tilfredsstiller deres forventninger til miljø, sosiale forhold og økonomi. Resultatet av risiko- og vesentlighetsvurderingen for vårt bærekraftarbeid er sammenstilt i tabellen nedenfor, der temaer som har stor betydning både for interessentene og Gjensidige er plassert i

hjørnet øverst til høyre. Temaer som har mindre betydning både for Gjensidige og interessentene er plassert nederst til venstre.

De vesentlige fokusområdene i tabellen er ytterligere begrunnet i kapittelet «Verdier vi skapte i 2019», herunder hvorfor de er vurdert som vesentlige, bærekraftmål vedtatt av styret, status på tiltak, og eventuell effekt.

Hvordan Gjensidige bidrar til FNs bærekraftsmål

FNs 17 bærekraftsmål og 169 delmål er ambisiøse, og inviterer til en global dugnad for å bidra til en bedre verden, med fokus på klima og miljø, sosiale forhold og økonomi. Gjensidige skal gjennom sin virksomhet bidra med tiltak som fremmer FNs bærekraftsmål, og ha særlig fokus på de som er mest relevante for et forsikringsselskap.

Gjensidiges virksomhet skal særlig bidra til å fremme fem av FNs bærekraftsmål, nemlig bærekraftmålene som gjelder God helse; Anstendig arbeid og økonomisk vekst; Bærekraftige byer og samfunn; Ansvarlig forbruk og produksjon og å Stoppe klimautfordringene. Nedenfor følger en kort gjennomgang av FNs delmål som er særlig relevante for Gjensidige, og hvordan vi skal bidra til å fremme oppfyllelse av disse.

3 God helse; delmål: 3.6 og 3.8
Gjensidige skal bidra til å halvere antall dødsfall og skader forårsaket av trafikkulykker.

Gjensidige skal også bidra til beskyttelse *mot* økonomisk risiko, og for allmenn tilgang til grunnleggende og gode helsetjenester.

8 Anstendig arbeid og økonomisk vekst;
delmål: 8.2, 8.3, 8.4 og 8.8

Gjensidige forsikrer virksomheter som er avgjørende for opprettelse av arbeidsplasser, entreprenørskap, kreativitet og innovasjon, og stimulerer til etablering av nye virksomheter og vekst i eksisterende bedrifter, blant annet ved å sørge for tilgang til finansielle tjenester.

Gjensidige er opptatt av at ansatte og samarbeidspartnere respekterer arbeidstakerrettigheter og fremmer et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere, herunder arbeidsinnvandrere og arbeidstakere i vanskelige arbeidsforhold.

11 Bærekraftige byer og samfunn;
delmål: 11.5, 11a, og 11b
Gjensidige skal innen 2030 bidra til en betydelig reduksjon i antall dødsfall og antall personer som rammes av katastrofer, herunder vannrelaterte katastrofer, og bidra til å minske de direkte økonomiske tap i samlede bruttonasjonalprodukt som følge av slike katastrofer.

Gjensidige skal bidra med positive økonomiske, sosiale og miljømessige tiltak mellom byområder, omland og spredtbygde områder ved å styrke nasjonale og regionale utviklingsplaner.

Gjensidige skal også bidra med tilpasning til klimaendringer og styrke samfunnets evne til å motstå og håndtere katastrofer, samt utvikle og iverksette en helhetlig og altomfattende risikostyring i forbindelse med katastrofer.

13 Stoppe klimautfordringene; delmål: 13.1, 13.2 og 13.3

Gjensidige skal bidra til å styrke evnen til å stå imot og tilpasse seg klimarelaterte farer og naturkatastrofer, herunder bidra med skadedata til det offentlige for å sikre bedre tiltak mot klimaendringer og planlegging på nasjonalt nivå.

Gjensidige skal arbeide med skadereduserende tiltak som styrker enkeltpersoners og institusjoners evne til å motvirke, tilpasse seg og redusere konsekvensene av klimaendringer og deres evne til tidlig varsling, samt styrke kunnskapen og bevisstgjøringen om klima.

12 Ansvarlig forbruk og produksjon;
delmål: 12.1, 12.2 og 12.3
Gjensidige skal bidra til bærekraftig forvaltning og effektiv bruk av naturressurser, og i forsikringsvirksomheten bidra til å redusere matsvinn og overforbruk av ressurser og materialer.

Gjensidige er opptatt av å legge bedre til rette for sirkulærøkonomi, og har som mål mot 2030 gradvis å bedre utnyttelsen av (globale) ressurser innen forbruk og produksjon, og arbeide for å øke bevissthet rundt behovet for sirkulærøkonomi, i samsvar med EUs tiårige handlingsprogram for bærekraftig forbruk og produksjon.

Skadeforebygging – det mest bærekraftige

Som forsikringsselskap er vårt samfunnsoppdrag å overta det økonomiske ansvaret for risiko fra våre kunder. Å redusere risiko for skade er bærekraft i praksis. Det bidrar til å beskytte liv, helse og verdier, er bra for klima og miljø, og bra for økonomien.

Gjensidige har lang tradisjon for å arbeide med skadeforebyggende tiltak, og skaper oppmerksomhet rundt risikoområder i samfunnsdebatten ved pressemeldinger og artikler, samt mer direkte rettede tiltak mot våre kunder for å informere og samarbeide om tiltak for å redusere skaderisiko.

Naturskader

Ved hjelp av værdata sender vi uværsvarsel som tekstmelding til kunder som må regne med å bli rammet av uvær. Meldingene er målrettet ved hjelp av offentlige værdata og vår kundeinformasjon, slik at vi unngår å sende falske alarmer. Hvert år får vi tilbakemeldinger fra takknemlige kunder som har rukket å sikre eiendeler takket være disse varslene. Vi har bidratt til økt flomberedskap ved å plassere ut pumpeutstyr i flomutsatte områder før vårmelting. Dette for å redusere risiko for store skader, og gi raskest mulig hjelp til flest mulig kunder som måtte bli rammet av flommen.

Trafikksikkerhet

Unge bilførere er spesielt utsatt for å bli involvert i bilulykker. Gjensidige har derfor flere tiltak rettet mot denne gruppen. I Norge gir vi rabatt på forsikringen til unge som har øvelseskjørt tilstrekkelig mange kilometer med ledsager. Vi gir et beløp på 23-årsdagen til kunder som har kjørt skadefritt det siste året eller lenger. Jo lengre den skadefrie perioden er, jo større er belønningen. Vi samarbeider med Trygg Trafikk om holdningsskapende arbeid på videregående skoler flere steder i Norge. #ErDuSikker? er en trafikksikkerhetskonkurranse mellom videregående skoler. Vi samarbeider om trafikksikkerhet med andre forsikringsselskaper gjennom bransjeorganisasjonen Finans Norge. I Estland bidrar Gjensidige til økt trafikksikkerhet gjennom en årlig kampanje for økt refleksbruk blant fotgjengere.

Brannforebygging

Sammen med Norsk Brannvernforening, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), og lokale brannvesen arrangerer vi Røykvarslerdagen 1. desember hvert år. Kampanjen skal styrke kunnskapen om hvor viktig det er å sikre tidlig varsling av brann. Et viktig budskap er at man bør skifte batteri i røykvarsleren på en fast dag hvert år.

Det gjennomføres ulike brannforebyggende tiltak i de baltiske landene, og vi gir blant annet røykvarslere til nye kunder. I Latvia er Gjensidige med som sponsor for Brannsikkerhetskonferansen, med fokus på næringslivskunder.

I alle de tre baltiske landene gjennomfører vi «trygg bolig»-kampanjer i samarbeid med media og aktører som brannvesen, politi, vaktelskaper og elektrisitetsselskaper.

Formålet med kampanjene er å øke oppmerksomheten om skadeforebygging, og hindre ulykker, brann og innbrudd.

Risikosjekk for næringslivet og landbruket

Gjensidige gjennomfører årlig risikosjekk av et stort antall næringslivskunder inkludert landbruket, blant annet for å avdekke om vedlikehold er tilfredsstillende og reduserer risiko for brann, vann, værhendelser, og andre miljømessige skader. El-sjekk med varmesøkende kamera er sentralt i risikosjekken. Vår erfaring viser at 7 av 10 branner kan knyttes til feil i el-anlegg. I tillegg følges det opp om kundene har tilfredsstillende systemer for å ivareta ansattes helse, arbeidsmiljø og sikkerhet. Kundene får tilbakemelding om forbedringsområder etter gjennomført risikosjekk. Risikovurderingen (RM) er også avgjørende for prisingen av forsikringen. Vi velger ut eiendommer til risikosjekk i samarbeid med kundene, foretar besiktigelse, gjennomgår resultatet for kundene og hjelper kunden med å etablere bedre intern kontroll for å sikre nødvendig fokus på skadeforebyggende tiltak. Risikosjekkene er viktig for å sikre kundeloyaliteten.

Helse

Gjensidige tilbyr bærekraftige løsninger ved å legge til rette for, og motivere til, bedre helse. Dette gir økt livskvalitet, og forebygger sykdom og skade.

Et viktig fokusområde for oss er psykisk helse. Stadig flere unge har utfordringer med psykiske lidelser som fører til at de faller ut av arbeidslivet. Gjennom å tilby lavterskel tjenester, kan vi forebygge psykiske plager i en tidlig fase. Vi tilbyr blant annet digitale selvhjelpsprogrammer for psykisk helse, og Online psykolog til unge for råd, veiledning og hjelp.

I 2019 har Gjensidige inngått en nordisk samarbeidsavtale med treningskjeden SATS. Trening har en rekke positive effekter på fysisk og psykisk helse, og er et av de viktigste forebyggende tiltakene vi har identifisert. Sammen skal vi utvikle produkter og tjenester som skal bidra til et sunnere og friskere samfunn.

Forskningssamarbeid

For å sikre at våre produkter og vår kundebehandling til enhver tid holder høyt internasjonalt nivå samarbeider vi med forskningsinstitusjoner om innovasjon. Fra 2015 til 2022 deltar vi i et forskningssamarbeid med blant andre Universitetet i Oslo, Universitetet i Bergen og Norsk Regnesentral om flere prosjekter som for vår del ventes å gi ny innsikt innen temaer knyttet til behandling av store datamengder. Eksempler her kan være risikoprising, prognose- og trendanalyse og forsikringssvindel.

Vi har inngått samarbeid med Norgesbygg og SINTEF Community for å utvikle byggesystem og prosesser for å klimatilpasse boliger. Dette for å forstå behovet for å tilpasse boligene slik at de blir mer robuste og tåler værendringene som forventes fremover.

A woman with long red hair, wearing a yellow shirt, is smiling and looking down at a child. The child, wearing a pink hoodie, is using a small shovel to dig in a large orange pot. They are in a garden with various plants and a white fence in the background.

Solid posisjon i et attraktivt marked – vi har lojale kunder

Markedet for skadeforsikring er relativt modent i de nordiske landene, og i en vekstfase i Baltikum. Gjensidige er markedsleder i Norge, og vi har et godt utgangspunkt for vekst i Danmark, Sverige og Baltikum.

Gjensidiges merkenavn og lange historie bidrar til høy lojalitet i hjemmemarkedet, og vekstkraft utenfor Norge. Virksomheten er organisert i seks områder, i tillegg til investeringsområdet.

Våre markeder

Gjensidige er en ledende aktør innen skadeforsikring i Norden og Baltikum. Selskapet er den største aktøren i det norske landbaserte skadeforsikringsmarkedet med en markedsandel i overkant av 25 prosent i 2019 av et totalmarked på noe over 60 milliarder kroner, ifølge statistikk fra Finans Norge. Virksomheten utenfor Norge er basert på en rekke små og mellomstore oppkjøp gjennom de siste 15 årene. Gjensidige er en veletablert aktør i det danske markedet med en nummer 5-posisjon regnet etter markedsandel. Regnet i markedsandel er vi det åttende største skadeforsikringselskapet i Sverige. I Baltikum er Gjensidige sjette størst.

Markedet for skadeforsikring er modent i de nordiske land. Det baltiske skadeforsikringsmarkedet er noe mindre modent, med et potensial for sterk vekst i takt med økende levestandard. Det høye velstandsnivået i Norden medfører at innbyggerne har store verdier som skal forsikres. For privatkunder er de største produktene boligforsikring og motorforsikring. Reise, fritidsbåt og verdigjenstander har også et betydelig volum.

Den skandinaviske velferdsmodellen gir alle innbyggere tilgang til offentlige helsetjenester og brede trygdeordninger. Private personforsikringer fungerer som et supplement til de offentlige ordningene.

Også i næringslivsmarkedet er bygning og motor de største produktene, i tillegg til yrkesskade- og gruppelivsforsikring for ansatte. Næringslivskunder etterspør også en rekke forsikringer spesielt tilpasset deres virksomhet.

Det nordiske skadeforsikringsmarkedet er karakterisert av høy kundelojalitet til selskaper med innarbeidede merkenavn og sterke partnerstrukturer. Høy grad av direktedistribusjon kombinert med høy kundelojalitet og effektiv drift gir lave kostnadsandeler og bidrar til å skape inngangsbarrierer for nye aktører.

Det er betydelig konkurranse i alle land i regionen. Konkurransesbildet har vært forholdsvis stabilt de siste årene. Markedene er relativt konsolidert med unntak av Danmark der konkurransesbildet er mer fragmentert. Vi møter konkurranse hovedsakelig fra større tradisjonelle skadeforsikringselskaper og bankassurans-aktører. De fleste store aktørene er selskaper som har skadeforsikring som kjernevirksomhet, og de opererer i stor grad med integrerte verdikjeder. Blant de mindre selskapene er det både banker, livsforsikringselskaper og rene skadeforsikringselskaper.

I privatmarkedet er det i de fleste landene fire-fem store aktører og en rekke mindre eller mellomstore selskaper. Næringslivsmarkedet er gjennomgående mer konsentrert enn privatmarkedet. Størrelse og skala blir stadig viktigere for å lykkes i forsikringsindustrien. Dette er drevet av behovet for å møte økt regulatorisk kompleksitet, skape rom for strategiske investeringer og investeringer i teknologi, tiltrekke den beste kompetansen, økt diversifisering og posisjonering for å kunne være en foretrukken alliansepartner.

De siste årene har vi sett enkelte forsøk på utradisjonelle forretningsmodeller. Det er en generell forventning om flere slike initiativer. Ny regulering og teknologi kan åpne for nye forretningsmodeller som kan utfordre de eksisterende. Vårt svar er å bevare og styrke det tette forholdet til kunden gjennom god kundeorientering, samtidig som vi tester, lærer og utvikler nye produkter, løsninger og forretningsmodeller. Effektiv drift er en forutsetning for å skape rom og fleksibilitet for å investere i fremtidig konkurransekraft.

Forsikringssegmentene våre

Gjensidige Forsikring ASA er morselskap i Gjensidige-konsernet, og har hovedkontor i Oslo, Norge. Selskapet har skadeforsikringsvirksomhet i Norge, Danmark, Sverige og Baltikum, i tillegg til pensjonsvirksomhet i Norge.

Skadeforsikringsvirksomheten omfatter både ting- og personforsikringer. Den norske skadeforsikringsvirksomheten

omfatter også livsforsikringer som er rene risikoforsikringer av opp til ett års varighet, i hovedsak gruppelivsforsikringer.

Virksomheten utenfor Norge drives i hovedsak gjennom filialer. I Baltikum har Gjensidige et datterselskap i Litauen med filialer i Estland og Latvia. Virksomheten har i 2019 vært organisert i seks operasjonelle segmenter:

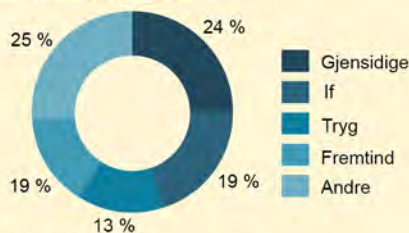

Skadeforsikring Privat

Privatsegmentet tilbyr et bredt utvalg av skadeforsikringsprodukter og -tjenester til privatpersoner, og håndterer både salg, kundeservice og skadeoppgjør.

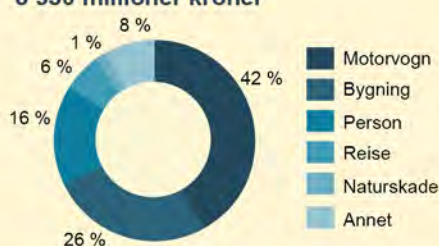

Markedsandeler¹

¹ Per tredje kvartal 2019

Opptjent bruttopremie 2019 8 930 millioner kroner

Antall ansatte

Antall kunder
770 000

Distribusjonskanaler

Intern

- Kontorkanal
- Callsenter
- Internett
- Partnere

77,2 %²
Combined
ratio

89 %
Kunde-
bevaring

² Definert som alternativt resultatmål (APM). APM'er er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Merkevarer

Gjensidige

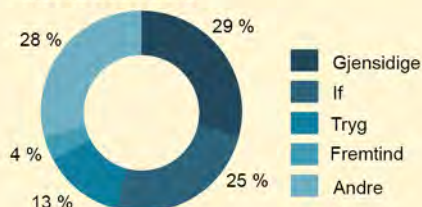
Gouda

Skadeforsikring Næringsliv

Næringslivssegmentet tilbyr et bredt utvalg av skadeforsikringsprodukter til næringslivskunder, landbrukskunder og offentlig sektor. Segmentet håndter er både salg, kundeservice og skadeoppgjør.

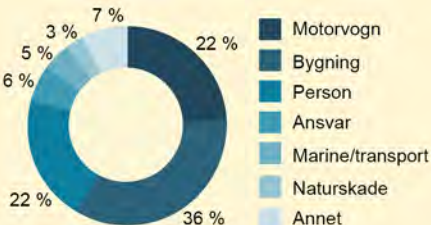

Markedsandeler¹

¹ Per tredje kvartal 2019

Opptjent bruttopremie 2019 8 473 millioner kroner

Antall ansatte

Distribusjonskanaler

² Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019.

Merkevarer

Gjensidige

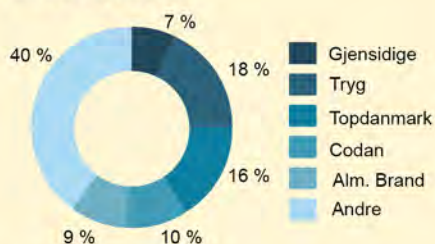
Gouda

Skadeforsikring Danmark

Segment Danmark omfatter konsernets skadeforsikringsvirksomhet i det danske privat-, næringslivs- og kommunemarkedet. Segmentet håndterer både salg, kundeservice og skadeoppgjør.

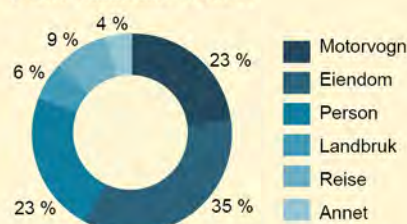

Markedsandeler¹

¹ Per fjerde kvartal 2018

Opptjent bruttopremie 2019 5 238 millioner kroner

Antall ansatte

Merkevarer

Gjensidige

Gouda

Nykredit forsikring

MOLHOLM FORSIKRING

Distribusjonskanaler

² Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019.

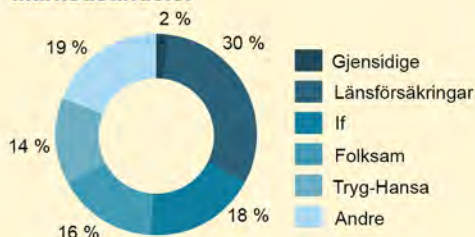
Antall kunder
580 000

Skadeforsikring Sverige

Segment Sverige omfatter konsernets skadeforsikringsvirksomhet i det svenske privat-, næringslivs- og kommunemarkedet. Segmentet håndterer både salg, kundeservice og skadeoppgjør.

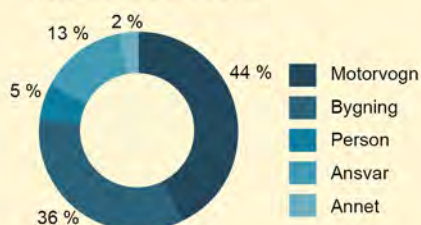

Markedsandeler¹

¹ Per tredje kvartal 2019

Opptjent bruttopremie 2019 1 452 millioner kroner

Antall ansatte

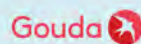

Distribusjonskanaler

² Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Merkevarer

Vardia

Norrlandsförsäkring

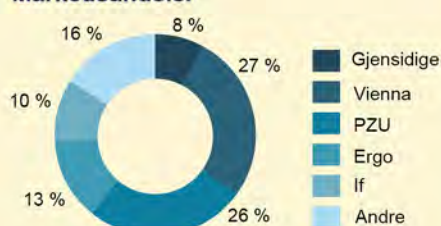
Antall kunder
150 000

Skadeforsikring Baltikum

Segment Baltikum omfatter konsernets skadeforsikringsvirksomhet i Litauen, Latvia og Estland, rettet mot privat- og næringslivs-markedet.

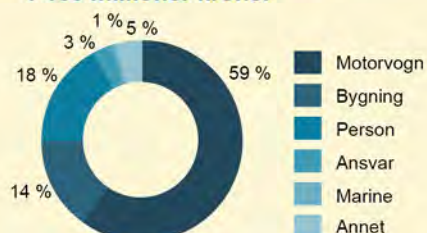

Markedsandeler¹

¹ Per tredje kvartal 2019

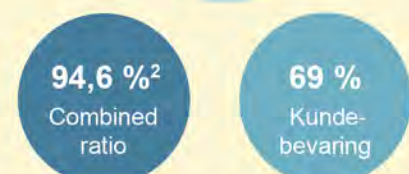
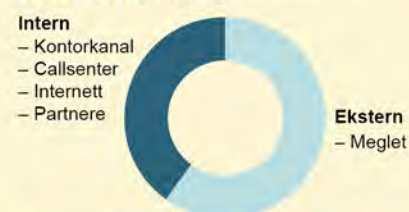
Opptjent bruttopremie 2019 1 160 millioner kroner

Antall ansatte

Distribusjonskanaler

² Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Merkevarer

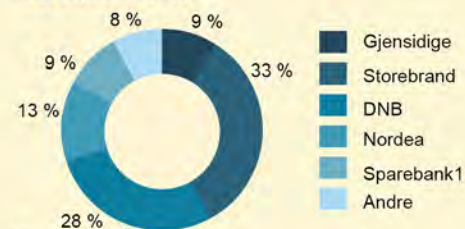
Antall kunder
450 000

Pensjonsforsikring

Pensjonsforsikring tilbyr innskuddsbasert tjenestepensjon for bedrifter i tillegg til individuell pensjonssparing og uførepensjon. Pensjon er et satsningsområde som bidrar til at Gjensidige kan være komplett leverandør av forsikrings- og pensjonsprodukter til privat- og næringslivskunder. Virksomheten bidrar til å styrke kunderelasjonen og lojaliteten hos skadeforsikringskundene.

Markedsandeler¹

¹ Per tredje kvartal 2019

Antall ansatte

70

Kapital til forvaltning

Milliarder kroner

Merkevarer

Gjensidige

Antall kunder

170 000

Kapitalforvaltningen vår

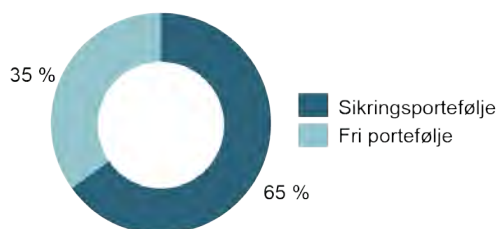
Formålet med investeringsporteføljen er primært å sikre de forsikringstekniske forpliktelsene, og å bidra til at konsernet når sitt mål for avkastning på egenkapitalen. Gjensidiges risikoappetitt knyttet til kapitalforvaltningen er dog begrenset.

Konsernets investeringsportefølje omfatter alle investeringsmidler i konsernet, med unntak av investeringsmidler fra Pensjonssegmentet. Store deler av forvaltningen settes ut til eksterne forvaltere, mens konsernets investeringsfunksjon konsentrerer seg om aktiva-allokering, risikostyring og forvalterseleksjon. Direkte eiendomsinvesteringer gjøres via selskapet Oslo Areal, der Gjensidige eier 50 prosent.

Investeringsporteføljen består av to deler: en sikringsportefølje og en friportefølje. Sikringsporteføljen skal motsvare konsernets forsikringstekniske avsetninger og er investert i rentebærende instrumenter med en løpetid som er tilpasset de forsikringstekniske avsetningene.

Den frie porteføljen består av ulike aktiva. Aktiva-allokeringen i denne porteføljen må sees i sammenheng med konsernets kapitalisering og risikokapasitet, og konsernets løpende risikoappetitt.

Investeringsportefølje per 31.12.2019

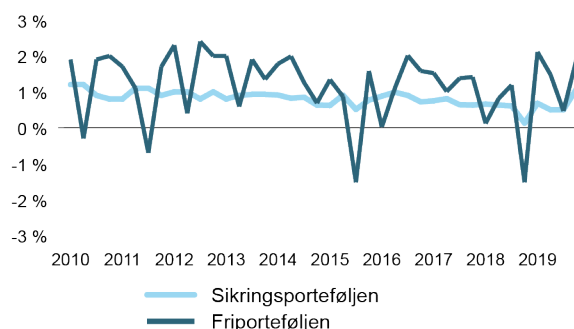

Ansvarlige investeringer

Ansvarlige investeringer er en samlebetegnelse på investeringsstrategier der investoren hensyntar problemstillinger knyttet til ESG (miljø, sosiale forhold og foretaksstyring) i beslutninger både før investeringen gjennomføres, og i rollen investoren tar som eier i investeringsperioden. Gjensidiges investeringshorisont tilsier at forståelse av sammenhenger mellom bærekraftig utvikling, risiko og avkastning er et viktig fokusområde for å kunne lykkes.

Det finnes flere ulike tilnærminger til ansvarlige investeringer, og Gjensidiges tilnærming utdypes i dette kapitlet. Gjensidige mener selskaper som hensyntar ESG-forhold har bedre utsikter for fremtidig lønnsomhet, ved at de håndterer risiko og forstår utvikling i markedet bedre enn aktører som ikke hensyntar disse forholdene.

Kvartalsvis avkastning

Hvordan vi velger ut og følger opp investeringer

Gjensidige støtter og har signert

- FNs Global Compact: Rammeverk for de vurderinger som Gjensidige gjør rundt ansvarlige investeringer og samfunnsansvar på investeringsområdet.
- The Carbon Disclosure Project (CDP) som Investor Signatory, for å forbedre selskapers rapportering av klimapåvirkning og strategier og tiltak for CO₂-reduksjon.
- Vi er medlem av Norsk forum for ansvarlige og bærekraftige investeringer (NORSIF) og støtter arbeidet med å utvikle og fremme bærekraftige investeringer som fagfelt i Norge, samt dele erfaringer og kunnskap på tvers av det norske finansmiljøet.
- Kapitalforvaltningen baseres på FNs ti Global Compacts-prinsipper, som retter seg mot menneskerettigheter, standarder i arbeidslivet, miljø og bekjempelse av korrupsjon. Dette er nedfelt i Gjensidiges SRI-policy (policy for samfunnsansvarlige investeringer) og policyens vedlegg som ligger på [Gjensidige.no](https://www.gjensidige.no).

Konsernets investeringsdirektør har ansvar for utøvelse av policy og retningslinjer. Gjensidige krever at alle investeringer oppfyller konvensjoner til blant annet menneskerettigheter, miljøskader og økonomisk kriminalitet. Sustainalytics er engasjert som rådgivningsselskap til å foreta etisk screening av selskaper. Analyser fra Sustainalytics sammen med informasjon fra andre eksterne kilder danner grunnlag for vurdering av eksklusjon av og dialog med selskaper i Gjensidiges investeringsunivers.

Ved utarbeidelse av Gjensidiges eksklusjonsliste har en medarbeider i kapitalforvaltningsteamet ansvar for å gjennomgå og sammenstille all informasjon fra ekstern rådgiver og andre eksterne kilder. Det lages en innstilling til investeringsdirektør (CIO) og Chief Risk Officer (CRO) som så fattet endelig beslutning om eventuell eksklusjon og fjerning av selskaper fra eksklusjonslisten. Selskaper som gjør seg skyld i alvorlige eller systematiske brudd på Gjensidiges etiske retningslinjer, og ikke viser tilstrekkelig vilje til å endre adferd, skal føres på listen over ekskluderte selskaper.

Når et selskap er ekskludert skal det umiddelbart ut av porteføljen som forvaltes internt om ikke selskapet har underbygget en plan for å rette på forholdene for eksklusjon. Inngår ekskluderte selskaper i eksternt forvaltede porteføljer innledes dialog med forvalter om eksklusjon og/eller oppfølging av selskapet. Det inngås kun avtaler med kapitalforvaltere som har tilfredsstillende retningslinjer og historikk innenfor ESG, og dette er et svært viktig tema når eksterne forvaltere skal engasjeres.

Dersom selskaper som befinner seg på Gjensidiges eksklusjonsliste likevel dukker opp i eksternt forvaltede fond, bes forvalteren om å redegjøre for situasjonen. Forvaltere som ikke innen rimelig tid gir en tilfredsstillende forklaring eller viser vilje til å tilfredsstille Gjensidiges kriterier for etiske retningslinjer vil ikke få nye investeringsmandater. Gjensidiges investeringsdirektør avgjør i hvert enkelt tilfelle om bruddet er så grovt at eksisterende investeringer skal avvikes. Gjensidige anser det som svært viktig å ha et godt samarbeid med eksterne forvaltere, ettersom dette kan gi større innflytelse på underliggende selskaper enn hva Gjensidige klarer direkte. Dette må sees i lys av investeringsporteføljens struktur, der majoriteten av midlene er under ekstern forvaltning og kun en mindre andel er direkte investert i selskaper. Arbeidet med ansvarlige investeringer kan oppsummert forklares med tabellen nedenfor.

Arbeidet som utføres er proporsjonalt med andelen av våre investeringer hvor størstedelen av arbeidet ligger på å følge opp eksterne forvaltere, obligasjonsinvesteringer i sikringsporteføljen og eiendomsinvesteringer i Oslo Areal.

Direkte investeringer			Eksterne forvaltere
Aksjer	Obligasjoner	Eiendom	Alle aktivaklasser
Negativ screening basert på egen eksklusjonsliste.	Negativ screening basert på egen eksklusjonsliste.	Benytter miljøklassifiserings-systemet BREEAM NOR for nybygg og totalrehabiliteringer og delvis for bygninger som er i bruk.	Negativ screening basert på egen eksklusjonsliste.
Aktivt eierskap. Vi søker å påvirke selskaper gjennom dialog der vi vurderer at det er hensiktsmessig.	ESG er en del av alle kredittanalyser som ligger til grunn for investeringer i kredittobligasjoner, og av dialogen med selskaper løpende og i forkant av emisjoner.	Gjensidige investerer gjennom Oslo Areal i miljøvennlige bygg og lokasjoner; spesielt knutepunkter for kollektivtrafikk. Energimerking av alle bygg.	Påvirker for endring av investeringsmandat og vedrørende enkeltposisjoner som ikke er i samsvar med Gjensidiges SRI-policy.

Utslipp fra investeringsaktiviteter

I tråd med egne interne bærekraftsmål og anbefalinger fra arbeidsgruppen for klimarelatert finansiell rapportering (Task Force on Climate-related Financial Disclosures - TCFD) og finansinitiativet i FNs miljøprogram (United Nations Environmental Programme Financial Initiative – UNEP FI) ønsker Gjensidige å måle og rapportere klimagassutslippene fra investeringsporteføljen. Måling og rapportering av utslipp vil gi informasjon om hvor utslippene kommer fra og hvor Gjensidige kan rette innsats for å redusere klimaavtrykket. På sikt vil dette være et bidrag til å vurdere effekten av arbeidet som gjøres internt på ESG-området.

Ved utgangen av 2019 er det fremdeles store hull i dataene på klimagassutslipp. Under 58 prosent av selskapene i aksjeporteføljen rapporterer selv sine utslipp, og vi har ikke data for en tilstrekkelig mengde selskaper i porteføljen tilgjengelig. Dette er spesielt utfordrende for obligasjoner og unoterte investeringer. Gjensidige ønsker ikke å rapportere informasjon kun for et smalt og lite representativt utsnitt av porteføljen, og vil derfor rapportere på dette først når 75 prosent av den respektive aktivaklassen dekkes. For 2019 gjelder dette kun eiendomsporteføljen i Oslo Areal.

Gjensidige jobber aktivt med å påvirke fondsforvaltere og selskaper til å forbedre sine rapporteringer på dette området. Målet er å rapportere utslippsinformasjon på hele porteføljen i årsrapporten for 2020.

Finansielle konsekvenser av klimarisiko

Finansiell klimarisiko beskriver hvordan klimaendringer kan medføre uforutsette endringer i finansielle verdier. TCFD har i sine rapporter oppfordret finansielle aktører å rapportere på klimarisiko, og har i sitt rammeverk identifisert tre risikokategorier som Gjensidige vil følge opp sin eksponering i forhold til.

Den største finansielle klimarisikoen for investeringsporteføljen antas å komme i overgangen til et lavutslippssamfunn der klimareguleringer, skjerpede utslippskrav, endret kostnadsbilde og endrede markedspreferanser kan påvirke verdien av investeringene. Fordeling av sektoreksponering fremgår i kapittelet «Ansvarlige investeringer».

Fysisk risiko	Overgangsrisiko	Ansvarsrisiko
Verdiendring fra fysisk skade som følge av klimaendringer, både akutt og kronisk. Kan komme som følge av naturkatastrofer eller langsiktige utviklinger som gjør at områder blir uegnet til sitt opprinnelige bruk. Eiere av eiendommer og bedrifter vil kunne oppleve negative verdiendringer.	Økonomisk risiko fra overgang til et lavutslippssamfunn. Sektorer med store klimagassutslipp vil kunne møte utfordringer innen politikk og reguleringer, eksempelvis gjennom økte kostnader for utslipp. Konkurrerende teknologier vil samtidig kunne motta støtte. Dette vil være en risiko for eiere innen blant annet fossil energi.	Økonomisk risiko knyttet til økonomisk ansvarlighet / erstatningskrav for skader som skyldes klimaendringer. Et underliggende selskap som blir stilt ansvarlig for sin negative klimapåvirkning gjennom for eksempel et klimasøksmål, vil kunne få store erstatningsansvar, noe som kan påvirke verdien av selskapet negativt.

God styring og kontroll – vi tar vårt ansvar på alvor

Alt vi gjør skal tåle dagens lys. Derfor er personvern, etikk, bekjempelse av korrupsjon og hvitvasking så viktig for oss. Det samme er god eierstyring og likebehandling av eiere.

Å kalkulere rett risiko er det viktigste vi gjør, både med tanke på lønnsomhet, selskapets soliditet og ansvaret vi har overfor samfunnet.

Håndtering av risiko er selve kjernen i vår virksomhet. Vi har robuste rammer og rutiner for å sikre at vi kun påtar oss risiko vi forstår, i et omfang vi kan håndtere. Våre etiske retningslinjer skal sikre at vi holder oss godt innenfor de normer samfunnet forventer av oss.

God risikoforståelse og styring er avgjørende for langsiktig verdiskaping

Styret velges av en uavhengig valgkomite, og har det overordnede ansvaret for at konsernet forvaltes forsvarlig, inkludert ansvar for økonomi, miljø, sosiale forhold og at lover og regler etterleves. Dette innebærer å sikre at arbeidet med risikostyring og internkontroll er hensiktsmessig organisert, dokumentert og rapportert. Styret har opprettet tre underutvalg, og alle styremedlemmer er dedikert til ett spesifikt underutvalg. Utvalgene er forberedende utvalg som har i oppgave å gå i dybden og sørge for at styret totalt sett kan overvåke den finansielle rapporteringsprosessen, systemene for internkontroll og risikostyring. I tillegg bistår et godtgjørelsesutvalg styret i saker knyttet til godtgjørelse. Styret har vedtatt selskapets strategi med bærekraft som et fundament for all aktivitet. For å følge opp måloppnåelse og

etterlevelse av interne regler og eksterne lover har styret vedtatt policyer, og administrasjonen rapporterer kvartalsvis status.

Den etablerte styringsstrukturen gjelder for økonomi, miljø, sosiale forhold og etterlevelse av lover og regler. Styringsstrukturen er nærmere beskrevet i kapittelet «Eierstyring og selskapsledelse», og i note 3 til regnskapet, samt i kapittelet «Risiko – det vi lever av».

Godtgjørelse til ledende ansatte er knyttet til verdiskaping over tid, og reflekterer ansvar og kompetanse, og er forankret i målbare forhold. Dette er beskrevet nærmere i note 8 til regnskapet og i styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse.

Gjensidiges styre er sammensatt med bred kompetanse

Gisele Marchand

Styreleder

Gisele Marchand (1958) ble valgt til styreleder i 2018, og har vært styremedlem i Gjensidige siden 2010. Hun leder godtgjørelsesutvalget, og er medlem av risikoutvalget.

Marchand er siviløkonom fra Handelshøyskolen i København.

Marchand er styremedlem og leder av revisjonsutvalget i Norgesgruppen ASA, og styreleder i Norgesgruppen Finans Holding AS. Videre er hun styremedlem i Selvaag Bolig ASA, hvor hun medlem av godtgjørelsesutvalget. Hun er styremedlem i Eiendomsspar AS, Victoria Eiendom AS, Scatec Solar ASA samt styreleder i Boligbygg Oslo KF. Hun er medlem i valgkomitéen til Entra Eiendom AS. Hun har også tidligere erfaring fra en rekke styrer, blant annet i Norske Skog ASA og Oslo Børs AS. Marchand har tidligere vært administrerende direktør i Advokatfirmaet Haavind AS, Eksportfinans ASA, Statens pensjonskasse og Bates Group, samt konserndirektør i Den norske Bank med ansvar for person- og bedriftskunder i Norge.

Marchand har en betydelig ledererfaring innen finanssektoren, og har i tillegg god forsikringskompetanse gjennom sitt styreverv i Gjensidige Forsikring gjennom flere år.

Gisele Marchand er uavhengig i forhold til ledende ansatte, vesentlige forretningsforbindelser og hovedaksjeeier.

Marchand er på valg til styret i 2020.

Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Eivind Elnan

Styremedlem

Eivind Elnan (1974) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2017. Elnan er utdannet sivilingeniør (Industriell Økonomi og Teknologiledelse) fra NTNU.

Han er styreleder i AX Innovasjon AS, Industrivegen 10 Verdal AS, FPS Holding AS og Braxi AS. Han er styremedlem i Gjensidigestiftelsen, Securo AS og Scuti AS. Elnan har etablert og bygget opp flere teknologiselskaper, herunder Securo AS, og Hypoxic Technologies AS som i 2017 ble en del av det tyske konsernet Wagner Group GmbH, og hvor han nå er daglig leder. Elnan har tidligere jobberfaring fra blant annet Securo AS, Innherred Vekst AS og Accenture. Elnan har betydelig erfaring som leder og fra gründervirksomhet og utvikling av teknologiselskaper.

Eivind Elnan er uavhengig i forhold til ledende ansatte og vesentlige forretningsforbindelser.

Elnan er på valg til styret i 2020.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

John Giverholt

Styremedlem

John Giverholt (1952) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2016. Han er utdannet siviløkonom fra University of Manchester, og har høyere revisoreksamen fra Norges Handelshøyskole.

Giverholt er styreleder i Ortomedic AS og Lillevold og Partners AS. Han er styremedlem i Aars AS, A. Wilhelmsen AS, CEK Holding AS, Fredensborg AS, Scatec Solar ASA og GammelNok AS. Han var tidligere administrerende direktør i Ferd AS. Tidligere har han vært finansdirektør i samme selskap, konserndirektør i DNB, og assisterende økonomidirektør i Norsk Hydro. Giverholt har betydelig ledererfaring innen finanssektoren i tillegg til betydelig erfaring innen økonomi, samt kvalifikasjoner innen revisjon og regnskap.

John Giverholt er uavhengig i forhold til ledende ansatte, vesentlige forretningsforbindelser og hovedaksjeeier.

Giverholt er på valg til styret i 2020.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Per Arne Bjørge

Styremedlem

Per Arne Bjørge (1950) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2011. Bjørge har bachelor i økonomi og administrasjon og har revisoreksamen.

Han er styreleder og daglig leder i PAB Consulting AS og er styreleder i Borgund Invest AS, Havskjer AS og Havskår AS. Bjørge er styremedlem i Gjensidigestiftelsen, 3D Perception AS, Sørsida Utvikling AS og Tafjord Kraft AS. Bjørge har tidligere blant annet vært banksjef i Kreditkassen (Nordea), og praktisert som revisor. Bjørge har betydelig erfaring innen finanssektoren, revisjonskompetanse og har i tillegg god forsikringskompetanse gjennom sitt styreverv i Gjensidige Forsikring gjennom flere år.

Per Arne Bjørge er uavhengig i forhold til ledende ansatte og vesentlige forretningsforbindelser.

Bjørge er på valg til styret i 2020.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Vibeke Krag

Styremedlem

Vibeke Krag (1962) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2018. Krag er Cand.jur. fra Københavns Universitet, og har Board Leadership Masterclass fra Copenhagen Business School.

Hun er styremedlem i Nykredit A/S, NykreditRealkredit A/S, Forenet Kredit og Konkurranserådet, oppnevnt av den danske regjering. I tillegg er hun medlem av nominasjonskomiteen for Københavns Universitet. Krag har i tillegg betydelig erfaring fra styrearbeid i en rekke selskaper innenfor forsikring, finans, energi og offentlige styreverv og komitéer. Krag har bred ledererfaring, juridisk kompetanse og betydelig kompetanse og erfaring innen forsikringsfaget.

Vibeke Krag er uavhengig i forhold til ledende ansatte, vesentlige forretningsforbindelser og hovedaksjeeier.

Krag er på valg i 2020.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Hilde Merete Nafstad

Styremedlem

Hilde Merete Nafstad (1963) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2017.

Nafstad er utdannet Siviløkonom fra BI.

Hun har flere styreverv i Equinors internasjonale datterselskaper. I 2017 ble hun valgt inn som varamedlem til generalforsamlingen i Gjensidigestiftelsen. Nafstad arbeider som direktør for finans og kontroll i Equinor. Hun har tidligere hatt flere ledende stillinger i Equinor (tidligere Statoil), Norsk Hydro, Saga Petroleum og Olje- og energidepartementet.

Nafstad har bred erfaring fra olje og energisektoren, samtidig som hun har finansiell kompetanse og bred ledererfaring.

Hilde Merete Nafstad er uavhengig i forhold til ledende ansatte og vesentlige forretningsforbindelser.

Nafstad er på valg til styret i 2020.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Terje Seljeseth

Styremedlem

Terje Seljeseth (1960) har vært styremedlem i Gjensidige siden 2018.

Seljeseth er ADB-kandidat/IT fra Datahøgskolen i Oslo, og har Matematikk/informatikk fra UIO. Seljeseth er styrets leder i GnT AS, og styremedlem i Headhunter, Adevinta ASA, TX Markets og Videocation.NO AS. Han arbeider med analyse i Stiftelsen Tinius, og har tidligere vært konserndirektør for områdene Produkt & teknologi og for Rubrikk/markeds plasser i Schibsted. I tillegg har han vært administrerende direktør i FINN.no, og hatt forskjellige stillinger i Aftenposten AS og Telenor Media AS. Seljeseth har en betydelig ledererfaring og kompetanse innen teknologi og digitalisering.

Terje Seljeseth er uavhengig i forhold til ledende ansatte, vesentlige forretningsforbindelser og hovedaksjeeier.

Seljeseth er på valg i 2020.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Gunnar Mjåtvædt

Styremedlem

Gunnar Mjåtvædt (1960) har vært ansatte-representant i Gjensidiges styre siden 2007.

Mjåtvædt har realfagslinje på videregående skole, og er utdannet autorisert forsikringsrådgiver på liv og pensjon.

Mjåtvædt er konsernhovedtillitsvalgt i Gjensidige. Han har tidligere vært salgs- og markedssjef, assurandør og senior-konsulent, og har nærmere 30 års erfaring fra forsikringsbransjen.

Mjåtvædt er på valg til styret i 2020.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Anne Marie Nyhammer

Styremedlem

Anne Marie Nyhammer (1964) har vært ansattrepresentant i Gjensidiges styre siden 2016. Hun er fagsjef i Gjensidige og tillitsvalgt.

Nyhammer har tidligere vært ansatt i DnB og i Norsk Hydro/Leirvik Sveis.

Nyhammer er på valg til styret i 2020.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Lotte Kronholm Sjøberg

Styremedlem

Lotte Kronholm Sjøberg (1972) har vært ansattrepresentant i Gjensidiges styre siden 2015. Hun er formann for Forsikringsforbundet i Gjensidige Forsikring i Danmark.

Kronholm Sjøberg har utdannelse blant annet fra Copenhagen Business School og Mastergrad i Mediation og konfliktmægling fra det juridiske fakultet ved København Universitet.

Kronholm Sjøberg har tidligere hatt ulike stillinger i konsernet, blant annet som konsulent i eierskifteavdelingen i Nykredit Forsikring.

Kronholm Sjøberg er på valg til styret i 2021.
Aksjer i Gjensidige: Se note 8.

Code of Conduct

Gjensidiges etiske rammeverk (Code of Conduct)

Gjensidige er helt avhengig av tillit fra omgivelsene for å kunne utføre samfunnsoppdraget vårt, som er å sikre liv, helse og verdier. I den forbindelse er etikken essensiell.

Les mer på www.gjensidige.no

Vi er avhengig av tillit fra kunder, leverandører, myndigheter, aksjeeiere og samfunnet for øvrig for å kunne drive vår virksomhet. Selskapets etiske rammeverk skal sikre at alle medarbeidere opptrer på en måte som ivaretar tilliten til selskapet. Alle aktiviteter i Gjensidige skal tåle dagens lys.

Områder med særlig streng oppfølging av etterlevelse

Personvern (GDPR)

Gjensidige behandler personopplysninger i tråd med de lover og forskrifter som regulerer vår innhenting, lagring og bruk av slike opplysninger. Konsernpolicy og instruks for behandling av personopplysninger gir utfyllende krav til implementering i hele organisasjonen. Gjensidiges medarbeidere har lovpålagt taushetsplikt om alle forhold som angår våre kunder. Opplæring i personvern er obligatorisk for alle medarbeidere, og er også ledd i introduksjonsprogrammet for nyansatte. Det er kun medarbeidere med tjenstlige behov som skal ha tilgang til personopplysninger om kunder. Selskapet skal ikke innhente andre personopplysninger enn de som er nødvendige for å betjene den enkelte kunde. Personopplysninger skal kun benyttes og lagres så lenge de er nødvendige, og skal deretter slettes, med mindre det foreligger særlige unntak hjemlet i lov.

Det overordnede ansvaret for behandling av personopplysninger og internkontroll knyttet til dette er plassert hos de respektive konserndirektører. Øvrige ledere har ansvar for å sikre at medarbeidere med tilgang til kundeopplysninger har den nødvendige kompetanse og forutsetninger for å følge regelverket og ivareta kundenes personvern.

Personvernombudene er en intern kontrollfunksjon. De ivaretar kontakt med Datatilsynet, og med kunder og ansatte som har forespørsler om behandling av personopplysninger.

Kunder kan til enhver tid be om innsyn i opplysninger som er lagret om dem, og kreve korrigerende opplysninger som ikke er korrekte. Innsyn kan avvises i særlige tilfeller etter en konkret vurdering, for eksempel i forbindelse med utredning av forsikringssvindel. Vår personvernerklæring er tilgjengelig på gjensidige.no, og beskriver hvordan vi håndterer personopplysninger.

Risikovurderinger knyttet til brudd på personvernregler gjøres, som ledd i selskapets ordinære risikovurderingsprosess, for blant annet å ivareta informasjonssikkerheten. Det gjøres en forsterket risikovurdering (DPIA) dersom det skjer endringer som sannsynligvis vil kunne påvirke sikkerheten.

Informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerhet i Gjensidige handler om hvordan vi arbeider sammen for å minimere risiko forbundet med datalekkasje og brudd på personvernet. Gjensidiges sikkerhetspolicy er styrets og ledelsens verktøy for å stille overordnede krav om hvordan sikkerheten i konsernet skal styres og forvaltes. Denne legger føringer for konsernets styringssystem for informasjonssikkerhet som er bygget opp etter ISO/IEC 2700x standarden. Formålet er å beskytte selskapets informasjonsverdier og informasjon om kunder mot uautorisert og uønsket bruk slik at kundenes tillit, konsernets renommé og konkurranseevne ivaretas på best mulig måte. Avdeling for Konsernsikkerhet er organisert under Organisasjon, HR og Sikkerhet, og er premissgiver og kontrollfunksjon for informasjonssikkerhet. Den operative IT-sikkerhetsforvaltningen skjer i en egen IT-sikkerhetsavdeling. Sikkerhetspolicyen er tilgjengeliggjort for alle ansatte på intranettet, og det gjennomføres etterkontroll av at alle ansatte har lest og forstått kravene til sikkerhet.

Forsikringsdistributionsdirektivet (IDD)

IDD skal sikre godt forbrukervern blant annet gjennom god informasjon til kunder og riktig kompetanse hos våre kunderådgivere.

Etisk og kundevennlig forretningsdrift

Gjensidige skal ha en kultur hvor hver enkelt medarbeider blir lært opp til å utvise godt skjønn. Vår verdiskapning skal skje i samsvar med våre etiske retningslinjer. Disse fremgår av flere policydokumenter som er vedtatt av styret.

Våre etiske regler beskriver vårt verdigrunnlag og understreker at alle våre aktiviteter skal tåle dagens lys. Reglene angir sammen med andre dokumenter hva som er akseptabel adferd, og pålegger alle medarbeidere å opptre med respekt, omtanke og alminnelig høflighet både overfor kolleger, konkurrenter, kunder og andre.

Vårt interne regelverk inneholder forbud mot rollekonflikter som kan hindre upartisk opptreden overfor kunder, leverandører, aksjeeiere eller andre forbindelser.

Risiko for lovbrudd og brudd med vårt etiske regelverk overvåkes som ledd i vårt internkontrollsystem. Styret har det overordnede ansvar for risikostyring og internkontroll, og konsernsjef er ansvarlig for implementering. Våre viktigste risikoområder og den interne kontrollen gjennomgås årlig av styret. Risikostyring og internkontroll er beskrevet nærmere på side 44 og 56 og i note 3.

Klagebehandling

Gjensidige har etablert en klageordning som gir kundene mulighet for å få behandlet klager på tre nivåer.

1. Kundens saksbehandler.
2. Kundeombudet (selskapets interne klagenemnd). Kundeombudet er bemannet med svært erfarne skadebehandlere, som kan se på saken med nye øyne uten å bli påvirket av de personlige vurderinger saksbehandler har gjort.
3. Nivå tre er Finansklagenemnda (et bransjefelles klageorgan med representanter fra forbrukermyndigheter, finansnæringen og uavhengige eksperter). Sammensetningen sikrer at de uavhengige representantene avgjør utfallet i saker hvor representantene fra forbrukermyndighetene og finansnæringen står mot hverandre.

Varslingskanal

I Gjensidige skal det være en lav terskel for å varsle om forhold man opplever som ubehagelige. Medarbeidere som ønsker å ta opp saker kan henvende seg til sin leder, til HR-avdelingen, HMS-ansvarlig, tillitsvalgt eller verneombud. Alle har plikt til å varsle om forhold som er straffbare, eller der liv eller helse er i fare. En varslingsplakat med instruksjoner om varsling er lett tilgjengelig på vår intranettside.

Vi har opprettet varslingskanaler i alle land hvor vi har virksomhet, unntatt i Sverige hvor det er en annen lovregulering og varsling må skje via leder. I Norge er det lagt til rette for varsling gjennom to elektroniske postkasser:

- En intern postkasse for varsling av forhold knyttet til etikk.
- En ekstern postkasse for varsling av uregelmessigheter og misligheter.

Varslinger til den interne postkassen behandles av selskapets HR-avdeling, og behandlingen følger klare rutiner. Relevante saker rapporteres til konsernets risikokomiteé og styret.

Medarbeidere som varsler er beskyttet både av lov og bedriftens interne regelverk, og skal ikke utsettes for negative reaksjoner. Varslinger til den eksterne postkassen er i utgangspunktet anonyme, hvis ikke varsleren selv velger å oppgi navn. Medarbeidere som ønsker å varsle anonymt kan benytte denne, i likhet med kunder, leverandører og andre eksterne interessenter. Varsling om uregelmessigheter eller misligheter håndteres av Gjensidiges avdeling for intern utredning. Avdelingen foretar en forundersøkelse eller utredning basert på varselets innhold. Dersom utredningen avdekker kritikkverdige forhold vil HR overta saken for vurdering og beslutning av sanksjoner. Eventuell politianmeldelse av ansatte beslutes av konsernsjef.

Antikorrupsjon

For Gjensidige vil risikoen for korrupsjon i hovedsak knytte seg til selskapets salg av forsikringer og investeringsrådgivning til næringsliv og offentlig sektor, inngåelse av avtaler og innkjøp av varer og tjenester. Vår definisjon av korrupsjon følger definisjonen i norsk lov: Å misbruke sin stilling for å oppnå fordeler for selskapet, seg selv eller andre. Arbeidet mot

korrupsjon krever et tydelig regelverk og aktiv håndheving av reglene.

Gjensidiges interne regelverk fastslår at selskapet har nulltoleranse mot korrupsjon og korrupsjonslignende forhold. Regelverket består av en konsernpolicy som er vedtatt av styret, og en instruks. I tillegg er konsernpolicy om samfunnsansvar, konsernpolicy om etiske regler, konsernpolicy om konkretisering av etiske retningslinjer for relasjonsaktiviteter og retningslinjer for velferdstiltak, seminarer og gaver relevante.

Våre medarbeidere har ikke anledning til å gi eller motta bestikkelser eller smøring. Det samme gjelder gaver som kan betraktes som utilbørlige. Reglene gjelder for ledere og medarbeidere på alle nivåer i selskapet, også i land som ikke omfattes av norsk lov. Det er konkretisert regler for medarbeidere som har ansvar for relasjoner til kunder og leverandører.

Vårt antikorrupsjonsprogram har tre hovedelementer:

1. Forebyggende aktiviteter
2. Kontroll og avdekking
3. Oppfølging og reaksjon

Blant de forebyggende aktivitetene er tydelige definisjoner og regelverk, tydelige fullmakter, risikokartlegging, opplæring og informasjonsmaterieell.

Kontroll og avdekking omfatter blant annet revisjoner, compliance, varsling, rapportering og intern utredning. Oppfølging og reaksjoner skjer i henhold til policies og instruks, og avgjøres av HR og i siste instans konsernsjef. Programmet gir en grundig beskrivelse av hva som menes med korrupsjon, eksempler på adferd som er akseptabel eller uakseptabel, samt oppgaver som skal bidra til refleksjon over vanskelige situasjoner.

Det er ikke anledning til å motta gaver til en verdi over 500 kroner. Uavhengig av gavens verdi skal den ikke tas imot dersom den kan svekke medarbeiderens habilitet eller uavhengighet. Alle gaver og relasjonsaktiviteter skal registreres i konsernets gave- og relasjonsregister.

Alle ledere er ansvarlige for å etablere rutiner og prosesser for å forebygge og avdekke uregelmessigheter og misligheter, herunder korrupsjon, innen sitt område. Avdeling for intern utredning skal søke å avdekke eventuell korrupsjon, og har ansvar for å utrede konkrete saker ved mistanke om utilbørlig adferd. Intern utredning skal også bidra til å etablere og utvikle rutiner og prosesser som kan forebygge og avdekke slike forhold.

Regelverket er tilgjengelig på gjensidige.no, intranett og e-læringskurs, og ledere skal bidra til at medarbeidere er kjent med reglene. Formålet er å forebygge, og bidra til at aktiviteter som kan tenkes å bryte med regelverket stanses på et tidlig tidspunkt.

Alle som ansettes i konsernet deltar på et introduksjonskurs der etikk og korrupsjon er del av programmet. Gjensidige gir ikke pengestøtte til politikere, politiske partier eller organisasjoner med hovedsakelig politisk agenda.

Hvitvasking og terrorfinansiering

Gjensidige er pålagt å ha en risikobasert tilnærming til hvitvasking og terrorfinansiering til kunder basert på kundeforhold, type produkter og type transaksjoner. I praksis innebærer dette at vi foretar en risikovurdering i forbindelse med salg av forsikring til nye og eksisterende kunder, og utbetaling av erstatning. Risikovurderingen er helhetlig, og baseres på egenskaper ved kunden, kundeforholdet, produktet, transaksjonen og andre forhold som er relevante.

Det gjennomføres sjekk av alle kunder opp mot sanksjonslister og lister over politisk eksponerte personer. Risikovurderingen kan lede til en utvidet kundekontroll. Kundebehandlere har klare retningslinjer for når det skal iverksettes slik kontroll, og hvordan dette skal håndteres. Dersom denne kontrollen ikke avklarar situasjonen vil selskapet iverksette nærmere undersøkelser for å oppklare om transaksjonen kan gjennomføres eller ikke. Undersøkelsene gjennomføres av

selskapets utredningsavdeling, som har medarbeidere med bakgrunn fra politiet, og kompetanse og erfaring innen etterforskning. I de tilfeller hvor det foreligger tilstrekkelig mistanke om hvitvasking eller terrorfinansiering, melder Gjensidige saken som en mistenkelig transaksjon til politiets avdeling for økonomisk kriminalitet – Økokrim. Dersom hvitvasking eller terrorfinansiering kan bevises, vil selskapet stoppe inngåelse av forsikring eller utbetaling av erstatning, i den grad loven tillater slike reaksjoner.

Et solid forsvarsverk mot hvitvasking er ikke bare nødvendig på grunn av myndighetspåbud. I forsikring vil hvitvasking ofte gå hånd i hånd med forsikringssvindel. I Gjensidige ser vi på kampen mot hvitvasking som en naturlig del av en god risikoseleksjon, etter prinsippet «kjenn din kunde». Hvitvaskingsinstruksen er vedtatt av styret, og risikoanalyse knyttet til hvitvasking presenteres for konsernledelsen en gang i året. Betydningen av arbeidet mot hvitvasking er tydelig kommunisert på alle nivåer.

Medarbeidere som har kundekontakt får grundig opplæring i regelverk og rutiner for håndhevelse. Dette gjelder i alle deler av konsernet.

Eierstyring og selskapsledelse

God eierstyring og selskapsledelse er viktig for å sikre verdiskaping over tid, og styrke tilliten til selskapet. Redegjørelsen bygger på anbefalingen fra NUES – Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse. Nummereringen i dette avsnittet er i henhold til NUES-anbefalingen.

1. Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Denne redegjørelsen bygger på «følg eller forklar»-prinsippet. Det er ingen særlige avvik, men, i tråd med anbefalingens krav, gir vi like fullt en redegjørelse for hvert enkelt punkt i henhold til anbefalingen av 17. oktober 2018. Der det er mindre avvik, markeres det og forklares.

2. Virksomheten

Vedtektene beskriver formålet med virksomheten, og setter tydelige rammer for virksomhetens innhold. Gjensidige er et finanskonsern, og er underlagt finansforetakslovens rammer og regler. Innenfor den rammen opererer Gjensidige først og fremst som et skadeforsikringskonsern i Norden og Baltikum. I Norge er konsernet også engasjert i livs- og pensjonsforsikringsvirksomhet.

Styret setter klare mål for virksomheten med sikte på å skape verdier for aksjonærene. Målene tar hensyn til omverdenen, se eget avsnitt om mål på side 18-19. Målene revideres og fastsettes årlig.

Evaluerings av mål, strategier og risikoprofil skjer også én gang i året, i forbindelse med strategiarbeidet i juni, eller ved behov, ved for eksempel større hendelser eller strukturelle endringer.

3. Selskapskapital og utbytte

Styret har en tydelig kommunisert solvens- og utbyttepolitikk som er tilpasset selskapets mål, strategi og risikoprofil. Den er tilgjengelig på www.gjensidige.no. Politikken legger hovedvekt på årlig kontantutbytte, og at eventuell overskuddskapital ikke skal tilbakeholdes i selskapet, men utbetales over tid.

Gjensidiges solvens- og kapitalbehov defineres i utgangspunktet av myndighetsfastsatte regler. De standardkrav som er fastsatt bygger på gjennomsnittsbetraktninger. Styret har ønsket at solvens og kapitalkravene defineres i forhold til den faktiske situasjon Gjensidige er eksponert for til enhver tid, og har derfor investert betydelige ressurser i en egen internmodell som løpende gir kvalifisert informasjon om solvens- og kapitalbehov. Modellen er godkjent av Finanstilsynet, og gir styret et godt og relevant beslutningsgrunnlag på de områdene modellen dekker. Styret har også lagt til grunn at Gjensidige skal tilfredsstille kravene til A-rating, som også gir føringer for de endelige solvens- og kapitalbeslutninger.

Det anses hensiktsmessig at styret har fullmakt fra generalforsamlingen til å kunne beslutte utbytte løpende gjennom året dersom det er økonomisk grunnlag for det. En slik beslutning må formelt ta utgangspunkt i godkjent årsregnskap for 2019, og kommer eventuelt i tillegg til det utbyttet ordinær generalforsamling beslutter. Slik fullmakt må vedtas av generalforsamlingen, og gjelder frem til neste ordinære generalforsamling, men ikke lenger enn til 30. juni året etter.

Styret mener det er hensiktsmessig at styret får fullmakt til å kjøpe egne aksjer, dels for å oppfylle konsernets aksjespareprogram og godtgjørelsesordninger for ansatte, og dels for å benytte aksjene som vederlagsaksjer i forbindelse med erverv av virksomheter eller for etterfølgende salg eller sletting. Slik fullmakt må vedtas av generalforsamlingen, og vil være tidsbegrenset til 30. juni året etter.

Styret er av den oppfatning at det er hensiktsmessig at styret får fullmakt til opptak av ansvarlig lån og annen fremmedkapital, samt foreta handel i de til enhver tid utstedte obligasjoner under selskapets ansvarlige obligasjonslån. Slik fullmakt må vedtas av generalforsamlingen og gjelder frem til neste ordinære generalforsamling, men ikke lenger enn til 30. juni året etter.

Videre mener styret det er hensiktsmessig at styret får begrenset fullmakt til å forhøye aksjekapitalen ved nytegnings av aksjer. Slik fullmakt må vedtas av generalforsamlingen, og vil være tidsbegrenset til 30. juni året etter. Det vises til sakene som behandles på generalforsamlingen for nærmere informasjon og vilkår som stilles.

Avvik: NUES mener slike fullmakter bør begrunnes og avgrenses til definerte formål. Styret er grunnleggende enig med NUES, men mener det er behov for en viss fleksibilitet. Så lenge fullmaktene er tydelig begrenset i tid og omfang, og i realiteten bare justerer og effektiviser kapitalstrukturen i foretaket, bør det tilligge styrets forvaltningsfullmakt å treffe slike beslutninger fremfor å måtte avholde en ekstraordinær generalforsamling.

4. Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående

Aksjeeiernes fortrinnsrett ved kapitalforhøyelser er en viktig og grunnleggende rettighet i et harmonisk og godt aksjonærfellesskap og fortrinnsretten kan bare unntaksvis fravikes. Slik fravikelse vil være begrunnet i selskapets og aksjeeiernes felles interesse. Det vil i så fall være full åpenhet om det, og aksjonærene vil få lik og samtidig informasjon om det gjennom en børsmelding og deretter på vår hjemmeside. Det samme gjelder om styret benytter gitte fullmakter. Styrets transaksjoner i egne aksjer vil alltid skje på armlengdes avstand og på markedsmessige vilkår. Transaksjoner mellom nærstående og foretak i konsernet vil skje på forretningsmessige vilkår, og med uavhengig verddivurdering når transaksjonen ikke er uvesentlig.

5. Aksjer og omsettelighet

Selskapet har ikke vedtektsbestemmelser som begrenser adgangen til å eie, omsette eller stemme for aksjer i selskapet.

6. Generalforsamlingen

Styret mener at generalforsamlingen er en viktig arena for aksjonærfellesskapet.

Gjensidige har så mange aksjeeiere at det i praksis ikke vil være mulig å avholde et fysisk møte hvor alle deltar. Det legges derfor ned betydelig arbeid i saksforberedelse, og det tilrettelegges for fullmakts- og stemmemulighet utenom det fysiske møtet. Selve møtet strømmes direkte på selskapets hjemmeside.

Forut for møtet har aksjeeiere god mulighet for å ta kontakt med selskapet for enten å avklare saker eller få hjelp til å fremme saker på generalforsamlingen. Nærmere informasjon finnes på vår hjemmeside.

Styret har merket seg at NUES mener at det bør tilrettelegges for at det kan stemmes på enkeltkandidater til styre og valgkomité. Valg er krevende i finansforetak, dels på grunn av myndighetsbestemte egnethetskrav og dels på grunn av krav til styrets samlede kompetanse, det vil si å velge et fungerende styre med bred kompetanse. For Gjensidige, som har én aksjonær med mer enn 60 prosent av aksjene, reiser ikke selve det formelle valget utfordringer på generalforsamlingen, men i forberedelsene til valg. Styret har merket seg at det er en omfattende prosess rundt valg. Alle aksjeeiere kan fremme kandidatforslag, og de største aksjeeierne blir kontaktet ved skriftlig henvendelse fra valgkomiteen. Alle mottatte synspunkter vektlegges. Styret mener at dette arbeidet er svært viktig for selskapets virksomhet, posisjon og videre utvikling.

Avvik: NUES mener at det bør tilrettelegges for at det kan stemmes på enkeltkandidater til styret og valgkomité. Valg i finansforetak er krevende dels på grunn av myndighetsbestemte egnethetskrav og dels på grunn av krav til styrets samlede kompetanse. Det legges av den grunn opp til at generalforsamlingen stemmer over valgkomiteens samlede innstilling.

7. Valgkomité

Selskapet har en vedtektsfestet valgkomité bestående av 4 til 6 medlemmer. Generalforsamlingen velger leder og medlemmer, og fastsetter komiteens godtgjørelse.

Komité-medlemmene er uavhengige av de aksjonærvalgte styremedlemmene og ledende ansatte.

Valgkomiteens oppgave er å foreslå kandidater til styret og valgkomiteen og foreslå godtgjørelse til medlemmene av disse organene, samt godtgjørelse til styrets arbeidsutvalg. I finansforetak er det generalforsamlingen som velger styreleder. Styreleder velges blant de aksjonærvalgte styremedlemmene. Ett av styremedlemmene som er valgt blant de ansatte deltar derfor ved drøftelser og innstilling til valg av styrets leder. Det er selvvalgt, og i tråd med det ansatte-demokratiet som gjelder generelt i Norge.

Valgkomiteen innstiller også på valg av revisor slik at også det valget skjer uavhengig av styret. Styrets revisjonsutvalg har uttalerett i denne forbindelse.

Valgkomiteen er lett tilgjengelig for aksjeeierne, og prosessen tilrettelegges med frister slik at synspunkter i aksjeeierfellesskapet rekkes frem i tide til de aktuelle drøftelsene i valgkomiteen.

8. Styret

Det er styrets egen oppfatning at styrets sammensetning ivaretar aksjeeierfellesskapets interesser og selskapets behov for kompetanse, kapasitet og mangfold.

Minst to av de aksjeeiervalgte medlemmene er uavhengig av selskapets hovedaksjeeier. Selskapets hovedaksjeeier, Gjensidigestiftelsen, legger til grunn at styrets leder er uavhengig av Gjensidigestiftelsen og har et likt forhold til alle aksjeeiere. Ingen ledende ansatt eller representanter for forretningsforbindelser sitter i styret. De aksjeeiervalgte styremedlemmene velges, i henhold til vedtektene, for ett år av gangen. De ansattes representanter velges for to år. Valgkomiteen oppfordrer styremedlemmer til å eie aksjer i selskapet.

9. Styrets arbeid

Styret legger opp til 9 forhåndsavtalte styremøter i året, hvorav minst ett strategiseminar over to dager. I 2019 er det i tillegg avholdt ett ekstraordinært møte elektronisk. Det er etablert gode og effektive rutiner for ekstraordinære styremøter.

Styret har, i samsvar med loven, etablert tre styreutvalg bestående av styremedlemmer. Det er Godtgjørelsesutvalget, Revisjonsutvalget og Risikoutvalget. Utvalgene har konsernperspektivet i sitt mandat. Styreutvalgene er forberedende utvalg til styret og har ikke besluttsende myndighet. I tråd med NUES anbefalingen er flertallet i revisjonsutvalget uavhengige av virksomheten. Det er styrets erfaring at innføring av styreutvalg har forbedret styrearbeidet og involvert styret sterkere og dypere i virksomhetens løpende utfordringer og satsninger.

I tråd med finansforetaksloven har selskapet etablert fire uavhengige kontrollfunksjoner som hver for seg spiller en nøkkelrolle innenfor sine ansvarsområder. Det er en Risikostyringsfunksjon, en Compliancefunksjon, en Aktuarfunksjon og Internrevisjon. De involverte er alle ansatt i selskapet. Internrevisor – leder av Internrevisjonsfunksjonen – ansettes og lønnsinnplasseres av styret, og står i en særlig stilling som styrets viktigste kontrollmedhjelper. De øvrige ansettes av konsernsjef. Funksjonene er nærmere presentert i note 3. Styret legger vekt på at disse funksjonene får et nært forhold til styret gjennom styrearbeidet og rapportering, og særlig arbeidet i styreutvalgene.

Styret har fastsatt en egen styreinstruks, og arbeider etter en årsplan. Det er vektlagt åpenhet og rom for innspill i styret. Styremedlemmene har effektiv tilgang til relevant materiale for styrearbeidet gjennom styreportalen Admincontrol.

I saker hvor styreleder har vært direkte eller indirekte involvert, har annet styremedlem overtatt møteledelsen. Ved inhabilitet deltar ikke vedkommende i behandling av saken, men forlater styrerommet og skjermes fra saken.

Styret foretar årlig en egenevaluering, med eller uten ekstern hjelp. Valgkomiteen har tilgang til evalueringen, i tillegg til at den har samtaler med styret og daglig ledelse om arbeidet og behov for kompetanse til å møte de utfordringer som tegner seg på litt sikt.

10. Risikostyring og internkontroll

Styret følger NUES' anbefalinger i sitt arbeid innenfor temaene risikostyring og internkontroll. Det foretas løpende gjennomgang av selskapets viktigste risikoområder og det interne kontrollsystemet.

Det er COSO-prinsippene som ligger til grunn for internkontrollarbeidet, og inneholder tre forsvarslinjer. Det er operasjonens egne kontrolltiltak (første linje), det er Compliance-funksjonens og Risikostyringsfunksjonens kontrolltiltak (andre linje) og Internrevisjonen (tredje linje). Gjensidige er først og fremst et forsikringskonsern. Den uavhengige aktuarfunksjonen er derfor en viktig og nødvendig del for styrets arbeid, og for å vurdere de forsikringsmessige forpliktelsene.

Regnskapsavdelingen har etablert prosesser for god intern kontroll, og har fokus på å inneha riktig kompetanse og tilstrekkelig med ressurser til å kunne avlegge regnskap og annen lovpålagt rapportering i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Det er etablert avviksrapportering og annen systematisk rapportering som gir styret innsyn i prosessene og status.

Det er styrets oppfatning at kontrollmiljøet er godt og fungerer etter hensikten. Rammene for risikobedømmelsen – identifikasjon og kvalifisering av risikoer – målsettes og evalueres løpende.

Valg av kontrollaktiviteter og samkjøring mellom de ulike kontrollmiljøene fastsettes årlig av og i samarbeid med styret. Informasjon, kommunikasjon og risikoovervåkning skjer gjennom styrets Revisjonsutvalg.

Når det gjelder risikostyring fastsetter styret årlig risikorammer i lys av selskapets fremtidige planer, soliditetssituasjon og den kapitalplan som er kommunisert til aksjonærene. For nærmere informasjon vises det til note 3.

Styrets rapport om samfunnsansvar og bærekraft er integrert i denne rapporten. Hensynet til omverdenen er en integrert del av Gjensidiges strategi og en forutsetning for langsiktig verdiskaping.

11. Godtgjørelse til styret

Godtgjørelsen til styret fastsettes av generalforsamlingen etter innstilling fra valgkomiteen, og fremgår av note 8.

Ingen av styremedlemmene har aksjeopsjoner eller andre insentiver utstedt av selskapet. Det vises til valgkomiteens saksfremstilling, vurdering og forslag som ligger på www.gjensidige.no.

12. Godtgjørelse til ledende ansatte

Styret har fastsatt retningslinjer knyttet til en godtgjørelsesordning som gjelder ledende ansatte som fremlegges for generalforsamlingen hvert år, med eventuell avviksrapportering i perioden fra siste generalforsamling til den forestående. Redegjørelsen ligger i saksdokumentene på www.gjensidige.no og kan også finnes i note 8.

Retningslinjene bidrar til godt sammenfall av aksjonærenes og ansattes interesser. Godtgjørelsesordningen er knyttet til verdiskaping over tid, og er forankret i målbare forhold som den ansatte kan påvirke. Det er satt tak på resultatavhengig godtgjørelse.

13. Informasjon og kommunikasjon

Styret har fastsatt en IR-policy for selskapets rapportering av finansiell og annen investorinformasjon basert på åpenhet og under hensyn til kravet om likebehandling av aksjonærene og andre aktører i verdipapirmarkedet. IR-policy er publisert på www.gjensidige.no. IR-policy regulerer også selskapets kontakt med aksjeeiere.

14. Selskapsovertakelse

Det er vedtatt retningslinjer for hvordan styret vil opptre ved eventuelle overtagelsestilbud. Retningslinjene er i samsvar med anbefalingen.

Styret peker på at Gjensidigestiftelsen eier over 60 prosent av aksjene, og at en prosess rundt et eventuelt overtagelsestilbud vil være spesiell. Styret er imidlertid forberedt på en slik eventuell dialog av hensyn til hele aksjeeierfellesskapet, og vil kunne føre verdiskapende diskusjoner med de som måtte ha interessante verdiforslag.

15. Ekstern revisor

Ekstern revisor legger hvert år frem sin plan for gjennomføringen av revisjonsarbeidet. Planen diskuteres først i styrets Revisjonsutvalg, og vurderes også i sammenheng med øvrig planverk innenfor internkontroll og risikostyring. Planen behandles i styremøte med ekstern revisor tilstede. Ekstern revisor har en sentral rolle, og er den som overfor generalforsamlingen bekrefter at det styrefastsatte regnskapet er rettvise. Styret legger stor vekt på åpenhet overfor ekstern revisor og revisjonsteamet, at det er et godt og effektivt samarbeidsmiljø med de ansatte, og at revisor får de tilganger som revisor måtte ønske.

Det er først og fremst Revisjonsutvalget og selskapets administrasjon som har den løpende kontakt med ekstern revisor. Det er valgkomiteen som evaluerer ekstern revisors samlede bidrag, og innstiller på valg eller gjenvalg. Valgkomiteen foreslår tidvis skifte av ekstern revisor uavhengig av revisors bidrag, dels for å få nye impulser og gjennomganger, og dels for å konkurranseutsette oppdraget.

Risiko – det vi lever av

Grunnprinsippet i forsikring er deling av risiko. Når mange er utsatt for samme type risiko for økonomisk tap, kan de fordele tapene mellom seg og på den måten utjevne risikoen. I et moderne samfunn skjer denne risikoutjevningen gjennom et forsikringsselskap, som overtar risikoen fra kundene og erstatter økonomiske tap for dem som blir rammet. God risikoseleksjon og riktig prising av risiko er avgjørende for forsikringsselskapers soliditet og lønnsomhet.

Styring og kontroll av ulike typer risiko

Gjensidige har tre forsvarslinjer for beskyttelse mot negative konsekvenser av risiko.

Første forsvarslinje består av hver enkelt medarbeider og leder, som har ansvar for risikovurdering, risikostyring og eventuelle risikoreducerende tiltak i sitt daglige arbeid, i tillegg til opprettholdelse av internkontroll.

Den andre forsvarslinjen består av sentraliserte kontrollfunksjoner for risikostyring, konsernsikkerhet, compliance og aktuarfunksjon. Disse funksjonene organiserer og følger opp gjennomføringen av hensiktsmessige risikostyringsprinsipper i den første forsvarslinjen.

Disse kontrollfunksjonen har også et ansvar for å organisere og ivareta helhetlig og løpende vurderinger og oppfølging av risiko. Konsernets andrelinjefunksjoner er uavhengig av den operative virksomheten, og avgir sine rapporter direkte til konsernsjef og styret eller styrets underutvalg.

Den tredje forsvarslinjen er internrevisjonen. Internrevisjonen har som oppgave å overvåke og kontrollere konsernets prosesser for risikostyring, internkontroll og eierstyring. Internrevisjonen rapporterer direkte til styret i Gjensidige Forsikring ASA.

Les mer om governance-strukturen i note 3 til finansregnskapet.

Risikostrategi og risikostyring

Gjensidige er eksponert mot ulike typer risiko:

- **Strategisk risiko/forretningsrisiko:** Risikoen for tap på grunn av manglende evne til å etablere eller gjennomføre forretningsplaner og strategier, ta beslutninger, tildele ressurser eller respondere på eksterne endringer.
- **Forsikringsrisiko:** Risiko knyttet til forsikringskontrakter, det vil si risikoen for at forsikringspremie er lavere enn forventet eller at erstatningskostnader er høyere enn forventet.
- **Finansiell risiko:** Risiko for tap knyttet til endringer i makroøkonomiske forhold og/eller endringer i finansielle eiendeler og forpliktelser som følge av eksponering mot rente, inflasjon, valutakurser, kredittmarginer, eiendom- og aksjekurser. Likviditetsrisiko er også en del av finansiell risiko, og er risiko for å ikke kunne foreta utbetalinger ved forfall eller behov for å realisere investeringer til høye kostnader eller lavere verdi for å foreta utbetalinger.
- **Operasjonell risiko:** Risikoen for at potensielle forhold eller hendelser som kan oppstå gir økonomiske konsekvenser og/eller gir negativ konsekvens for omdømme. Operasjonell risiko kan skyldes menneskelig feil, svakheter i systemer og feil i prosesser eller eksterne hendelser. Dette inkluderer også risiko for manglende etterlevelse av eksternt og internt regelverk.
- **Klimarisiko:** Klimarisiko er risiko relatert til endringer i klima. Klimarisiko vil kunne påvirke, og er en del av, både forsikringsrisiko, finansiell risiko, operasjonell risiko og forretnings- og strategisk risiko.

Klimarisiko (Se for øvrig note 3 for ytterligere beskrivelser av Gjensidiges risiko)

Fysisk risiko	Overgangsrisiko	Ansvarsrisiko
Økt sannsynlighet for skader på natur, infrastruktur, eiendom og kan ødelegge grunnlag for å drive næringsvirksomhet.	Strengere klimakrav og ny teknologi kan gi store endringer i etterspørsel etter en rekke produkter og tjenester, og selskaper som ikke evner å tilpasse seg krav og behov risikerer å tape verdi.	Klimaendringer kan gi grunnlag for søksmål mot beslutningstakere i land, og selskaper som har ansvar for store klimagassutslipp. Også manglende vilje til å forutse økonomiske tap på grunn av strengere klimakrav og ny teknologi kan føre til søksmål fra skadelidte investorer.

Risiko	Strategi	Risikostyring	Mål og metoder
Strategisk risiko/ forretnings- risiko	Den overordnede målsettingen med styringen av strategisk og forretningsmessig risiko i Gjensidige er å sikre at risikonivået i konsernet ligger innenfor vedtatt risikoappetitt.	Styring av risiko gjøres gjennom å identifisere, vurdere og håndtere de vesentlig strategiske og forretningsmessige risikoene. Som en del av selskapets strategiprosess identifiseres og vurderes globale trender og scenarier for hvordan disse vil kunne påvirke konkurransebilde og ramme-betingelser. Det gjennomføres også en særskilt «emerging risk»-prosess, hvor formålet er å identifisere og overvåke potensielt fremvoksende risikoer.	Risikovurderingsprosess for strategisk og forretningsmessig risiko og tiltak følges løpende og rapporteres til ledelse og styret.
Forsikrings- risiko	Den overordnede målsettingen for styringen av forsikringsrisiko i Gjensidige er å sikre at risikonivået i konsernet ligger innenfor vedtatt risikoappetitt. Gjensidige har stor risiko-appetitt innenfor kjerneområdet skadeforsikring i Norden og Baltikum. Risikoappetitten skal være størst innenfor områder hvor vi har høy kompetanse og tilgang til relevante data. Andre forretningsområder skal bidra til konsernets totale vekst og lønnsomhet, men med en begrenset risikoappetitt.	Underwriting-policy vedtatt av styret gir retningslinjer for grunnleggende prinsipper og ansvar for produkt- og tariffutvikling, risiko-seleksjon og fastsettelse av vilkår og prising av individuelle risikoer. Policy for forsikrings-tekniske avsetninger vedtatt av styret gir de overordnede prinsippene for fastsettelse av forsikringstekniske avsetninger. En egenregningsgrense spesifiserer det maksimale tapet Gjensidige forsikringskonsern er villig til å ta, og gir føringer for nivå på Gjensidiges reassuranseprogram. Maksimal egenregningsgrense er spesifisert i kapitalstyrings-policyen og er godkjent av styret. Reassuranse kjøpes for å beskytte selskapet mot store enkelthendelser som naturkatastrofer og store enkeltskader.	Overvåkning og vurderinger av forsikringsresultater og forsikringsrisiko, opp mot prognoser, er en sentral og integrert del av den løpende styringen av virksomheten. Rapportering av resultater og prognoser, samt separat risikorapportering gjøres jevnlig mot ledelse og styret. Sjefsaktuar utarbeider rapporter for de tekniske avsetningene. Den uavhengige aktuarfunksjonen utfører kontrolloppgaver i forhold til forsikrings-tekniske avsetninger. Aktuarfunksjonen gjennomfører også en vurdering av tegning av forsikringskontrakter og gir en uttalelse om reassuranseprogrammet. Den uavhengige aktuarfunksjonens rapport dokumenterer vurderingene.
Finansiell risiko	Investeringenes primære formål er å understøtte forsikrings-virksomheten gjennom å sikre verdien av forsikrings-forpliktelsene mot svingninger i markedsvariabler. Midler utover dette skal investeres for å bidra til at konsernets totale lønnsomhetsmål nås, med en kontrollert nedsiderisiko.	Investeringsstrategien er vedtatt av styret og gir rammer for allokering av investeringsmidler. Investeringsstrategien definerer flere risikobegrensninger, både aggregert og på de ulike risikotypene og investeringene for å få en diversifisert investeringsportefølje. Investerings-porteføljen består av to deler: en sikringsportefølje og en fri portefølje. Sikringsporteføljen, som skal motsvare konsernets forsikrings-tekniske avsetninger, er investert i rentebærende instrumenter som durasjons- og valutamessig er tilpasset de forsikringstekniske avsetningene. En dynamisk risikostyringsmodell gir det nødvendige rammeverket for tilpasning av risiko ved endringer i markedsførhold og/eller svak utvikling for finansinntekter. Videre gjennomføres løpende overvåkning av investeringene i henhold til vår SRI-policy. Grenser for nødvendig tilgang til likvide midler er satt gjennom likviditetspolicy.	Det utarbeides daglige rapporter for oppfølging og overvåkning av Gjensidiges investeringer for å sikre at disse til enhver tid er innenfor gjeldende rammer. Rapporteringen utføres av egen avdeling for å ivareta en uavhengig oppfølging. Overvåking av risiko utføres også gjennom "stresstester", hvor bufferkapitalen til enhver tid skal være tilstrekkelig til å motstå risikoene for et samtidig kraftig fall i verdien av alle aktivaklasser.
Operasjonell risiko	Den overordnede målsettingen med styringen av operasjonell risiko i Gjensidige er å sikre at risikonivået i konsernet ligger innenfor vedtatt risikoappetitt vedtatt av styret, samt å sørge for at operasjonelle hendelser benyttes for å bedre styringen av virksomheten. Gjensidige har en lav toleranse for operasjonell risiko.	Organisering med veldefinerte og klare rapporteringslinjer og ansvarsforhold. Faste rutiner og prosesser for gjennomføring av risikovurderinger i hele organisasjonen.	Risikovurderingsprosess for operasjonell risiko og tiltak følges løpende og rapporteres til ledelse og styret.

Klimarelaterte finansielle vurderinger (TCFD)

Gjensidige skal bidra til at vi, våre samarbeidspartnere og kunder arbeider for å nå Parisavtalens miljø- og klimamål. Gjensidige anser klimaendringer som en betydelig utfordring for samfunnet som helhet og har i sin bærekraftstrategi satt tydelig mål for hvordan selskapet skal bidra til reduksjon i klimautslipp både direkte og indirekte gjennom skadeforebygging, skadeerstatningsprosesser, ansvarlige

investeringer og egne utslipp. Som et forsikringsselskap er risiko relatert til vær- og klimarelaterte hendelser en naturlig del av den risikoen vi dekker for våre kunder. I et bredere og mer langsiktig perspektiv vil klimarisiko også kunne påvirke både forsikringsrisiko, finansiell risiko, operasjonell risiko og forretnings- og strategisk risiko.

Strategi	Risikostyring	Mål og metoder
Klimarisiko er en sentral del av Gjensidiges bærekraftstrategi. Strategien har følgende fokusområder på klimaområdet: - Øke vår kunnskap om konsekvenser av klimaendringene for våre privat og næringslivs-kunder, leverandører og samfunnet for øvrig, og bruke vår kunnskap til målrettede skadeforebyggende tiltak - Samarbeide med kunder og leverandører/partnere for å levere bærekraftige løsninger, og følge opp vårt eget CO₂ avtrykk gjennom løpende oppfølging - Investere i kunnskap og kompetansebygging for våre ansatte og kunder, samt sørge for at våre finansielle investeringer er ansvarlige	Forventet økt omfang av naturskader som følge av miljø- og klimaendringer tas høyde for i Gjensidiges aktiviteter, som utvikling av produkter, finansiell planlegging, prising, gjenoppbygging og skadeforebyggende tiltak. Miljø- og klimaendringer påvirker risikovurderinger og prising av forsikring og det gjøres fortløpende vurderinger av effekter av ekstremvær og endring i risikoeksponering, basert på historiske erfaringer, ekspertvurderinger og prognoser. God risikoseleksjon og riktig prising av risiko er avgjørende for soliditet og lønnsomhet. Gjensidige har høyt fokus på skadeforebyggende arbeid slik at det blir færre skader og mindre belastning på miljøet. Gjensidige bidrar til økt kunnskap om skader og klimakonsekvenser ved å dele skadedata relatert til værhendelser, blant annet til Finans Norge for å etablere en felles norsk database for å bistå kommuner med planlegging av utbygging, og reguleringer. Videre varsler Gjensidige kunder når det er forventet dårlig vær, med risiko for liv, helse og verdier og gjennomfører skadereduserende tiltak som for eksempel utplassering av flomvernustyr ved flomrisiko. Gjensidige skal veilede kundene til å ta bærekraftige valg, for eksempel oppføring av nye bygg. Dette kan gi våre kunder en lavere forsikringspremie og ha gunstige konsekvenser for miljøet, kundene og Gjensidige. Gjensidige skal tilegne seg mer kunnskap om klima og miljøkonsekvenser. Et eksempel er et prosjekt i samarbeid med Norsk Regnesentral som skal analysere og øke kunnskap om vannskader knyttet til vær og klima.	Forsikring er en kunnskapsvirksomhet som ikke direkte påvirker miljøet i stor grad, men vi kan bidra til et mer bærekraftig samfunn ved å redusere eget «klimaavtrykk», samt bruke vår markedsrett overfor våre leverandører og i våre investeringer. Styret har fastsatt en ambisjon om å redusere CO₂-intensitet i egen virk-somhet og skadeprosessen relativt til premieinntektene, år for år. Gjensidige har vært Miljøfyrtårnvirksomhet siden 2008, og arbeider løpende med tiltak for å redusere miljø- og klimakonsekvenser av egen drift. Det alt vesentlige av CO₂-avtrykk for egen virksomhet er fra energi (scope 2) og flyreiser for egne ansatte (scope 3). Klimaregnskap for <i>egen virksomhet</i> fremgår på side 98. Gjensidige har for første gang i 2019 utarbeidet klimaregnskap for material og energiforbruk i skadeprosessen (scope1, 2 og 3) og kunnet måle CO₂-intensiteten. I første omgang ønsker vi å vurdere ulike initiativ for å bidra til økt gjenbruk og sirkulærøkonomi, eksempelvis økt grad av reparasjon, gjenbruk, redusere avfall og ulike tiltak for å redusere transportkostnader, og mer klima- og miljøvennlig gjenoppbygging. Klimaregnskapet for skadeprosessen fremgår på side 96.

Klimarisiko i investeringsporteføljen er beskrevet i kapitlene «Kapitalforvaltningen vår» og «Ansvarlige investeringer».

I henhold til Taskforce for Climate Financial Disclosure (TCFD) skiller vi mellom fysisk risiko, overgangsrisiko og ansvarsrisiko.

Fysisk risiko – Trusler og muligheter

- *Trussel:* «Hvis forsikringskontraktene ikke fanger opp økt klimarisiko, kan dette ha negative konsekvenser for forsikringsresultatet. Ulike risikoer kan bli så store at de ikke lenger er forsikringsbare, slik at vi taper forretning og kundene må bære risikoen selv.»
- *Mulighet:* «Riktig risikoprising, vilkår og tegningsvilkår kan øke Gjensidiges forretningsvolum og inntjening. Ved bruk av data og kompetanse kan Gjensidige forebygge skader.»

I de land Gjensidige har virksomhet er det forventet mer nedbør i form av regn, og på lang sikt økt havnivå, noe som vil øke risiko for skader.

Høyere temperaturer vil medføre mindre omfang av snø og is. Dette vil på den ene siden føre til færre skader relatert til snøtyngde på bygninger og frost, samt trolig mindre omfang av skader på motorkjøretøy som følge av færre dager med glatte veier på grunn av snø og is. Endring i sammensetning og omfang av nedbør (mindre snø, mer regn) vil trolig øke faren for flomrisiko, spesielt på høst og vinter som er drevet av kraftig regn. Videre forventes økt temperaturer å medføre økt nedbør, og gjerne flere kraftige regnskyll. Dette i kombinasjon med fortetting og manglende dimensjonering av vann- og avløpsnett, fører til forventning om økte erstatninger for skader relatert til styrtregn. Når det gjelder storm og vind er konsekvensene av klimaendringer noe mer uvisst, da det er ulike mekanismer som drar i ulik retning når det gjelder intensitet og frekvens, samt bevegelsesmønstre.

Forsikring består i all hovedsak av ettårige kontrakter som gir selskapet anledning til å endre priser og dekningsomfang fortløpende. Forenklet kan man si at økt forsikringsrisiko som følge av klimaendringer ikke nødvendigvis er problematisk da økte skadeutbetalinger vil dekkes inn gjennom økte premier eller endringer i dekningsomfang. I et lengre perspektiv, og ikke minst fra et samfunnsmessig perspektiv, vil betydelige økte skadeutbetalinger som følge av klimaendringer være problematisk, da det i ytterste konsekvens kan medføre at forsikringspremien rett og slett blir for høy eller at visse områder i praksis ikke blir forsikringsbare.

Reassuranse begrenser Gjensidiges tap knyttet til større værrelaterte hendelser. Gjensidiges interne modell anvendes for å vurdere effekten av ulike naturskader og klimarelaterte skader. Det er gjort analyser som viser at Gjensidiges økonomiske tap i ett av 200 år er begrenset selv med mer konservative antagelser om skadefrekvens for slike skader.

Spesielt for Norge er ordningen med Norsk Naturskadepool som er regulert gjennom en egen lov. Det er obligatorisk for alle forsikringsselskaper som selger eiendomsforsikring (brannforsikring av ting) i Norge å være med i ordningen. Ordningen sørger for at naturskader i Norge fordeles på de ulike selskapene i henhold til markedsandel. Følgende naturskader er dekket av ordningen; storm, skred, flom, stormflo, jordskjelv og vulkanutbrudd. I henhold til tilhørende forskrift vil hver enkelt naturskade kun dekkes inntil en gitt sum, noe som vil begrense Gjensidiges tap knyttet til slike skader. Per 1.1.2020 er forsikringsselskapenes samlede ansvar for en enkelt naturskade begrenset oppad til 16 milliarder kroner. Fordi Gjensidige kun vil bli belastet med sin markedsandel og i tillegg har reassuranse for naturskader, vil Gjensidiges tap knyttet til slike skader være svært begrenset.

Effektene, både når det gjelder forventet skadeutbetaling og volatilitet forventes materialisere seg gradvis over en lengre tidsperiode og være forskjellig for de ulike typene naturskader relatert til klima. Gjensidige vil jobbe løpende med å analysere og tilpasse seg endringene gjennom blant annet risikoseleksjon, prisdifferensiering og deknninger samt vurderer at økt fysisk risiko også gir muligheter til å tilby økt omfang av risikoavlastning og rådgivningstjenester mot sine forsikringskunder.

Overgangsrisiko - Trusler og muligheter

- *Trussel:* Nye risikoer som følge av det grønne skiftet, og det er vanskelig å se litt mer langsiktige konsekvenser av det grønne skiftet.
- *Mulighet:* Vi evner å forstå konsekvenser av det grønne skiftet og priser nye risikoer riktig, samt blir en pådriver i det grønne skiftet.

Gjensidige kan både bli direkte og indirekte påvirket av overgangsrisiko. Gjensidige kan bli direkte påvirket gjennom endret forsikringsrisiko, for eksempel ved at kunder gjennomfører betydelige endringer i interne prosesser relatert til energieffektivisering, bruk av materialer eller mer miljøvennlige transportmidler. Indirekte kan Gjensidige påvirkes gjennom offentlige reguleringer eller forbrukerkrav som fører til at visse næringer vil kunne bli endret i betydelig grad.

Gjensidige forventer at overgangsrisiko på lengre sikt kan få effekter innenfor alle forsikringssegmenter. Vi tror bevissthet og holdninger blant privatpersoner kan endres, og at dette kan medføre at Gjensidige må tilpasse sin virksomhet til dette. Alle hovedprodukter skal derfor få et bærekraftig alternativ innen 2025. En slik utvikling forventes å skje gradvis slik at Gjensidige kan tilpasse produkter og tjenester til markedet over tid. Innenfor næringslivssegmentet og trolig også på investeringssiden, kan det være betydelig overgangsrisiko, men større endringer forventes å skje først lenger fram i tid, og det forventes også at det vil være tid til å tilpasse seg nye rammebetingelser. Innenfor Næringsliv er det igangsatt et analysearbeid som ser nærmere på trender og utviklingstrekk for norsk næringsliv i et 10-års perspektiv. Formålet med analysearbeidet er å vurdere hvordan globale trender og bransjeutvikling vil påvirke forsikringsbehovene framover, herunder konsekvenser av klimarisiko.

Et konkret potensielt eksempel på en overgangsrisiko som direkte kan treffe forsikringssiden er at det kan komme langt strengere bygningstekniske krav og reguleringer for oppføring av bygninger, eksempelvis relatert til energieffektivitet. Dette vil øke erstatningsnivået relatert til gjenoppføring av bygninger. Erfaring fra tidligere reguleringsendringer er at dette skjer over noe tid slik at selskapet er i stand til å både vurdere og hensynta dette i prisingen og utforming av forsikringene.

Overgangsrisiko på investeringssiden kan bety at investeringer innenfor visse områder som ikke er miljøvennlige kan få lavere verdi. Videre kan det komme nye regulatoriske krav. Selskapet har i mange år hatt en strategi for å ekskludere selskaper som har vært i brudd med miljøkrav og stadig flere av selskapets investeringsbeslutninger baseres på konkrete vurderinger av klimarisiko og øvrige ESG-faktorer. Les mer i kapitlet «Kapitalforvaltningen vår» om hvordan Gjensidiges investeringsstrategi følges opp.

Videre forventes det at sirkulær økonomi blir et viktigere prinsipp i samfunnet framover. Det antas at det er ønskelig at ressurser forblir i økonomien lengst mulig. Dette ønskes oppnådd ved å redusere råvarebruk, avfall, utslipp, energiforbruk til et minimum. Gjensidige vil bidra til dette ved å redusere CO₂-avtrykket, både gjennom å redusere eget avtrykk og gjennom å redusere CO₂-avtrykket i skadeoppgjørprosessene. Et eksempel på dette er at det i større grad skal benyttes brukte deler ved reparasjon av kjøretøy.

Ansvarsrisiko - Trusler og muligheter

- *Trussel:* «Risiko for økte søksmål som følge av produktansvar eller styreansvar»
- *Mulighet:* «Vi forstår risiko og tilpasser vilkår slik at forsikringsrisikoen er akseptabel.»

Risikoen for ansvarsrisiko, i form av erstatningsansvar knyttet til manglende klimatiltak, vurderes noe lavere enn overgangsrisiko og fysisk risiko. Gjensidige bidrar i sin kjernevirksomhet i meget begrenset grad til direkte klimautslipp. Gitt Gjensidiges eksponering i næringslivssegmentet, blant annet med relativt begrensede forsikringssummer, vurderes det som mindre sannsynlig at ansvarsrisikoporteføljen vil påvirkes i betydelig grad i overskuelig framtid. For investeringsvirksomheten inngår ansvarsrisiko i investeringsanalysen.

Viktigste policyer og styrende dokumenter

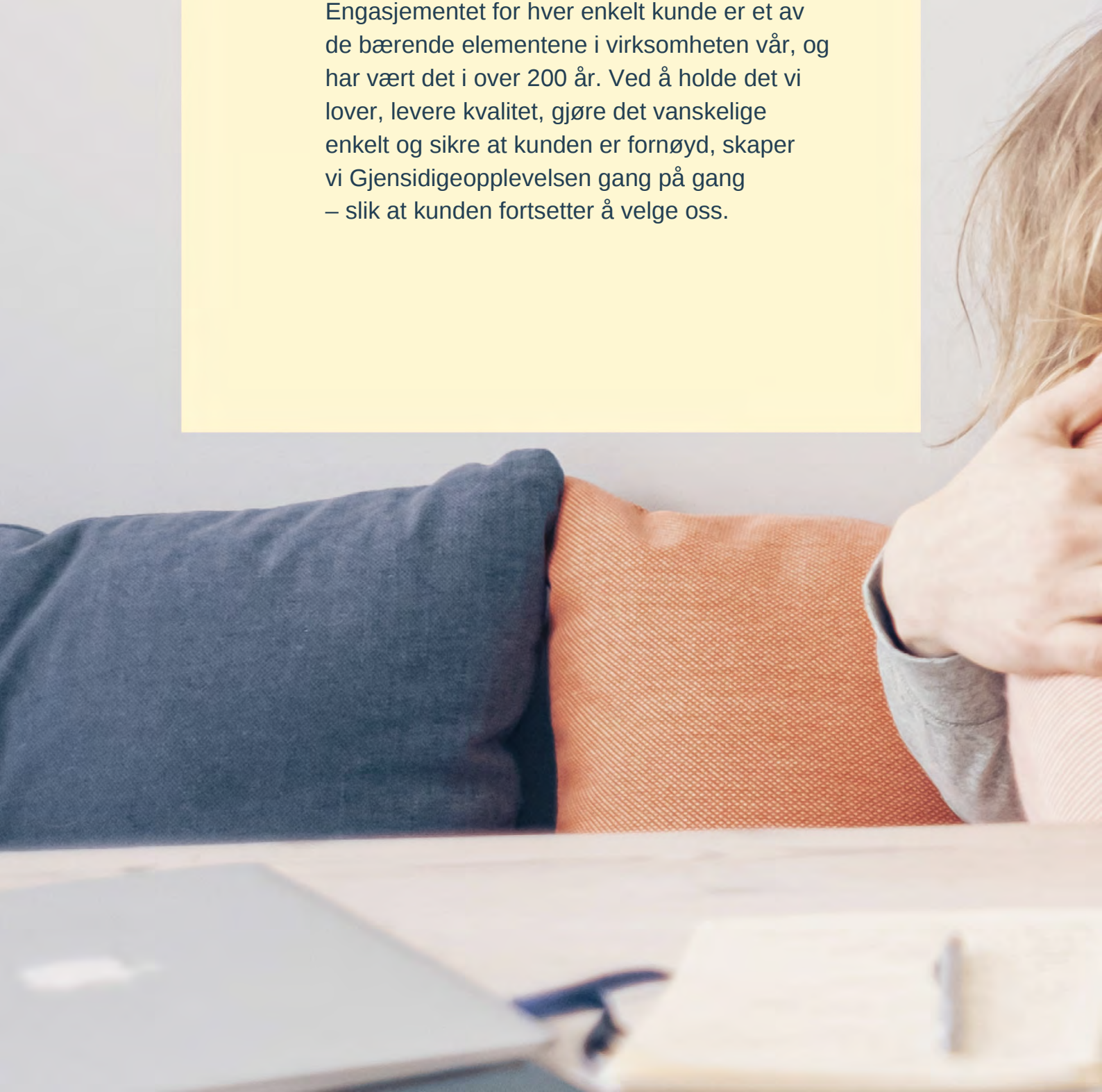
Styrende dokumenter skal sikre at Gjensidige som selskap opptrer i henhold til de krav samfunnet stiller, de forventninger viktige interessenter har til selskapet, og de ambisjoner som styre og ledelse har fastsatt. Utvalgte dokumenter er publisert i sin

helhet på www.gjensidige.no, men også enkelte interne dokumenter er relevante for å forstå Gjensidiges rammeverk for samfunnsansvar og bærekraft.

Dokument	Status	Dokument	Status
Risikostyring		Kapitalforvaltning	
Konsernpolicy for risikostyring og internkontroll	Intern	Konsernpolicy for SRI – etiske investeringer	Offentlig
Informasjonssikkerhetspolicy	Intern	Instruks for SRI – etiske investeringer	Offentlig
Underwritingpolicy	Intern	Investeringspolicy	Intern
Kapitalstyringspolicy	Intern	Investeringsstrategi	Intern
Bærekraftspolicy	Offentlig	Klagebehandling	
Personvern		Retningslinjer for klagebehandling i selskapene og hos kundeombudet	Intern
Personvernerklæring	Offentlig	Innkjøp	
Konsernpolicy for behandling av personopplysninger	Intern	Group policy for procurements	Offentlig
Instruks for behandling av personopplysninger	Intern	Retningslinjer for innkjøp	Intern
Instruks for behandling av personopplysninger for ansatte	Intern	Etikk	
Sikkerhet		Etiske regler for Gjensidige (Code of conduct)	Offentlig
Konsernpolicy for sikkerhet	Intern	Konkretisering av etiske regler	Intern
Sikkerhetskrav for konkrete målgrupper (bl.a. HR, Konserninnkjøp, Teknologi og Infrastruktur, Salg og skade, Investor relations, M&A, Kapitalstyring)	Intern	Policy om forbudte konkurransebegrensninger	Intern
		Korrupsjon	
		Anti-korrupsjonshåndbok	Offentlig
		Konsernpolicy for håndtering av uregelmessigheter og misligheter, herunder korrupsjon	Intern
		Instruks for håndtering av uregelmessigheter og misligheter, herunder korrupsjon	Intern
		Hvitvasking	
		Konsernpolicy for hvitvasking	Intern

Kundeløftet vårt – Gjensidigeopplevelsen i alt vi gjør

Engasjementet for hver enkelt kunde er et av de bærende elementene i virksomheten vår, og har vært det i over 200 år. Ved å holde det vi lover, levere kvalitet, gjøre det vanskelige enkelt og sikre at kunden er fornøyd, skaper vi Gjensidigeopplevelsen gang på gang – slik at kunden fortsetter å velge oss.

Kundeorientering er helt sentralt i Gjensidiges strategi, og preger alle ledd i selskapets organisasjon. Vårt mål er å levere de beste kundeopplevelsene i bransjen.

Vårt kundeløfte

Les mer om hva vi har gjort i 2019 i kapittelet «Tryggere samfunn».

Gjensidigeopplevelsen

Vår visjon er at vi skal kjenne kunden best og bry oss mest. Visjonen er et uttrykk for vår tro på kundeorientering som konkurransefortrinn. Ekte kundeorientering forutsetter en innarbeidet kultur for blant annet rådgivning, salg, skadehåndtering, produktutvikling og systemutvikling. Dette tar tid å opparbeide, og er vanskelig å kopiere. Gode kundeopplevelser har over tid skapt en sterk tillit til merkevaren Gjensidige. Vår ambisjon er å skape de beste kundeopplevelsene i vår bransje. Dette kaller vi Gjensidigeopplevelsen.

Vårt utgangspunkt er veldig sterkt. Vi har uvanlig fornøyde kunder og høy kundelojalitet, spesielt i Norge, der vi har det sterkeste omdømmet i finansnæringen og et av de sterkeste uansett bransje. Vi gjennomfører løpende målinger av selskapet og våre rådgivere, og forbedringstiltak iverksettes på basis av tilbakemeldinger fra kundene. Gjensidige har definert tydelige mål for kundetilfredshet. Måloppnåelsen påvirker vurdering av bonus til ledende ansatte, og kollektiv bonus til alle medarbeidere.

Fremover vil vi arbeide med tiltak for ytterligere å styrke kundenes tilfredshet og lojalitet, og tiltrekke oss nye kunder. Brukervennlige selvbetjeningsløsninger har blitt en stadig viktigere forutsetning for å levere gode kundeopplevelser. Både private og næringslivskunder foretrekker i økende grad å kjøpe forsikring og melde skader digitalt. Utviklingen av markedsledende selvbetjente løsninger som forutsetter digitalisering, standardisering og automatisering har derfor hatt, og vil fortsatt ha, svært høy prioritet.

Gjensidige er fundamentert på en genuin kundeorientering. Selskapet ble etablert av og for kunden. Dette er vår historie og vår nåværende og fremtidige konkurransekraft. Engasjementet for enkeltkunden har bidratt til fantastiske kundeopplevelser og solide resultater, og ligger til grunn for selskapets over 200 år lange suksesshistorie. Dette er et kjennetegn ved Gjensidige og et særpreg ved organisasjonen og selskapets kultur.

Har du et problem vi kan løse?

Vi skal utvikle alle kontaktpunkter mellom oss og kundene slik at det oppleves enkelt og problemfritt å få ordnet store og små oppgaver. Analyse av kundedata og allianser med andre aktører vil være sentrale virkemidler for å utvikle markedsledende løsninger for våre kunder.

I årene som kommer vil vi arbeide for å ta kundeorientering enda ett skritt lenger. Fremover vil vi i sterkere grad rette fokus mot å levere produkter, tjenester og løsninger som gjør at skaden ikke inntreffer.

Ny teknologi og partnerskap vil muliggjøre det å komme i forkant av en skadesituasjon. Dette er en attraktiv og sterk verdiproposisjon med basis i selskapets kundeorientering. Når vi vet at skadeforebygging isolert sett er det tiltaket med absolutt størst klimagvinst/effekt, ser vi hvordan vi både kan levere bedre på kundens behov og ønsker samtidig som vi bidrar i henhold til vår rolle som ansvarlig samfunnsaktør.

Men selv med dette fokuset vet vi at skader fortsatt vil inntreffe og Gjensidige skal da gjøre som vi alltid har gjort, ikke bare erstatte kundenes økonomiske tap, men også gjøre det på en slik måte at de har minst mulig bryderi med hendelsen.

Gjensidigeopplevelsen			
Vi holder det vi lover	Vi leverer alltid kvalitet	Vi gjør det vanskelige enkelt	Vi sikrer oss at kunden er fornøyd
Gjensidigeopplevelsen er etablert som rammeverk for kundeorienteringen av Gjensidige og skal virke som styrende prinsipp for selskapets kundeorienterte verdiskaping og utvikling. Gjennom en systematisk og kontinuerlig forbedring av dagens praksis i henhold til løftene i Gjensidigeopplevelsen skal Gjensidige styre mot selskapets visjon og levere de beste kundeopplevelsene i bransjen.			

Å dele er et valg – Gjensidigestiftelsen deler

Hvert år siden Gjensidige ble notert på Oslo Børs har skadeforsikringskundene i Norge mottatt kundeutbytte. I årenes løp har de mottatt nesten 19 milliarder kroner, tilsvarende 11-15 prosent av den årlige forsikringspremien kundene har betalt.

Ordningen har sin bakgrunn i at Gjensidige ble opprettet som et kundeeid selskap. Kundenes interesser blir i dag videreført av Gjensidigestiftelsen, som er den største aksjeeieren i Gjensidige med en eierandel på 62,2 prosent. Stiftelsen videreformidler sitt aksjeutbytte knyttet til årsresultat fra Gjensidige til Gjensidiges skadeforsikringskunder i Norge, som fortsatt er kunder i Gjensidige ved tidspunktet for stiftelsens generalforsamling som avholdes i mai hvert år.

Stiftelsen er styrt av kundene, ved at medlemmer til generalforsamling og styret velges av og blant kundene i Gjensidige. Slik kan kundene også påvirke Gjensidigestiftelsens betydelige gavevirksomhet som bidrar til et tryggere samfunn. Siden 2010 har stiftelsen delt ut 2,5 milliarder kroner til formål innen trygghet og helse.

se www.gjensidigestiftelsen.no

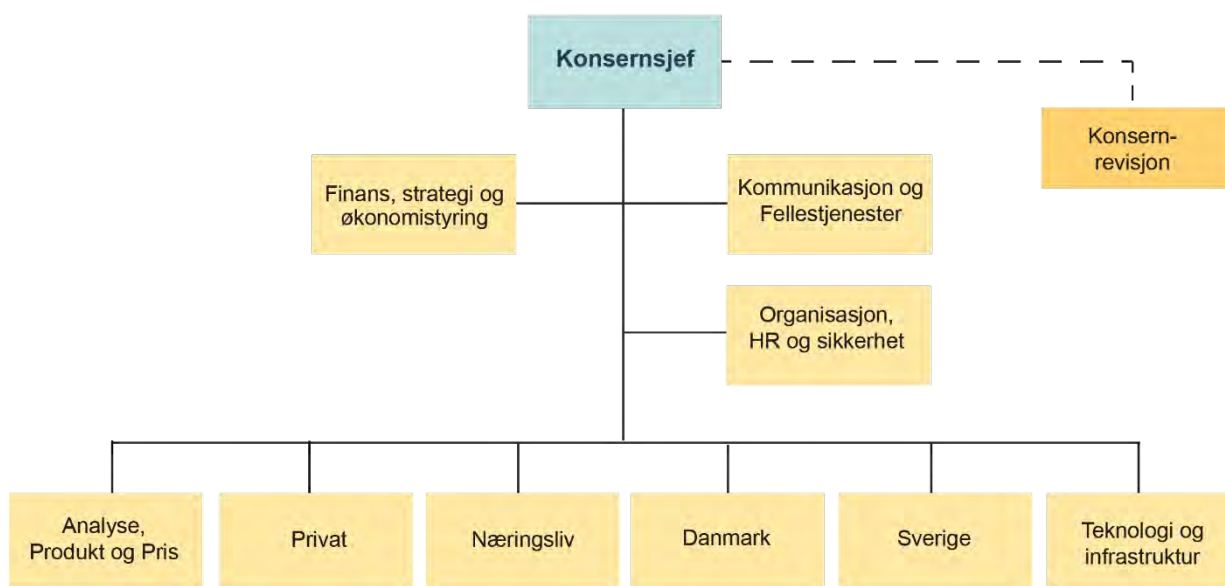
Organisasjonen vår – vi skaper trygghet for å tenke nytt

Vi gjør alt vi kan for å skape ekte engasjement blant våre ansatte, slik at vi kan sikre liv, helse og verdier for kundene våre på en bærekraftig måte – hver eneste dag. En sunn, romslig og trygg bedriftskultur skaper samhold, og gir grobunn for gode ideer og resultater.

Våre kjerneverdier er: Skap trygghet. Tenk nytt. Ta sats.
Kjerneverdiene skal hjelpe oss å utvikle en kultur som lar oss møte fremtiden offensivt.

Konsernledelsen

Helge Leiro Baastad Konsernsjef

Helge Leiro Baastad (1960) har vært konsernsjef i Gjensidige siden 2003.

Han er styremedlem i Finans Norge, Ungt Entreprenørskap, Nykredit Holding A/S og Nykredit Realkredit A/S.

Baastad begynte i Gjensidige i 1998 som direktør for privatmarkedet. I 2000 ble han en del av konsernledelsen og ansvarlig for Marked og Støttefunksjoner. Han har tidligere blant annet hatt ulike lederstillinger i Jordan AS og Denofa Lilleborg Fabrikker. Baastad er utdannet siviløkonom fra Norges Handelshøyskole (NHH).

Jostein Amdal
Konserndirektør, Finans

Jostein Amdal (1965) tok over som CFO og konserndirektør for finans fra 1. oktober 2016.

Amdal kom til Gjensidige som finansdirektør i 2002, og har siden hatt stillingene risikodirektør og leder for kapitalstyring og M&A. Før han kom til Gjensidige hadde han ulike lederposisjoner i If, Storebrand og Kværner. Amdal er siviløkonom med høyere avdelings eksamen fra Norges Handelshøyskole.

Lars G. Bjerklund
Konserndirektør, Næringsliv

Lars G. Bjerklund (1971) har vært konserndirektør for Næringsliv i Gjensidige siden 1. september 2018.

Bjerklund begynte i Gjensidige i 2003, og har hatt ulike lederstillinger i konsernet. De siste årene har han blant annet vært COO for den svenske virksomheten, skadedirektør med ansvar for motor og reiseskader, og han har i flere år ledet bedrifts- og landbruks-segmentet i forretningsområdet Næringsliv. Bjerklund er utdannet Sivilmarkedsfører/Master of marketing and management fra Norges Markeds-høyskole (NMH), og har en MBA fra Norges Handelshøyskole (NHH).

Janne Flessum
Konserndirektør Kommunikasjon og fellestjenester

Janne Flessum (1971) har vært konserndirektør for Kommunikasjon og fellestjenester fra 1. mars 2018.

Hun kom til Gjensidige som leder for Investor Relations i 2011, og overtok i 2016 i tillegg ansvaret for M&A og kapitalstyring. Hun har tidligere vært investeringsanalytiker og porteføljeforvalter i Orkla, rådgiver innen corporate finance i Kreditkassen og arbeidet med revisjon i Coopers & Lybrand.

Flessum er utdannet siviløkonom fra Handelshøyskolen BI.

Sigurd Austin
Konserndirektør, Privat

Sigurd Austin (1971) har vært konserndirektør for Privat i Gjensidige siden 1. september 2018.

Austin begynte i Gjensidige i 2003 og har hatt ulike lederstillinger i konsernet, senest som leder for forretningsområdene Næringsliv, Skade og Sverige. Han har tidligere blant annet hatt ulike lederstillinger i Forsvaret. Austin er utdannet ved Krigsskolen II, Master of Science (MSc) fra Handelshøyskolen BI og har en MBA fra Norges Handelshøyskole (NHH).

Austin er styremedlem i SOS International.

Aysegül Cin
Konserndirektør, Sverige

Aysegül Cin (1981) har vært konserndirektør for Gjensidige i Sverige siden 1. september 2018.

Cin begynte i Gjensidige i 2006 som trainee. Hun har tidligere hatt flere roller og lederstillinger i konsernet innenfor Privat, Konsernutvikling, Strategi og M&A, Skade og sist som direktør for CRM og Digitale kanaler i divisjon Næringsliv. Hun er utdannet sivilingeniør/MSc i Industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU og Universitæt Karlsruhe i Tyskland.

Catharina Hellerud
Konserndirektør, Analyse, Produkt og Pris

Catharina Hellerud (1968) har vært konserndirektør for Analyse, Produkt og Pris i Gjensidige siden 2016. Hun er også styreleder i Gjensidige Pensjonsforsikring.

Hellerud begynte i Gjensidige i 2007 som IR-direktør og var finansdirektør (CFO) fra 2011 til 2016. Hun har tidligere blant annet vært ansatt ved Oslo Børs og arbeidet som revisor i Ernst & Young. Hellerud er statsautorisert revisor fra NHH og siviløkonom fra Handelshøyskolen BI.

Hellerud er styremedlem i Mesta AS.

Mats C. Gottschalk
Konserndirektør, Danmark

Mats C. Gottschalk (1977) har vært konserndirektør for Gjensidige i Danmark fra 1. september 2018.

Gottschalk begynte i Gjensidige i 2011 med ansvar for strategi, oppkjøp og transaksjoner. Han kom fra stilling som leder for segment Næringsliv. Han har tidligere blant annet vært executive director i investeringsbanken Goldman Sachs International, og har hatt ulike stillinger i investeringsbanken J.P. Morgan i London.

Gottschalk er utdannet sivilingeniør i industriell økonomi og teknologiledelse fra NTNU og Universitæt St. Gallen.

Jørgen Ringdal
**Konserndirektør,
Organisasjon, HR og Sikkerhet**

Jørgen Ringdal (1960) har vært konserndirektør for Organisasjon, HR og Sikkerhet i Gjensidige siden 1. mars 2018.

Ringdal begynte i Gjensidige i 1996 og har hatt ulike konserndirektørstillinger i konsernet, blant annet som leder for konsernstab/fellestjenester og økonomi-/finans. Han har tidligere hatt lederstillinger blant annet i Norges Bank og KPMG.

Ringdal er utdannet siviløkonom og statsautorisert revisor fra Norges Handelshøyskole (NHH).

Kaare Østgaard
Konserndirektør, Teknologi og infrastruktur

Kaare Østgaard (1964) har vært konserndirektør for Teknologi og infrastruktur siden 2015. Han er også styreleder i Gjensidige Baltikum.

Østgaard begynte i Gjensidige i 2004 som direktør for strategi og M&A og har senere hatt ulike lederstillinger i Gjensidige, senest som leder av Skade og IKT. Han har tidligere blant annet vært viseadministrerende direktør og har hatt ulike lederstillinger i EVRY (ErgoGroup). Østgaard er utdannet siviløkonom fra Handelshøyskolen BI.

Østgaard er styreleder i Gjensidige Baltic.

Våre kjerneverdier

Våre kjerneverdier skal bidra til å forme en felles identitet og bedriftskultur i hele Gjensidige. De skal hjelpe medarbeiderne til å fungere godt sammen, til å konsentrere sin innsats om å skape gode kundeopplevelser, og til å skape innovasjon og endringskraft.

SKAP TRYGGHET

Trygghet skapes gjennom å gi rom for å feile, å vise tillit, åpenhet, og at vi lytter, ser og støtter hverandre.

Trygghet lar oss utfordre, og tar oss videre. I trygge rammer mobiliserer vi mot.

TENK NYTT

Nytenkning starter med nysgjerrighet og vilje til å gjøre oss bedre, i stort og smått. Del egne tanker og ideer og ta aktivt del i andres.

Nye tanker gir læring, skaper dynamikk, utfordrer oss og fører oss fremover.

TA SATS

Ta sats handler om å våge. Vis handlekraft og gjennomfør med stil.

Ta sats!

Slik møter vi fremtiden offensivt.

Gjenstande

CAFFÈ LISCIO

Engasjerte ansatte

Engasjementet for enkeltkunden har skapt gode kundeopplevelser og solide resultater. Dette er et kjennetegn ved Gjensidige og et særpreg ved organisasjonen og selskapets kultur.

Les mer om hva vi har gjort i 2019 i kapittelet «Tryggere samfunn».

For at vi skal kunne gi våre kunder den hjelp de trenger, gir vi våre ansatte grundig opplæring i etikk, personvern, informasjonssikkerhet, kunnskap om våre produkter, og lederopplæring i vår egen skole. I Gjensidige behandler vi kunder med tillit og respekt, gir faglige og etiske forsvarlige råd basert på nødvendige kvalifikasjoner og kunnskap om kundens situasjon.

Kompetansestrategi

Riktig kompetanse på riktig sted til riktig tid er avgjørende for å sikre konkurransekraft. For å kunne leve opp til visjonen vår om å kjenne kunden best og bry oss mest, må de ansatte speile mangfoldet blant kundene våre.

Vi jobber for at alle ansatte skal oppleve trygghet for å være den man er, og gjennom dette bidra til at vi leverer kjerneverdiene våre; Skap trygghet, Tenk nytt, Ta sats. Vi skal ha ledere som forstår verdien av mangfold og som utøver mangfoldsledelse i sin hverdag.

Kompetanseutvikling for å møte fremtidens behov

Gjensidige er opptatt av at alle skal ha mulighet til å utvikle seg i jobben. Vi legger til rette for å jobbe på tvers, i alle land hvor vi har aktivitet. Det bringer nye perspektiver, læring og et bedre resultat for våre kunder. Gjensidige har en flat organisasjonsstruktur og mener at mangfold og samarbeid er viktig for å bygge en god leveranse og være attraktiv i fremtidens arbeidsmarked. Vi har implementert en utviklingsmodell som synliggjør at mesteparten – 70 prosent – av læringen skjer i praktisering av daglige oppgaver. De resterende 30 prosent kommer fra organisert undervisning og trening. Medarbeidere som skal jobbe med salg og kunderådgivning deltar i et lengre kursprogram som leder frem til en eksamen hvor både faglig kunnskap, etikk og faktisk kundedialog testes. Rådgivere rettet mot privatmarkedet sertifiseres etter en nasjonal bransjeordning for salg av skadeforsikring. Gjensidigeskolen bidrar til at alle medarbeidere har de nødvendige forutsetninger for å leve opp til konsernets strategi om kundeorientering. Skolen har hovedfokus på salg, skadeoppgjør og ledelse, og leverer kurs og programmer som skal understøtte konsernstrategi og krav til nødvendig sertifisering for våre kunderådgivere. Alle nyansatte i Gjensidige deltar på en introduksjonsdag der konsernsjefen og andre nøkkelpersoner forteller om strategi, kompetanseutvikling, kultur, vår merkevare, etikk og mer praktiske opplysninger. En stadig større del av læringen skjer ved bruk av digitale verktøy i kombinasjon med fysiske møter. Bruk av podcast og videomøter brukes for å nå større grupper effektivt. Aktiv bruk av e-læring og globale læringsportaler som

for eksempel Udemy gir målrettet kompetanseheving ut fra kompetansebehov per divisjon.

Talentutvikling

Gjensidige er opptatt av å tiltrekke og beholde dyktige ansatte. Gjennom «People Review» følges topplederne opp på utvikling i talentbasen for fagpersoner og ledere. Det legges til rette for intern mobilitet for å utvikle medarbeidere med tilstrekkelig bredde- og dybdekompetanse. Det er også etablert et internt mentorprogram, som et supplement for enkelte medarbeidere og ledere for personlig vekst og utvikling. Programmet bidrar til å beholde kritisk kompetanse, fremmer Gjensidiges kultur og bidrar til en intern karriereutvikling på tvers av divisjoner og forretningsområder. Det er utviklet spesialtilpassede lederutviklingsprogrammer for grupper av ledere med ulike erfaringsbakgrunn, fra nyansatte ledere til konsernledelsen. Gjensidige synliggjøres som en attraktiv arbeidsgiver, både gjennom digitale kanaler og aktiviteter hos relevante utdanningsinstitusjoner, som stands og presentasjoner for studenter. I henhold til vår «employer brandingstrategi» har vi etablert en internshipordning hvor studenter jobber hos oss gjennom et helt studieår for å få relevant arbeidspraksis. Arbeidet skal være relevant for studiene gjennom å sette teori ut i praksis. Hvert år arrangerer vi «Gjensidigedagen» på Gjensidiges hovedkontor, med et variert program for studenter.

Samarbeid med utdanningsinstitusjoner

Vi har inngått avtale som strategisk samarbeidspartner med BI, og oppnår eksponering mot studenter og mulighet for deltagelse på ulike arrangementer på deres studiesteder over hele landet. I tillegg er vi sponsor for deres masterprogram for analyse. Gjensidige har også inngått avtale med Norges Handelshøyskole (NHH) om å være strategisk samarbeidspartner for deres nye forskningsprogram Digital Innovation for Growth, som starter høsten 2020. Her forplikter vi oss også til å stille med ansatte som kan bidra med sin kompetanse.

Disse samarbeidsavtalene gjør det mulig for oss å synliggjøre for studentene hvilke jobbmuligheter som finnes hos oss og i forsikringsbransjen generelt. I tillegg gir avtalene muligheter for dyktige ansatte til å jobbe sammen med akademiske forskningsmiljøer om ulike problemstillinger som er relevante for videreutvikling av Gjensidige.

Vi er nå også i ferd med å avslutte et lederprogram for de øverste ledernivåene i samarbeid med Norges Handelshøyskole, AFF og HEC i Paris.

Likestilling

Gjensidige har hatt fokus på kjønnsbalanse og å øke andelen kvinner i ledende stillinger. Det er nulltoleranse for enhver form for diskriminering. Det arbeides kontinuerlig med måling og oppfølging av lønnsutvikling for kvinner og menn. Dersom det avdekkes uforklarte forskjeller følges de opp spesielt.

Det er etablert et «Mangfolds- og inkluderingsutvalg», som gjennomfører møter ved behov, minst en gang per år. Utvalget består av medlemmer fra HR og fagforeningene.

Vi samarbeider blant annet med Seema, for å øke fokuset og forståelsen for viktigheten av mangfold og mangfoldsledelse som et bærekraftig konkurransefortrinn.

My Voice – månedlig engasjementsmåling

Høsten 2019 gikk konsernet over til en mer dynamisk måte å følge opp medarbeidernes opplevelse av arbeidssituasjon og arbeidsglede. Den månedlige undersøkelsen erstatter den årlige medarbeiderundersøkelsen. Gjennom en månedlig undersøkelse, My Voice, vil resultatene alltid være relevante, og vi kan i større grad enn tidligere forstå og følge opp hvordan medarbeidere opplever arbeidssituasjonen «her og nå» og hvordan ulike hendelser og eventuelle endringer påvirker arbeidsgleden. På den måten er My Voice et enda mer operativt lederverktøy. En hyppigere frekvens tillater oss også å bruke resultatene som fremkommer hver måned til å løpende justere tiltak slik at de har størst mulig forbedringseffekt.

Vår erfaring er at best effekt av forbedringstiltak knyttet til medarbeiderengasjement skjer når medarbeiderne involveres tett. Fremover har vi fokus på at de ansatte fortsatt skal føle at de blir lyttet til, når de nå gir sine tilbakemeldinger mer frekvent enn før. Vi følger spesielt tiltak for enheter som viser betydelig avvik fra mål på engasjement og arbeidsglede. Medarbeiderengasjement inngår i oppfølging og prestasjonsevaluering av alle ledere, herunder konsernledelsen.

People Review

Det gjennomføres to People Reviews per år, hvor toppledelsen følges opp på hvordan de lykkes med ledelse, kompetanseutvikling, mangfold (inkl. likestilling og likelønn) og strategisk bemanningsplanlegging. Finansielle og bærekraftsmål følges opp i Business Review, som også gjennomføres av CEO to ganger i året.

Arbeidstakerrettigheter (ILO) og samarbeid med tillitsvalgte

Samarbeidet mellom selskapets ledelse og ansattes fagforeninger er ryddig og godt, og har en innarbeidet struktur med regelmessige møter i ulike utvalg. Det er fastsatt regler for hvilke prosesser og beslutninger ansattes tillitsvalgte skal involveres i. Ansattes tillitsvalgte lønnes av selskapet.

Alle våre ansatte har full frihet til å organisere seg i fagforeninger. Det gjennomføres kollektive forhandlinger i henhold til avtalen med fagforeningene. Gjensidige anerkjenner ILOs overordnede konvensjoner, og støtter deres arbeid for et anstendig arbeidsliv basert på sosial rettferdighet og internasjonalt anerkjente arbeidstakerrettigheter.

Medarbeiderne i konsernet har ifølge norsk lov rett til å være representert i selskapets styrende organer. De ansattes representanter velges av og blant medarbeiderne. I forbindelse med omstillinger har selskapets ledelse tett dialog med ansattes tillitsvalgte. De som berøres av omstilling skal ivaretas på best mulig måte. Dette gjelder alt fra beslutning,

informasjon, å finne alternative stillinger internt, samt tilby bistand fra eksterne rådgivere til å finne nye jobber for de som blir overtallige.

Helse, arbeidsmiljø og sikkerhet

Systematisk Helse-, Miljø- og Sikkerhetsarbeid (HMS) har høy prioritet i Gjensidige. Vårt mål er ikke bare å unngå sykefravær og skader, men at Gjensidige skal være en helsefremmende arbeidsplass. Derfor arbeider vi med forebygging og oppfølging av sykefravær og tilrettelegging for arbeidstakere med nedsatt funksjonsevne. Alle nyansatte skal så tidlig som mulig ha en ergonomisk gjennomgang av sin arbeidsplass med fysioterapeut eller ergoterapeut, dersom det er praktisk mulig. Hensikten er å tilrettelegge arbeidsplassen for å unngå belastningslidelser, og få informasjon om forebygging av helseplager. Det er fastsatt rutiner for særskilt tilrettelegging for arbeidstakere som har eller ønsker å forebygge helseplager. Arbeidet med HMS overvåkes gjennom revisjoner, og følges opp internt av medarbeidere med særskilt ansvar for HMS. Alle hendelser som kan representere en risiko skal rapporteres gjennom selskapets avvikssystem. Det gjennomføres uavhengige HMS-revisjoner i Norge, Sverige og Danmark for å påse at arbeidsforholdene er tilfredsstillende. Arbeidsmiljøspørsmål er integrert i en årlig HMS-undersøkelse for å avdekke om det er forhold som krever særlig oppfølging. Alle ledere gjennomgår undersøkelsen sammen med sine medarbeidere i samarbeid med HR-avdelingen.

For hver avdeling defineres det handlingsplaner som følges opp av de respektive lederne, samtidig som det gjennomføres avdelingsvis risikoanalyse av HMS.

Generelle tiltak for å bidra til god helse og godt arbeidsmiljø er, blant annet:

- Tilrettelegging for å sykle til jobb, med sykkelparkering og garderober
- Treningsrom
- Korte trimpauser i arbeidstiden
- Bedriftsidrettslag med en rekke aktiviteter

IA-bedrift

Gjensidige skal være en inkluderende arbeidsplass for alle ansatte. Vi er en IA-bedrift (inkluderende arbeidsliv) og samarbeider med NAV i Norge om arbeidstrening for mennesker som av ulike årsaker har vært utenfor arbeidslivet.

NAV yter lønnstilskudd for medarbeidere som har kroniske lidelser men som likevel greier å stå i arbeid. Gjensidige har ulike tiltak og et eget program for enheter med høyt sykefravær. Vi ser stor effekt av våre «Fokusprosjekter», med redusert sykefravær og økt medarbeidertilfredshet. Vi har ulike tilretteleggingstiltak for at eldre arbeidstakere kan arbeide inntil de når normal pensjonsalder. Tiltakene varierer mellom landene. Eksempler på tiltak er mulighet for redusert arbeidstid og ekstra feriedager. Alle større kontorbygg er universelt utformet, for å legge til rette for medarbeidere som er bevegelseshemmet.

Varsling

Det er etablert varslingsrutine for medarbeidere som opplever seg diskriminert. Varsler behandles i Mangfolds- og diskrimineringsutvalget.

Vårt samfunns- engasjement – verden er større enn Gjensidige

I mange år har vi samarbeidet med ulike ideelle organisasjoner og idrett på flere nivåer, for å bidra til et tryggere og mer bærekraftig samfunn. Vi jobber selvfølgelig også kontinuerlig med å redusere klimaavtrykket vårt, både i eget hus og ved skadeoppgjør, i tett samarbeid med leverandørene våre. Vi har også et sterkt engasjement for våre eiere og långivere.

Gjennom lokalt engasjement, sponsing, innkjøp og avkastning til eiere og långivere bidrar vi til bærekraftig verdiskaping. Vi tar ansvar for klima og miljø både gjennom egen virksomhet og samarbeid med våre leverandører.

Vårt sosiale engasjement

Les mer om hva vi har gjort i 2019 i kapitlet «Tryggere samfunn».

Sponsing

Gjensidige er en stolt idrettssponsor, og gjennom samarbeidsavtalene våre ønsker vi å løfte frem gleden og de mange positive sidene ved å drive idrett. På den måten håper vi å motivere folk flest til å være fysisk aktive. Vi sponser både topp- og breddeidrett og jobber med sponsorobjekter som har et godt omdømme og de samme verdiene som oss. I samtlige sponsoravtaler etableres det prosjekter med ulike mål. Disse skal være samfunnsnyttige, helsefremmende eller skape aktivitet og rekruttering blant de unge. For Gjensidige er sponsorvirksomheten viktig også fordi den sikrer verdifull profilering og skaper positive assosiasjoner til selskapet, i tillegg til å bygge intern kultur og stolthet blant våre ansatte.

Vi benytter våre sponsorater til å skape aktiviteter for barn og unge, slik at vi bidrar til rekruttering til idretten og fremmer en sunnere livsstil. De siste årene har prosjektet «Minihåndballjentene» vært svært populært. Prosjektet retter seg mot jenter i alderen 9-12 år, og innebærer at et antall jenter blir utpekt til maskot for spillere på landslagene. De aktuelle landslagsspillere fungerer som mentor for sine maskoter gjennom et helt år, og deltar på treninger med maskotenes lag. Det er svært motiverende for barna, og for foreldre som arbeider på dugnad, å få møte toppspillere på denne måten. Aldersgruppen er valgt fordi tall fra Håndballforbundet viser at mange barn faller fra i overgangen mellom barndom og ungdom.

Prosjektet regnes som et viktig bidrag til å redusere frafall og øke rekrutteringen i aldersbestemte klasser.

Samarbeid med ideelle organisasjoner

Gjensidige samarbeider med Kirkens Bymisjon om å skape et bedre og tryggere nærmiljø. Dette innebærer økonomisk bidrag til bymisjonen, og ulike aktiviteter som skaper engasjement blant våre ansatte. Ansatte ved flere kontorer over hele landet engasjerer seg i bymisjonens strikkekampanje som gjennomføres før jul hvert år. Hensikten er å skape «et varmere samfunn» ved å samle inn penger til julefeiring for vanskeligstilte.

I Litauen har vi siden 2007 samarbeidet med hjelpeorganisasjonen Food Bank som distribuerer mat til fattige. Gjensidige gir gratis forsikring, støtter aktiviteter og oppfordrer ansatte til å delta i distribusjon av pakker. Vi er medlem av kampanjen «For et trygt Litauen», som har som formål å gi barn fra underprivilegerte familier økt trygghet og selvfølelse. I Latvia gjennomfører vi en turné til de største skolene der vi underviser barn i sikkerhet i hjemmet.

Samarbeid med Kreftforeningen

Hovedpartneravtalen innebærer et strategisk samarbeid med Kreftforeningen. For Gjensidige sikrer avtalen mulighet til å utvikle unike forebyggende tjenester sammen med Kreftforeningen. Det kan for eksempel være tilbud som bidrar til å forebygge kreft, eller som kan lette situasjonen for berørte og pårørende. Dette er viktig da kreft er den store folkesykdommen i Norge. Om lag hver tredje nordmann vil dessverre få en kreftdiagnose innen de fyller 75 år.

Gjensidigestiftelsen

Gjensidiges sosiale engasjement i Norge må ses i sammenheng med Gjensidigestiftelsen, som er vår største eier. Stiftelsen driver en omfattende gavevirksomhet som finansieres med avkastning fra kapital som ble frigjort i forbindelse med børsnoteringen av Gjensidige Forsikring i 2010.

Gjensidigestiftelsen har som mål å bidra til et tryggere samfunn, og satser spesielt på forebyggende og aktivitetsskapende tiltak for barn og unge i hele Norge.

Gjensidigestiftelsen er Norges største finansstiftelse og har to hovedoppgaver. Den ene er å dele ut støtte til samfunnsnyttige formål, og den andre er å være største eier i Gjensidige Forsikring ASA. Begge formålene handler om å skape et tryggere samfunn.

Vårt engasjement for klima og miljø

Forsikring er en kunnskapsvirksomhet som ikke direkte påvirker miljøet i stor grad, men vi kan bidra til et mer bærekraftig samfunn ved å redusere eget klimaavtrykk, med energieffektive bygg og reiser for ansatte, samt bruke vår markedsrett overfor våre leverandører i skadeprosesser, og i våre investeringer.

Gjensidiges klimaavtrykk

Les mer i kapittelet
«Redusere CO₂-intensitet»

Vi har ambisjon om å være klimanøytral innen 2030. Som kunnskapsbedrift er våre CO₂-utslipp i all hovedsak knyttet til drift av kontorer og til reiser for ansatte.

Miljø- og energieffektiv drift av våre kontorer

Scope 1: Begrenset bruk av firmabiler

Det er etablert en policy for firmabilavtaler som innebærer at firmabiler ikke kan ha høyere CO₂-utslipp enn 130 gram pr. kilometer. Ved hovedkontoret har vi 3 elbiler som kan benyttes av ansatte i forbindelse med møter og private ærend, slik at vi reduserer bruken av taxi og privatbil.

Scope 2: Energieffektive bygg avgjørende ved valg av lokaler

Vi jobber systematisk med å redusere belastningen på det ytre miljø ved å begrense forbruk av energi. Alle lokaler leies og det er etablert tiltak for energiøkonomisering, blant annet ved å bytte til ledbelysning, effektivisere sentralt driftsovervåkningsanlegg, bytte vinduer, bytte gamle panelovner med mer. Ved valg av lokaler er det fokus på energieffektivitet, og hovedkontoret i Schweigaardsgate 21 er BREEAM-NOR excellent-sertifisert.

Sertifisert Miljøfyrtårn

For å sikre at vi belaster miljøet så lite som mulig er alle våre 11 norske kontorer med over 30 medarbeidere sertifisert som miljøfyrtårn. Miljøfyrtårn er en nasjonal miljøsertifiseringsordning som drives av Stiftelsen Miljøfyrtårn. Stiftelsen er opprettet av sentrale organisasjoner i næringsliv og offentlig forvaltning.

Scope 3: Reiser og avfall

Vi har fokus på å redusere ulike typer avfall, som papir, kontorartikler, elektriske apparater og husholdningsavfall.

Redusert reisevirksomhet gjennom økt bruk av videomøter vil være avgjørende for å redusere CO₂ utslipp for egen virksomhet.

Som miljøfyrtårn benytter kontorene et miljøledelsessystem for håndtering og reduksjon av materialbruk, avfall, energibruk og transport. Det utarbeides årlig en miljørapport som dokumenterer status for gjennomførte miljøtiltak og handlingsplaner for neste år. Hvert tredje år skal kontorene resertifiseres. Dette er en omfattende prosess som gjennomføres av en miljøgruppe ved det aktuelle kontoret i

samarbeid med ekstern rådgiver som er sertifisert av Stiftelsen Miljøfyrtårn. Årlig rapportering og jevnlig resertifisering sikrer at våre kontorer lever opp til de høyeste standarder for miljøvennlig drift.

Bærekraftige erstatninger

Selv om det er stort fokus på å hjelpe kundene med å unngå at skader skjer, så er det vanskelig å unngå at de aldri inntreffer. Når skaden har oppstått skal Gjensidige bidra med å redusere CO₂-avtrykket årlig i skadeprosessene. Dette krever bærekraftige vilkår i våre produkter og godt samarbeid med våre leverandører.

Vår policy for innkjøp gjelder hele konsernet, og stiller krav til bærekraftige leveranser. Vi bruker vår innkjøpsmakt til å påvirke, og med løpende dialog med våre viktigste leverandører sikrer vi at bærekraftige løsninger velges. Les mer om hvordan vi samarbeider med våre leverandører på side 82.

Miljøvennlig erstatning bygg og innbo

Når skaden blir meldt avstemmer vi med våre kunder at de kjenner seg trygge og godt informert om de valg som anbefales. Gjensidige har også et betydelig takstnettverk lokalt i alle land, som bidrar med vurdering av skadeomfang. I arbeidet med å erstatte skaden vurderes valg av materialer ut fra sosiale forhold, miljø og økonomisk holdbarhet. Lokale takstpersoner, innetakst, samt bruk av web-basert rapportering med blant annet bilder og tekst, samt robotteknologi bidrar også til mindre behov for reising, både for kunde og takstperson. Gjensidige samarbeider med avtaleleverandører og andre i bransjeorganisasjoner for å finne nye, bærekraftige løsninger for reparasjon av våtrom på en fagmessig måte til det beste for kunden og miljøet, blant annet ved å redusere avfall og transport. I Sverige samarbeider vi med Godsinslösen (GIAB). GIAB arbeider med sirkulærøkonomi, og samler inn skadet gods fra forsikringsselskaper, reparerer og bidrar til gjenbruk. På denne måten bidrar vi til å øke holdbarhet, og sparer miljøet.

Miljøvennlig erstatning motor

Erstatning etter skader på biler og andre kjøretøyer utgjør en stor andel av Gjensidiges erstatningskostnader. Derfor er dette et område hvor vi kan påvirke og få til bærekraftige løsninger. Økt andel reparasjoner og gjenbruk av bildeler er tema i alle land vi har virksomhet. Vi har også samarbeid med biloppbyggere som bidrar til at ressursene etter kondemnering blir resirkulert og brukt i nye produkter.

Gjensidige har deltatt i et pilotprosjekt i regi av Finans Norge Forsikringsdrift og Norske Biloppsamleres Forening for å teste tilgjengeligheten av brukte deler og priser. Formålet med piloten har vært å:

- redusere antall kondemnasjoner
- sikre fortsatt fokus på gjenbruk av materialer i alle land vi har virksomhet
- bidra til økt sysselsetting i verkstedene
- redusere reservedelskostnader ved å benytte brukte i stedet for nye deler der det er hensiktsmessig (Norge har Europas dyreste deler og laveste andel gjenbruk av brukte deler)
- fremme miljøansvaret ved gjenbruk av brukte bildeler

Evalueringen av piloten viser at det ligger et potensial i å benytte større andel brukte deler enn hva som er tilfelle i dag. Det jobbes videre med tiltak for å forbedre tilgjengelighet, bedre samarbeidet mellom tilbydere, bedre distribusjon fra tilbydere, samt utvikle enda bedre system for bestilling der det er mulig å benytte brukte deler.

I Sverige er det mer utbredt å anvende brukte deler på grunn av andre vilkår, et annet forhold til bil (billigere innkjøp av biler), bedre distribusjonsapparat og at alle innløste biler går til bildemonteringsaktørene. I våre leverandøravtaler er det fastsatt at verkstedene alltid skal søke etter å reparere, alternativt finne brukte deler før de bestiller nytt. Kalkulasjonssystemet CABAS benyttes for å administrere dette i Sverige. Gjensidige har i alle land redusert bruken av egen skadetaksering, noe som bidrar til å redusere transportkostnader.

I Danmark har vi betydelig fokus på reparasjoner og gjenbruk av bildeler. Vi har også utvalgte samarbeidspartnere på bilglasskader. Dette hever andelen reparasjoner betraktelig, og reduserer materialforbruk og transportkostnader.

Gjensidige har også etablert samarbeid med eksterne partnere for å sikre restverdi i skadeskader. Gjenstander vi tidligere kastet blir nå tatt vare på for reparasjon og videresalg. Dette gjelder for eksempel kondemnerte biler, mobiltelefoner, annet småelektrisk og sykler. Vi ser på samarbeid også i bygningsskader for å se om det kan være noe restverdi i andre skadesaker som vann- eller brannskader. Der vi normalt tenker kondemnasjon så finner våre avtalepartnere restverdi.

Modell for beregning av materialforbruk i skadeprosesser

Gjensidige skal arbeide proaktivt for å redusere CO₂-intensitet i skadeprosesser. Det krever betydelig innsikt i materialforbruk i de fysiske skadesakene hvor Gjensidige erstatter etter skade.

For å kunne beregne medgåtte materialer i skadeprosessene i delvis komplekse prosesser, og hos mange leverandører og samarbeidspartnere, er det laget modeller ut fra materialforbruk i de vanligste skadene, det vil si frekvensskader. Dette for å kunne konvertere materialforbruk per skade til CO₂-ekvivalenter. Det er utarbeidet modeller for tre typer frekvensskader, som skal danne grunnlag for normalisert resultat i Klimaregnskap skadeprosess (egetrengskap for skadeprosess scope 3).

Motor	Eiendom
Forutsetningene som er lagt til grunn for denne gjennomsnittsberegning av materialforbruk er med utgangspunkt i bilmerke og modell med høy markedsandel og frekvensskade. Referanseskaden er estimert i skadetakseringssystemet DBS som driftes av Bilskadekontoret som er en del av Finans Norge Forsikringsdrift, og viser faktisk bruk av materialer for motorvogner. Egen vurdering av frekvensskade er gjennomført i Danmark, Sverige og Baltikum. Følgende materialer inngår i klimaregnskap skade: • Glass • Stål • Aluminium • Plast • Batterier • Gjenbruk av bildeler ut fra estimat • Bruk av nye bildeler genererer tilsvarende mengde avfall som kan resirkuleres • For avfall etter kondemnasjoner er det lagt til grunn resirkulering av materialer som glass, aluminium, stål • Erstatning av biler etter kondemnasjoner gjennomføres med kontantoppgjør. For å få et teoretisk riktig materialforbruk for Gjensidige har vi forutsatt, med utgangspunkt i det offentlige systemet for registrering (TFF), at 28% av kondemnerte biler erstattes med nye biler. Vi har anvendt 2019 som basisår	Forutsetninger som er lagt til grunn er gjennomsnittsberegning av materialforbruk og avfall generert for frekvensskader som brann og vannskader: Brann: • Bytte av gulv og vegger • Vask og maling av overflater • Elektronikk • Avfall tilsvarende nye materialer • Forbruk energi • Kilometer kjørt reparasjon Vann: • Kjøkken innredning med glatte fronter • Parkett på gulv • Reparasjon som følge av at vann har rent ned i etasjeskille • Avfall tilsvarende forbruk nye materialer • Forbruk energi • Kilometer kjørt reparasjon Materialer som inngår i klimaregnskap skade er blant annet: • Tre • Gips • Isolasjon • Maling • Plast • Elektronikk Vi har anvendt 2019 som basisår

Beregningen av det totale materialforbruket gir ikke et eksakt bilde, men ut fra en vesentlighetsvurdering gir dette etter vårt skjønn beste estimat på dagens forbruk. Materialforbruket er beregnet i kilo/ tonn, som konverteres til CO₂-ekvivalenter ved hjelp av lisensiert software for konvertering av materialforbruk. DEFRA (2019) Greenhouse gas reporting: conversion factors 2019. Department for Business, Energy & Industrial Strategy og NVE (2018) Varedeklarasjon for strøm 2018. Norges vassdrags- og energidirektorat. Modellene for materialforbruk skal evalueres årlig, for å sikre at de fortsatt gir beste estimat på materialforbruk i skadeprosessen.

Vårt engasjement for våre leverandører

Gjensidiges krav til gjennomføring av innkjøp er nedfelt i Konsernpolicy for anskaffelser, som gjelder for Gjensidige Forsikring ASA og alle tilhørende datterselskaper. Gjensidige forutsetter at produsenter og leverandører utøver sin forretningsvirksomhet innenfor de ti prinsippene presentert av FNs Global Compact. Prinsippene omhandler områdene menneske- og arbeidsrettigheter, miljø og antikorupsjon. Les mer på www.gjensidige.no/konsern/om-oss

Les mer om hva vi har gjort i kapittelet «Redusere CO₂-intensitet».

Alle innkjøp over en viss størrelse kvalitetssikres av avdeling for konsernnkjøp. De aller fleste innkjøpsavtaler er resultat av tilbudskonkurranser som gjennomføres etter fastsatte retningslinjer. Alle våre leverandører må signere egenerklæring om samfunnsansvar. Ved å signere denne erklæringen forplikter de seg til å etterleve våre krav til miljø, sosialt ansvar og styring og kontroll.

- Å utøve sin egen virksomhet slik at de ikke bryter med internasjonalt anerkjente prinsipper og retningslinjer knyttet til menneske- og arbeidstakerrettigheter.
- Å påse at deres underleverandører av varer og/eller tjenester til Gjensidige ikke bryter med internasjonalt anerkjente prinsipper og retningslinjer knyttet til menneske- og arbeidstakerrettigheter.
- Å påse at produkter som leveres til Gjensidige holder høy miljømessig kvalitet.

Alle innkjøp skal være mest mulig miljøeffektive. Det vil si at det skal søkes mest mulig verdiskaping med minst mulig miljøskade. I den grad det er mulig utfordres leverandører til å ta miljøvennlige valg. Dette gjelder for alle land hvor vi har virksomhet. Det er økt fokus på sirkulærøkonomi i vår skadebehandling. Dette gjelder både bygg og motor. Gjenbruk skal aldri gå på bekostning av kvalitet og sikkerhet, og vi setter strenge miljø- og kvalitetskrav til materialvalg. Dette fordi kvalitet er bærekraftig. Selskaper som leverer tjenester ved erstatning av skadede bygninger i Norge må være kvalifisert i Startbank. Startbank er et leverandørregister som benyttes av innkjøpere innen bygg, anlegg, forvaltning, forsikring og fast eiendom. Det sikrer at kvalifiserte leverandører er seriøse og at konkurranse skjer på like vilkår. Alle innkjøp av betydning bestilles elektronisk. Alle leverandører skal så langt det er mulig fakturere elektronisk. Anbuds- og tilbudskonkurranser gjennomføres ved hjelp av elektroniske portaler. Bruken av elektroniske verktøy sikrer at alle prosesser er dokumentert og etterprøvbare, og dette forebygger misligheter, og reduserer papirforbruk.

Gjensidige har etablert samarbeid med en ekstern sertifiseringsleverandør for å følge opp leverandørers etterlevelse av krav til miljø, sosialt ansvar, etikk og bærekraftige anskaffelser. Leverandørene svarer på spørsmål innen miljø, ansatte-forhold, etikk og deres krav til underleverandører. Selskapene får så en score, og tilbakemelding på forbedringsområder. På denne måten vil Gjensidige overvåke etterlevelse av krav til leverandørene. Les mer om vår oppfølging av leverandører på side 97.

Vårt engasjement for våre eiere og långivere

Gjensidige skal ha en åpen dialog med alle interessenter i kapitalmarkedet, og følger Oslo Børs' IR anbefaling (investor relations). Styrevedtatt IR-policy finnes på www.gjensidige.no/investor.

Vi gjennomfører hvert kvartal møter med analytikere og investorer for å diskutere resultatene og forretningsdriften. I disse møtene deltar som hovedregel en investorkontakt fra Gjensidige, eventuelt sammen med konsernsjef og/eller finansdirektør eller annen relevant direktør fra selskapet.

Vi skal legges til rette for at finansmarksaktørene har et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for verdivurdering av konsernet gjennom samtidig tilgang til lik, korrekt, tydelig og relevant informasjon til enhver tid. Informasjonen skal være konsistent og balansert. Som hovedregel offentliggjør vi ikke konkret guiding for konsernets fremtidige finansielle resultater.

Avkastning på Gjensidige-aksjen

Gjensidige-aksjen ga en totalavkastning til aksjeeierne på 43 prosent i 2019. Oslo Børs hadde en totalavkastning på 17 prosent i samme periode. I perioden siden børsnotering i desember 2010 har Gjensidige-aksjen gitt en totalavkastning på 486 prosent. Gjennomsnittlig daglig omsetningsvolum over Oslo Børs var om lag 500.000 aksjer i 2019, og aksjen er blant de 25 mest likvide aksjene notert der. I tillegg omsettes et betydelig antall aksjer på markedsplasser utenfor Oslo Børs.

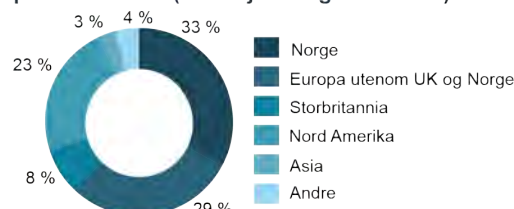
Utbytte og utbyttepolitikk

Gjensidige har en aksjonærvennlig kapital- og utbyttepolitikk, og Gjensidige-aksjen er og skal være en utbytteaksje. Gjensidige har som mål å utbetale høye og stabile nominelle utbytter til aksjonærene, med en utbyttegrad på minst 80 prosent av resultat etter skatt over tid. Resultatet justeres for eventuelle gevinster/tap på salg av eiendeler. Ved fastsettelse av størrelsen på utbyttet vil det tas hensyn til forventet fremtidig kapitalbehov. Gjensidige vil i tillegg over tid utbetale overskuddskapital.

Styret foreslår at det utbetales 6.125,0 millioner kroner i utbytte for regnskapsåret 2019. Dette tilsvarer 7,25 kroner per aksje i utbytte basert på resultatet i 2019 og 5,00 kroner per aksje som representerer utdeling av overskuddskapital. Utbyttet for regnskapsåret 2019 vil vedtas av generalforsamlingen den 26. mars 2020. Det vedtatte utbytte vil utbetales til de som er registrerte aksjeeiere på generalforsamlingsdatoen. Gjensidigeaksjen handles eks utbytte 27. mars 2020, oppgjørsgjeld er 30. mars 2020 og utbyttet utbetales 7. april 2020.

Gjensidigestiftelsens andel av utbyttet utgjør 3,8 milliarder kroner. Ifølge stiftelsens vedtekter skal utbytte relatert til årets resultat

Geografisk fordeling av aksjonærer per 31.12.2019 (eks. Gjensidigestiftelsen)

videreformidles til Gjensidiges Skadeforsikringskunder i Norge. Kundeutbyttet vedtas av stiftelsens generalforsamling i mai.

Eierforhold

Ved utgangen av 2019 hadde Gjensidige omtrent 32.000 aksjeeiere. De 20 største eierne representerte til sammen 86,8 prosent av aksjene i selskapet.

Gjensidigestiftelsen har vedtektsfestet et eierskap i Gjensidige på minimum 60 prosent, og skal bidra til forutsigbarhet og eiermessig stabilitet. Stiftelsen har uttalt vilje til å vurdere redusert eierbrøk ved eventuelle oppkjøp eller kapitalutvidelser som er i samsvar med Gjensidiges overordnede strategi. Stiftelsen forvalter eierskapet i Gjensidige på vegne av Gjensidiges skadeforsikringskunder i Norge. Den har en eierpolitikk med fokus på høy verdiskaping over tid og forventer et konkurransedyktig utbytte.

Finansiell kalender 2020

26. mars 2020	Generalforsamling
22. april 2020	Resultat for 1. kvartal blir publisert
14. juli 2020	Resultat for 2. kvartal blir publisert
20. oktober 2020	Resultat for 3. kvartal blir publisert

20 største aksjeeiere per 31.12.2019¹

1	Gjensidigestiftelsen	62,24%
2	Folketrygdfondet	4,05%
3	Deutsche Bank	3,67%
4	Caisse de Depot et Placement du Quebec	2,99%
5	BlackRock Inc	2,58%
6	Nordea	1,48%
7	Societe Generale	1,13%
8	ORIX Corporation	1,06%
9	State Street Corporation	1,01%
10	The Vanguard Group, Inc	1,00%
11	Danske Bank	1,00%
12	Svenska Handelsbanken Group	0,85%
13	Storebrand Investments	0,74%
14	Government of China	0,58%
15	KLP Kapitalforvaltning	0,51%
16	Scotia Bank	0,42%
17	JP Morgan Chase & Co	0,40%
18	DNB ASA	0,38%
19	Kuwait Investment Office	0,38%
20	Legal & General Group	0,29%

¹ Eieroversikten er basert på en analyse gjennomført av Orient Capital Ltd, basert på eierregister i VPS per 31. desember 2019. Gjennom analysen kartlegges hvilke eiere som står bak ulike forvalterkonti. Det kan ikke garanteres at oversikten er korrekt.

Verdier vi skapte i 2019

Vi kan se tilbake på et år hvor vi har fått til mye som kommer kunder, eiere, våre egne ansatte og miljøet til gode, med skadereduserende tiltak som noe av det viktigste. Gjensidige har bidratt til å forhindre at skader og uhell oppstår i over 200 år, og i tråd med bærekraftmålene vil vi prioritere dette arbeidet enda høyere fremover.

Bærekraftig virksomhet er en forutsetning for langsiktig verdiskaping. Gjensidige har satt konkrete bærekraftsmål med fokus på tre områder; tryggere samfunn, redusere CO₂-intensiteten og ansvarlige investeringer.

Tryggere samfunn

Vi jobber med en rekke tiltak for å tilfredsstille vår ambisjon om å bidra til et tryggere samfunn, være en engasjerende arbeidsplass, sikre kundene relevante produkter som skaper økonomisk trygghet, og andre tiltak for å ta samfunnsansvar.

Gjensidiges fokusområder	FN-mål	Bærekraftsmål	Status for tiltak 2019
Skadereduserende tiltak Skadereduserende tiltak har vært sentralt i vårt samfunnsansvar gjennom alle år. Å veilede våre kunder er sentralt i vår kundedialog og vi skal legge til rette for at kunder kan redusere risiko for skader.		Gjennom rådgivning av våre kunder og samfunnet forøvrig skal vi bidra til økt kunnskap om bærekraft og skadeforebygging. • Krav til risikoreduserende tiltak for kunder i privat- og næringslivsmarkedet for å få rabatterte priser • Medvirke til minst 1.000 medieoppslag om skadeforebygging i året	Hva vi har oppnådd • Gjennomført 11.500 risikosjekker i 2019 • Høy relevansscore på www.gjensidige.no/godtforberedt med totalt 1.803.228 visninger • 2.728 pressemeldinger som har skapt engasjement og debatt om viktige skadeforebyggende tema for liv, helse og verdier • Etablert nytt bærekraftsfond for landbruket i samarbeid med Norges Bondelag Nye tiltak fremover • Videreutvikle vårt konsept «Gjensidigeopplevelsen» slik at våre kunderådgivere gir gode, bærekraftige råd Les mer nedenfor og på side 33
Bærekraftige produkter Vi overvåker markedet og ønsker å tilby bærekraftige produkter. Vi utvikler nye produkter og tjenester som skal bidra til endret adferd, og med det redusere klimautslipp blant annet i samarbeid med våre partnere.		Innen utgangen av 2025 skal vi ha etablert at kunden kan gjøre bærekraftige valg innenfor de etablerte produktområdene motor, eiendom, fritid og person.	Hva vi har oppnådd • Vi har et bredt spekter av produkter som direkte og indirekte har en miljø- og sosial profil inkludert i vilkårene • Lansert online psykolog med Lifekeys • Dekning for bisamfunn (bier og bikuber) under innbo for alle kunder som driver med birøkting og honningproduksjon på hobbybasis Nye tiltak fremover • Videreutvikle produktene som understøtter bærekraft i vilkårene Les mer nedenfor og på side 29
Engasjerte ansatte Vi ønsker å utvikle en organisasjon som legger til rette for at mangfold preger våre aktiviteter og bidrar med nye ideer og perspektiver i arbeidet for et mer bærekraftig samfunn. Vi er opptatt av at våre ansatte skal være engasjerte og motiverte, og oppfordrer ansatte til å gi tilbakemelding på hva som er bra, og hvilke forbedringsområder vi har, i vår medarbeiderundersøkelse.		Videreutvikle vår kultur som bygger kompetanse og bidrar med nye ideer og perspektiver, slik at våre ansatte er relevante også i fremtiden. Ha engasjerte og motiverte ansatte og oppnå topp kvartalsresultat i medarbeiderundersøkelsen.	Hva vi har oppnådd • Medarbeidertilfredshet i 2019 viser totalscore blant de 25 prosent beste i finansbransjen i Peakons sammenligningsgrunnlag • Kjønnsbalanse uendret fra 2018 • Betydelig økning i gjennomførte e-læringer, svak nedgang i andre kursdager Nye tiltak fremover • Samarbeid med NAV for å bidra med inkludering av personer som har falt ut av arbeidsmarkedet Les mer nedenfor og på side 73

Gjensidiges fokusområder	FN-mål	Bærekraftsmål	Status for tiltak 2019
Sosialt engasjement Gjensidige har i mange år hatt samarbeid med ulike ideelle organisasjoner og idretten for å bidra til et tryggere samfunn.		Samarbeid med ideelle organisasjoner i alle land hvor vi har virksomhet for å bidra til: - et varmere samfunn - gi arbeidspraksis og bidra til god integrering for minst fire årsverk/personer per år - at barn og unge får like muligheter	Hva vi har oppnådd - Ny sponsor for Karsten Warholm - Avtale med Kreftforeningen for å understøtte helsesatsningen - Bidrag til at vanskeligstilte i Norge og Baltikum har fått måltider, julegaver etc Nye tiltak fremover - Videreutvikle sponsoravtaler med idretten for å bidra til at vanskeligstilte barn og unge får mulighet til å delta i aktiviteter Les mer nedenfor og på side 78
God foretaksstyring Vi er opptatt av god risikostyring fordi det er essensielt for et forsikringsselskap. Dette preger alt fra vurdering av prising av produkter til kapitalbehov. Vi har etablert et internkontrollsystem som legger til rette for at lover og regler etterleves. Vi har særlig fokus på etterlevelse av personvern (GDPR), korrupsjon og hvitvasking, samt våre etiske regler (Code of Conduct).		Vår virksomhet skal være preget av ordentlighet og etterrettelighet, med effektiv risikostyring og god internkontroll, som også skal gi forbedringer i produkter, tjenester og prosesser. Utover etterlevelse av eksternt og internt regelverk skal beslutninger og handlinger være i tråd med Gjensidiges verdigrunnlag og etiske regler på en slik måte at verdier bevares og skapes for kunder, eiere, ansatte og samfunnet for øvrig.	Hva vi har oppnådd - Finansklagenemnda mottok færre klager fra Gjensidigekunder enn i 2018 - S&P ERM strong rating - Score fra MSCI /BBB - CDP score i 2019: C (D i 2018) - Etablert samarbeid med Norsk regnesentral for å se på klimarisiko i tariffen - Gjennomført fire eksterne IT-sikkerhetsrevisjoner Nye tiltak fremover - Videreutvikle risikovurdering av kunder/ objekter mht klimarisiko (fysisk, ansvars- og overgangsrisiko) (UW) - Evaluer og scenarioteste fysisk risiko, ansvars- og overgangsrisiko (eks. i investeringsporteføljen) - Etablert forskningssamarbeid med Norgeshus for å evaluere «klimatilpasset bolig» Les mer nedenfor og på side 46

Effekt av vår innsats - skadeforebygging viktig for samfunnet og for å redusere forsikringsrisikoen.

Det mest bærekraftige tiltaket vårt er å hjelpe kunder til å unngå at skader skjer. Gjensidige har i 2019 gjennomført et betydelig antall skadeforebyggende tiltak som det er vanskelig å måle direkte effekt av. Men i 2019 ble vi kåret til det mest bærekraftige selskapet i den norske finansnæringen av Sustainable Brand Index, og det beste finansforetak i Ipsos' omdømmekåring.

Skadeforebygging ved risikovurdering hos våre kunder

I 2019 er det gjennomført 3000 risikosjekker og 1000 fysiske befaringer for våre næringlivskunder i Norge (utenom landbruket).

Det er gjennomført cirka 15.000 el-kontroller med termografering de siste 5 årene og rettet tusenvis av feil og avvik på el-installasjoner i landbruket. El-kontrollene er vurdert å være vårt viktigste virkemiddel for å redusere branner i landbruket. Gjensidige har bevilget betydelige midler årlig, og har i samarbeid med Bondelaget finansiert utbedringer for den enkelte bonde etter dokumenterte utbedringer.

I Danmark har vi de siste 4 år i gjennomsnitt utført cirka 2500 besiktigelser per år, og i 2020 forventer vi å skulle utføre cirka 2600 besiktigelser fordelt på 1000 i næringsliv, 220 i offentlig sektor, 600 i landbruk og 800 i deltidslandbruk. I tillegg er det gjennomført cirka 2000 risikogjennomganger, med tilbakemelding om status til våre kunder. Termografering og transientbeskyttelse av el-installasjoner gjennomføres på de fleste eiendommene. Feilfri rapport belønnes med prisreduksjon. Vi har gjennomført cirka 3000 tiltak siden 2015, og bidratt med tilskudd på 6,6 millioner danske kroner. Det er også gjennomført utvidet el-kontroll ut fra egne risikoinndikatorer og krav på større enheter.

I Sverige gjennomføres mye av risikosjekken gjennom å ansvarliggjøre meglerne. Det er gjennomført cirka 30 befaringer hos våre største kunder med påfølgende rapportering til kunden med forbedringstiltak.

Skadereduserende fokus i media

Gjensidige har tradisjon for å ha mange skadeforebyggende oppslag i media, med størst påvirkning i Norge og Danmark.

I 2019 hadde Gjensidige størst andel av medieoppslagene blant forsikringsselskapene i Norge med en andel på 33 prosent. Av totalt 3977 oppslag, hadde 1719 innhold om skadeforebygging/samfunnsansvar, tilsvarende var det 1995 oppslag i 2018.

Det var totalt 2689 medieoppslag i Danmark i 2019, og av disse 1009 innhold om skadeforebygging/samfunnsansvar, tilsvarende 576 i 2018.

Godt forberedt

– digitale skadeforebyggende råd

Gjensidige har et eget nettmagasin, www.godtforberedt.no, med cirka 500 saker som sendes ut til om lag 1,5 millioner lesere. Nettstedet har flere millioner sidevisninger og titusener av positive tilbakemeldinger fra publikum på den hjelpen de får der. Trafikktall totalt til godtforberedt.no var 1,8 millioner i 2019. Relevansscore på 97 prosent er vurdert å være svært høyt og gir en indikasjon på at leserne opplever god kvalitet og relevans til innholdet.

Effekt av vår innsats –

Bærekraft i produkter og tjenester

Våre produkter og tjenester gir kundene incentiver til å forebygge og begrense skader. Sikkerhetstiltak premieres gjennom ulike rabatter ved tegning av forsikring. Når skaden har skjedd skal skadene gjøres opp, enten ved kontanterstatning eller erstatning ved utbedring av skaden. Det er bygget inn mange bærekraftselementer i vilkårene til våre forsikringer. Nedenfor nevner vi et utvalg.

Eiendom

Gjensidige sørger for at riving og rydding etter skade gjennomføres på en miljømessig forsvarlig måte. Ved skade dekker vi oppgradering til en gjeldende teknisk forskrift som indirekte bidrar til mindre energiforbruk, og redusert risiko for skade.

Det er etablert incentiver som stimulerer til bruk av lokale, faglærte håndverkere som betaler skatt. Dette skal også motvirke unødvendige reparasjoner og sosial dumping.

Vi dekker ombygging/tilrettelegging for rullestolbrukere etter ulykker som en standard i våre hus-, hytte- og innboforsikringer. Vi har også implementert en ny og bedre bekjempelsesmetode av skjeggekro som gir en mer effektiv bekjempelse.

Motorvogn

Vi har en rekke initiativer som fremmer trafiksikkerhet og motiverer til trygg og skadefri kjøring. Bonussystemet vårt belønner kunder med trygg og skadefri kjøring. Vi samarbeider med Trygg Trafikk i prosjekter rettet mot ungdom, og Gjensidiges øvelseskjøringsapp gir ungdom mulighet til å loggføre sin øvelseskjøring, og belønner mengdetrening. Ungdomsavtalen gir utbetaling til kunder etter skadefri kjøring ved fylte 23 år.

Ansvarsforsikring

Kundene får incentiver til å sikre verdier ved å forebygge og begrense skader. Vi driver aktiv oppfølging av bransjer som har mange ansvarsskader, med det formål å redusere fremtidige skader. Vi stiller krav til ulike sikringstiltak før tegning av forsikring for å stimulere til ansvarlig drift.

Noen nye produkter i 2019:

- Miljøforsikring fra Gjensidige går lenger enn ordinær ansvarsforsikring. Den dekker både kostnadene ved å hindre eller begrense skade, og miljøerstatning etter naturmangfoldloven. Naturmangfoldloven skal sikre bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold.
- Droneforsikring: Mer bruk av droner erstatter menneskelig arbeid slik at samfunnet drives mer effektivt. Dette reduserer også risikoen for skade på mennesker ved at dronen kan drive ulike typer rekognoseringsarbeid, for eksempel ved brann.
- Forsikring for produksjonsdyr og plantekulturer. Norge har en helt unik dyrehelse for husdyr og produksjonsdyr, og ligger lavest i Europa på bruk av antibiotika. Antibiotikaresistens er av Verdens Helseorganisasjon utpekt som en av de mest alvorlige utfordringene verdens befolkning står overfor. Begrensning av antibiotikabruk er et viktig helseiltak, og forsikringsproduktet støtter opp om dette.

Reiseforsikring

Vi har utviklet digitale tjenester med nettbutikk, skademelding på nett, og digitale reisekort. Trygghet for kundene på reise er viktig, og vi tilbyr råd om reise og sykdom i Gjensidige-appen. I oppgjørssituasjoner benytter vi oss av gjenbruk og reparasjoner der dette er hensiktsmessig.

Online lege: Kundene kan få videokonsultasjon med lege gjennom en app på sin mobiltelefon. Løsningen sparer kundene for tid og transportkostnader.

Livs- og helseforsikring

Gjensidige vil legge til rette for, og motivere til, bedre helse for å øke livskvalitet og forebygge sykdom. Kundene kan bruke våre tjenester uten at det nødvendigvis har vært en erstatningsmessig skade. Tjenestene er tilgjengelige hele døgnet, og gjør hverdagen enklere for kundene. Arbeidet understøttes av samarbeid med dyktige leverandører som tilbyr ulike tjenester:

- No Isolation: Barn som er forhindret fra å være på skolen på grunn av sykdom får låne skoleroboten AV1. Roboten er barnets øyne og ører i klasserommet, og gjør at barnet kan følge med på undervisningen fra nettbrett eller mobil hjemme.
- Braive: Tjenesten er utviklet av psykologer, og gir kundene verktøy for å mestre psykiske utfordringer for å få bedre mental helse. Selvhjelpsprogrammene er tilpasset kundenes utfordringer og behov, og anbefales etter en helsesjekk.

- Eyr: Tjenesten Online lege gjør at kundene kan få legehjelp over mobilen, uten å måtte møte opp hos fastlegen.
- Lifekeys: Online psykologtjeneste som tilbyr videokonsultasjon og telefonkonsultasjon med autoriserte psykologer.
- SOS International: Døgnapne rådgivningstelefoner som kundene kan ringe til når helsestasjon og legekontor er stengt.

Effekt av vår innsats - engasjerte ansatte

Vi ønsker å utvikle en organisasjon som legger til rette for at mangfold preger våre aktiviteter og bidrar med nye ideer og perspektiver i arbeidet for et mer bærekraftig samfunn. Vi er opptatt av at våre ansatte skal være engasjert og motivert, og oppfordrer ansatte til å gi tilbakemelding på hva som er bra, og hvilke forbedringsområder vi har, i vår årlige medarbeiderundersøkelse. Les mer om vårt arbeid under «Engasjerte ansatte».

Medarbeidertilfredshet i 2019 viser overordnet engasjementscore på 8,0 (skala 0-10), som er vurdert å være svært godt. Gjensidige er i totalscore blant de 25 prosent beste i finansbransjen i Peakons sammenligningsgrunnlag.

Ansatte per 31.12.2019

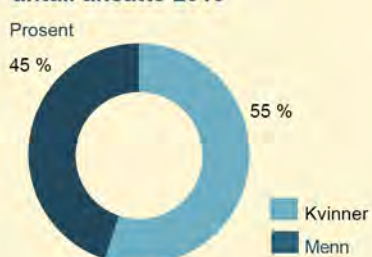
Bemanningsutvikling

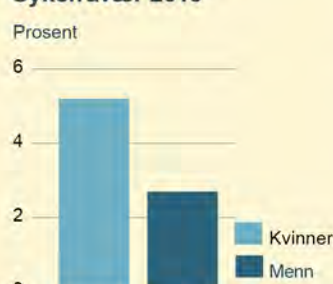
Stillingsbrøk 2019

Foreldrepermisjon antall ansatte 2019

Sykefravær 2019

Fravær med sykt barn 2019

Det er høyt fokus på mangfold i Gjensidige og ett av elementene er å jobbe for en god kjønnsbalanse totalt. I 2019 er det i arbeidsstyrken totalt 47 prosent kvinner (uendret fra 2018), og andel kvinner i lederstillinger er ved utgangen av 2019 på 37,8 prosent, som er en nedgang fra 2018 på 0,8 prosentpoeng.

Kjønnsbalanse Toppledere i Norge, Sverige og Danmark	Alder Under 39 år Kvinner/ menn	Alder 40-50 år Kvinner/ menn	Alder Over 50 år Kvinner/ menn
Antall	4/11	16/23	8/28
Prosent	26,7	41,0	22,2

Gjensidige har høyt fokus på lik lønn for likt arbeid. I 2019 er kvinners andel av menns lønn:

- Totalt for alle ansatte 85,3 prosent
- I konsernledelsen 94,3 prosent
- Ledernivå 2: 94,2 prosent i Norge, 85,6 prosent i Danmark, 83 prosent i Sverige og 101,2 prosent i Baltikum

Gjennomsnittslønn ansatte (kroner)	Kvinner	Menn	Kvinnens andel av menns lønn
Konsernledelsen	2.784.743	2.952.293	94,3 %
Øvrige ledere	1.076.864	1.143.235	94,2 %
Medarbeidere	537.051	622.804	86,2 %
Alle grupper	605.999	710.768	85,3 %

For å sikre at ansatte har mulighet til å påvirke arbeidet er det også avholdt to møter i mangfolds- og inkluderingsutvalget (tidligere likestillingsutvalget). Andre tiltak for å øke fokus på mangfold i 2019 er:

- Mangfoldsdagen for å øke bevissthet om viktighet av mangfoldskompetanse for verdiskaping blant ledere og ansatte.
- Vi har inngått en samarbeidsavtale med NAV for å bidra til at personer med hull i CVen blir vurdert for ledige stillinger hos oss. I tillegg har vi praksisplasser og midlertidige stillinger med deltakere i arbeidsmarkedstiltak gjennom NAV, og faste ansatte på varige lønnstilskudd.
- Vi har startet et samarbeid med Olympiatoppen/Paralympics om 20 prosent midlertidig stilling for idrettsutøvere.

Sykefraværet i konsernet var i 2019 på 3,9 prosent (4 prosent i 2018). Det er høyt fokus på å gi gode arbeidsvilkår hos ansatte og det er i 2019 gjennomført

- 6 HMS-revisjoner, 2 i Norge, 2 i Sverige og 2 i Danmark
- Antall meldte potensielle yrkesskader i 2019: 20
- Alle nye ledere gjennomført kurs i HMS i Norge, Sverige og Danmark

Tiltrekke og beholde kompetanse er viktig for å opprettholde langsiktig lønnsomhet. Effekt av tiltakene i 2019 er:

- Universum kåret Gjensidige til Norges mest attraktive arbeidsgiver i forsikringsbransjen i 2019.
- Gjensidigeskolen gjennomførte 5.500 kursdøgn i 2019 (5.982 i 2018).
- E-læring spiller en stadig viktigere rolle i skolens programmer. I 2019 ble totalt 19.592 e-læringskurs i Norge, Sverige og Danmark gjennomført.
- I 2019 har vi hatt 24 studenter i internship-ordningen i Norge, mot 22 i 2018. I Danmark har 100 studenter vært engasjert som et ledd i deres utdanning, og i Sverige har det vært 1 student engasjert.
- I 2019 ble det gjennomført et prøveprosjekt under navn «Summertech». Dette var et employer branding-initiativ, for å øke attraktiviteten hos tekniske og analytiske ressurser. Summertech gir 5-7 studenter mulighet til å utarbeide en prototype gjennom sprintmetodikk, hvor de skal svare opp en reell problemstilling for selskapet på en uke. Prosjektet var et samarbeid med Tekna og Kreftforeningen, som begge er partnere med Gjensidige. Prosjektet var vellykket, og vil bli en årlig aktivitet.

Organisasjonsfrihet er et viktig prinsipp for Gjensidige. En stor andel av våre ansatte er omfattet av kollektive lønnsavtaler.

- I 2019 var 96 prosent av selskapets medarbeidere i Norge omfattet av kollektive lønnsavtaler (90 i 2018). I Danmark var 89 prosent av medarbeiderne omfattet av kollektive lønnsavtaler (80 prosent i 2018), og i Sverige 100 prosent.
- I 2019 var andel fagorganiserte i Norge 59 prosent og i Danmark 50 prosent.

Effekt av vår innsats - Sosialt engasjement

2019 har også vært et aktivt år i vårt sosiale engasjement både på sponsorsiden og på andre områder. For beskrivelse av våre aktiviteter, se kapittelet «Vårt sosiale engasjement».

Vi har siden 1991 vært hovedsponsor for det norske damehåndballandslaget. Siden 2017 har vi også vært hovedsamarbidspartnere med Norges Idrettsforbund/Olympiatoppen og 15 særforbund, og har sponsoravtaler med Norges Ishockeyforbund, Norges Svømmeforbund og Norges Friidrettsforbund.

I 2019 inngikk vi en avtale om samarbeid med Karsten Warholm, som ble verdensmester i hekkeløp og kåret til årets mannlige friidrettsutøver av det europeiske friidrettsforbundet. Dette er Gjensidiges første individuelle sponsoravtale.

I Sverige er vi hovedsponsor for Svenske Tennisforbundet, Svenske Håndballforbundet, og Svenske Ishockeyforbundet, inkludert herrelandslaget, som populært kalles «Tre Kronor».

I Danmark er vi tittelsponsor av eliteserien i fotball for kvinner; Gjensidige Kvindeliga.

Gjensidige er hovedsponsor og bidrar med organisering av «Baltic hiking events» i Latvia og Litauen, og har siden 2010 vært sponsor for «Žalgiris basketball club» i Litauen.

Ansatte å gi julegaven i 2019 til Kreftforeningen til støtte for deres arbeid.

225 ansatte og kjente idrettsutøvere løp Holmenkollstafetten for kreftsaken i 2019.

Gjensidige har støttet Kirkens Bymisjons arbeid gjennom nabosamarbeidet, og ansatte i hele Norge engasjerte seg i strikkeaksjonen for et varmere samfunn.

Gjensidige har et samarbeid med Oslo Kommune for å bistå med arbeidsintegrering for flykninger, og det har vært en person engasjert 2019 (en i 2018).

Effekt av vår innsats – God foretaksstyring

Gjensidige er opptatt av å beskytte selskapets verdier og sikre riktig prising av risiko. Vårt kundeløfte er viktig, og informasjonssikkerhet har også i 2019 hatt høyt fokus for å sikre kundenes tillit, konsernets renommé og at konkurranseevne ivaretas på best mulig måte. Se kapitlene «Code-of-conduct» og «Risiko – det vi lever av», for beskrivelse av våre aktiviteter.

Risikostyring

Mulige konsekvenser av klimarisiko har hatt betydelig fokus i 2019. Det er etablert et samarbeid med Norsk Regnesentral for å få ny innsikt i hvordan klimaendringer kan påvirke risikobildet, og behov for nye tiltak for å redusere risiko fremover.

Det er etablert et bærekraftsråd i 2019, som ledes av Bærekraftsdirektør og som skal sikre at risikoen blir forstått og monitorert i hele konsernet.

Betalte skatter og avgifter lokalt (millioner kroner)

Skatter og avgifter per geografi	Betalt skatt	Arbeidsgiveravgift
Norge	720,6	318,3
Danmark	74,6	123,6
Sverige	1,1	52,9
Baltikum	1,6	11,6

Kundeklager

Finansklagenemnda mottok 259 klager fra Gjensidige-kunder i løpet av årets ni første måneder. Dette tilsvarte cirka 9 prosent av klagen til nemnda. I tilsvarende periode i 2018 var tallene 297 klager og 12 prosent. Gjensidiges markedsandel var til sammenligning cirka 25 prosent.

- Av sakene som ble meldt til Finansklagenemnda resulterte 21 prosent i helt eller delvis medhold for kunden i 2019, mot 18 prosent i 2018. En høy medholdsprosent i nemnda kunne indikert at terskelen for å nå frem med klager internt i Gjensidige var høy.
- Vi har ikke sammenlignbar statistikk for Sverige og Danmark, delvis på grunn av andre statistikk-rutiner og delvis på grunn av lave markedsandeler. Vi opplever klagenivået som akseptabelt i disse landene også, men arbeider hele tiden med å redusere antall klager.

Redusere CO₂-intensitet

Vi har satt ambisiøse mål for vårt arbeid med bærekraft og jobber med tiltak for å redusere vårt eget klimaavtrykk og sikre mer bærekraftige erstatninger.

Gjensidiges fokusområder	SDG	Bærekraftsmål	Status for tiltak 2019
Bærekraftige erstatninger Vår policy for innkjøp gjelder hele konsernet, og stiller krav til bærekraftige leveranser. Vi bruker vår innkjøpsmakt til å påvirke, og med løpende dialog med våre viktigste leverandører sikrer vi at bærekraftige løsninger velges.		Gjensidige skal bidra til et redusert klimaavtrykk for våre kunder. Våre erstatninger skal være bærekraftige innen 2030. Det skal vi sikre gjennom konkrete tiltak, dialog med kundene og ved å understøtte sirkulærøkonomi.	Hva vi har oppnådd: - Implementert Klimaregnskap i skadeprosesser som grunnlag for beslutninger med utgangspunkt i modell for måling av materialforbruk som grunnlag for oppfølging av CO₂ intensitet i skadeprosessene - Videreutvikle verktøy for oppfølging av bærekraftkrav og etterlevelse av Global Compact prinsipper til våre leverandører - Bidrar med 3.183 tonn aluminium og 6.487 tonn stål til resirkulering etter kondemnasjoner - Gjennomgang av de 20 største leverandørene som representerer 36 prosent av totale anskaffelser Nye tiltak fremover - Ytterligere fokus på gjenbruk og sirkulærøkonomi og redusere avfall i samarbeid med leverandører - Videreutvikle vår modell for CO₂-utslipp og bidra til redusert CO₂-utslipp - Ytterligere fokus på gjenbruk, og sirkulærøkonomi i produktutvikling og skadeprosesser for å redusere CO₂ intensitet Les mer nedenfor og på side 80
Redusere eget klimaavtrykk Forsikring er en kunnskapsvirksomhet som ikke direkte påvirker miljøet i stor grad, men vi kan bidra til et mer bærekraftig samfunn ved å redusere eget «klimaavtrykk», samt bruke vår markedsrett overfor våre leverandører og i våre investeringer.		Vi skal redusere vårt klimaavtrykk løpende, og har en ambisjon om å være en klimanøytral virksomhet innen 2030.	Hva vi har oppnådd: - Sertifisert Miljøfyrtårnvirksomhet i Norge - Etablert samarbeid med «Kutt matsvinn» i kantiner - Redusert flyreiser for ansatte i Danmark og Sverige, men noe økning i Norge - Resirkulering av 80 prosent av PCer i henhold til avtale med underleverandør Nye tiltak fremover - Redusere belastning for ansatte og miljø ved færre reiser - Energieffektivisering ved valg av nye lokaler Les mer nedenfor og side 80
Digital transformasjon Digitalisering gir nye muligheter og trusler. Delingsøkonomi, block-chain og syntetisk biologi er eksempler på områder vi ser at teknologi vil påvirke miljø, helse og bærekraftige byer. Vi er opptatt av å ta i bruk nye teknologier i vårt arbeid for en mer bærekraftig kundediolog og nye produkter.		Etablere markedsledende digitale rådgivnings- og servicetjenester som sikrer effektiv kundebehandling og informerer om bærekraftige løsninger for våre kunder i alle land vi har virksomhet, innen 2025. 95 prosent av våre kunder skal være «papirløse» innen 2025.	Hva vi har oppnådd: - Gjensidige kåret til det beste digitale forsikringsselskapet i en kåring gjennomført av Bearing Point i 2019 og 2018. - Andel «papirløse» kunder var 77 prosent ved utgangen av 2019 (73 prosent i 2018). - Andel digitalt salg Privat Norge: 16,4 prosent. - Andel skader rapportert digitalt: 73 prosent (Norge). Nye tiltak fremover - Videreutvikle våre digitale løsninger i henhold til krav om mangfold og universelt utformet design. - Videreutvikle våre digitale rådgivningstjenester for å sikre effektiv kundebehandling - og selvbetjeningsløsninger for bedre kundeopplevelser og økt effektivitet. Les mer nedenfor og på side 28

Effekt av våre tiltak – Bærekraftige erstatninger

Erstatning etter skade gjøres opp med enten kontantoppgjør, eller at skaden utbedres ved hjelp av våre leverandører hvor det medgår materialer for å erstatte, og vi som selskap overtar ansvar for restverdiene. I vår erstatningskost ligger også elementer av regress (erstatning fra andre når vi har gjort opp skade på vegne av våre kunder, men andre har ansvar for skaden). Bærekraftige erstatninger betyr at vi skal sørge for økt grad av gjenbruk og støtte sirkulærøkonomi, men også bidra til gode arbeidsforhold for ansatte hos våre leverandører.

I 2019 har vi etablert 0-punkt for å måle CO₂ ekvivalenter (CO₂e) ut fra vår modell for estimering av materialforbruk i skader på motor og eiendom. Det største klimaavtrykket i våre skadeprosesser er på motor. Det er begrenset CO₂e relatert til avfall, noe som forklares med at vi forutsetter at gjennom de avtaler vi har med biloppbyggere kan legge til grunn veldig høy grad av resirkulering av materialer. Videre gjøres kondemnasjoner opp med kontantoppgjør, og med det ikke innenfor vår påvirkning i dag.

Vi vil fortsette å videreutvikle vår modell for materialforbruk og ut fra dette klimaregnskapet jobbe videre med materialvalg som bidrar til å redusere CO₂e i våre skadeprosesser.

Klimaregnskap skadeprosesser – utslipp per land og scope

Scope 3 Materialforbruk per produkt	Enhet	Norge	Sverige	Danmark	Totalt
Eiendom	Tonn	6.046	61	865	6.972
	CO ₂ e tonn	7.378	52	558	7.988
Motor	Tonn	3.679	637	1.267	5.583
	CO ₂ e tonn	21.811	3.736	7.794	33.340
Totalt	Tonn	9.725	698	2.132	12.555
	CO ₂ e tonn	29.189	3.788	8.352	41.328

Scope 3 Avfall i skadeprosessen	Enhet	Norge	Sverige	Danmark	Totalt
Eiendom	Tonn	7.020	58	859	7.937
	CO ₂ e tonn	150	1	18	170
Motor	Tonn	8.258	1.722	2.814	12.793
	CO ₂ e tonn	184	38	62	284
Totalt	Tonn	15.278	1.780	3.672	20.730
	CO ₂ e tonn	335	39	80	454

Anvendt DEFRA (2019) Greenhouse gas reporting: conversion factors 2019. Department for Business, Energy & Industrial Strategy og NVE (2018) Varedeklarasjon for strøm 2018. Noregs vassdrags- og energidirektorat. Materialforbruk og avfall relatert til skader i Baltikum er ikke inkludert i tallene. EI-forbruk utenfor Norge er det anvendt IEA GHG koder.

Klimaregnskap skadeprosesser

KPI 2019: 1,7¹

Tonn CO₂e/ opptjent premie i millioner kroner

¹ Scope 3 andre indirekte utslipp: Skaderelatert CO₂-intensitet, se beskrivelse av metodikk på side 81

Mål

Redusere skaderelatert CO₂-intensitet¹ relativt til premieinntekter år for år

¹ Forutsatt målsatt CR, som reflekterer normalskadeår

Det er ønskelig å øke bruken av brukte deler. Bruk av brukte deler er mest utbredt i Baltikum og minst i Norge. Bildeler skal aldri være eldre enn bilen som repareres, og sikkerhet er alltid en absolutt forutsetning.

Gjenbruk av materialer		Norge	Sverige	Danmark	Baltikum
Andel brukte bildeler av totale reparasjoner	prosent	1,2	12,5	3,1	38,0

Det er relativt lavt fotavtrykk av avfall. Dette forklares hovedsakelig av at kondemnerte biler selges til bilopphuggere, som dekomponerer vrakene, og materialer som aluminium og stål resirkuleres og er innsatsfaktorer til nye produkter. Gjensidige har samarbeidsavtaler med bilopphuggere som gjør denne jobben.

Avfall fra vann og brannskader håndteres ved hjelp av våre samarbeidspartnere, med strenge krav til etterlevelse av miljøkrav.

Sirkulære materialer		Norge	Sverige	Danmark	Totalt
Aluminium	tonn	2.043	409	730	3.183
	CO ₂ e tonn	44	9	16	68
Stål	tonn	4.098	968	1.422	6.488
	CO ₂ e tonn	88	21	30	139

Oppfølging av våre leverandører

Nye leverandører må avgi egenerklæring på at de etterlever UN Global Compact sine 10 prinsipper for ansvarlig næringsvirksomhet.

Det er implementert en bedre bærekraftscreening av våre leverandører og vi vil fremover bruke resultatene til å følge opp at det gjennomføres tiltak for å forbedre de områder som kommer dårlig ut, både innen miljø, arbeidsforhold og at det er tilfredsstillende styring og kontroll hos våre leverandører.

Alt vesentlig av anskaffelser skjer lokalt. Det vil si at våre avtalepartnere/leverandører er så langt som mulig tilgjengelig i nærområdet hvor behovet er, eller skaden har oppstått. Ingen leverandører har blitt ekskludert som følge av screening, men alle får tilbakemelding om forbedringsområder ut fra score i rapporteringen av ESG status.

Nøkkeltall anskaffelser i 2019

Kategori	Kjøp med særlig bærekraft-screening MNOK	Andel kjøp med bærekraft-screening av totalt per kategori
Administrasjon	1.624	22 %
Helse	229	43 %
Eiendom	1.671	69 %
Motor	2.378	21 %
Sum totalt	5.902	36 %
Sum skadeinnkjøp	4.049	41 %

Effekt av våre miljøtiltak og CO₂-ekvivalente utslipp

Selskapet har firmabiler som i 2019 bidro med 307 tonn CO₂e. I 2019 hadde vi et energiforbruk i konsernet som tilsvarer 10.172 MWh. Mesteparten av vårt energiforbruk er knyttet til belysning, oppvarming og drift av datamaskiner. Energibærerne er elektrisitet, som i Norge nesten utelukkende kommer fra vannkraft og fjernvarme, som for en stor del er basert på forbrenning av avfall. Det er ikke kjøpt opprinnelsesgarantier for elektrisitet. Av elektrisitetsforbruket var anslagsvis 59 prosent i Norge.

Flyreiser er den andre hovedkilden til CO₂e i virksomheten og har medført til 1.915 tonn CO₂e i 2019.

Gjensidige har i 2019 ikke forårsaket ulovlige utslipp eller blitt bøtelagt eller på andre måter ilagt straff knyttet til miljø.

Det er etablert samarbeid med en leverandør for å gjenbruke gamle PCer, hvor gamle disketter tas ut, og cirka 80 prosent av PC-ene gjenbrukes. Mobiltelefoner gjenbrukes internt så langt mulig, og resten går til sikker avhending.

Klimaregnskap utslipp per land og scope eks. skadeprosesser

Direkte utslipp

Scope 1	Enhet	Norge	Sverige	Danmark	Baltikum	Totalt
Bensin (firmabiler)	liter	32.959	5.400	7.800	42.092	88.251
Diesel (firmabiler)	liter	33.099	4.200	8.400	46.021	91.720
Totalt	CO ₂ e tonn	97	27	57	126	307

Indirekte utslipp

Scope 2	Enhet	Norge	Sverige	Danmark	Baltikum	Totalt
Fjernvarme	mwh	652		1.173	5	1.830
	CO ₂ e tonn	115		207	1	322
Elektrisitet uten opprinnelsesgaranti	mvh	5.332	256	1.475	1.279	8.342
	CO ₂ e tonn	101	5	233	91	430

Indirekte utslipp

Scope 3	Enhet	Norge	Sverige	Danmark	Baltikum	Totalt
Flyreiser	Antall	9.874	1.144	1.388	414	12.821
	CO ₂ e tonn	1.479	135	202	98	1.915

Direkte og indirekte utslipp eks. skadeprosesser per ansatt

Scope 1, 2 og 3 (reiser)	Enhet	Norge	Sverige	Danmark	Baltikum	Totalt
CO ₂ totalt	CO ₂ e tonn	1.694	167	699	316	2.876
Antall ansatte	Antall ansatte	1.945	265	724	740	3.674
CO ₂ e tonn/ antall ansatte	Andel	0,9	0,6	1,0	0,4	0,8

Anvendt DEFRA (2019) Greenhouse gas reporting: conversion factors 2019. Department for Business, Energy & Industrial Strategy og NVE (2018) Varedeklarasjon for strøm 2018. Noregs vassdrags- og energidirektorat. Materialforbruk og avfall relatert til skader i Baltikum er ikke inkludert i tallene. El-forbruk utenfor Norge er det anvendt IEA GHG koder.

Digital transformasjon

Som i fjor ble Gjensidige det beste norske digitale forsikringsselskapet i en kåring av BearingPoint. Det er fjerde året på rad BearingPoint lanserer studien «Digitale ledere i Norge». Studien har analysert 75 ledende norske selskapers digitale modenhet ut fra et kundeperspektiv. Studien bygger på en evaluering av over 250 kriterier fordelt på fire digitale kategorier: digital markedsføring, digital produktopplevelse, netthandel og digital kundeoppfølging.

Ansvarlige investeringer

Vi jobber systematisk med tiltak for å sikre at forvaltningen av våre investeringer bidrar til en mer bærekraftig verden.

Gjensidiges fokusområder	SDG	Bærekraftsmål	Status for tiltak
Gjensidige har betydelige midler reservert for å sikre trygge utbetalinger når våre kunder har opplevd skader og tap. Vår investeringsstrategi stiller krav til bærekraftig virksomhet, som følges opp løpende.	 	Alle investeringer skal, så langt det er praktisk mulig, screenes for brudd med vår SRI-policy, som er basert på FNs Global Compact-prinsipper og forbud mot inhumane våpen. Alle brudd skal følges opp. Alle eksterne forvaltere skal ha et bevisst forhold til FNs bærekraftsmål, og en strategi for hvordan de som forvaltere kan arbeide for ett eller flere av disse målene.	Hva vi har oppnådd - Økt dialog og innflytelse med eksterne forvaltere vedrørende ESG. - Signert CDP som investor. - Implementert ESG-vurdering i alle interne kredittanalyser. - Energimerking av alle bygg. BREEAM-NOR In-Use sertifisering for to bygg. Nye tiltak fremover - Økt fokus på eksterne forvalteres strategier for implementering av FNs bærekraftsmål. - Implementere måling og rapportering av klimagassutslipp fra investeringsporteføljen. - Implementere scenarioanalyser i rapporteringen av klimarisiko. - Ytterligere fokus på miljøsertifisering av eiendomsporteføljen. Les mer nedenfor og på side 41

Effekt av vår innsats

I 2019 ble 36 selskaper vedtatt ekskludert fra Gjensidiges investeringsportefølje, mens 24 tidligere ekskluderte selskaper ble tatt av eksklusjonslisten. Tre av selskapene som er tatt av listen skyldes oppkjøp og fusjoner, og de fusjonerte selskapene har blitt ekskludert i etterkant. De resterende selskapene som er tatt av listen skyldes endret adferd etter press fra investorer, myndigheter og andre interessenter. Ved utgangen av 2019 var totalt 103 selskaper ekskludert, mot 91 selskaper ved inngangen til året. Disse fordeler seg som følger, basert på årsak til eksklusjon (et selskap kan være utelukket av flere årsaker):

Arbeidsliv	Korrupsjon	Menneskerettigheter	Miljø	Våpen
7	13	26	23	40

Det er flere faktorer som påvirker økningen i antall ekskluderte selskaper. Gjensidige endret i andre kvartal dataleverandør fra GES Investment Services til Sustainalytics. Dette medførte isolert sett at 30 nye selskaper ble ekskludert og 10 selskaper ble tatt av eksklusjonslisten. De resterende beslutningene om eksklusjon er tatt på grunnlag av selskapsspesifikke forhold.

I 2019 ble elleve eksterne forvaltere kontaktet angående 29 selskaper som befant seg på listen over ekskluderte selskaper. Denne dialogen har ført til beslutning om nedsalg av tre forvaltningsmandater hvor våre krav til ESG ikke ble oppfylt, nedsalg av aktuelle selskap foretatt av forvalter, endring av investeringsmandater til å sette strengere krav til ESG eller bytte til et annet tilsvarende investeringsmandat med tilfredsstillende retningslinjer.

Det er foretatt et arbeid gjennom året for å inkludere en ESG-vurdering i alle interne kredittanalyser. Arbeidet har tidligere fokusert på de elementene av ESG som i størst grad påvirker vår vurdering av risiko, hvor eierstyring var særlig vektlagt. Nå vurderes derimot alle elementer av ESG i hver enkelt analyse. Konsekvensen av dette er at klimarisiko påvirker alle kredittanalyser som gjøres internt i Gjensidige.

Investeringer i eiendom foretas gjennom eiendomsselskapet Oslo Areal. Dette selskapet driver eiendomsutvikling og -forvaltning i Oslo-området, og satser på miljøvennlige bygg nær knutepunkter for kollektivtrafikk. Selskapet benytter miljøklassifiseringssystemet BREEAM NOR for nybygg og totalrehabiliteringer. I løpet av året har det blitt solgt ett bygg som ikke hadde miljøsertifisering og ikke kjøpt noen nye eiendommer. Det har ikke vært noe sertifisering av eksisterende bygningsmasse i 2019, men det har vært arbeidet med planlegging av BREEAM In-Use sertifisering av flere eiendommer for 2020. Oslo Areal jobber aktivt med oppfølging av de ti strakstiltakene i eiendomssektorens veikart mot 2050, og har i 2019 i samarbeid med Grønn Byggallianse arrangert et seminar med fokus på målene i veikartet. I tillegg har prosjektet for alternativ bruk av takflater med bikuber også vært vellykket, og det er produsert cirka 100 kg honning gjennom året. I strategien for 2020 er det utarbeidet konkrete mål for energiforbruk, renovasjon og klimagassreduksjon med tilhørende tiltak for realisering av målene.

Finansielle konsekvenser av klimarisiko

Den største finansielle klimarisikoen for investeringsporteføljen antas å komme i overgangen til et lavutslippssamfunn der klimareguleringer, skjerpede utslippskrav, endret kostnadsbilde og endrede markedspreferanser kan påvirke verdien av investeringene.

Ved utgangen av 2019 er sektoreksponeringen for Gjensidiges investeringsportefølje slik:

Aksjer, obligasjoner og andre investeringseksponeringer	Prosentvis fordeling
Finansielle foretak	41,9 %
Eiendomsdrift	17,0 %
Offentlig forvaltning	16,4 %
Kraft og forsyning	8,1 %
Industri	4,4 %
Transport, shipping og offshore	3,4 %
Tjenesteytende virksomhet	2,7 %
Energi, olje og gass	0,8 %
Bygg- og anleggsvirksomhet	0,2 %
Jordbruk, skogbruk og fiske	0,1 %
Annet	5,1 %
Totalt	100,0 %

Tabellen inkluderer både direkte investeringer i fond, aksjer, derivater og obligasjoner. Disse er gruppert etter standarden for næringsgruppering (NACE). Direkte eid eiendom gjennom Oslo Areal er inkludert i eiendomsdrift. Bankinnskudd er inkludert i finansielle foretak. Investeringer i Private Equity og lånefond er ikke inkludert i oversikten.

Vi anser olje- og gassindustrien og deler av kraftforsyningssektoren å ha høyest overgangsrisiko. Olje- og gassrelatert virksomhet utgjør 0,8 prosent av investeringsporteføljen. I tillegg er cirka 40 prosent av de unoterte aksjeinvesteringene rettet mot olje- og gassektoren. Den totale eksponeringen mot sektoren tilsvarer derfor cirka 1,7 prosent av investeringsporteføljen. I kategorien kraftforsyning, som utgjør 8 prosent av porteføljen, er Gjensidige hovedsakelig investert i obligasjoner i norske vannkraftverk. Vi vurderer klimarisikoen for disse som å være betydelig lavere enn for resten av kraftforsyningssektoren. Overgangsrisiko vil også avhenge av hvor raskt alternative backstoppteknologier, lovverk og reguleringer utvikler seg.

Fysisk risiko på Gjensidiges investeringer gjelder hovedsakelig eiendommer i Oslo Areal. Dette er 18 eiendommer som alle er plassert sentralt i Oslo og Stavanger, og utgjør en betydelig andel av investeringsporteføljen. Selv om eiendommene er geografisk konsentrert, vurderes den fysiske risikoen som lav. Eiendomsinvesteringene vurderes som godt rustet for overgangsrisiko, som følge av strenge energikrav og andre reguleringer. Resterende deler av investeringsporteføljen ansees som veldiversifisert og innehar ingen konsentrert risiko utover systematisk risiko.

Disse vurderingene innehar en betydelig grad av usikkerhet og er rent kvalitative. I fremtidige rapporter vil Gjensidige jobbe med å forbedre den kvalitative vurderingen av finansiell klimarisiko ved å forbedre data på klimagassutslipp, og inkludere scenarioanalyser. På den måten kan vi vurdere effekten konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren har på Gjensidiges finansielle verdier ved ulike scenarioer. Det jobbes også med å komme frem til kvantitative mål på finansiell risiko som kan støtte opp om den kvalitative vurderingen. Dette vil gjøre det mulig å skille positive muligheter fra nedsiderisikoer og lettere skille grader av risikoeksponering.

CO₂-utslipp fra investeringsaktiviteter

Ved utgangen av 2019 er det fremdeles store hull i dataene på klimagassutslipp. Under 58 % av selskapene i aksjeporteføljen rapporterer selv sine utslipp, og vi har ikke data for en tilstrekkelig mengde selskaper i porteføljen tilgjengelig. Dette er spesielt utfordrende for obligasjoner og unoterte investeringer. Gjensidige ønsker ikke å rapportere informasjon kun for et smalt og lite representativt utsnitt av porteføljen, og vil derfor rapportere på dette først når 75 % av den respektive aktivaklassen dekkes. Hva gjelder eiendomsinvesteringer rapporterer Oslo Areal på klimagassutslipp i henhold til GHG-protokollen. Siste tilgjengelige rapporterte utslipp var 2 253 tonn eller 13,2 kg/m² (2018-tall for eiendommer eid gjennom hele året). Eiendomsporteføljen i Oslo Areal utgjør 9 % av Gjensidiges totale investeringsportefølje. Gjensidige jobber aktivt med å påvirke fondsforvaltere og selskaper til å forbedre sine rapporteringer på dette området. Målet er å rapportere utslippsinformasjon på hele porteføljen i årsrapporten for 2020.

Nye tiltak

- Det arbeides kontinuerlig med forbedring av eksisterende prosesser og nye tiltak på området for ansvarlige investeringer. Vi anser å kunne påvirke i størst grad gjennom aktiv dialog om ESG med våre eksterne forvaltere, og innarbeide ESG-krav i de mandatene vi etablerer. Denne dialogen vil, utover investeringer i enkeltsselskaper og investeringsmandat, vedrøre deres eierskapsutøvelse, rapportering vedrørende påvirkning på miljø og andre ESG-perspektiver i underliggende portefølje og arbeidet med FNs Bærekraftsmål. Som illustrert skjer arbeidet både i form av å legge kriterier og følge opp for Gjensidiges direkte investeringer samt innarbeide krav overfor eksterne forvaltere som benyttes og oppfølging av disse mandatene. Det vurderes løpende investeringer som i enda større grad har som hensikt å bidra til løsningen på dagens klimautfordringer i form av infrastrukturinvesteringer i fornybar energi.
- Oslo Areal jobber aktivt med å følge opp de ti straktiltakene i eiendomsbransjens veikart mot 2050. Blant annet har selskapet gjennomført en utredning om hva eiendommenes takflater kan benyttes til. Aktuelle tiltak er blant annet bikuber og solenergianlegg.
- Gjensidige jobber aktivt med å forbedre måling og rapportering på klimagassutslipp i investeringsporteføljen. Dette vil sammen med implementering av scenarioanalyser forbedre innsikten i klimarelatert finansiell risiko.
- Det jobbes jevnt med å utvikle metoden for vurdering av ESG-kriterier i interne kredittanalyser.

Resultatet for 2019 var vesentlig bedre enn for 2018, takket være fortjenesten på salget av Gjensidige Bank, høyere finansavkastning, vellykket prisjustering, solide fornyelser, bedre værforhold i Norge og god utvikling utenfor Norge. Styret foreslår et utbytte på 12,25 kroner per aksje, som består av 7,25 kroner basert på resultatet i 2019 og 5,00 kroner som representerer utdeling av overskuddskapital.

Redegjørelse for årsregnskapet

Gjensidige rapporterer konsolidert finansiell informasjon i henhold til internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS). I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra fortsatt drift er til stede, og at dette er lagt til grunn ved utarbeidelsen av årsregnskapet. Utarbeidelsen av regnskapet og anvendelse av de valgte regnskapsprinsipper innebærer vurderinger, estimater og behov for å anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimatenes og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer. Usikkerheten i dette innebærer at faktiske tall kan avvike fra estimatene. Spesielt forsikringsforpliktelsene er beheftet med denne type usikkerhet.

Gjensidige Forsikring konsern fikk et resultat før skatt på 7.753,8 millioner kroner (4.265,0) for året. Salget av Gjensidige Bank ble fullført 1. mars, med et salgsproveny på ca. 5,6 milliarder kroner og en gevinst på 1,6 milliarder kroner for konsernet i første kvartal. Justert for denne gevinsten ble resultatet før skatt på rekordhøye 6.173,5 millioner kroner.

Resultatet fra skadeforsikringsvirksomheten, målt ved forsikringsresultatet, ble 4.036,4 millioner kroner (3.605,8), tilsvarende en combined ratio på 83,6 (85,0).

Finansavkastningen var 4,1 prosent (1,5), tilsvarende 2.306,4 millioner kroner (820,9).

Skattekostnaden ble 1.197,6 millioner kroner (883,5), tilsvarende en effektiv skattesats på 15,4 prosent (20,7). Den effektive skattesatsen ble påvirket av salget av aksjer i Gjensidige Bank og andre realiserte og urealiserte gevinster og tap på aksjeinvesteringer innenfor EØS-området.

Resultat etter skatt fra videreført og avviklet virksomhet ble 6.593,8 millioner kroner (3.716,4), tilsvarende et resultat på 13,19 kroner (7,44) per aksje.

Premieinntektene fra skadeforsikring økte til 24.650,4 millioner kroner (24.052,8) for året. Forsikringsresultatet økte som følge av prisøkninger, justeringer av vilkår samt reprising av fornyelsene som en følge av inflasjon og endret skadeutvikling, effektiviseringstiltak og i tillegg gunstigere værforhold i Norge sammenlignet med året før. Den underliggende frekvensskadeprosenten styrket seg med 3,8 prosentpoeng. Lavere storskadeinnslag bidro også til resultatforbedringen, selv om de ble motvirket av vesentlig lavere avviklings-gevinster. En oppdatert gjennomgang utført i fjerde kvartal 2018 viste at overskuddsreservene var 1.080 millioner høyere enn tidligere antatt. Dette ble løst opp i sin helhet i fjerde kvartal 2018, og ga i tillegg til andre avviklingsgevinster en samlet avviklingsgevinst for hele 2018 på 2.356,9 millioner kroner. Til sammenligning var avviklingsgevinsten i 2019 på 1.363,2 millioner kroner.

For motorvognforsikringer i Norge nådde 12-måneders rullerende underliggende lønnsomhet et vendepunkt i første kvartal. Forbedringen fortsatte ut året og kom opp på et tilfredsstillende nivå takket være effektive tiltak for å øke lønnsomheten.

Premieinntektene i Privat-segmentet økte med 1,3 prosent. Forsikringsresultatet økte som følge av forbedringen i den underliggende lønnsomheten for motorvognforsikringer og gunstigere værforhold.

Økte priser i næringslivssegmentet ga en økning i premieinntekter på 7,4 prosent, og sammen med en forbedret underliggende frekvensskadeprosent, delvis som følge av gunstigere værforhold, ga dette en økning i forsikringsresultatet.

Segment Danmark fikk premieinntektene redusert med 1,2 prosent målt i lokal valuta. Bedringen i forsikringsresultat skyldtes først og fremst en lavere underliggende frekvensskadeprosent.

Premieinntektene i segment Sverige falt med 9,8 prosent målt i lokal valuta. Nedgangen i forsikringsresultat skyldtes hovedsakelig lavere premieinntekter, men ble delvis oppveid av en forbedret underliggende frekvensskadeprosent.

Premieinntektene i segment Baltikum økte med 1,8 prosent målt i lokal valuta. Forsikringsresultatet ble lavere enn for foregående år, hovedsakelig på grunn av høyere underliggende frekvensskadeprosent.

Pensjonssegmentet oppnådde et bedre resultat for året som helhet grunnet en økning i kundeporteføljen og vekst i forvaltningskapitalen.

Gjensidige Bank ble regnskapsført som en avviklet virksomhet frem til salget var gjennomført 1. mars 2019. Resultat etter skattekostnad for årets to første måneder ble 37,6 millioner kroner (334,9 for 2018).

Finansavkastningen var høyere enn året før, med positive bidrag fra alle aktivaklasser.

Gjensidiges konsernregnskap er ikke belastet med kostnader til forskning og utvikling i 2019 eller 2018. Det er heller ikke aktivert slike utgifter i løpet av de to regnskapsårene.

Viktige hendelser i 2019

Gjennomført salg av Gjensidige Bank og etablert samarbeid med Nordea

I 2018 inngikk Gjensidige Forsikring en avtale om salg av Gjensidige Bank til Nordea. Salget ble gjennomført i første kvartal 2019 med et proveny på ca. 5,6 milliarder kroner. Samtidig startet det gjensidige samarbeidet om distribusjon av bank- og forsikringstjenester i Norge rettet mot privatkunder. Samarbeidet har startet godt, drevet av partnere med sterke merkevarer og kompatible kulturer. Sammen styrkes tilstedeværelsen i viktige kundeprosesser med relevante, brede og attraktive produkttilbud. Både Gjensidige og Nordea har sterke digitale ambisjoner, og det jobbes for å tilby sømløse, integrerte digitale løsninger for kundene. Samarbeidet ble mot slutten av året utvidet til næringslivssegmentet, der det også er et sterkt potensial, spesielt for SMB-kunder.

Sterkt omdømme

Gjensidige har et sterkt omdømme og varemerke i Norge. Ipsos har for 28. året på rad gjennomført en profilundersøkelse, som kartlegger befolkningens holdninger til store norske bedrifter. Gjensidige har nok en gang blitt kåret til å ha best omdømme i finansbransjen, og er på 6. plass totalt blant store norske bedrifter. Vi hadde også best omdømme i kategorien sosialt ansvar og moral i finansbransjen.

Etablering av nytt kjernesystem

Gjensidige er i ferd med å utvikle et nytt kjernesystem for skadeforsikring. Et nytt, konsernfelles kjernesystem vil gi bedre muligheter for deling av beste praksis mellom forretningssegmentene, raskere utvikling av nye produkter og prismodeller og gi bedre muligheter til å etablere økosystemer av produkter og tjenester i samarbeid med andre aktører. Nytt kjernesystem vil også bidra til økt kostnadseffektivitet og sikre konkurransekraft også på lengre sikt. Investeringen i det nye kjernesystemet forventes å håndteres innenfor det nåværende kostnadsandelsmålet.

Vi startet implementeringen i Danmark i 2019 og det er forventet at systemet vil bli tatt i bruk der i slutten av 2020.

Unik kundeutbyttmodell i Norge

Ordningen med utbetaling av kundeutbytte fra Gjensidiges største eier, Gjensidigestiftelsen, er unik. Gjensidigestiftelsen har hvert år siden børsnoteringen av Gjensidige utbetalt kundeutbytte til skadeforsikringskundene i Norge basert på innbetalt forsikringspremie. Kundene har i perioden mottatt et årlig beløp tilsvarende 11–16 prosent av premien. Vi måler kundenes kjennskap til kundeutbyttet løpende. Ved utgangen av 2019 kjente 87 prosent av kundene til kundeutbytte-modellen, og mer enn 74 prosent oppga at modellen bidrar til at de vil fortsette kundeforholdet. Kjennskap til kundeutbytteordningen blant potensielle kunder var 61 prosent.

Balanse- og kapitaloptimalisering

Gjensidige arbeider løpende med balanse- og kapitaloptimalisering for å sikre oppnåelse av konsernets finansielle mål kombinert med en effektiv kapitalstruktur og tilstrekkelig finansiell fleksibilitet.

I april 2019 ble det utbetalt et utbytte på 3.550,0 millioner kroner, knyttet til årsresultatet for 2018, i tråd med en utbyttepolitikk som målsetter et høyt og stabilt nominelt utbytte. Styret foreslår at det utbetales 6.125,0 millioner kroner i utbytte for regnskapsåret 2019. Dette tilsvarer 7,25 kroner per aksje i utbytte basert på resultatet i 2019 og 5,00 kroner per aksje som representerer utdeling av overskuddskapital.

Ved utløpet av 2019 var gjenværende kapasitet til å utstede Tier 1-lån 2,5 til 3,1 milliarder kroner. Gjensidige har ingen ambisjon om å utnytte kapasiteten fullt ut, men vil vurdere mulighetene for noe ytterligere låneopptak under forutsetning av tilfredsstillende markedsvilkår. Kapasiteten til å utstede Tier 2-lån var benyttet fullt ut. For øvrig vil andre balanse- og kapitaloptimaliseringstiltak vurderes løpende.

Forenklet struktur

Nykredit og Mølholm fusjonerte med Gjensidige Forsikring med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2019 og inngår etter dette i Gjensidiges danske filial. Strukturen blir ved dette forenklet og muliggjør en mer kostnadseffektiv drift.

Godt samarbeid med partnere

Gjensidige har mange års erfaring med partneravtaler. Distribusjon i samarbeid med partnere er en viktig del av vår forretningsmodell i alle geografier og segmenter av konsernets virksomhet. Partneravtalene er som hovedregel strukturert slik at kundedialogen forvaltes av Gjensidige direkte. Gjensidige jobber tett og godt med de strategiske samarbeidspartnerne, og god forvaltning av partneravtaler står sentralt også fremover.

Etter mange års samarbeid valgte NITO å ikke fornye sin avtale, med effekt fra 1. januar 2019. Dette har som ventet resultert i noe kundeavgang, men begrenses ved at vi fortsatt har den direkte kunderelasjonen til enkeltkundene. Gjensidige har i slutten av 2019 inngått avtaler med både treningskjeden SATS og Volkswagen Møller Bilfinans. Avtalene understøtter Gjensidiges forretningsmodell og tilbyr nye og spennende muligheter i ulike geografier og segmenter.

På næringslivsområdet har Gjensidige en rekke organisasjons- og kjedeavtaler med næringsorganisasjoner og enkeltelskaper. Avtalen med Norges Bondelag ble fornyet i 2019. Dette samarbeidet har eksistert i mer enn 60 år.

Resultatutvikling konsern

Millioner kroner	2019	2018
Skadeforsikring Privat	2.025,1	1.934,8
Skadeforsikring Næringsliv	1.729,8	1.548,2
Skadeforsikring Danmark	599,3	434,5
Skadeforsikring Sverige	75,9	78,2
Skadeforsikring Baltikum	60,9	68,5
Konsernsenter/eierrelaterte kostnader	(317,7)	(379,1)
Konsernsenter/reassuranse ²	(136,9)	(79,3)
Forsikringsresultat skadeforsikring ¹	4.036,4	3.605,8
Pensjon	196,9	166,6
Finansresultat fra investeringsporteføljen ¹	2.306,4	820,9
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(256,4)	(264,6)
Øvrige poster	1.470,5	(63,8)
Periodens resultat før skattekostnad ³	7.753,8	4.265,0
Nøkkeltall skadeforsikring		
Storskader ⁴	635,0	954,7
Avviklingsgevinst/(-tap) ⁵	1.363,2	2.356,9
Skadeprosent ¹	68,9%	69,8%
Underliggende frekvensskadeprosent ¹	71,8%	75,6%
Kostnadsandel ¹	14,7%	15,2%
Combined ratio ¹	83,6%	85,0%

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMS Gjensidige Forsikring Group 2019.

² Storskader over 30,0 millioner kroner belastes konsernsenter, mens erstatningskostnadene under 30,0 millioner kroner belastes segmentet der storskadene har skjedd. Segmentet Baltikum har som hovedregel en egenregning på 0,5 millioner euro. Storskader allokert til konsernsenter utgjorde 205,5 millioner kroner (382,5). For øvrig inngår premie og skader relatert til mottatt reassuranse samt gjeninnsettelsespremie.

³ Resultat før skattekostnad gjelder videreført virksomhet.

⁴ Storskader = skadehendelse over 10,0 millioner kroner.

⁵ Avviklingsgevinst/(-tap) = estimatavvik fra tidligere perioder. Reservering gjøres basert på beste estimat, og forventet avviklingsresultat over tid er null.

Balanse og kapitalforhold

Konsernet hadde en totalbalanse ved utløpet av 2019 på 112.405,9 millioner kroner (156.762,9). Nedgangen skyldtes i hovedsak salget av Gjensidige Bank.

Egenkapitalen utgjorde 26.192,2 millioner kroner (23.845,2) per 31. desember 2019. Egenkapitalavkastningen endte på 28,2 prosent (17,3). Holdes gevinsten på salget av Gjensidige Bank på 1,6 milliarder kroner utenfor, ble egenkapitalavkastningen 22,6 prosent.

Solvensmarginene ved utgangen av 2019 var som følger:

- Godkjent partiell internmodell1: 206 prosent
- Egen partiell internmodell2: 250 prosent

Solvensmarginen er justert for styrets utbytteforslag på 6.125,0 millioner kroner.

Garantiavsetningen er behandlet som forpliktelse i tråd med instruks fra Finanstilsynet. Gjensidige er av den oppfatning at særnorske avsetninger som faktisk er et egenkapitalelement, bør behandles som solvenskapital. Foretaket vil fortsette å arbeide for et regelverk i tråd med dette.

Gjensidige har en 'A' rating fra Standard & Poor's.

Ikke balanseførte forpliktelser og derivater

Som del av konsernets investeringsvirksomhet, er det inngått avtale om å plassere inntil 590,5 millioner kroner (702,2) i lånefond med sikrede lån samt ulike private equity- og eiendomsfondsinvesteringer, utover de beløp som er innregnet i balansen. I tillegg har Oslo Areal en kredittfasilitet på totalt 4 milliarder kroner, der 2,4 milliarder (2,5) er utnyttet per 31. desember 2019.

¹ Regulatorisk godkjent partiell internmodell

² Partiell internmodell med egen kalibrering

Kontantstrøm

Gjensidige er hovedsakelig et forsikringskonsern, der investeringer er del av den operasjonelle kontantstrømmen og derfor i stor grad påvirket av strategiske beslutninger. Selskapet har en god evne til egenfinansiering av investeringer. Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter består i hovedsak av innbetalinger i form av premier, netto inn- / utbetalinger i forbindelse med salg og kjøp av verdipapirer, i tillegg til utbetalinger i form av skadeoppgjørskostnader, kjøp av reassurans, administrasjonskostnader og skatt. Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter var negative 1.235,7 millioner kroner (negative 1.891,7) i 2019. Den negative kontantstrømmen i 2019 kan hovedsakelig forklares med oppgjør for finansielle eiendeler. For kontantstrømmen i 2018 er tilsvarende forklaring en betydelig nedgang i innskudd fra kunder i bankvirksomheten.

Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter består i hovedsak av inn- og utbetalinger ved kjøp av datterselskaper og tilknyttede selskaper, eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, samt utbytte fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet. Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter i 2019 var 4.823,4 millioner kroner (negative 438,3). Den betydelige økningen skyldes proveny fra salget av Gjensidige Bank.

Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter består i hovedsak av inn- og utbetalinger knyttet til ekstern lånefinansiering og utbetaling av utbytte til aksjeeierne. Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter i 2019 var negative 4.002,0 millioner kroner (2.492,5). Den negative kontantstrømmen i 2019 skyldes utbetaling av utbyttet. I 2018 var utbyttet på samme størrelse, men låneopptak fra finansinstitusjoner i bankvirksomheten var betydelig høyere enn utbyttet.

Måloppnåelse – finansielle mål

Gjensidige-konsernets finansielle mål og solvensmål ble gjennomgått i forbindelse med den årlige vurderingen av egen risiko og solvens (ORSA). Det nye solvensmarginmålet basert på den partielle internmodellen (både den regulatorisk godkjente modellen og modellen med intern kalibrering), ble satt til mellom 150 og 200 prosent. Dette intervallet understøtter konsernets ambisjoner med hensyn til rating og nødvendig finansiell fleksibilitet. De andre finansielle målene er uendret.

Tema	Mål	Måloppnåelse 2019
Combined ratio ¹	86-89 % ²	83,6 %
Kostnadsandel ¹	<15 %	14,7 %
Solvensmargin internmodell	150-200 %	206%
Egenkapital-avkastning etter skatt ¹	>20 % ³	28,2/22,6 % ⁵
Forsikringsresultat utenfor Norge	750 millioner kroner (i 2022) ⁴	494 millioner kroner
Utbytte	Nominelt høyt og stabilt. Utdelingsgrad >80 % over tid	12,25 kroner per aksje, 72 % utdelingsgrad ⁶

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019.

² Forutsatt årlige avviklingsgevinster nær 1 milliard kroner frem til 2022. Tilsvarende 90-93 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022.

³ Tilsvarende >16 prosent gitt null avviklingsgevinster etter 2022.

⁴ Ikke medregnet avviklingsgevinster.

⁵ Ikke medregnet gevinst ved salg av Gjensidige Bank.

⁶ Utbytte basert på årets resultat delt på resultat etter skatt justert for gevinst ved salg av Gjensidige Bank.

Alle de årlige finansielle målene for 2019 ble oppfylt:

Egenkapitalavkastningen ble 28,2 prosent. Holdes fortjenesten på salget av Gjensidige Bank på 1,6 milliarder kroner utenfor, ble egenkapitalavkastningen 22,6 prosent. Begge disse tallene ligger over målet.

Combined ratio ble 83,6 prosent, som er betydelig bedre enn målet på 86–89 prosent, takket være solid drift i Norge og fremgang utenfor Norge. Lavt storskadeinnslag og høye avviklingsgevinster bidro også positivt.

Kostnadsandelen for året som helhet var 14,7 prosent. Justert for segmentet Baltikum, ble kostnadsandelen 14,0 prosent.

Gjensidige har en solid kapitalposisjon med en solvensmargin ved årsslutt 2019 på 206 prosent, justert for det foreslåtte utbyttet på 6.125,0 millioner kroner.

Resultatene fra virksomheten utenfor Norge gjorde god fremgang gjennom året. Forsikringsresultatet uten avviklingsgevinster beløp seg til 493,8 millioner kroner i 2019 og er i god rute mot målet på 750 millioner kroner i 2022.

De viktigste tiltakene for å nå målet har fokus på analyse, digitalisering og automatisering av kundeinteraksjon og -prosesser. Dette vil gi bedre CRM, tariff og salgseffektivitet og dermed mer tilfredse kunder, økt konkurransekraft og lavere kostnadsnivå.

Måloppnåelse - operasjonelle mål

Tema	Status 2019	Mål 2022
Kundetilfredshet (KTI)	78,0	> 78, Konsern
Kundebevaring	90 prosent 80 prosent	> 90 prosent, i Norge > 85 prosent, utenfor Norge
Salgseffektivitet	+ 8,5 prosent	+ 10 prosent, Konsern
Automatiserte tariffer	42 prosent	100 prosent, Konsern
Digitale skademeldinger	73 prosent	80 prosent, i Norge
Automatiserte skadesaker	15 prosent	64 prosent, i Norge
Erstatningskostnader	212 millioner kroner	Redusere med 500 millioner kroner, Konsern

Operasjonelle mål er viktige for å styrke konkurransekraften og sikre fremtidig lønnsomhet for Gjensidige.

Kundetilfredshet og kundebevaring i Norge forble på et høyt nivå. Kundebevaringen i privatsegmentet gikk noe ned som følge av de betydelige prisjusteringene og oppsigelsen av avtalen med NITO, som trådte i kraft 1. januar 2019. Utviklingen bedret seg i løpet av 2019 takket være en sterk konkurranseposisjon og en lavere effekt av oppsigelsen av avtalen med NITO. Kundebevaringen i næringslivssegmentet var uendret til tross for de betydelige prisjusteringene som ble gjennomført.

Kundebevaringen utenfor Norge gikk noe opp, og det vil arbeides videre for å bedre disse tallene ytterligere.

Salgseffektiviteten økte betydelig i løpet av 2019, med bedring i alle segmenter. Den positive utviklingen innen Privat nevnt over, var den viktigste bidragsyteren til denne bedringen, selv om alle segmenter noterte økt salgseffektivitet. Utenfor Norge var lavere distribusjonskostnader den viktigste årsaken til den økte salgseffektiviteten.

Andelen automatiserte tariffer økte i takt med at flere produkter og forsikringer ble omfattet av denne nye metodikken. Dette gir anledning til betydelig raskere respons på endringer i markedsdynamikken. De største forsikringsproduktene i Norge var automatisert ved utgangen av 2019. Innsatsen for å automatisere alle tariffbaserte produkter vil fortsette frem mot 2022.

Andelen digitale skademeldinger økte gjennom året takket være en pågående innsats for å forbedre kundenes opplevelse av de digitale løsningene og effektive tiltak for å øke kundenes motivasjon for å melde skader på nett. Andelen skademeldinger som i sin helhet ble automatisk behandlet, økte i løpet av året, selv om andelen ved utgangen av 2019 var noe lavere enn tidligere på året som en følge av sesongsvingninger i type skader.

I 2019 oppnådde vi besparelser i skadeprosessene tilsvarende 212 millioner kroner sammenlignet med 2018, som en følge av

forbedringer innen innkjøp, styring og metode, forsikringssvindel og optimalisering av prosesser.

Skadeforsikring Privat

Forsikringsresultatet endte på 2.025,1 millioner kroner (1.934,8). Lavere avviklingsgevinster ble mer enn oppveid av forbedringen i den underliggende lønnsomheten for motorvognforsikringer og gunstigere værforhold. Combined ratio ble på 77,2 (77,9).

Premieinntektene økte til 8.872,4 millioner kroner (8.762,5), hovedsakelig som følge av prisøkninger innenfor motorvogn og eiendom. Prisøkninger ble gjennomført for alle de viktigste produktlinjene. Antallet forsikringer innen motorvogn og eiendom gikk noe ned sammenlignet med samme periode året før, både som et resultat av pågående pristiltak og på grunn av den tidligere annonserte oppsigelsen av partneravtalen med NITO, med virkning fra 1. januar 2019. Utviklingen bedret seg imidlertid gjennom året.

Erstatningskostnader utgjorde 5.682,6 millioner kroner (5.720,7). Skadeprosenten bedret seg til 64,0 (65,3), hovedsakelig drevet av en bedring på 3,7 prosentpoeng i den underliggende frekvensskadeprosenten. Den positive effekten av et lavere storskade-innslag kompenserte ikke for lavere avviklingsgevinster. Både motorvogn- og eiendomsforsikring viste økt lønnsomhet, som gjenspeiler endringene i værforhold. Lønnsomheten for motorvognforsikringer bedret seg takket være betydelige prisjusteringer og justeringer av vilkår som ble foretatt som følge av skadeinflasjonen. Den negative 12-måneders rullerende underliggende lønnsomheten for motorvogn, justert for de ekstraordinære væreffektene året før, nådde et vendepunkt i første kvartal 2019. Forbedringen fortsatte i de påfølgende kvartalene og kom opp på et tilfredsstillende nivå.

Driftskostnadene utgjorde 1.164,7 millioner kroner (1.106,9). Kostnadsandelen ble 13,1 (12,6).

Resultatutvikling Privat

Millioner kroner	2019	2018
Premieinntekter	8.872,4	8.762,5
Erstatningskostnader mv	(5.682,6)	(5.720,7)
Driftskostnader	(1.164,7)	(1.106,9)
Forsikringsresultat	2.025,1	1.934,8
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(26,6)	(17,5)
Storskader ¹	38,9	142,2
Avviklingsgevinst/(-tap) ¹	467,3	787,2
Skadeprosent ¹	64,0%	65,3%
Underliggende frekvensskadeprosent ¹	68,9%	72,6%
Kostnadsandel ¹	13,1%	12,6%
Combined ratio ¹	77,2%	77,9%

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Skadeforsikring Næringsliv

Forsikringsresultatet endte på 1.729,8 millioner kroner (1.548,2). Lavere avviklingsgevinster ble mer enn oppveid av økte premieinntekter og en forbedret underliggende frekvensskadeprosent, som delvis skyldes gunstigere værforhold. Combined ratio ble på 78,8 (79,6).

Premieinntektene økte til 8.164,1 millioner kroner (7.603,3), noe som gjenspeiler gjennomførte pristiltak og solide fornyelser. Alle de viktigste produktlinjene viste premievekst. Kvaliteten på porteføljens samlet sett er solid og gjenspeiler god risikoseleksjon og -prising.

Erstatningskostnadene utgjorde 5.608,6 millioner kroner (5.182,8). Skadeprosenten økte til 68,7 (68,2) som følge av vesentlig lavere avviklingsgevinster, en bedring på 6,1 prosentpoeng i den underliggende frekvensskadeprosenten og lavere storskadeinnslag. Den underliggende frekvensskadeprosenten gikk ned som følge av effektiv prisjustering, revurdering av risiko og bedre værforhold. Lønnsomheten ble særlig forbedret innen eiendomsforsikring.

Driftskostnadene utgjorde 825,7 millioner kroner (872,3), tilsvarende en kostnadsandel på 10,1 (11,5). Nedgangen kunne hovedsakelig tilbakeføres til vekst i premieinntekter og fortsatt effektiv drift.

Resultatutvikling Næringsliv

Millioner kroner	2019	2018
Premieinntekter	8.164,1	7.603,3
Erstatningskostnader mv	(5.608,6)	(5.182,8)
Driftskostnader	(825,7)	(872,3)
Forsikringsresultat	1.729,8	1.548,2
Storskader ¹	355,4	523,9
Avviklingsgevinst/(-tap) ¹	617,0	1.268,4
Skadeprosent ¹	68,7%	68,2%
Underliggende frekvensskadeprosent ¹	71,9%	78,0%
Kostnadsandel ¹	10,1%	11,5%
Combined ratio ¹	78,8%	79,6%

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Skadeforsikring Danmark

Forsikringsresultatet endte på 599,3 millioner kroner (434,5). Økningen skyldtes først og fremst en lavere underliggende frekvensskadeprosent. Combined ratio ble på 87,9 (91,1).

Premieinntektene utgjorde 4.960,1 millioner kroner (4.904,6). Målet i lokal valuta falt premieinntektene med 1,2 prosent som følge av prisøkninger og revurdering av risiko for næringslivsprodukter og utvalgte privatprodukter.

Erstatningskostnader utgjorde 3.642,0 millioner kroner (3.766,2). Skadeprosenten bedret seg til 73,4 (76,8), hovedsakelig drevet av en nedgang på 3,7 prosentpoeng i den underliggende frekvensskadeprosenten. Nedgangen i den underliggende frekvensskadeprosenten gjenspeiler økt lønnsomhet både i privat- og næringslivssegmentet takket være de pågående prisjusteringene.

Driftskostnadene ble 718,8 millioner kroner (704,0). Kostnadsandelen lå stort sett stabilt på 14,5 (14,4), til tross for utviklingen i premieinntekter, takket være fortsatt fokus på effektivitet i driften.

Resultatutvikling Danmark

Millioner kroner	2019	2018
Premieinntekter	4.960,1	4.904,6
Erstatningskostnader mv	(3.642,0)	(3.766,2)
Driftskostnader	(718,8)	(704,0)
Forsikringsresultat	599,3	434,5
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(142,9)	(159,0)
Storskader ¹	77,3	55,7
Avviklingsgevinst/(-tap) ¹	174,9	171,0
Opptjente premier i lokal valuta (DKK) ¹	3.759,6	3.805,8
Skadeprosent ¹	73,4%	76,8%
Underliggende frekvensskadeprosent ¹	75,4%	79,1%
Kostnadsandel ¹	14,5%	14,4%
Combined ratio ¹	87,9%	91,1%

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Skadeforsikring Sverige

Forsikringsresultatet endte på 75,9 millioner kroner (78,2). Nedgangen i forsikringsresultat skyldtes hovedsakelig lavere premieinntekter, en nedgang som delvis ble motvirket av en forbedret underliggende frekvensskadeprosent. Combined ratio ble på 94,6 (95,0).

Premieinntektene falt til 1.405,8 millioner kroner (1.569,2). Målt i lokal valuta falt premieinntektene med 9,8 prosent etter en reduksjon i forsikringsporteføljen som følge av prisjusteringer i private forsikringsprodukter og oppsigelse av to store ulønnsomme avtaler.

Erstatningskostnadene utgjorde 1.058,6 millioner kroner (1.231,7). Skadeprosenten ble positivt påvirket av en bedring på 3,2 prosentpoeng i den underliggende frekvensskadeprosenten og endte på 75,3 (78,5). Forbedringen skyldes prisjusteringene og risikoseleksjonstiltakene som pågår i både privat- og næringslivsporteføljen.

Driftskostnadene økte til 271,3 millioner kroner (259,3). Kostnadsandelen endte på 19,3 prosent (16,5) som følge av nedgangen i premieinntekter.

Resultatutvikling Sverige

Millioner kroner	2019	2018
Premieinntekter	1.405,8	1.569,2
Erstatningskostnader mv	(1.058,6)	(1.231,7)
Driftskostnader	(271,3)	(259,3)
Forsikringsresultat	75,9	78,2
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(63,9)	(70,2)
Storskader ¹	-	30,0
Avviklingsgevinst/(-tap) ¹	31,6	64,7
Opptjente premier i lokal valuta (SEK) ¹	1.511,0	1.675,6
Skadeprosent ¹	75,3%	78,5%
Underliggende frekvensskadeprosent ¹	77,5%	80,7%
Kostnadsandel ¹	19,3%	16,5%
Combined ratio ¹	94,6%	95,0%

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Skadeforsikring Baltikum

Forsikringsresultatet ble på 60,9 millioner kroner (68,5), først og fremst på grunn av en høyere underliggende frekvensskadeprosent. Combined ratio ble på 94,6 (93,7).

Premieinntektene utgjorde 1.126,9 millioner kroner (1.078,8). Målt i lokal valuta steg premieinntektene med 1,8 prosent. Dette gjenspeiler veksten i salget av ulykke-, person- og motorvognprodukter. Utviklingen ble til dels motvirket av noe lavere priser som følge av hard konkurranse, særlig innen motorvogn.

Erstatningskostnadene utgjorde 728,7 millioner kroner (675,9). Skadeprosenten ble på 64,7 (62,7) og gjenspeiler en økning på 2,9 prosentpoeng i den underliggende frekvensskadeprosenten, som skyldes mindre gunstige værforhold i første kvartal og press på marginene.

Driftskostnadene ble 337,3 millioner kroner (334,4). Kostnadsandelen var 29,9 (31,0). Forbedringen kan hovedsakelig tilskrives pågående restrukturering og kostnadsbesparende tiltak som fokuserer på effektivitet i driften.

Resultatutvikling Baltikum

Millioner kroner	2019	2018
Premieinntekter	1.126,9	1.078,8
Erstatningskostnader mv	(728,7)	(675,9)
Driftskostnader	(337,3)	(334,4)
Forsikringsresultat	60,9	68,5
Merverdi av- og nedskrivninger – immaterielle eiendeler	(14,7)	(14,5)
Storskader ¹	-	-
Avviklingsgevinst/(-tap) ¹	35,8	24,4
Opptjente premier i lokal valuta (EUR) ¹	114,4	112,3
Skadeprosent ¹	64,7%	62,7%
Underliggende frekvensskadeprosent ¹	67,8%	64,9%
Kostnadsandel ¹	29,9%	31,0%
Combined ratio ¹	94,6%	93,7%

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Pensjon

Resultat før skattekostnad ble 196,9 millioner kroner (166,6). Økningen var drevet av høyere driftsinntekter.

Administrasjonsinntekter økte til 152,3 millioner kroner (144,4) drevet av vekst i kundeporteføljen. Forsikringsinntektene økte til 111,4 millioner kroner (72,6) takket være høyere risikoresultat, porteføljevekst og lavere reassuransekostnader. Forvaltningsinntektene økte til 167,2 millioner kroner (150,5) som følge av vekst i forvaltningskapitalen.

Driftskostnadene økte til 275,6 millioner kroner (241,0) drevet av økt forretningsvolum og nedskrivning av IT-systemer.

Netto finansinntekter, inkludert avkastning på både kollektiv- og selskapsporteføljen, utgjorde 41,5 millioner kroner (40,2).

Avkastning på fripoliseporteføljen i 2019 var 4,3 prosent (5,6). Nedgangen skyldtes en engangseffekt i 2018 etter en endring i klassifiseringen av urealiserte gevinster knyttet til eiendomsinvesteringer. Årlig gjennomsnittlig rentegaranti var 3,4 prosent.

Forvaltningskapitalen økte med 6.647,0 millioner kroner fra utgangen av 2018. Den totale forvaltningskapitalen for pensjonsområdet utgjorde 37.335,1 millioner kroner (30.688,2), inkludert kollektivporteføljen på 7.204,2 millioner kroner (6.586,4).

Resultatutvikling Pensjon

Millioner kroner	2019	2018
Administrasjonsinntekter	152,3	144,4
Forsikringsinntekter	111,4	72,6
Forvaltningsinntekter mv	167,2	150,5
Driftskostnader	(275,6)	(241,0)
Driftsresultat	155,3	126,5
Netto finansinntekter	41,5	40,2
Resultat før skattekostnad	196,9	166,6
Avviklingsgevinst/(-tap) ¹	-	-
Driftsmargin ¹	36,05%	34,41%
Bokført avkastning fripoliseporteføljen ²	4,34%	5,61%
Verdijustert avkastning fripoliseporteføljen ³	4,72%	4,30%

¹ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

² Bokført avkastning fripoliseporteføljen = realisert avkastning på porteføljen

³ Verdijustert avkastning fripoliseporteføljen = total avkastning på porteføljen

Bank (avviklet virksomhet)

Gjensidige Bank ble rapportert som en avviklet virksomhet frem til endelig salg 1. mars 2019. Resultat etter skattekostnad i de to første måneder av året ble 37,6 millioner kroner (334,9 for 2018). Se note 25 for detaljer

Forvaltning av finansielle eiendeler og eiendommer

Konsernets investeringsportefølje omfatter alle investeringsmidler i konsernet, med unntak av segment Pensjon. Investeringsporteføljen består av to deler: en sikringsportefølje og en fri portefølje. Sikringsporteføljen, som skal motsvare konsernets forsikringstekniske avsetninger, er investert i rentebærende instrumenter som durasjonsmessig og valutamessig er tilpasset de forsikringstekniske avsetningene. Den frie porteføljen består av ulike aktiva. Aktivaallokeringen i denne porteføljen må sees i sammenheng med konsernets kapitalisering og risikokapasitet, samt konsernets løpende risikoappetitt. Resultater fra bruk av derivater for taktiske formål og risikostyringsformål er tilordnet de respektive aktivaklassene. Generelt er valutarisiko i investeringsporteføljen sikret opp mot 100 prosent, med et tillatt avvik på +/- 10 prosent per valuta.

Ved utløpet av perioden utgjorde den samlede investeringsporteføljen 59,1 milliarder kroner (52,8). Finansresultatet fra investeringsporteføljen i 2019 endte på 2.306,4 millioner kroner (820,9), tilsvarende en samlet avkastning på 4,1 prosent (1,5).

Sikringsporteføljen

Sikringsporteføljen utgjorde 34,1 milliarder kroner (34,5). Porteføljen ga en avkastning på 2,8 prosent (2,0), eksklusive endringer i verdien av obligasjoner bokført til amortisert kost.

Obligasjoner bokført til amortisert kost utgjorde 14,9 milliarder kroner (15,7). Urealisert merverdi beløp seg til 0,5 milliarder kroner (0,8) ved utgangen av perioden. Gjennomsnittlig reinvesteringsrate for nye investeringer i porteføljen av obligasjoner til amortisert kost var ca. 3,0 prosent for året, og løpende avkastning var 3,6 prosent ved utgangen av perioden. Gjennomsnittlig durasjon i sikringsporteføljen var 3,5 år. Gjennomsnittlig tid til forfall for de tilsvarende forsikringsforpliktelsene var 3,8 år.

Fordeling av motpartsrisiko og kredittrating er vist i figurer på side 106. Papirer uten offisiell kredittrating utgjorde 8,0 milliarder kroner (9,0). Av disse var 4,3 prosent (6,1) utstedt av norske sparebanker, mens resten hovedsakelig var utstedt av norske kraftprodusenter og -distributører, eiendomsselskaper, industrivirksomheter og kommuner. Av sikringsporteføljen var 2,5 prosent (6,4) plassert i obligasjoner hvor kupongen er knyttet til utviklingen i norsk konsumprisindeks.

Friporteføljen

Den frie porteføljen utgjorde 25,0 milliarder kroner (18,3) ved utløpet av perioden. Avkastningen ble 6,0 prosent (0,6). Økningen i eiendeler stammer hovedsakelig fra salget av Gjensidige Bank ASA.

Rentebærende instrumenter

Rentebærende instrumenter i den frie porteføljen utgjorde 14,2 milliarder kroner (8,8), hvorav pengemarkedsinstrumenter, kontanter inkludert, utgjorde 6,8 milliarder kroner (3,7). Resten av porteføljen var plassert i internasjonale obligasjoner (investment grade, high yield og konvertible obligasjoner). Renteporteføljen ga en samlet avkastning på 4,4 prosent (minus 0,2). Rentenedgang og lavere kredittmarginer var hoveddriverne bak den positive avkastningen.

Gjennomsnittlig durasjon i porteføljen var ca. 3,4 år ved utgangen av perioden. Fordeling av motpartsrisiko og kredittrating er vist i tabellene på denne siden. Papirer uten offisiell kredittrating utgjorde 3,5 milliarder kroner (1,3). Av disse var 10,1 prosent (6,0) utstedt av norske sparebanker, mens resten hovedsakelig var utstedt av industrivirksomheter eller kommuner. Den geografiske fordelingen¹ av de rentebærende instrumentene i den frie porteføljen fremgår av tabellen på side 107.

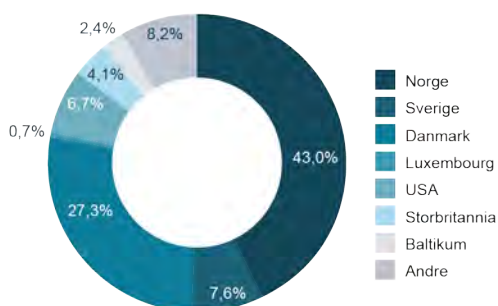
Aksjeportefølje

Ved utløpet av perioden var samlet aksjeeksponering 4,3 milliarder kroner (3,8), hvorav 3,0 milliarder kroner (2,5) omløpsaksjer og 1,2 milliarder kroner (1,3) PE-fond. Avkastningen på omløpsaksjene ble 15,6 prosent (minus 6,4). PE-fond ga en avkastning på 6,9 prosent (14,8).

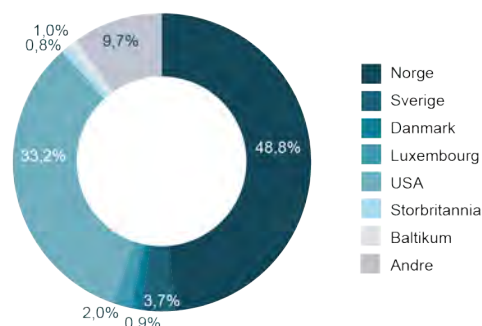
Eiendomsportefølje

Ved utløpet av perioden utgjorde eksponeringen mot næringsseiendommer i porteføljen 4,8 milliarder kroner (4,6). Eiendomsporteføljen ga en avkastning på 8,0 prosent (7,0).

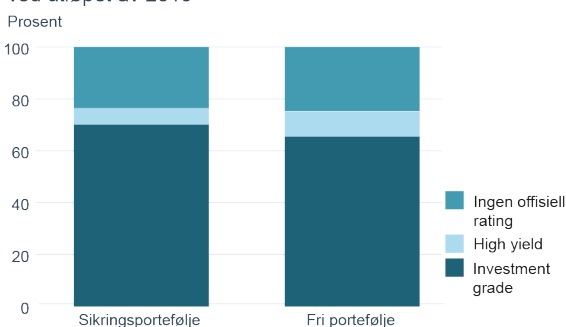
Geografisk fordeling sikringsportefølje ved utløpet av 2019

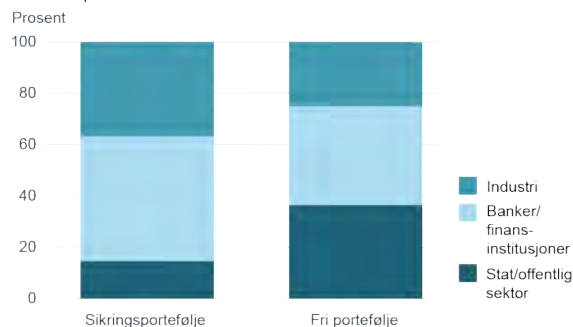
Geografisk fordeling renteinstrumenter i fri portefølje ved utløpet av 2019

Kredittrating renteinstrumenter ved utløpet av 2019

Motpartsrisiko renteinstrumenter ved utløpet av 2019

¹ Den geografiske fordelingen er relatert til utstedere og reflekterer ikke den faktiske valutaeksponeringen.

Finansielle eiendeler og eiendommer

Millioner kroner	Avkastning i prosent		Resultat		Balanseført verdi 31.12	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Sikringsportefølje						
Pengemarked	1,8	1,2	90,5	57,5	4.818,7	4.917,9
Obligasjoner til amortisert kost ¹	5,0	4,0	771,7	642,1	14.916,1	15.698,5
Omløpsobligasjoner ²	0,6	0,1	89,9	7,0	14.327,1	13.892,5
Sikringsportefølje totalt	2,8	2,0	952,1	706,5	34.062,0	34.508,9
Fri portefølje						
Pengemarked	1,0	0,6	58,2	26,9	6.812,3	3.703,2
Øvrige obligasjoner ³	4,9	(0,8)	230,8	(23,0)	4.552,9	3.912,7
Høyrente obligasjoner ⁴	10,5	(2,8)	105,4	(12,8)	1.101,8	436,1
Konvertible obligasjoner ⁴	12,3	(1,1)	168,1	(11,3)	1.725,3	713,8
Omløpsaksjer ⁵	15,6	(6,4)	444,7	(217,1)	3.047,3	2.466,2
PE-fond	6,9	14,8	91,6	189,5	1.232,3	1.346,6
Eiendom	8,0	7,0	373,6	275,8	4.803,9	4.608,8
Annet ⁶	(12,1)	(8,4)	(118,3)	(113,3)	1.716,8	1.119,6
Fri portefølje totalt	6,0	0,6	1.354,3	114,4	24.992,4	18.307,1
Investeringsporteføljen totalt ⁷	4,1	1,5	2.306,4	820,9	59.054,4	52.816,0
Finansinntekter i Pensjon			41,5	40,2		
Rentekostnader ansvarlig lån Gjensidige Forsikring ASA			(36,5)	(30,9)		
Rentekostnad på leieforpliktelsene			(31,5)	-		
Realisert gevinst ved salg av datterforetak			1.580,3	-		
Netto inntekter fra investeringer			3.860,3	830,2		

¹ Tidlig innfrielse av en inflasjonslinket obligasjon ga en inntekt på NOK 151,1 millioner i fjerde kvartal.

² Posten inkluderer diskonteringseffekter av forsikringsforpliktelsene i Danmark og Sverige og mismatch mellom rentjusteringer av passivasiden i Danmark versus rentehedgen. Investeringer inkluderer obligasjoner med fortrinnsrett, stat- og foretaksobligasjoner, investment grade fond og lånefond med sikrede lån.

³ Posten består av investment grade-, emerging market- og omløpsobligasjoner. Investment grade og emerging market obligasjoner er investeringer i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt.

⁴ Investeringer i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt.

⁵ Investeringer hovedsakelig i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt. Risikoeksponeringen for aksjer er redusert med NOK 369,9 millioner ved bruk av derivater.

⁶ Posten inkluderer valutasikring knyttet til Gjensidige Sverige og Gjensidige Danmark, utlån, innskutt egenkapital i Gjensidige Pensjonskasse, resultateffekt fra avkastningsbytteavtale med Gjensidige Pensjonskasse, hedgefond og finansrelaterte kostnader.

⁷ Definert som alternativt resultatmål (APM). APMer er beskrevet på www.gjensidige.no/rapportering i dokument kalt APMs Gjensidige Forsikring Group 2019

Hendelser etter balansedagen

Ingen vesentlige hendelser har inntruffet etter periodens utløp.

Endringer i rammebetingelser/regulering

Solvensposisjon

Gjensidige mottok i 2018 en godkjenning fra Finanstilsynet for å bruke en partiell internmodell til å beregne regulatorisk kapitalkrav. Den godkjente modellen er mer konservativ enn den modellen Gjensidige i utgangspunktet søkte om. Finanstilsynet forutsatte bruk av standardformelen til beregning av stormrisiko, og standardformelens korrelasjon mellom markeds- og forsikringsrisiko. I tillegg medfører Finanstilsynets vilkår noe høyere kapitalkrav for markedsrisiko og forsikringsrisiko i forhold det Gjensidige opprinnelig søkte om. Gjensidiges søknad om å endre kalibreringen av markedsrisiko er ikke blitt godkjent av Finanstilsynet. Gjensidige mener at den partielle internmodellen, uten de pålagte vilkårene fra Finanstilsynet, gir en bedre representasjon av risikoen, og vil fortsette arbeidet med å forsøke å få Gjensidiges egen versjon av den partielle internmodellen godkjent.

Egen pensjonskonto

Stortinget vedtok 9. april 2019 endringer i innskuddspensjonsloven (egen pensjonskonto mv.). Reglene innebærer at arbeidstakere i bedrifter med innskuddspensjonsordninger får samlet sine pensjonskapitalbevis og får forvaltet disse sammen med sin aktive pensjonsopptjening på én pensjonskonto i arbeidsgivers pensjonsordning, eventuelt hos en selvvalgt leverandør. Det er også vedtatt å oppheve den såkalte 12-månedersreglen, slik at arbeidstakere i innskuddspensjonsordninger skal ha rett til å få med seg sin opptjente pensjonskapital uavhengig av lengden på arbeidsforholdet.

Innføring av egen pensjonskonto har til formål å gi «mer pensjon for pengene» samt at arbeidstakerne får bedre oversikt og kunnskap om egen pensjon. Sannsynlig ikrafttredelse er 1. januar 2021.

Gjensidige Pensjonsforsikring er i full gang med å forberede tilpasninger for å håndtere egen pensjonskonto. Innføringen skaper nye muligheter og selskapet vil aktivt arbeide for å ta en posisjon i dette nye markedet.

IFRS 17 om forsikringskontrakter

Gjensidige har startet arbeidet med å implementere den nye regnskapsstandarden IFRS 17 om forsikringskontrakter, som forventes å tre i kraft 1. januar 2022. Standarden vil påvirke konsernets regnskap gjennom en vesentlig endring i måling og presentasjon av inntekter og kostnader. For ytterligere informasjon, se note 1 om regnskapsprinsipper.

Disponering av resultat før andre inntekter og kostnader

Konsernets resultat fra videreført og avviklet virksomhet utgjorde 6.593,8 millioner kroner. Styret har vedtatt en utbyttepolitikk som danner grunnlaget for det utbytteforslag som fremmes for generalforsamlingen. Styret foreslår at det utbetales 6.125,0 millioner kroner i utbytte for regnskapsåret 2019. Dette tilsvarer 7,25 kroner per aksje i utbytte basert på resultatet i 2019 og 5,00 kroner per aksje som representerer utdeling av overskuddskapital.

Det ordinære utbyttet tilsvarer en utdelingsgrad på 72 prosent av konsernets resultat etter skatt, justert for gevinst fra salg av Gjensidige Bank.

Gjensidiges kapitalisering tilpasses konsernets til enhver tid gjeldende strategiske mål og risikoappetitt. Konsernet skal opprettholde finansiell handlefrihet parallelt med høy kapitaldisiplin som understøtter konsernets mål for egenkapitalavkastning.

Morselskapets resultat før andre resultatkomponenter på 7.460,3 millioner kroner foreslås disponert som følger:

Millioner kroner

Foreslått utbytte	6.125,0
Overført til bundne fond	216,8
Overføring til annen opptjent egenkapital	1.118,5
Disponert	7.460,3

Andre resultatkomponenter, som fremgår av resultatoppstillingen, inngår ikke i resultatdisponeringen.

Styret har besluttet å gi en kollektiv bonus til ansatte i Gjensidige Forsikring ASA, tilsvarende 28.500 kroner inkludert feriepenger per fulltidsansatt. Bonusen er basert på forsikringsresultatet, markedsandelutvikling og kundetilfredshet. I tillegg har styret vurdert diskresjonært utvikling i organisasjon, engasjement, kompetanse og selskapets årsresultat i forhold til utbyttepolitikken. Styret vil takke hver enkelt ansatt for deres bidrag til Gjensidiges resultat for 2019.

Strategi og fremtidsutsikter

Konsernets årlige finansielle mål og solvensmål for perioden 2019–2022 er som følger:

- Combined ratio på mellom 86 og 89 prosent (udiskontert)
 - Tilsvarende 90 til 93 prosent forutsatt null avviklingsgevinster
 - Fortsatt forventning om gjennomsnittlige årlige avviklingsgevinster på cirka 1 milliard kroner til og med 2022
- Kostnadsandel < 15 prosent
- Solvensmargin basert på den partielle internmodellen (både den regulatorisk godkjente modellen og modellen med intern kalibrering) på mellom 150 og 200 prosent
 - For å opprettholde en A-rating, stabilt regulært utbytte over tid, finansiell fleksibilitet til mindre oppkjøp og organisk vekst som ikke finansieres gjennom tilbakeholdt resultat, samt gi en buffer mot regelverksendringer.
- Egenkapitalavkastning etter skatt > 20 prosent
 - Tilsvarende > 16 prosent uten avviklingsgevinster

Dette er finansielle mål som ikke bør anses som veiledende for konkrete kvartal eller år. Ekstraordinære forhold knyttet til vær, storskadeinnslag og avviklingsgevinster eller -tap kan bidra til at combined ratio ender over eller under målsatt årlig nivå.

Gjensidige har som ambisjon å bli det mest kundeorienterte skadeforsikringsselskapet i Norden. Konsernet prioriterer å beholde sin sterke, unike posisjon i Norge og å fortsette å øke lønnsomheten og veksten utenfor Norge. I tillegg vil konsernet legge vekt på å sikre fortsatt kapitaldisiplin, blant annet ved å sikre en attraktiv avkastning for sine aksjonærer. En grunnleggende forutsetning for langsiktig verdiskapning er bærekraftige valg og løsninger.

Geopolitisk usikkerhet, et lavt rentenivå og økonomiske utfordringer i flere nøkkeløkonomier gjenspeiler en usikker økonomisk situasjon. Makroutsiktene i Norden og for Gjensidiges virksomhet anses fortsatt å være gode.

Organisk vekst forventes over tid å ligge på nivå med nominell BNP-vekst i Gjensidiges markedsområder i Norden og Baltikum. I tillegg skal vi oppnå lønnsom vekst gjennom en disiplinert oppkjøpsstrategi, som vi også har lyktes med tidligere.

I de nærmeste årene forventer vi ingen store endringer i Gjensidiges forretningsmodell eller i markedsaktørene. Gjensidige har ulike posisjoner og forutsetninger for videre vekst og utvikling i de ulike segmentene. Beste praksis vil bli implementert i segmentene der dette er naturlig og hensiktsmessig. Lønnsomhet prioriteres fremfor vekst.

En sentral strategisk prioritering de nærmeste årene er å beholde og videreutvikle den direkte relasjonen til kundene. Gjensidige har som mål å skape ytterligere relevans og salgsmuligheter gjennom å by på et bredere verdiforslag til kundene enn hva konsernet så langt har gjort – både hva angår tjenester og produkter, alene eller sammen med andre. Målet er å bli en enda sterkere og mer relevant trygghetspartner for våre kunder – en problemløser med forsterket fokus på skadeforebygging – og derigjennom styrke eierskap til kunderelasjonen ytterligere.

Fortsatt investering i teknologi og data er avgjørende for å redusere kostnader og oppnå økt funksjonalitet og fleksibilitet. Dette er nødvendig for å åpne for en mer fleksibel partnerintegrasjon og produktmodularitet. Lanseringen av neste generasjons tariffer og CRM og investeringer i et nytt kjernesystem og IT-infrastruktur er viktige forutsetninger for å bli et analysedrevet selskap. Dette vil gi bedre kundeopplevelser og mer effektiv drift og frigjøre tilstrekkelig innovasjonskraft. Gjensidige har begynt prosessen med å utvikle og konfigurere et nytt kjernesystem. Investeringen forventes å håndteres innenfor det nåværende kostnadsandelsmålet. Systemet vil bli innført steg for steg, først i Danmark.

Gjensidige har en robust investeringsstrategi, selv om avkastningen påvirkes av utfordrende markedsforhold. Det er fremdeles noe usikkerhet knyttet til endrede regulatoriske rammebetingelser for finansnæringen i Norge og internasjonalt.

Konsernet har tilfredsstillende kapitalbuffer, både i forhold til interne risikomodeller, lovmessige solvenskrav og målsatt rating. Styret anser konsernets kapitalsituasjon og soliditet som sterk.

Det er alltid betydelig usikkerhet knyttet til vurderinger av fremtidige forhold. Styret er imidlertid fortsatt trygg på at Gjensidige vil levere solid resultat- og utbyttevekst over tid.

Regnskap og noter

Gjensidige Forsikring konsern	Side
Konsolidert resultatregnskap	112
Konsolidert oppstilling av totalresultat	113
Konsolidert oppstilling av finansiell stilling	114
Konsolidert oppstilling av endringer i egenkapital	115
Konsolidert oppstilling av kontantstrøm	116
Noter	
1. Regnskapsprinsipper	117
2. Bruk av estimater	124
3. Risiko og kapitalstyring	125
4. Segmentinformasjon	138
5. Aksjer og andeler i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	139
6. Netto inntekter fra investeringer	140
7. Kostnader	141
8. Lønn og godtgjørelser	142
9. Skatt	145
10. Pensjon	146
11. Goodwill og immaterielle eiendeler	150
12. Eierbenyttet og rett-til-bruk eiendom, anlegg og utstyr	152
13. Finansielle eiendeler og forpliktelser	154
14. Aksjer og andeler	158
15. Utlån og fordringer	159
16. Forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel	160
17. Egenkapital	161
18. Hybridkapital	162
19. Avsetninger og andre forpliktelser	162
20. Transaksjoner med nærstående parter	163
21. Betingede forpliktelser	164
22. Aksjebasert betaling	164
23. Hendelser etter balansedagen	165
24. Resultat per aksje	166
25. Avviklet virksomhet	166

Gjensidige Forsikring ASA	Side
Resultatregnskap	167
Balanse	168
Oppstilling av endringer i egenkapital	170
Kontantstrømoppstilling	171
Noter	
1. Regnskapsprinsipper	172
2. Bruk av estimater	178
3. Risiko- og kapitalstyring	179
4. Premieinntekter og erstatningskostnader mv. i skadeforsikring	179
5. Aksjer i datterforetak og felleskontrollerte foretak	180
6. Netto inntekter fra investeringer	182
7. Kostnader	183
8. Lønn og godtgjørelser	184
9. Skatt	187
10. Pensjon	188
11. Goodwill og immaterielle eiendeler	191
12. Eierbenyttet og rett-til-bruk eiendom, anlegg og utstyr	193
13. Finansielle eiendeler og forpliktelser	195
14. Aksjer og andeler	198
15. Utlån og fordringer	199
16. Forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel	200
17. Egenkapital	201
18. Hybridkapital	202
19. Avsetninger og andre forpliktelser	202
20. Transaksjoner med nærstående parter	203
21. Betingede forpliktelser	204
22. Aksjebasert betaling	204
23. Hendelser etter balansedagen	205

Konsolidert resultatregnskap

Millioner kroner	Noter	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Driftsinntekter			
Premieinntekter fra skadeforsikring		24.650,4	24.052,8
Premieinntekter fra pensjon		880,0	783,8
Andre inntekter inkludert eliminerings		171,6	158,2
Sum driftsinntekter	4	25.702,0	24.994,8
Netto inntekter fra investeringer			
Resultat fra investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5	309,2	291,8
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		965,9	1.032,2
Netto urealiserte verdiendringer på investeringer (inkl. eiendom)		1.453,7	(502,8)
Netto realisert gevinst og tap på investeringer		1.282,9	129,8
Kostnader knyttet til investeringer og rentekostnader		(151,3)	(120,8)
Sum netto inntekter fra investeringer	6	3.860,3	830,2
Sum driftsinntekter og netto inntekter fra investeringer		29.562,2	25.825,0
Erstatningskostnader			
Erstatningskostnader mv. fra skadeforsikring		(16.978,6)	(16.791,1)
Erstatningskostnader mv. fra pensjon		(616,3)	(566,8)
Sum erstatningskostnader		(17.594,9)	(17.357,9)
Driftskostnader			
Driftskostnader fra skadeforsikring		(3.635,4)	(3.655,9)
Driftskostnader fra pensjon		(275,6)	(241,0)
Andre driftskostnader		(46,2)	(40,6)
Merverdi av- og nedskrivninger - immaterielle eiendeler		(256,4)	(264,6)
Sum driftskostnader	7	(4.213,6)	(4.202,1)
Sum kostnader		(21.808,5)	(21.559,9)
Resultat før skattekostnad	4	7.753,8	4.265,0
Skattekostnad	9	(1.197,6)	(883,5)
Resultat fra videreført virksomhet		6.556,1	3.381,6
Resultat fra avviklet virksomhet	25	37,6	334,9
Resultat fra videreført og avviklet virksomhet		6.593,8	3.716,4
Resultat henførbart til:			
Eierne av foretaket videreført virksomhet		6.556,1	3.382,7
Eierne av foretaket avviklet virksomhet		37,6	334,9
Ikke-kontrollerende eierinteresser		0,1	(1,2)
Sum		6.593,8	3.716,4
Resultat per aksje fra videreført og avviklet virksomhet, kroner (basis og utvannet)	24	13,19	7,44
Resultat per aksje fra videreført virksomhet, kroner (basis og utvannet)	24	13,11	6,77

Konsolidert oppstilling av totalresultat

Millioner kroner	Noter	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Resultat		6.593,8	3.716,4
Andre inntekter og kostnader			
Andre inntekter og kostnader som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet			
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel	10	(117,1)	(50,8)
Skatt på andre inntekter og kostnader som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet	9	29,3	12,7
Sum andre inntekter og kostnader som senere ikke vil bli omklassifisert til resultatet		(87,9)	(38,1)
Andre inntekter og kostnader som senere vil bli omklassifisert til resultatet			
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		(67,3)	14,9
Skatt på andre inntekter og kostnader som senere vil bli omklassifisert til resultatet	9	17,1	(0,7)
Sum andre inntekter og kostnader som senere vil bli omklassifisert til resultatet		(50,2)	14,2
Sum andre inntekter og kostnader fra videreført virksomhet		(138,1)	(23,9)
Sum andre inntekter og kostnader fra avviklet virksomhet			0,1
Totalresultat fra videreført og avviklet virksomhet		6.455,7	3.692,6
Totalresultat henførbart til:			
Eierne av foretaket videreført virksomhet		6.418,0	3.358,8
Eierne av foretaket avviklet virksomhet		37,6	335,0
Ikke-kontrollerende eierinteresser		0,1	(1,2)
Sum		6.455,7	3.692,6

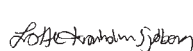
Konsolidert oppstilling av finansiell stilling

Millioner kroner	Noter	31.12.2019	31.12.2018
Eiendeler			
Goodwill	11	3.554,6	3.577,0
Andre immaterielle eiendeler	11	1.124,8	1.288,1
Investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5	3.318,6	2.959,7
Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr	12	1.264,9	251,9
Pensjonsmidler	10	244,3	156,6
Finansielle eiendeler			
Rentebærende fordringer på felleskontrollerte foretak	5, 13	2.401,4	2.513,1
Finansielle derivater	13	934,1	577,9
Aksjer og andeler	13, 14	6.551,6	5.134,9
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	13	30.992,4	26.374,8
Obligasjoner som holdes til forfall	13	210,7	391,5
Utlån og fordringer	13, 15	19.963,3	20.477,9
Eiendeler i livsforsikring med investeringsvalg	13	29.989,4	23.909,5
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikring	13	7.097,6	6.784,7
Andre fordringer	13, 15	1.192,0	1.081,7
Kontanter og kontantekvivalenter	13	2.419,5	2.363,3
Andre eiendeler			
Eiendeler ved utsatt skatt	9	21,2	13,1
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring	16	1.072,5	926,9
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente, ikke mottatte inntekter		53,2	81,7
Eiendeler holdt for salg	25		57.898,8
Sum eiendeler		112.405,9	156.762,9
Egenkapital og forpliktelser			
Egenkapital			
Aksjekapital		1.000,0	999,9
Overkurs		1.430,0	1.430,0
Naturskadekapital		2.676,3	2.491,1
Garantiavsetning		676,3	653,9
Tier 1 kapital Gjensidige Bank (holdt for salg)			444,8
Annen egenkapital		20.409,0	17.824,9
Sum egenkapital henførbart til eierne av foretaket		26.191,6	23.844,7
Ikke-kontrollerende eierinteresser		0,6	0,5
Sum egenkapital	17	26.192,2	23.845,2
Forsikringsforpliktelser			
Avsetning for premiereserve i livsforsikring		6.896,1	6.336,2
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie i skadeforsikring	16	10.499,1	10.051,1
Brutto erstatningsavsetning	16	28.164,8	29.355,8
Andre forsikringstekniske avsetninger		410,4	353,2
Finansielle forpliktelser			
Ansvarlig lån	13, 18	1.498,4	1.498,0
Finansielle derivater	13	641,0	869,9
Avsetning i livsforsikring med investeringsvalg	13	29.989,4	23.909,5
Andre finansielle forpliktelser	13, 19	2.735,4	2.838,4
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring	13	709,4	1.174,5
Andre forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	10	610,6	562,4
Leieforpliktelser	12	1.125,1	
Andre avsetninger	19	297,3	319,3
Forpliktelser ved periodeskatt	9	1.046,1	638,8
Forpliktelser ved utsatt skatt	9	1.168,6	1.093,0
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	19	422,0	403,3
Forpliktelser holdt for salg	25		53.514,4
Sum forpliktelser		86.213,7	132.917,7
Sum egenkapital og forpliktelser		112.405,9	156.762,9

13. februar 2020

Styret i Gjensidige Forsikring ASA

Gisele Marchand
Styreleder

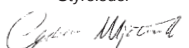

Lotte K. Sjøberg
Styremedlem

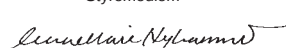

Eivind Elan
Styremedlem

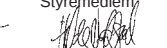

John Giverholt
Styremedlem

Per-Arne Bjørge
Styremedlem

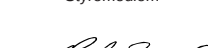

Vibeke Krag
Styremedlem

Gunnar Mjåvædt
Styremedlem

Anne Marie Nyhammer
Styremedlem

Hilde M. Nafstad
Styremedlem

Terje Seljeseth
Styremedlem

Helge Leiro Baastad
Konsernsjef

Konsolidert oppstilling av endringer i egenkapital

Millioner kroner	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs	Annen innskutt egen- kapital	Fonds- obliga- sjoner	Valuta- kurs- diff.	Ny måling av netto ytelses- basert pensjons- forpl./- eiendel	Annen opptjent egen- kapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 31.12.2017 henført til eierne av foretaket	1.000,0	(0,0)	1.430,0	48,2	1.369,4	602,0	(1.936,7)	21.172,2	23.685,1
Ikke-kontrollerende eierinteresser									18,0
Egenkapital per 31.12.2017									23.703,1
Justering knyttet til endring i IFRS 2				8,5					8,5
Endringer knyttet til innføring av IFRS 9 i bank								(10,4)	(10,4)
Egenkapital per 1.1.2018									23.701,2
1.1.-31.12.2018									
Totalresultat									
Resultat (de kontrollerende eierinteressers andel)					47,5			3.670,1	3.717,6
Sum andre inntekter og kostnader				0,1		14,1	(38,0)		(23,8)
Totalresultat				0,1	47,5	14,1	(38,0)	3.670,1	3.693,8
Transaksjoner med eierne av selskapet									
Egne aksjer		0,0						(10,9)	(11,0)
Utbetalt utbytte								(3.549,9)	(3.549,9)
Aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital				7,9					7,9
Fondsobligasjon					75,4			(0,6)	74,7
Fondsobligasjon - betalte renter					(46,9)				(46,9)
Netto effekt av kjøp av ikke-kontrollerende eierinteresser								(7,2)	(7,2)
Sum transaksjoner med eierne av foretaket		(0,0)		7,9	28,4			(3.568,6)	(3.532,3)
Egenkapital per 31.12.2018 henført til eierne av foretaket	1.000,0	(0,1)	1.430,0	64,7	1.445,3	616,0	(1.974,6)	21.263,3	23.844,7
Ikke-kontrollerende eierinteresser									0,5
Egenkapital per 31.12.2018									23.845,2
Endringer knyttet til innføring av IFRS 16								(61,4)	(61,4)
Egenkapital per 1.1.2019									23.783,8
1.1.-31.12.2019									
Totalresultat									
Resultat (de kontrollerende eierinteressers andel)					53,9			6.539,8	6.593,7
Sum andre inntekter og kostnader				(0,0)		(50,1)	(87,9)		(138,1)
Totalresultat				(0,0)	53,9	(50,1)	(87,9)	6.539,8	6.455,6
Transaksjoner med eierne av selskapet									
Egne aksjer		0,0						(9,2)	(9,2)
Utbetalt utbytte								(3.549,9)	(3.549,9)
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel av avviklede foretak							4,4	(4,4)	
Aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital				4,8				4,6	9,4
Fondsobligasjon					(445,5)			(0,6)	(446,2)
Fondsobligasjon - betalte renter					(51,4)				(51,4)
Sum transaksjoner med eierne av foretaket		0,0		4,8	(496,9)		4,4	(3.559,6)	(4.047,3)
Egenkapital per 31.12.2019 henført til eierne av foretaket	1.000,0	(0,0)	1.430,0	69,5	1.002,3	565,9	(2.058,1)	24.182,1	26.191,6
Ikke-kontrollerende eierinteresser									0,6
Egenkapital per 31.12.2019									26.192,2

For nærmere omtale av egenkapitalpostene, se note 17.

Konsolidert oppstilling av kontantstrøm

Millioner kroner	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalte premier	30.499,5	31.022,5
Netto utbetalte erstatninger	(19.365,9)	(20.168,4)
Netto innbetaling/utbetaling av lån til kunder	827,8	(5.498,6)
Netto innbetaling av innskudd fra kunder	(589,9)	(647,0)
Innbetaling av renter fra kunder	279,5	1.612,1
Utbetaling av renter til kunder	(15,0)	(297,2)
Netto innbetaling/utbetaling ved flytting av premiereserver	(2.143,7)	(1.266,8)
Netto innbetaling/utbetaling vedrørende verdipapirer	(5.822,9)	(984,1)
Utbetaling til drift, inklusive provisjoner	(4.089,7)	(4.586,8)
Betalt skatt	(797,8)	(1.281,7)
Netto andre innbetalinger/utbetalinger	(17,4)	204,3
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(1.235,7)	(1.891,7)
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	5.261,9	(34,7)
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler	(438,5)	(403,6)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	4.823,4	(438,3)
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Utbetaling av utbytte	(3.549,9)	(3.549,9)
Netto innbetaling/utbetaling av ansvarlig lån inklusive renter	(47,5)	(41,8)
Netto innbetaling/utbetaling ved låneopptak i kredittinstitusjoner	(140,9)	6.455,4
Netto innbetaling/utbetaling ved annen kortsiktig gjeld	52,9	(26,7)
Netto innbetaling/utbetaling av renter på finansieringsaktiviteter	(61,6)	(349,7)
Netto innbetaling/utbetaling ved salg/kjøp av egne aksjer	(9,2)	(11,0)
Betaling av leieforpliktelser	(161,6)	
Betaling av renter vedrørende leieforpliktelser	(32,2)	
Fondsobligasjoner utstedelse/avdrag		74,7
Betalte renter fondsobligasjoner	(52,1)	(58,6)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(4.002,0)	2.492,5
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	(6,1)	(7,9)
Netto kontantstrøm	(420,4)	154,6
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved årets begynnelse	2.839,9	2.685,2
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved årets slutt	2.419,5	2.839,9
Netto kontantstrøm	(420,4)	154,6
Spesifikasjon av beholdning av kontanter og kontantekvivalenter		
Fordringer på sentralbanker		53,9
Kontanter og fordringer/innskudd i finansforetak ¹	2.419,5	2.786,0
Sum beholdning av kontanter og kontantekvivalenter	2.419,5	2.839,9
¹ Inklusive bundet på skattetrekkkonto	82,6	91,7
herav bundet på skattetrekkkonto i avviklet virksomhet		6,2
Spesifikasjon av kontanter og kontantekvivalenter fra avviklet virksomhet		
Fordringer på sentralbanker		53,9
Kontanter og fordringer/innskudd i finansforetak		422,6
Sum beholdning av kontanter og kontantekvivalenter fra avviklet virksomhet		476,6
Spesifikasjon av kontanter og kontantekvivalenter fra videreført virksomhet		
Kontanter og fordringer/innskudd i finansforetak	2.419,5	2.363,3
Sum beholdning av kontanter og kontantekvivalenter fra videreført virksomhet	2.419,5	2.363,3
Kontantstrømmer fra avviklet virksomhet		
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(7,0)	(6.162,0)
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	(318,8)	(28,3)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(150,8)	6.236,8
Sum kontantstrømmer fra avviklet virksomhet	(476,6)	46,5

Avstemming av endringer i forpliktelser knyttet til finansieringsaktiviteter finnes i note 13.

Noter

1. Regnskapsprinsipper

Rapporteringsenhet

Gjensidige Forsikring ASA er et børsnotert allmennaksjeselskap hjemmehørende i Norge. Gjensidiges hovedkontor er lokalisert i Schweigaardsgate 21, Oslo, Norge. Konsernregnskapet til Gjensidige Forsikring konsern (Gjensidige) per 31. desember 2019 og for året som helhet består av Gjensidige Forsikring ASA og datterforetak og Gjensidiges andeler i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet. Aktivitetene i Gjensidige er skadeforsikring og pensjon. Gjensidige driver virksomhet i Norge, Sverige, Danmark, Latvia, Litauen og Estland.

Regnskapsprinsippene som benyttes i konsernregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er konsistente i hele Gjensidige, med unntak av en tillatt forskjell etter IFRS 4 om forsikringskontrakter. Se beskrivelse under punktet vedrørende Brutto erstatningsavsetning.

Grunnlag for utarbeidelse

Samsvarserklæring

Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med EU-godkjente - IFRS'er og tilhørende fortolkningsuttalelser som skal anvendes per 31. desember 2019, norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven per 31. desember 2019, samt de ytterligere opplysningskrav som følger av forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (FOR 2015-12-18-1775) gitt med hjemmel i regnskapsloven.

Nye standarder anvendt

IFRS 16 Leieavtaler (2016)

Gjensidige implementerte IFRS 16 med virkning fra 1. januar 2019.

Leieforpliktelsene har blitt innregnet til nåverdien av de gjenværende leiebetalingene diskontert med marginal lånerente på tidspunktet for førstegangsanvendelse, samt innregnet tilhørende rett-til-bruk eiendeler til et beløp som tilsvarer leieforpliktelsen i henhold til den modifiserte retrospektive metode. For de største husleieavtalene i Norge, Sverige og Danmark har Gjensidige valgt å innregne rett-til-bruk eiendelen til den balanseførte verdien som om standarden hadde vært anvendt siden iverksettelsestidspunktet, men diskontert ved hjelp av leietakers marginale lånerente på tidspunktet for førstegangsanvendelse. Differansen mellom denne og leieforpliktelsen, redusert med utsatt skatt, har blitt innregnet direkte i egenkapitalen 1. januar 2019.

Implementeringseffektene var som følger:

- Rett-til-bruk eiendeler i balansen økte med MNOK 1.223,9
- Leieforpliktelse i balansen økte med MNOK 1.304,5
- Effekt på egenkapitalen utgjorde MNOK 61,4 etter utsatt skatt

Endringer i IAS 12: Endring i klassifisering av skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld

I henhold til IAS 12 paragraf 57A skal skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld ikke lengre klassifiseres som en del av egenkapitaltransaksjonen, men som en del av skattekostnaden i resultatet.

Effekten av dette vil variere med den skattemessige gjeldens størrelse og rentesats. I Gjensidige er fondsobligasjoner skattemessig klassifisert som gjeld, og skattekostnaden ble i 2019 redusert med 12,8 millioner kroner sammenlignet med tidligere prinsipper.

Nye standarder og fortolkninger ikke tatt i bruk

En rekke nye standarder, endringer i standarder og fortolkninger er utgitt for regnskapsår som begynner etter 1. januar 2019, og har ikke blitt anvendt ved utarbeidelsen av dette konsernregnskapet. De som kan være relevante for Gjensidige er angitt nedenfor. Gjensidige planlegger ikke å implementere disse standardene tidlig.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014) i forsikringsvirksomheten

IFRS 9 omhandler regnskapsføring av finansielle instrumenter og trer i kraft for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2018. Se for øvrig avsnittet nedenfor om utsatt implementering. Standarden introduserer nye krav til klassifisering og måling av finansielle eiendeler, inkludert en ny forventet tapsmodell for innregning av verdifall, samt endrede krav til sikringsbokføring.

IFRS 9 inneholder tre primære målekategorier for finansielle eiendeler: amortisert kost, virkelig verdi over andre inntekter og kostnader samt virkelig verdi over resultatet. Finansielle eiendeler skal klassifiseres enten til amortisert kost, til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller til virkelig verdi over resultatet, avhengig av hvordan de forvaltes og hvilke kontraktsfestede kontantstrømegenskaper de har. IFRS 9 introduserer et nytt krav i forbindelse med finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi, der endringer i virkelig verdi som kan henføres til forpliktelsens kredittrisiko, presenteres i andre inntekter og kostnader heller enn i resultatet.

Tapsavsetninger skal i henhold til IFRS 9 måles ved bruk av en forventet tapsmodell i stedet for en inntrådt tapsmodell som i IAS 39. Reglene om verdifall i IFRS 9 vil komme til anvendelse på alle finansielle eiendeler målt til amortisert kost og renteinstrumenter til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. I tillegg omfattes også låneforpliktelser, finansielle garantikontrakter og leasingfordringer av standarden. Hvordan avsetninger for forventede kreditttap på finansielle eiendeler skal måles, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning, og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare 12 måneders forventet tap. Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig, skal avsetningen tilsvare forventet kreditttap over eiendelens levetid. Denne todelte metoden erstatter dagens nedskrivningsmodell.

Endringer i IFRS 4 Anvendelse av IFRS 9 Finansielle instrumenter sammen med IFRS 4 Forsikringskontrakter (2016)

Endringene i IFRS 4 tillater foretak som overveiende driver forsikringsvirksomhet mulighet til å utsette ikrafttredelsesdatoen for IFRS 9 til 1. januar 2021. Effekten av en slik utsettelse er at de berørte enheter kan fortsette å rapportere i henhold til gjeldende standard, IAS 39 Finansielle instrumenter. I tillegg har forsikringsvirksomhet i et finansielt konglomerat lov til å utsette anvendelsen av IFRS 9 til 1. januar 2021, der alle følgende betingelser er oppfylt:

- ingen finansielle instrumenter overføres mellom forsikringsvirksomheten og annen virksomhet i det finansielle konglomeratet enn finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi med verdiendringer innregnet i resultatet av begge virksomheter som er involvert i slike overføringer;
- det finansielle konglomeratet opplyser i konsernregnskapet hvilke forsikringsvirksomheter som benytter IAS 39;
- opplysningene etter IFRS 7 er gitt separat for forsikringsvirksomheten som anvender IAS 39 og for resten av konsernet som anvender IFRS 9.

Gjensidige er et finansielt konglomerat som hovedsakelig driver forsikringsvirksomhet og har derfor besluttet å benytte seg av dette unntaket.

IFRS 17 Forsikringskontrakter (2017)

IFRS 17 Forsikringskontrakter ble publisert 18. mai 2017 med ikrafttredelse fra 1. januar 2021. IFRS 17 etablerer prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om forsikringskontrakter og erstatter IFRS 4 Forsikringskontrakter. Den nye standarden gjelder for utstedte forsikringskontrakter, for alle gjenforsikringskontrakter og for investeringskontrakter med en skjønnsmessig del, forutsatt at foretaket også utsteder forsikringskontrakter. Standarden definerer nivået av aggregering som skal brukes til å måle forsikringsavtalens forpliktelser og den tilhørende fortjenesten. IFRS 17 krever at porteføljer av forsikringskontrakter som er underlagt tilsvarende risiko og som styres sammen identifiseres. Hver portefølje av forsikringskontrakter skal deles inn i tre grupper:

- kontrakter som er tapsgivende ved førstegangsinnregning;
- kontrakter som ved førstegangsinnregning mest sannsynlig ikke vil bli tapsgivende senere;
- og de resterende kontraktene i porteføljen.

Kontrakter som er utstedt med mer enn ett års mellomrom, skal ikke være i samme gruppe.

IFRS krever en generell målemetode basert på følgende "byggeklosser":

- sannsynlighetsvektede estimater av fremtidige kontantstrømmer, en justering for å gjenspeile tidsverdien av penger og de finansielle risikoer knyttet til fremtidige kontantstrømmer, og en risikojustering for ikke-finansiell risiko.
- kontraktuell fortjenestemargin (CSM).

Ved utgangen av hver etterfølgende rapporteringsperiode måles den balanseførte verdien av en gruppe forsikringskontrakter til summen av:

- forpliktelsen for gjenværende dekning; som omfatter oppfylte kontantstrømmer relatert til fremtidige tjenester og CSM på det tidspunktet;
- og forpliktelsen for påløpt erstatning, som måles som oppfylte kontantstrømmer knyttet til leverte ytelser på det tidspunktet.

En forenklet Premium Allocation Approach (PAA) er tillatt for måling av forpliktelsen for gjenværende dekning dersom den gir en måling som ikke er vesentlig forskjellig fra den generelle metoden, eller hvis dekningsperioden er ett år eller mindre. Med PAA tilsvarer forpliktelsen for gjenværende dekning premier mottatt ved førstegangsinnregning minus salgskostnader. Imidlertid vil den generelle modellen gjelde for måling av påløpte forpliktelser.

Forsikringsinntekter, forsikringskostnader og finansielle forsikringsinntekter eller -kostnader vil bli presentert separat i resultatoppstillingen. Det er forventet at standarden vil påvirke regnskapet gjennom en vesentlig endring av måling og presentasjon av inntekter og kostnader. Det arbeides med beregninger av hvilke effekter dette vil ha på regnskapet.

IASB har besluttet å utsette ikrafttredelsesdatoen til IFRS 17 med ett år til rapporteringsperioder som begynner 1. januar 2022 eller senere.

Øvrige endringer i standarder og fortolkningsuttalelser vil, basert på våre foreløpige vurderinger ikke ha vesentlig effekt med den virksomheten foretaket har per i dag.

Grunnlag for måling

Konsernregnskapet er utarbeidet på grunnlag av historisk kost, med unntak av følgende

- derivater måles til virkelig verdi

- finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi

Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Funksjonell valuta

Funksjonell valuta fastsettes for hvert foretak i Gjensidige, basert på valutaen innenfor det primære økonomiske miljøet der hvert enkelt foretak driver sin virksomhet. Transaksjoner i foretakets regnskap måles i datterforetakets funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på dagskurs på transaksjonstidspunktet. Ved slutten av hver rapporteringsperiode omregnes monetære poster i utenlandsk valuta til sluttkurs, ikke-monetære poster måles til historisk kost omregnet på transaksjonstidspunktet og ikke-monetære poster i utenlandsk valuta som måles til virkelig verdi omregnes til valutakursene som gjaldt på tidspunktet for beregning av virkelig verdi. Valutakursendringer innregnes løpende i resultatet i regnskapsperioden.

Presentasjonsvaluta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner. Morforetaket og de ulike filialene og datterforetakene har henholdsvis norske, svenske og danske kroner, samt euro som funksjonell valuta.

For foretak med annen funksjonell valuta omregnes balanseposter til balansedagens kurs, inkludert merverdier ved overtakelse, og resultatposter til en årlig gjennomsnittskurs. Valutakursdifferanser innregnes i andre inntekter og kostnader.

Ved tap av kontroll, betydelig innflytelse eller felles kontroll blir akkumulerte valutakursdifferanser som er innregnet i andre inntekter og kostnader, knyttet til investering som er henført til kontrollerende eierinteresser, innregnet i resultatet.

Valutagevinst eller -tap på fordringer og gjeld mot en utenlandsk virksomhet, hvor oppgjør verken er planlagt eller sannsynlig i overskuelig fremtid, vurderes som en del av nettoinvesteringen i den utenlandske virksomheten, og innregnes i andre inntekter og kostnader.

Goodwill som oppstår ved oppkjøp av en utenlandsk virksomhet, og virkelig verdi justeringer på balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser som oppstår ved oppkjøp av den utenlandske virksomheten, behandles som eiendeler og forpliktelser i den funksjonelle valutaen til den utenlandske virksomheten.

All finansiell informasjon er presentert i norske kroner, med mindre annet er angitt.

Som følge av avrundingsdifferanser kan det være at tall og prosentsatser ikke alltid lar seg summere helt nøyaktig.

Segmentrapportering

Virksomhetssegmentene fastsettes basert på Gjensidiges interne organisasjonsmessige ledelsesstruktur og den interne rapporteringsstrukturen til øverste beslutningstaker. I Gjensidige Forsikring konsern er konsernledelsen ansvarlig for å evaluere og følge opp segmentenes resultater og er definert som øverste beslutningstaker. Gjensidige rapporterer seks virksomhetssegmenter, som uavhengig følges opp av ledere som er ansvarlige for de respektive segmentene avhengig av hvilke produkter og tjenester som tilbys, distribusjons- og oppgjørskanaler, merkenavn og kunde profiler. Identifikasjonen av segmentene baseres på at det finnes ledere per segment som rapporterer direkte til konsernledelsen/konsernsjef og som er ansvarlige for segmentresultatene under deres ledelse.

Basert på dette presenterer Gjensidige følgende virksomhetssegmenter

- Skadeforsikring Privat
- Skadeforsikring Næringsliv
- Skadeforsikring Danmark
- Skadeforsikring Sverige
- Skadeforsikring Baltikum
- Pensjon

Prinsipper for innregning og måling i Gjensidiges segmentrapportering baseres på regnskapsprinsippene etter IFRS slik de er fastsatt i konsernregnskapet.

Prisfastsetting mellom segmentene gjennomføres på armlengdes avstand.

Konsolideringsprinsipper

Datterforetak

Datterforetak er foretak kontrollert av Gjensidige Forsikring. Gjensidige Forsikring kontrollerer et foretak når det er eksponert for, eller har rettigheter til variabel avkastning fra sitt engasjement i foretaket, og har mulighet til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over foretaket. Datterforetakene inkluderes i konsernregnskapet fra den dagen kontroll oppnås og til den opphører. Dersom konsernet har flertallet av stemmerettighetene i et foretak, er foretaket presumptivt et datterforetak i konsernet. Konsernet vurderer alle relevante fakta og omstendigheter for å evaluere hvorvidt konsernet har kontroll over foretaket det er investert i. Herunder vurderes blant annet eierandel, stemmeandel, eierstruktur og relative styrkeforhold, samt opsjoner kontrollert av konsernet og aksjonæravtaler eller andre avtaler.

Resultatet, samt hver enkelt komponent i andre inntekter og kostnader henføres til konsernet og til ikke-kontrollerende eierinteresser, selv om dette medfører underskudd hos de ikke-kontrollerende eierinteressene. Dersom det er nødvendig, justeres datterforetakenes regnskaper slik at de er i tråd med konsernets regnskapsprinsipper.

Tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet

Gjensidige har investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet.

Tilknyttede foretak er foretak hvor Gjensidige har betydelig innflytelse, men ikke kontroll eller felles kontroll, over den finansielle og operasjonelle styringen. Normalt vil dette foreligge når Gjensidige har mellom 20 og 50 prosent av stemmerettene i et annet foretak.

Som felleskontrollert virksomhet defineres foretak hvor det foreligger kontraktsmessig avtale som gir felles kontroll sammen med en eller flere parter. Felles kontroll er den avtalte delingen av kontroll over en felleskontrollert ordning, som bare foreligger når beslutninger om relevante aktiviteter krever enstemmighet mellom de partene som deler kontrollen. En felleskontrollert virksomhet er en felleskontrollert ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen, har rett til ordningens netto eiendeler. Konsernets felleskontrollerte virksomhet har investeringseiendommer som regnskapsføres til virkelig verdi.

Tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden, og førstegangsinntekter regnes til anskaffelseskost. Eventuell goodwill reduseres med tap ved verdifall. Investors andel av resultatet og amortisering av merverdier i foretaket som det er investert i, innregnes i investors resultat. Utdelinger som er mottatt fra et foretak som det er investert i, reduserer investerings balanseførte verdi.

Konsernets resultatandel fra investeringer i tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet presenteres på egen linje i resultatregnskapet. Endringer i andre inntekter og kostnader i disse investeringene inkluderes i andre inntekter og kostnader. Tilsvarende presenteres i konsernets egenkapitaloppstilling konsernets andel av innregninger direkte mot egenkapitalen i underliggende investering.

Se note 5 for ytterligere beskrivelse av Gjensidiges felleskontrollerte virksomhet.

Transaksjoner eliminert ved konsolidering

Konserninterne mellomværende og transaksjoner, samt urealiserte inntekter og kostnader fra konserninterne transaksjoner, elimineres i konsernregnskapet. Urealiserte gevinster fra transaksjoner med foretak som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden elimineres mot investeringen, i forhold

til Gjensidiges eierandel. Urealiserte tap elimineres på samme måte, men kun i den grad det ikke er påviste verdifall.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger regnskapsføres etter overtakelsesmetoden. Anskaffelseskost for virksomhetssammenslutningen måles til virkelig verdi på dato for overtakelsen av overtatte eiendeler, pådratte forpliktelser og egenkapitalinstrumenter utstedt av Gjensidige i bytte for kontroll av det overtatte foretaket, og eventuelle kostnader direkte henførbare til virksomhetssammenslutningen.

Merverdiallokeringen ved virksomhetssammenslutningen endres dersom det fremkommer ny informasjon om virkelig verdi gjeldende per dato for overtakelse av kontroll. Allokeringen kan endres inntil 12 måneder etter oppkjøpstidspunktet (dersom merverdiallokeringen som ble gjennomført på oppkjøpstidspunktet var foreløpig). Ikke-kontrollerende eierinteresser beregnes til de ikke-kontrollerende eierinteressenes andel av identifiserbare eiendeler og gjeld eller til virkelig verdi.

Goodwill beregnes som summen av vederlaget og regnskapsført verdi av ikke-kontrollerende eierinteresse og virkelig verdi av tidligere eide eierandeler, med fradrag for nettoverdien av identifiserbare eiendeler og forpliktelser beregnet på overtakelsestidspunktet.

Dersom virkelig verdi av netto eiendeler i virksomhetssammenslutningen overstiger vederlaget (negativ goodwill) inntektsføres differansen umiddelbart på oppkjøpstidspunktet.

Kontantstrømoppstillingen

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres etter den direkte metoden, som gir opplysninger om vesentlige klasser av inn- og utbetalinger.

Operasjonelle aktiviteter er primære aktiviteter innenfor hvert av konsernets virksomhetsområder. Investeringsaktiviteter inkluderer kjøp og salg av eiendeler som ikke er å betrakte som kontantekvivalenter og som ikke inngår i konsernets primæraktiviteter. Finansieringsaktiviteter inkluderer opptak og nedbetaling av lån, samt innhenting og betjening av egenkapital.

Kontantbeholdning og bankinnskudd med forfall mindre enn tre måneder frem i tid regnes som kontanter. Sertifikater og obligasjoner med tilsvarende kort restløpetid klassifiseres ikke som kontantekvivalenter.

Innregning av inntekter og kostnader

Driftsinntekter og driftskostnader består av inntekter og kostnader i tilknytning til driften av de ulike forretningsområdene, jf. nedenfor.

Premieinntekter fra skadeforsikring

Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Premieinntekter fra skadeforsikring omfatter forfalte bruttopremier og premier for gjenforsikring.

Forfalte bruttopremier omfatter alle beløp Gjensidige har mottatt eller har til gode for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt før periodens avslutning. Ved periodeslutt foretas en tidsavgrensning hvor forfalt premie som vedrører neste år periodiseres.

Premie for avgitt gjenforsikring reduserer forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden. Premie for mottatt gjenforsikring klassifiseres som forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden.

Premieinntekter fra pensjon

Premieinntekter fra pensjon omfatter opptjent risikopremie og administrasjonskostnader tilknyttet forsikringskontraktene.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnadene består av betalte bruttoerstatninger redusert med gjenforsikringsandel, i tillegg til endring i brutto

erstatningsavsetning, også redusert med gjenforsikringsandel. Direkte og indirekte skadebehandlingskostnader inngår i erstatningskostnadene. Erstatningskostnadene inneholder avviklingstap/-gevinst på tidligere års avsetninger.

Driftskostnader

Driftskostnader består av lønns-, administrasjons- og salgskostnader.

Netto inntekter fra investeringer

Finansinntekter består av renteinntekter på finansielle investeringer, mottatt utbytte, realiserte gevinster knyttet til finansielle eiendeler, endring i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, samt gevinster på finansielle derivater. Renteinntekter på renteinstrumenter innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metoden.

Finanskostnader består av rentekostnader på lån som ikke er en del av bankdriften, realiserte tap knyttet til finansielle eiendeler, endringer i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, resultatført verdifall på finansielle eiendeler og resultatført tap på finansielle derivater. Alle lånekostnader vedrørende lån målt til amortisert kost innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metoden.

Materielle eiendeler

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Innregning og måling

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr vurderes til anskaffelseskost, fratrasket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelen. Når utstyr eller vesentlige enkeltdele har ulik utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter.

Eierbenyttet eiendom defineres som eiendom som brukes av Gjensidige i utøvelsen av sin virksomhet.

Etterfølgende utgifter

Etterfølgende utgifter innregnes i eiendelens balanseførte verdi hvis det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene tilknyttet eiendelen vil tilflyte Gjensidige, og utgiften tilknyttet eiendelen kan måles pålitelig. Hvis den etterfølgende utgiften er påløpt for å erstatte en del av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, aktiveres kostnaden og balanseført verdi av det som erstattes fraregnes. Utgifter til reparasjoner og vedlikehold innregnes umiddelbart i resultatet når de påløper.

Avskrivning

Hver komponent av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr avskrives lineært over estimert utnyttbar levetid. Tomter, fritidshus og hytter avskrives ikke. Den forventede utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger, hvorav teknisk installasjoner i eierbenyttet eiendom innehar høyeste avskrivningssats

• eierbenyttet eiendom	10-50 år
• rett-til-bruk eiendom	2-10 år
• anlegg og utstyr	3-10 år
• rett-til-bruk anlegg og utstyr	1-3 år

Avskrivningsmetode, forventet utnyttbar levetid og restverdi vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Leieavtaler

Gjensidige innregner alle identifiserbare leieavtaler som en leieforpliktelse med en tilhørende rett-til-bruk eiendel, med følgende unntak:

- kortsiktige leieavtaler (definert som 12 måneder og kortere)
- underliggende eiendel med lav verdi

For disse leieavtalene innregner Gjensidige leiebeløpene som andre operasjonelle driftskostnader i resultatregnskapet etter hvert som de påløper.

Leieforpliktelsen førstegangsinnregnes til nåverdien av leiebetalingene for retten til å bruke underliggende eiendel i leieperioden. Leieperioden defineres som den ikke avbestillbare perioden av leiekontrakten, sammen med perioder dekket av en opsjon om å forlenge leiekontrakten dersom det er overveiende sannsynlig at Gjensidige vil utøve opsjonen, og eventuelle perioder dekket av en opsjon på å si opp leieavtalen dersom det er overveidende sannsynlig av Gjensidige ikke vil utøve den opsjonen.

Gjensidige benytter en felles diskonteringsrente på en portefølje av leieavtaler med noenlunde lignende egenskaper (for eksempel tilnærmet lik varighet).

I etterfølgende perioder måles leieforpliktelsen ved å øke den balanseførte verdien for å reflektere renter på leieforpliktelsen, redusere den balanseførte verdien for å gjenspeile betaling av leieforpliktelsen og etterfølgende måling av balanseført verdi for å reflektere eventuelle revurderinger eller modifikasjoner, eller for å reflektere justeringer i leiebetaling som skyldes en justering i indeks eller rente.

Leieforpliktelsen fremkommer på egen linje i oppstillingen av finansiell stilling.

Rett-til-bruk eiendelen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost, som tilsvarer leieforpliktelsen ved førstegangsinnregning, pluss eventuelle forskuddsbetalinger.

I etterfølgende perioder måles rett-til-bruk eiendelen til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle tap ved verdifall. Avskrivninger er i henhold til IAS 16 Eiendommer, anlegg og utstyr, med unntak av at rett-til-bruk eiendelen avskrives over det korteste av leieperioden og gjenværende brukstid. IAS 36 Nedskrivning av anleggsmidler benyttes for å avgjøre om en rett-til-bruk eiendel er utsatt for tap ved verdifall og for å innregne eventuelle identifiserte tap ved verdifall.

Rett-til-bruk eiendelen inngår i regnskapslinjen Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr i oppstillingen av finansiell stilling.

Renteeffekten av diskontering av leieforpliktelsene presenteres separat fra avskrivningskostnaden av rett-til-bruk eiendelene. Avskrivningskostnaden presenteres sammen med øvrige avskrivninger, mens renteeffekten av diskontering presenteres på linjen Kostnader knyttet til investeringer og rentekostnader.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill som oppstår ved overtakelse av datterforetak representerer anskaffelseskost ved overtakelsen fratrasket virkelig verdi av Gjensidiges andel av det overtatte foretakets identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser på oppkjøpstidspunktet. Goodwill innregnes første gang til kostpris og vurderes i etterfølgende perioder til anskaffelseskost fratrasket akkumulerte tap ved verdifall.

For investeringer som regnskapsføres etter egenkapitalmetoden, er balanseført verdi av goodwill inkludert i investeringsens balanseførte verdi.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som omfatter kundeforhold, varemerker, internt utviklet programvare samt andre immaterielle eiendeler som er anskaffet separat eller som en gruppe, vurderes til anskaffelseskost fratrasket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Nye immaterielle eiendeler balanseføres kun i den grad fremtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen er sannsynlig og kostnad knyttet til eiendelen kan måles pålitelig.

Utviklingskostnader (både internt og eksternt generert) aktiveres bare dersom utviklingskostnaden kan måles pålitelig, produktet eller prosessen er teknisk og økonomisk mulig, det vil generere fremtidige økonomiske fordeler og Gjensidige har intensjon om og tilstrekkelige ressurser til å ferdigstille utviklingen og til å bruke eller selge eiendelen.

Avskrivning

Immaterielle eiendeler, med unntak av goodwill, avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid, fra det tidspunkt de er tilgjengelige for bruk. Den estimerte utnyttbare levetiden for innværende og sammenlignbare perioder er som følger

- kundeforhold 5–10 år
- internt utviklet programvare 5–8 år
- andre immaterielle eiendeler 1–10 år

Avskrivningsperiode og avskrivningsmetode vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

Indikatorer på verdifall knyttet til balanseført verdi av materielle og immaterielle eiendeler vurderes på hvert rapporteringstidspunkt. Dersom slike indikatorer eksisterer estimeres gjenvinnbart beløp for en eiendel eller en kontantstrømgenererende enhet. Indikatorer som vurderes som vesentlige for Gjensidige og som kan utløse testing for verdifall er som følger

- vesentlig resultatsvikt i forhold til historiske eller forventede fremtidige resultater
- vesentlige endringer i Gjensidiges bruk av eiendelene eller overordnet strategi for virksomheten
- vesentlige negative trender for bransjen eller økonomien
- andre eksterne eller interne indikatorer

Goodwill testes for verdifall årlig. Den årlige testingen av goodwill utføres i tredje kvartal.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi med en markedsbasert diskonteringsrente før skatt, som reflekterer tidsverdien av penger og eiendelsspesifikk risiko. I vurderingen grupperes eiendeler i den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler (kontantstrømgenererende enhet). Goodwill allokteres til den kontantstrømgenererende enheten som forventes å få fordeler av overtakelsen.

Tap ved verdifall innregnes i resultatet dersom balanseført verdi for en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger beregnet gjenvinnbart beløp. Ved innregning av tap ved verdifall knyttet til kontantstrømgenererende enheter reduseres først balanseført verdi av goodwill og deretter foretas en forholdsmessig fordeling på balanseført verdi av hver enkelt eiendel i den kontantstrømgenererende enheten. Tidligere innregnede tap ved verdifall for eiendeler utenom goodwill, reverseres dersom forutsetningene for tap ved verdifall ikke lenger er til stede. Tap ved verdifall reverseres kun i den utstrekning gjenvinnbart beløp ikke overstiger det som ville vært balanseført verdi på reverseringstidspunktet dersom et tap ved verdifall ikke hadde vært innregnet.

Tap ved verdifall på goodwill reverseres ikke i etterfølgende perioder. Ved avhendelse av en kontantstrømgenererende enhet vil tilhørende goodwill inkluderes i beregningen av gevinst eller tap ved avhendelse.

Forsikringstekniske avsetninger**Avsetning for ikke opptjent bruttopremie**

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien. Det er ikke gjort fradrag for kostnader av noe slag før den forfalte premien er periodisert.

Brutto erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på rapporteringstidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte saker (RBNS – reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR –

incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningene er basert på erfaringstall, hvor man tar utgangspunkt i den tiden det tar fra en skade inntreffer (skadedato) til den meldes (meldt dato). Basert på erfaringer og porteføljens utvikling utarbeides det en statistisk modell for å beregne omfanget av etteranmeldte skader. Modellens godhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader og etteranmeldte skader som er estimert av modellen.

Diskontering av erstatningsavsetninger gjennomføres som hovedregel ikke. For kontrakter med annuitetsbetalinger over lang tidshorisont er diskontering foretatt. IFRS 4 tillater ulik prinsipp anvendelse innen Gjensidige på dette området.

Erstatningsavsetningen inneholder et element som skal dekke administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med skadeoppgjør.

Tilstrekkelighetstest

Det gjennomføres en årlig tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på avsetningene er tilstrekkelige sammenlignet med Gjensidiges forpliktelser. Gjeldende estimat på fremtidige erstatningsutbetalinger for det forsikringsansvaret Gjensidige har på rapporteringstidspunktet, samt tilhørende kontantstrømmer benyttes ved utførelsen av testen. Dette omfatter både skader som er inntruffet før rapporteringstidspunktet (erstatningsavsetningen) og skader som inntreffer fra rapporteringstidspunktet til neste hovedforfall (premieavsetningen). Eventuelt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for ikke avløpt risiko.

Avsetninger i livsforsikring

Forsikringstekniske avsetninger for livs- og pensjonsforsikring i Gjensidige Pensjonsforsikring er premiereserve og tilleggssavsetning.

De forsikringstekniske avsetningene knyttet til investeringsvalgporteføljen bestemmes av markedsverdien på de finansielle eiendelene. Investeringsvalgporteføljen er ikke utsatt for investeringsrisiko relatert til kundemidlene, da det ikke garanteres noen avkastning overfor kundene. I tillegg kommer en portefølje med fripoliser som har en gjennomsnittlig årlig avkastningsgaranti på 3,3 prosent på eiendelene.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelse i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring. Gjenforsikringsandelen reduseres med forventet tap på krav basert på objektive bevis for verdifall.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier

- til virkelig verdi over resultatet
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- finansielle derivater
- finansielle forpliktelser til amortisert kost
- finansielle forpliktelser klassifisert som egenkapital

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når Gjensidige blir part i instrumentets kontraktsmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi, i tillegg til, for instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Normalt vil førstegangsinnregning tilsvare transaksjonsprisen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når Gjensidige overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet. Endringer i virkelig verdi innregnes i resultatet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler og obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger i tillegg til en fast forfallsdato, som en virksomhet har intensjoner om og evne til å holde til forfall med unntak av

- de som virksomheten har klassifisert som til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- de som tilfredsstiller definisjonen på utlån og fordringer

Investeringer som holdes til forfall måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien investeringer som holdes til forfall inngår klassen obligasjoner som holdes til forfall.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger. Utlån og fordringer måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

Som et skadeforebyggende tiltak er det gitt rentefrie lån til finansiering av brannvarslingsanlegg i landbruket. Lånene nedbetales gjennom å benytte den rabatt på forsikringen som innvilges ved installering av brannvarslingsanlegg.

I kategorien utlån og fordringer inngår klassene utlån, fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikringer, andre fordringer, kontanter og kontantekvivalenter og obligasjoner klassifisert som lån og fordringer.

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i styringen av aksje-, rente- og valutaeksponeringen for å oppnå ønsket risiko og avkastning. Instrumentene benyttes både til handelsformål og for å sikre andre balanseposter. All handel av finansielle derivater foregår innenfor strengt definerte rammer.

Gjensidige bruker finansielle derivater, blant annet til å sikre valutarisiko som oppstår gjennom eierskap av utenlandske datterforetak med annen funksjonell valuta.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Etter førstegangsinnregning måles derivatene til virkelig verdi og endringer i verdien innregnes i resultatet.

I kategorien finansielle derivater inngår klassen finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost.

I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår ansvarlig lån, rentebærende forpliktelser, andre finansielle forpliktelser og forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring.

Finansielle forpliktelser klassifisert som egenkapital

Gjensidige har fondsobligasjoner som regnskapsmessig klassifiseres som egenkapital. Instrumentene er evigvarende, men hovedstolen kan tilbakebetales på gitte tidspunkt, første gang fem år etter utstedelse. Avtalevilkårene tilfredsstiller kravene i EUs CRR-/Solvency II-regelverk og instrumentene inngår i Gjensidiges ansvarlige kapital for solvensformål. Disse regulatoriske krav innebærer at Gjensidige har en ensidig rett til ikke å betale tilbake renter eller hovedstolen til investorene. Som følge av disse vilkårene tilfredsstiller ikke instrumentet kravene til forpliktelse i IAS 32 og presenteres derfor som fondsobligasjon innenfor egenkapital. Videre innebærer det at rentene ikke presenteres i finansresultatet, men som en reduksjon i annen opptjent egenkapital.

Andre elementer klassifisert som egenkapital

Naturskadekapital og garantiavsetning klassifiseres regnskapsmessig som egenkapital fordi fondene tilhører konsernet. Følgelig tilfredsstiller de ikke kravene til forpliktelse i IAS 32 og presenteres derfor som fond innenfor egenkapital.

Definisjon av virkelig verdi

Etter førstegangsinnregning måles investeringer til virkelig verdi over resultatet lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. For finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder benyttes noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere, mens for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av egnede verdsettelsesmetoder.

For ytterligere beskrivelse av virkelig verdi, se note 13.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer som holdes til forfall, utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en integrert komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall på finansielle eiendeler

Utlån, fordringer og investeringer som holdes til forfall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det foreligger objektive bevis for at det har vært en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler. Objektive bevis kan være informasjon om betalingsanmerkninger, mislighold, utsteder eller låntaker i finansielle vanskeligheter, konkurs eller observerbare data som indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler, selv om reduksjonen ennå ikke kan knyttes til en individuell finansiell eiendel i gruppen av eiendeler.

Det vurderes først om det eksisterer objektive bevis på verdifall på finansielle eiendeler som individuelt sett er vesentlige. Finansielle eiendeler som ikke er individuelt vesentlige eller som vurderes individuelt, men som ikke er utsatt for verdifall,

vurderes gruppevis med hensyn til verdifall. Eiendeler med likeartede kreditrisikokarakteristikker grupperes sammen.

Dersom det foreligger objektive bevis for at en eiendel er utsatt for verdifall, beregnes tap ved verdifall til forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den opprinnelige effektive renten. Tapet innregnes i resultatet.

Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da tapet blir reversert. Reversering av tidligere tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Utbytte

Utbytte fra investeringer innregnes når Gjensidige har en ubetinget rett til å motta utbyttet. Foreslått utbytte innregnes som en forpliktelse fra det tidspunkt generalforsamlingen vedtar utbytteutdelingen.

Avsetninger

Avsetninger innregnes når Gjensidige har en lovmessig eller underforstått plikt som et resultat av en tidligere hendelse, det er sannsynlig at dette vil medføre en utbetaling eller overføring av andre eiendeler for å gjøre opp forpliktelsen og forpliktelsen kan måles pålitelig.

Betingede eiendeler opplyses om i note dersom en tilførsel av økonomiske fordeler er sannsynlig. En betinget forpliktelse opplyses om i note med mindre det er lite sannsynlig at den medfører en utgående kapitalstrøm.

Avsetning for restrukturering innregnes når Gjensidige har godkjent en detaljert og formell restruktureringsplan, og omstruktureringen er påbegynt eller er kunngjort. Avsetninger foretas ikke for fremtidige kostnader i tilknytning til driften.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om Gjensidiges finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker foretakets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke foretakets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Pensjoner

Pensjonsforpliktelser vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses som opptjent på rapporteringstidspunktet. Fremtidige pensjonsytelser beregnes med utgangspunkt i forventet lønn på pensjoneringstidspunktet. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene og virkelig verdi av pensjonsmidlene. Det avsettes for arbeidsgiveravgift i den perioden en underfinansiering oppstår. Netto pensjonsforpliktelse fremkommer i balansen på linjen for Pensjonsforpliktelser. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. En overfinansiering i en sikret ordning kan ikke motregnes mot en underfinansiering i en usikret ordning. Dersom det er en netto overfinansiering i den sikrede ordningen innregnes denne som Pensjonsmidler.

Periodens pensjonsopptjening (service cost) og netto rentekostnad (-inntekt) resultatføres løpende, og presenteres som en driftskostnad i resultatet. Netto rentekostnad beregnes ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelsen. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene.

Avvik mellom estimert pensjonsforpliktelse og estimert verdi av pensjonsmidler ved forrige regnskapsår og aktuarberegnet

pensjonsforpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved årets begynnelse innregnes i andre inntekter og kostnader. Disse vil aldri bli reklassifisert over resultatet.

Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet på det tidspunkt avkortningen eller oppgjøret inntreffer.

Pliktige tilskudd til innskuddsbasert pensjonsordning innregnes som personalkostnader i resultatet når de påløper.

Aksjebasert betaling

Gjensidige har et aksjespareprogram for ansatte og en aksjebasert godtgjørelsesordning for ledende ansatte. Aksjespareprogrammet er en ordning med oppgjør i aksjer, mens godtgjørelsesordningen er en ordning med oppgjør både i aksjer og kontanter.

De aksjebaserte betalingsordningene måles til virkelig verdi på tildelingstidspunktet og endres ikke i ettertid. Virkelig verdi periodiseres over den perioden de ansatte innviner rett til å motta aksjene. Aksjebaserte betalingsordninger som innvinnes umiddelbart innregnes på tildelingstidspunktet. Innvinningsbetingelser tas i betraktning ved å justere antallet aksjer som blir inkludert i målingen av transaksjonsbeløpet, slik at det beløpet som til slutt innregnes skal være basert på antallet aksjer som til slutt innvinnes. Ikke-innvinningsbetingelser og eventuelle markedsbetingelser reflekteres ved måling av virkelig verdi og det foretas ingen justering av innregnet beløp ved faktisk manglende oppfyllelse av slike betingelser.

Kostnaden ved aksjebaserte transaksjoner med ansatte innregnes som en kostnad over gjennomsnittlig innvinningsperiode. For ordninger som gjøres opp i aksjer regnskapsføres verdien av de tildelte aksjene i perioden som en lønnskostnad i resultatet med motpost annen innskutt egenkapital. For ordninger som gjøres opp i kontanter, som kun gjelder Gjensidiges forpliktelse til å holde tilbake et beløp for de ansattes skatteforpliktelse og overføre dette beløpet i kontanter til skattemyndighetene på den ansattes vegne, regnskapsføres verdien av de tildelte opsjonene som en lønnskostnad i resultatet med motpost annen innskutt egenkapital. Arbeidsgiveravgift beregnes basert på virkelig verdi på aksjene på hver balansedag. Beløpet innregnes i resultatet over forventet opptjeningsperiode og avsettes for i henhold til IAS 37.

Aksjebaserte betalingsordninger som gjøres opp av morforetaket innregnes også som en aksjebasert betalingstransaksjon med oppgjør i egenkapital.

Se note 22 for ytterligere beskrivelse av Gjensidiges aksjebaserte betalingsordninger og målemetode for disse.

Skatt

Skattekostnad består av summen av periodeskatt og utsatt skatt.

Periodeskatt

Periodeskatt er betalbar skatt på skattepliktig inntekt for året, basert på skattesatser som var vedtatt eller i hovedsak vedtatt på rapporteringstidspunktet, og eventuelle endringer i beregnet periodeskatt for tidligere år.

Utsatt skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom balanseførte verdier og skattemessige verdier av eiendeler og forpliktelser på rapporteringstidspunktet. Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller. Eiendeler ved utsatt skatt innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den grad det er sannsynlig at det oppstår fremtidige skattepliktige inntekter som de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes mot. Dersom utsatt skatt oppstår i forbindelse med førstegangsinnregning av en forpliktelse eller eiendel overtatt i en transaksjon som ikke er en virksomhetssammenslutning, og den ikke påvirker det finansielle eller skattepliktige resultatet på transaksjonstidspunktet, blir den ikke innregnet.

Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for midlertidige forskjeller som følge av investeringer i datterforetak og tilknyttede foretak, unntatt i de tilfeller hvor Gjensidige er i stand til å kontrollere reversering av midlertidige forskjeller, og det er sannsynlig at den midlertidige forskjellen ikke vil reverseres i overskuelig fremtid. Eiendeler ved utsatt skatt som oppstår fra skattereduserende midlertidige forskjeller ved slike investeringer innregnes kun i den grad det er sannsynlig at det vil være tilstrekkelig skattepliktig inntekt til å utnytte fordelene av den midlertidige forskjellen, og de er forventet å reversere i overskuelig fremtid.

Innregning

Periodeskatt og utsatt skatt innregnes som kostnad eller inntekt i resultatregnskapet, med unntak av utsatt skatt på poster som er innregnet i andre inntekter og kostnader, hvor skatten da innregnes i andre inntekter og kostnader, eller i de tilfeller hvor den oppstår som følge av en virksomhetssammenslutning. Ved virksomhetssammenslutninger beregnes utsatt skatt på differansen mellom virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser overtatt i virksomhetssammenslutning og deres balanseførte verdi. Goodwill innregnes netto uten avsetning for utsatt skatt.

Transaksjoner med nærstående parter

Konserninterne mellomværende og transaksjoner elimineres ved utarbeidelse av det konsoliderte regnskapet.

Leverandør av konserninterne tjenester, som ikke er forutsatt å være kjerneaktiviteter, vil som hovedregel allokere alle sine kostnader basert på en kostpluss-metode, som inkluderer direkte og indirekte kostnader, samt et påslag for fortjeneste.

Identifiserte funksjoner som kategoriseres som kjerneaktiviteter prises med et fortjenestepåslag eller alternativt markedspris dersom identifiserbare, sammenlignbare priser eksisterer.

Transaksjoner med samarbeidende foretak

Brannkassene opererer som agenter på vegne av Gjensidige. For disse tjenestene betales det provisjoner. Brannkassene er også selvstendige forsikringsforetak med brann- og naturskade på egen balanse. Gjensidige leverer ulike tjenester for å understøtte denne forsikringsvirksomheten. For disse tjenestene

og for å reassurere brannkassenes forsikringsforpliktelser, mottar Gjensidige betaling basert på forretningsmessige vilkår.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er en del av Gjensidige som enten er avhendt, eller er klassifisert som holdt for salg, og:

- som representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde,
- som er en del av en enkelt samordnet plan om å avhende en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde, eller
- som er et datterforetak anskaffet utelukkende for videresalg

Eiendeler som oppfyller kriteriene til å bli klassifisert som holdt for salg måles til den laveste verdien av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader.

Anleggsmidler klassifiseres som holdt for salg dersom deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk. For at dette skal være tilfelle må eiendelen være tilgjengelig for umiddelbart salg i sin nåværende tilstand. Ledelsen må ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen, som forventes at kvalifiserer for innregning som et fullført salg innen ett år fra tidspunktet for klassifisering.

Når Gjensidige har forpliktet seg til en plan om å selge, som innebærer tap av kontroll over et datterforetak, skal alle datterforetakets eiendeler og forpliktelser klassifiseres som holdt for salg når ovennevnte kriterier er oppfylt, uavhengig av om Gjensidige vil beholde en ikke-kontrollerende eierinteresse i sitt tidligere datterforetak etter salget, eller ikke.

Resultat etter skattekostnad fra avviklet virksomhet presenteres på egen linje i konsolidert resultatregnskap. Sammenligningstall omarbeides. Netto kontantstrømmer henførbare til avviklet virksomhet presenteres på egne linjer i konsolidert oppstilling av kontantstrømmer. Sammenligningstall omarbeides. Eiendeler og gjeld holdt for salg presenteres som separate linjer i oppstillingen av finansielle stilling. Sammenligningstall omarbeides ikke.

2. Bruk av estimer

Utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med IFRS og anvendelse av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimer og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimatenes og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlige basert på de underliggende forholdene. Faktiske tall kan avvike fra disse estimatene. Estimatenes og de tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i regnskapsmessige estimer innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, eller både i den perioden estimatene endres og i fremtidige perioder hvis endringene påvirker både eksisterende og fremtidige perioder.

Nedenfor omtales forutsetninger og kilder til estimeringsusikkerhet som innebærer en betydelig risiko for en vesentlig justering av den balanseførte verdien av forsikringsforpliktelser i løpet av det neste regnskapsåret.

Forsikringsforpliktelser

Bruk av estimer ved beregning av forsikringsforpliktelser gjelder hovedsakelig erstatningsavsetninger.

Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper; bransjer med kort eller med lang avviklingstid. Med avviklingstid

menes hvor lang tid det går fra et tap eller en skade inntreffer (skadedato) til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt og oppgjort. Korthalede bransjer er for eksempel forsikring av bygninger, mens langhalede bransjer primært omfatter forsikring av personer. Usikkerheten i korthalede bransjer er i hovedsak knyttet til skadens størrelse.

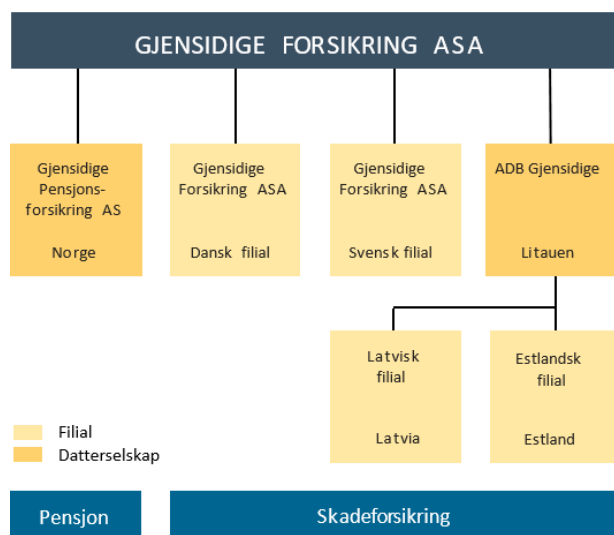
For langhalede bransjer er risikoen forbundet med det forhold at det endelige omfanget av inntrufne skader må estimeres på bakgrunn av erfaring og empiriske data. Innen enkelte personbransjer kan det ta ti til 15 år før alle skader som er inntruffet i et kalenderår er meldt foretaket. I tillegg vil det i mange tilfeller ikke være tilstrekkelige opplysninger når skaden meldes til å foreta en korrekt avsetning. Dette kan skyldes uklareheter om årsakssammenheng og usikkerhet om skadelidtes fremtidige arbeidsevne o.l. Mange personskader prøves i rettssystemet og erstatningsnivået har over tid økt. Dette får også betydning for skader som er inntruffet i tidligere år, men som ennå ikke er avsluttet. Risikoen knyttet til avsetningene i personrelaterte bransjer er dermed påvirket av eksterne forhold. For å redusere denne risikoen foretar foretaket beregning av erstatningsansvaret etter ulike metoder og følger opp at de registrerte avsetningene knyttet til pågående erstatningssaker til enhver tid er basert på gjeldende beregningsregler. Se note 3 og note 16.

3. Risiko og kapitalstyring

Innledning

Gjensidiges kjernevirksomhet er skade- og helseforsikring, og en stor del av Gjensidiges risikoeksponering er derfor relatert til dette. Gjensidige er også eksponert for livsforsikringsrisiko gjennom virksomheten i Gjensidige Pensjonsforsikring AS. Finansiell risiko er også en vesentlig risiko for konsernet.

Figur 1 – Virksomhetsstruktur

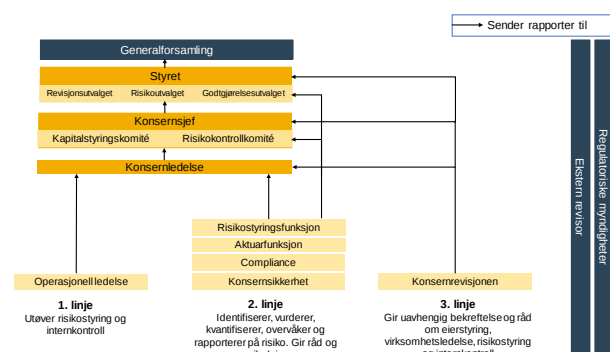
Figuren viser de mest vesentlige datterselskaper og filialer i Gjensidige

I denne noten beskrives risikostyringssystemet først. Deretter er det en gjennomgang av de ulike risikoene og styringen av disse. Til slutt beskrives kapitalkravet for risikoene og kapitalstyringen.

Risikostyringssystemet

Risikostyringssystemet består av tre forsvarslinjer.

Figur 2 – Risikostyringssystemet er organisert med tre forsvarslinjer

Hver enkelt ansatt og leder har et ansvar for risikostyring og internkontroll. Dette er første forsvarslinje. Det er etablert prosedyrer og retningslinjer som må følges, og risikostyring og internkontroll utføres derfor som en del av alle ansattes daglige arbeid. Noen kontrollfunksjoner som risiko-, compliance-, og sikkerhetskoordinatorer, konsernsikkerhet, personvernsansvarlig, hvitvaskingsansvarlig og funksjoner som vurderer kvalitet i salgs- og skadeoppgjør funksjoner er også organisert som en del av linjeorganisasjonen og styrker ivaretagelsen av linjens ansvar for risikostyring og intern kontroll.

Konsernsjef har et overordnet ansvar for konsernets risikostyring. Konsernets kapitalstyringskomité har en rådgivende rolle med hensyn til vurdering og forslag til endringer i bruk av kapital. Konsernets risikokontrollkomité har en rådgivende rolle overfor konsernsjefen med hensyn til vurderinger av konsernets samlede risikosituasjon, og andre forhold relatert til risikostyring og

internkontroll. Begge komitéene ledes av konsernsjef. Videre er det etablert et bærekraftsråd ledet av bærekraftsdirektør. Dette er et tverrfaglig organ som sikrer helhetlig og enhetlig tilnærming til bærekraftsspørsmål i konsernet. Relevante problemstillinger relatert til bærekraft blir adressert fra bærekraftsrådet til henholdsvis kapitalstyringskomité eller risikokontrollkomité.

Ansvar for den daglige risikostyringen er delegert til de ansvarlige linjeledere innenfor deres respektive områder.

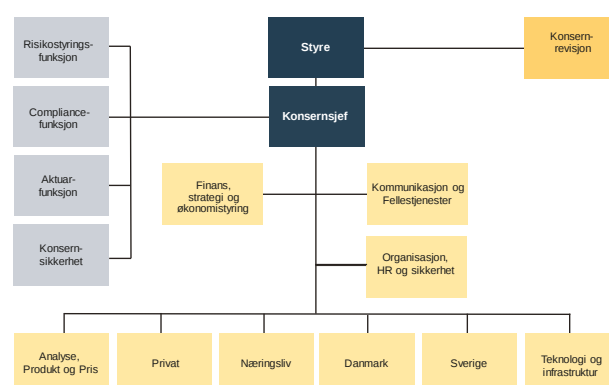
Den andre forsvarslinjen består av sentraliserte kontrollfunksjoner innenfor risikostyring, compliance, aktuar og konsernsikkerhet;

- Risikostyringsfunksjonen er ansvarlig for å overvåke og videreutvikle Gjensidige Forsikring konserns risikostyring- og internkontrollsystem. I tillegg skal funksjonen ha oversikt over de risikoer konsernet er eller kan bli eksponert for, og hvilken betydning dette har for konsernets solvenssituasjon. Risikostyringsfunksjonen ledes av Chief Risk Officer (CRO) i Gjensidige Forsikring ASA. CRO har ansvaret for å etablere prosedyrer for risikostyring og rapportering av risikoeksponeringer, samt ansvar for overvåking av risikogrenser vedtatt av styret.
- Compliancefunksjonen skal identifisere, vurdere, gi råd om, overvåke og rapportere om risikoen relatert til etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Compliancefunksjonen ledes av Chief Compliance Officer (CCO).
- Aktuarfunksjonen har ansvar for å koordinere og kontrollere de forsikringstekniske avsetningene. Ansvaret er sentralisert til konsernets aktuaravdeling, som ledes av sjefsaktuaren. Selv om aktuarfunksjonen er organisert under konsernets aktuaravdeling, er funksjonens ansvar begrenset til kontrollaktiviteter, og funksjonen har ikke ansvar for å beregne eller utvikle modeller for forsikringstekniske avsetninger. Dette sikrer at aktuarfunksjonen er en uavhengig funksjon.
- Konsernsikkerhet har ansvar for å etablere, implementere, drifte, overvåke, gjennomgå, vedlikeholde og forbedre styringssystemet for informasjonssikkerhet.

Alle kontrollfunksjoner i andre forsvarslinje har en faglig rapporteringslinje til konsernsjef.

Den tredje forsvarslinjen er konsernets internrevisjon som overvåker risikostyring og internkontroll i konsernet. Internrevisjonen rapporterer direkte til styret i Gjensidige Forsikring ASA.

Figur 3 – Operasjonell struktur

Styret har det overordnede ansvaret for at risikonivået i konsernet er tilfredsstillende når det gjelder konsernets soliditet og risikovilje. Styret har vedtatt en overordnet risikoappetitt for de viktigste risiko-områdene. Dette innebærer å sikre at nødvendige styrende dokumenter og rutiner er på plass. Lover og regler skal etterleves. Videre skal arbeidet med risikostyring og internkontroll være hensiktsmessig organisert, dokumentert og rapportert.

Styret har opprettet et revisjonsutvalg og et risikoutvalg bestående av utvalgte styremedlemmer. Revisjonsutvalget er et forberedende

utvalg som har i oppgave å overvåke den finansielle rapporteringsprosessen, systemene for internkontroll og risikostyring, samt foretakets internrevisjon. Risikoutvalget er et forberedende utvalg som har i oppgave å overvåke risiko- og kapitalforhold. Mens revisjonsutvalget har et bakoverskuende perspektiv, har risikoutvalget et framoverskuende perspektiv i forhold til foretakets strategi, risikoappetitt og risikokapasitet. Målet er å styrke og effektivisere styrets diskusjoner. I tillegg bistår et godtgjøringsutvalg styret i saker relatert til godtgjørelse.

Gjensidige Forsikring ASA har etablert strategier, policyer og mer detaljerte retningslinjer, rutiner og fullmakter for hovedrisikoområdene. Konsernpolicyer skal vedtas av styret i hvert foretak i konsernet basert på lokal lovgivning.

Skadeforsikring

Risikobeskrivelse

Skadeforsikring omfatter både skade- og helseforsikringskontrakter. Gjensidige Forsikring konsern er eksponert mot skadeforsikringsrisiko i Norge, Sverige, Danmark og Baltikum. Gjensidige har stor risikoappetitt innenfor kjerneområdet skadeforsikring i Norden og Baltikum. Risikoappetitten skal være størst innenfor områder der foretaket har høy kompetanse og tilgang til data. Andre forretningsområder skal bidra til konsernets totale vekst og lønnsomhet, men med en begrenset risikoappetitt.

Det gjøres rede for de viktigste risikokomponentene innenfor skadeforsikring nedenfor. Dette er reserverisiko, premierisiko og avgangsrisiko.

Reserverisiko

Reserverisiko er risikoen for at erstatningsavsetningene ikke er tilstrekkelige til å dekke skader som allerede har inntruffet, samt disse skadenes tilhørende kostnader. Reserverisiko reflekterer usikkerhet knyttet til utviklingen av følgende størrelser:

- Størrelsen på faktiske erstatningskrav er høyere enn forventet (avsetning for rapporterte skader som ennå ikke er ferdig behandlet, «Reported But Not Settled claims», som forkortes til RBNS),
- Erstatningskrav for inntrufne skader som ennå ikke er rapportert blir høyere enn forventet («Incurred But Not Reported claims», som forkortes til IBNR)
- Erstatningsutbetalinger gjøres på et annet tidspunkt enn forventet.

Ved beregning av erstatningsavsetning for skadesaker som er rapportert til foretaket, men ennå ikke utbetalt (RBNS), tas hensyn til informasjon fra skademeldinger, takstmenn, lege- og spesialisterklæringer og informasjon om oppgjørskostnader for lignende skadesaker i tidligere perioder. Hovedtyper av statistiske modeller som benyttes til å beregne inntrufne krav som ennå ikke er rapportert (IBNR) er:

- «Chain ladder»-metoder, der en benytter historiske data for å estimere hvor stor andel som hittil er betalt og meldt av de beregnede endelige erstatningskostnadene.
- «Forventet skadeprosent»-metoder (for eksempel Bornhuetter-Ferguson), der en benytter Gjensidiges forventede skadeprosent for det aktuelle forsikringsproduktet til å estimere gjenstående erstatningsutbetaling.
- Metoder der en benytter en kombinasjon av «Chain ladder» og «Forventet skadeprosent». En fordel med disse metodene er at man legger mer vekt på erfaringsdata når avviklingen av skadeåret er blitt sikrere.

Valg av beregningsmetoder vil være avhengig av forsikringsprodukt og hvor mange års skadehistorikk som er tilgjengelig. I den utstrekning disse metodene er basert på data for historisk erstatningsutvikling blir det forutsatt at det historiske mønsteret for erstatningsutvikling vil fortsette i fremtiden. Det finnes årsaker til at dette ikke alltid vil være tilfelle, og i de tilfeller har man tatt hensyn til dette ved å modifisere parametere som inngår i modellene. Slike årsaker kan være:

- Økonomiske trender, endringer i lovgivning, samfunnsmessig utvikling og sosial inflasjon (for eksempel endring i erstatningsnivå ved rettsavgjørelser)
- Endringer i porteføljesammensetningen av forsikringsavtaler
- Storskaders påvirkning

IBNR-avsetninger og avsetninger for rapporterte skadesaker blir beregnet på bruttonivå, og det gjøres egne beregninger av beløp for gjensidigeandelen av erstatningskostnadene.

Beregningen av IBNR er forbundet med mer usikkerhet enn beregning av erstatningskostnader for skadesaker som allerede er rapportert (RBNS), der man har informasjon om skaden. Det kan være slik at enkelte skader ikke blir kjent for sikrede før mange år etter hendelsen som gav opphav til erstatningskravet.

Estimeringsusikkerhet er en iboende usikkerhet relatert til erstatningsavsetningene. Flere faktorer bidrar til denne usikkerheten og inkluderer utviklingen i skadefrekvens og gjennomsnittserstatning. En økning i skadefrekvens kan være sesongbetont eller skyldes mer varig påvirkning. I vintersesongen vil snø og kulde føre til økning i skadefrekvens for motorvognforsikring. For forsikring av bygninger, inventar og løsøre vil kulde føre til økt skadefrekvens på grunn av frosne vannrør og økt bruk av elektrisk strøm og fyring for oppvarming av hus. Mer varige endringer i skadefrekvensnivå kan oppstå for eksempel på grunn av endret kundeatferd og nye skadetyper. En varig endring i skadefrekvensnivå vil ha stor påvirkning på lønnsomheten. Når det gjelder for eksempel motorvognforsikring, vil en endring i skadefrekvensnivå på ett prosentpoeng øke skadeprosenten med tre til fire prosentpoeng basert på dagens erstatningsnivå.

Faktorer som påvirker gjennomsnittsskaden, kan for eksempel være utviklingen i konsumprisindeks og lønnsøkninger. Når det gjelder forsikring av bygninger, vil endringer i gjennomsnittsskade påvirkes av inflasjon, og spesifikt av endring i byggekostnader. Historisk har skadeinflasjon for bygning vært noe høyere enn konsumprisindeksen. For personforsikringer deles porteføljen i to hovedgrupper, en med fast forsikringssum og en annen del med inflasjonsregulering av erstatningsbeløpene (i Norge: G - Folketrygdens grunnbeløp). Dette gjelder for eksempel yrkesskadeforsikring. Konsernet tegner yrkesskadeforsikring i Norge og Danmark. Lovgivningen for denne forsikringsbransjen er ulik i de to landene. I Norge dekker yrkesskadeforsikring både yrkesskade og yrkessykdom, mens i Danmark dekkes yrkessykdom gjennom en offentlig ordning. Erstatningsutbetaling i Norge gjøres kun ved engangserstatning, mens i Danmark kan erstatninger utbetales både som engangsbeløp og som annuitetsutbetalinger. Annuitetsutbetalingene beregnes på grunnlag av antagelser om dødelighet, rente og pensjonsalder. Erstatningsbeløpene for personskader påvirkes også av domstolsavgjørelser som kan medføre større økning i erstatningsnivå enn den generelle inflasjonen. Dette er også en betydningsfull faktor, siden disse skadene generelt har lang oppgjørstid.

Tabellene under viser hvordan samlede skader i Gjensidige utvikler seg over tid.

Tabell 1a – Analyse av erstatningsutvikling, skadeforsikring

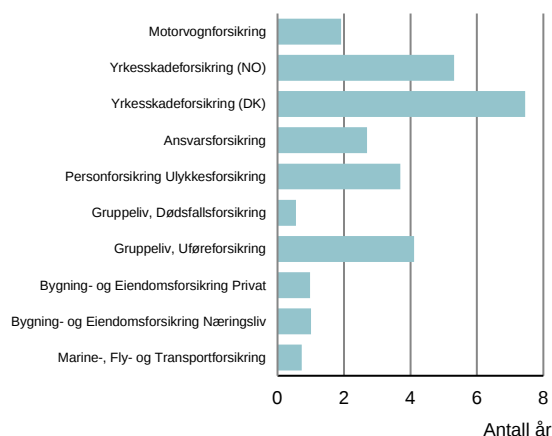
Millioner kroner	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sum
Brutto												
Beregnete erstatningskostnader												
Per utgangen av skadeåret	12.547,4	14.742,7	15.933,2	13.436,6	15.330,3	14.901,4	12.790,6	13.847,1	14.863,2	15.996,3	14.738,7	
- Ett år senere	12.494,7	14.608,4	16.180,6	13.385,2	15.220,5	14.541,9	12.764,3	14.096,7	14.712,6	16.040,4		
- To år senere	12.330,7	14.640,6	16.221,9	13.307,1	15.043,6	14.424,0	12.681,2	14.073,0	14.681,6			
- Tre år senere	12.342,0	14.559,6	16.032,1	13.138,4	14.855,2	14.374,5	12.745,3	14.206,9				
- Fire år senere	12.191,0	14.477,3	15.830,7	12.963,0	14.728,0	14.320,9	12.726,5					
- Fem år senere	12.129,3	14.370,4	15.711,6	12.845,0	14.618,6	14.235,9						
- Seks år senere	12.084,9	14.247,1	15.566,1	12.659,6	14.495,2							
- Syv år senere	11.946,5	14.132,1	15.399,6	12.628,3								
- Åtte år senere	11.892,8	13.899,3	15.326,3									
- Ni år senere	11.683,1	13.878,2										
- Ti år senere	11.628,9											
Beregnet beløp per 31.12.2019	11.628,9	13.878,2	15.326,3	12.628,3	14.495,2	14.235,9	12.726,5	14.206,9	14.681,6	16.040,4	14.738,7	
Totalt utbetalt hittil	10.881,9	13.042,3	14.382,3	11.604,0	13.431,6	13.074,1	11.370,7	12.314,9	12.526,5	12.771,5	7.814,4	133.214,2
Erstatningsavsetning	747,0	835,9	943,9	1.024,3	1.063,6	1.161,8	1.355,8	1.892,1	2.155,1	3.268,9	6.924,3	21.372,6
Erstatningsavsetning for tidligere års skader og skadebehandlingskostnader												6.234,0
Gjensidige Baltic												558,2
Sum												28.164,8
For egen regning												
Beregnete erstatningskostnader												
Per utgangen av skadeåret	12.517,6	14.250,2	14.946,4	13.231,7	14.573,2	14.776,6	12.790,6	13.604,3	14.338,9	15.716,2	14.407,8	
- Ett år senere	12.465,2	14.144,3	15.131,0	13.174,3	14.420,6	14.410,7	12.764,0	13.852,5	14.188,3	15.681,9		
- To år senere	12.307,3	14.174,9	15.230,0	13.111,4	14.336,5	14.297,1	12.677,0	13.828,8	14.111,9			
- Tre år senere	12.318,7	14.094,9	15.106,2	12.937,1	14.145,2	14.247,5	12.741,2	13.922,6				
- Fire år senere	12.168,0	14.011,6	14.901,1	12.756,5	14.032,6	14.193,9	12.722,3					
- Fem år senere	12.105,2	13.900,5	14.782,0	12.638,6	13.923,2	14.108,9						
- Seks år senere	12.060,8	13.777,1	14.636,0	12.453,2	13.799,8							
- Syv år senere	11.922,5	13.662,1	14.487,6	12.421,9								
- Åtte år senere	11.868,7	13.440,9	14.414,3									
- Ni år senere	11.672,2	13.419,9										
- Ti år senere	11.618,0											
Beregnet beløp per 31.12.2019	11.618,0	13.419,9	14.414,3	12.421,9	13.799,8	14.108,9	12.722,3	13.922,6	14.111,9	15.681,9	14.407,8	
Totalt utbetalt hittil	10.871,0	12.584,0	13.470,4	11.397,6	12.736,2	12.952,5	11.366,5	12.192,4	12.071,0	12.637,9	7.600,0	129.879,7
Erstatningsavsetning	747,0	835,9	943,9	1.024,3	1.063,6	1.156,4	1.355,8	1.730,2	2.040,9	3.044,0	6.807,7	20.749,7
Erstatningsavsetning for tidligere års skader og skadebehandlingskostnader												6.302,4
Gjensidige Baltic												497,3
Sum												27.549,4

Tabell 1b – Analyse av erstatningsutvikling, Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Sum
Brutto												
Beregnete erstatningskostnader												
Per utgangen av skadeåret	12.547,4	14.742,7	15.933,2	13.436,6	15.330,3	14.901,4	12.790,6	13.847,1	14.863,2	15.996,3	14.738,7	
- Ett år senere	12.494,7	14.608,4	16.180,6	13.385,2	15.220,5	14.541,9	12.764,3	14.096,7	14.712,6	16.040,4		
- To år senere	12.330,7	14.640,6	16.221,9	13.307,1	15.043,6	14.424,0	12.681,2	14.073,0	14.681,6			
- Tre år senere	12.342,0	14.559,6	16.032,1	13.138,4	14.855,2	14.374,5	12.745,3	14.206,9				
- Fire år senere	12.191,0	14.477,3	15.830,7	12.963,0	14.728,0	14.320,9	12.726,5					
- Fem år senere	12.129,3	14.370,4	15.711,6	12.845,0	14.618,6	14.235,9						
- Seks år senere	12.084,9	14.247,1	15.566,1	12.659,6	14.495,2							
- Syv år senere	11.946,5	14.132,1	15.399,6	12.628,3								
- Åtte år senere	11.892,8	13.899,3	15.326,3									
- Ni år senere	11.683,1	13.878,2										
- Ti år senere	11.628,9											
Beregnet beløp per 31.12.2019	11.628,9	13.878,2	15.326,3	12.628,3	14.495,2	14.235,9	12.726,5	14.206,9	14.681,6	16.040,4	14.738,7	
Totalt utbetalt hittil	10.881,9	13.042,3	14.382,3	11.604,0	13.431,6	13.074,1	11.370,7	12.314,9	12.526,5	12.771,5	7.814,4	133.214,2
Erstatningsavsetning	747,0	835,9	943,9	1.024,3	1.063,6	1.161,8	1.355,8	1.892,1	2.155,1	3.268,9	6.924,3	21.372,6
Erstatningsavsetning for tidligere års skader og skadebehandlingskostnader												6.320,7
Sum												27.693,3
For egen regning												
Beregnete erstatningskostnader												
Per utgangen av skadeåret	12.517,6	14.250,2	14.946,4	13.231,7	14.573,2	14.776,6	12.790,6	13.604,3	14.338,9	15.716,2	14.407,8	
- Ett år senere	12.465,2	14.144,3	15.131,0	13.174,3	14.420,6	14.410,7	12.764,0	13.852,5	14.188,3	15.681,9		
- To år senere	12.307,3	14.174,9	15.230,0	13.111,4	14.336,5	14.297,1	12.677,0	13.828,8	14.111,9			
- Tre år senere	12.318,7	14.094,9	15.106,2	12.937,1	14.145,2	14.247,5	12.741,2	13.922,6				
- Fire år senere	12.168,0	14.011,6	14.901,1	12.756,5	14.032,6	14.193,9	12.722,3					
- Fem år senere	12.105,2	13.900,5	14.782,0	12.638,6	13.923,2	14.108,9						
- Seks år senere	12.060,8	13.777,1	14.636,0	12.453,2	13.799,8							
- Syv år senere	11.922,5	13.662,1	14.487,6	12.421,9								
- Åtte år senere	11.868,7	13.440,9	14.414,3									
- Ni år senere	11.672,2	13.419,9										
- Ti år senere	11.618,0											
Beregnet beløp per 31.12.2019	11.618,0	13.419,9	14.414,3	12.421,9	13.799,8	14.108,9	12.722,3	13.922,6	14.111,9	15.681,9	14.407,8	
Totalt utbetalt hittil	10.871,0	12.584,0	13.470,4	11.397,6	12.736,2	12.952,5	11.366,5	12.192,4	12.071,0	12.637,9	7.600,0	129.879,7
Erstatningsavsetning	747,0	835,9	943,9	1.024,3	1.063,6	1.156,4	1.355,8	1.730,2	2.040,9	3.044,0	6.807,7	20.749,7
Erstatningsavsetning for tidligere års skader og skadebehandlingskostnader												6.389,2
Sum												27.138,8

Avviklingstid (gjennomsnittlig tid mellom skadetidspunkt og endelig erstatningsoppgjør) varierer sterkt mellom ulike typer forsikringsprodukter. Lang avviklingstid vil gjøre at foretaket blir mer eksponert for inflasjon. Figuren under viser durasjonen for ulike produkter.

Figur 4 – Durasjon per produkt

Premierisiko

Premierisiko gjelder fremtidig eksponering, fremtidige skader og tilhørende kostnader. Eksponering oppstår ved uavløpt risiko for kontrakter som allerede er tegnet (dvs. "uopptjent" eksponering) og fra fremtidige tegnede kontrakter.

Premierisiko kan oppstå fra følgende faktorer:

- Usikkerhet i premienivå
- Usikkerhet i gjennomsnittsskade
- Usikkerhet i skadefrekvens
- Usikkerhet i tidspunkt for erstatningsutbetalinger
- Usikkerhet i administrasjonskostnader

Avgangsrisiko

Avgangsrisiko er definert som risikoen for tap forårsaket av at forsikringskontrakter fornyes til en annen rate enn forventet, det vil si at det er en økning i nivået av kunder som forlater foretaket. Gjensidige vurderer avgangsrisiko til å være begrenset for skade- og helseforsikringsvirksomhet, da hovedeffekten av høyere avgang vil være en reduksjon i fremtidig fortjeneste.

Risikoeksponering

Reserverisiko og premierisiko er begge vesentlige risikoer. Avgangsrisiko bidrar kun marginalt til den totale risikoeksponeringen for både Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA. For reserverisiko er størstedelen av erstatningsavsetningene og tilhørende risikoeksponering relatert

til personskade hvor det tar lang tid å avgjøre kravene. En stor del av reserverisikoen er derfor relatert til bransjer som er "Yrkesskadeborsikring", "Ansvarsforsikring for motorvogn" og "Forsikring mot inntektstap". For premierisiko er risikoeksponeringen hovedsakelig relatert til "Motorvognforsikring" og "Forsikring mot brann og annen tingskade".

Risikokonsentrasjon

Gjensidiges skadeforsikringsportefølje er størst i Norge, men Gjensidige har også en betydelig del av sin forsikringsvirksomhet i Danmark, Sverige og Baltikum.

Ved utforming av Gjensidiges styrende dokumenter for forsikringsrisiko er det tatt sikte på spredning mellom ulike typer forsikringsrisiko samt å oppnå en tilstrekkelig stor forsikringsbestand innenfor hver kategori til å redusere fluktuasjonen i resultatet. Det finnes detaljerte retningslinjer som sikrer at risiko som tegnes er innenfor Gjensidiges risikoappetitt.

Erfaring viser at jo større en portefølje av ensartede forsikringskontrakter er, desto mindre vil den relative variabiliteten omkring det forventede resultat være. Dessuten vil en mer diversifisert portefølje ha mindre sannsynlighet for påvirkning fra endringer i en delportefølje. De to tabellene nedenfor viser at Gjensidige har en veldiversifisert portefølje både mellom land og mellom produkter. Porteføljen består hovedsakelig av privatforsikring og forsikring til små og mellomstore bedrifter.

Tabell 2a – Forfalte bruttopremier per forsikringsprodukt, Gjensidige Forsikring konsern

Millioner kroner	Forfalte bruttopremier 2019	Prosent av total	Forfalte bruttopremier 2018	Prosent av total
Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling	1.255,3	4,7 %	1.168,4	4,6 %
Forsikring mot inntektstap	1.302,6	4,9 %	1.232,7	4,8 %
Yrkesskadeborsikring	885,4	3,3 %	890,0	3,5 %
Motorvogn trafikksforsikring	3.136,3	11,7 %	3.092,9	12,1 %
Øvrig motorvognforsikring	5.083,1	19,0 %	4.827,5	18,8 %
Sjøforsikring, luftfart, transport	314,0	1,2 %	303,6	1,2 %
Brannforsikring og annen skade på eiendom	8.946,5	33,5 %	8.617,8	33,6 %
Ansvarsforsikring	868,9	3,2 %	745,9	2,9 %
Assistanseforsikring	1.150,9	4,3 %	1.100,0	4,3 %
Helseforsikring	1.486,9	5,6 %	1.485,0	5,8 %
Øvrig skadeforsikring	1.304,9	4,9 %	1.284,5	5,0 %
Mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	122,7	0,5 %	125,8	0,5 %
Pensjon - Kollektivporteføljen	333,0	1,2 %	277,0	1,1 %
Pensjon - Investeringsvalgporteføljen	547,0	2,0 %	506,8	2,0 %
Sum	26.737,5	100,0 %	25.657,9	100,0 %

Tabell 2b – Forfalte bruttopremier per forsikringsprodukt, Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	Forfalte bruttopremier 2019	Prosent av total	Forfalte bruttopremier 2018	Prosent av total
Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling	1.078,5	4,4 %	495,8	2,1 %
Forsikring mot inntektstap	1.267,2	5,1 %	1.192,6	5,1 %
Yrkesskadeborsikring	885,4	3,6 %	890,0	3,8 %
Motorvogn trafikksforsikring	2.663,6	10,8 %	2.634,9	11,3 %
Øvrig motorvognforsikring	4.855,5	19,7 %	4.609,3	19,9 %
Sjøforsikring, luftfart, transport	305,7	1,2 %	294,9	1,3 %
Brannforsikring og annen skade på eiendom	8.766,7	35,5 %	8.410,3	36,2 %
Ansvarsforsikring	833,2	3,4 %	709,1	3,1 %
Assistanseforsikring	1.129,9	4,6 %	1.080,5	4,7 %
Helseforsikring	1.486,9	6,0 %	1.485,0	6,4 %
Mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	147,4	0,6 %	150,0	0,6 %
Øvrig	1.283,0	5,2 %	1.263,4	5,4 %
Sum	24.703,0	100,0 %	23.215,8	100,0 %

Tabell 3 – Forfalte bruttopremier per segment

Millioner kroner	Forfalte bruttopremier 2019	Prosent av total	Forfalte bruttopremier 2018	Prosent av total
Skadeforsikring Privat	9.136,3	34,2 %	8.942,2	34,9 %
Skadeforsikring Næringsliv	8.692,8	32,5 %	8.017,9	31,2 %
Skadeforsikring Danmark	5.291,6	19,8 %	5.196,8	20,3 %
Skadeforsikring Sverige	1.440,7	5,4 %	1.495,1	5,8 %
Skadeforsikring Baltikum	1.179,3	4,4 %	1.110,1	4,3 %
Pensjon	880,0	3,3 %	783,8	3,1 %
Konsernsenter/reassuranse	116,8	0,4 %	112,0	0,4 %
Sum	26.737,5	100,0 %	25.657,9	100,0 %
Sum Gjensidige Forsikring ASA	24.703,0	92,4 %	23.215,8	90,5 %

Styring av forsikringsrisiko

Styring av forsikringsrisiko er beskrevet i kapittel 'God styring og kontroll – vi tar vårt ansvar på alvor' i underkapittel 'Risiko – det vi lever av'.

Risikoreduserende tiltak

Forsikringsrisiko reduseres gjennom flere ordninger, blant annet gjennom reassuranse og sikring av inflasjonsrisiko.

Reassuranse

Gjensidige Forsikring ASA kjøper reassuranse for å beskytte seg mot katastrofer (for eksempel stormskader) og store enkeltskader. Reassuranseprogrammet kjøpes hovedsakelig for å beskytte konsernets egenkapital. Gjensidige kjøper nesten utelukkende ikke-proporsjonal reassuranse med tilstrekkelig høy egenregning til kun å omfatte noen relativt få, store erstatningskrav. Datterforetakene er gjenforsikret av Gjensidige Forsikring ASA, og datterforetakets gjenforsikringseksponering er inkludert i gjenforsikringsprogrammet for Gjensidige Forsikring konsern. Maksimal egenregning per hendelse for konsernet, vedtatt av styret var 500 millioner kroner i 2019, økt fra 480 millioner kroner i 2018. Reassuranseprogrammet for 2019 er plassert innenfor denne rammen, der den generelle egenregningen per skade/skadehendelse er på 100 millioner kroner. For katastrofehendelser som for eksempel naturskader er egenregningen 200 millioner kroner. For noen forsikringsrisikoer kjøper Gjensidige gjenforsikringsdekning som vil redusere egenregningen til under 100 millioner. Beslutninger knyttet til reassuranseprogrammet er basert på analyser av

eksponering, skadehistorikk, simuleringer fra Gjensidiges internmodell og Gjensidiges kapitalisering. Et generelt krav for alle reassurandører er kreditt-rating "A-" eller bedre av Standard & Poor's (eller tilsvarende fra andre ratingbyråer) ved inngåelse av kontrakt med Gjensidige.

Sikring av inflasjonsrisiko for dansk yrkesskadeborsikring

Gjensidige er eksponert for risiko knyttet til økt inflasjon som påvirker de forsikringstekniske avsetningene. Økt inflasjon vil gi høyere fremtidige erstatningsutbetalinger enn tidligere forventet. En stor del av denne inflasjonsrisikoen er knyttet til dansk yrkesskadeborsikring, som er sikret gjennom inflasjonsswapper.

Risikosensitivitet

Sensitivitetstester utføres for å vise hvordan ulike risikoer har innvirkning på inntekter eller kostnader i årets resultat og dermed på egenkapital ved årets utgang, se tabell 4. Combined Ratio (CR) angir lønnsomheten for forsikringsvirksomheten. Beregningene viser effekten av en endring på 1 prosent i CR, som kan skyldes både premierisiko og reserverisiko. Premierisiko knyttet til endringer i skadefrekvens og gjennomsnittsskade er også vist. Skatteeffekter er ikke inkludert i beregningene. Endringer i inflasjonsforutsetninger vil hovedsakelig påvirke erstatningsavsetningene (reserverisiko), men motvirkes av inflasjonsswapper.

Tabell 4 – Sensitivitetsanalyse forsikring

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2019	2018	2019	2018
Endring i CR (1 %-poeng)	276,7	261,0	235,4	223,9
Endring i skadefrekvens (1 %-poeng)	1.924,0	2.087,9	1.883,7	2.049,9
Endring i gjennomsnittsskade (+10 %)	1.756,6	1.699,5	1.680,8	1.625,9

Endringer i sammensetningen av forsikringsporteføljen vil kunne påvirke effekten av endring i skadefrekvens og gjennomsnittsskade.

Livsforsikring

Risikobeskrivelse

Gjensidige Forsikring konsern er eksponert mot livsforsikringsrisiko gjennom produkter solgt i Gjensidige Pensjonsforsikring AS. Gjensidige Pensjonsforsikring AS har relativt stor risikoappetitt innen innskuddspensjon og kollektive risikodekninger, moderat risikoappetitt innenfor individuell uførepensjon og lav risikoappetitt innenfor kapitalkrevende og kompliserte produkter (fripoliser). For å beskrive livsforsikringsrisiko utdypes de viktigste komponentene nedenfor, og disse er; dødelighetsrisiko, opplevelsesrisiko, uførerisiko, katastroferisiko, avgangsrisiko og kostnadsrisiko.

Dødelighetsrisiko

Dødelighetsrisiko er risikoen for at faktisk dødelighet er høyere enn forventet. Det er definert som en permanent økning i dødelighet for alle aldre. Høyere dødelighetsnivåer vil resultere i høyere erstatningskrav til etterlatte. Dødelighetsrisikoen i Gjensidige Pensjonsforsikring AS er lav, da det er et begrenset antall forsikringspoliser som dekker dødelighetsrisiko. I tillegg er dødeligheten lav, så en økning i disse vil få begrenset innvirkning. Dette betyr at det ikke er risiko for økt dødelighet som er størst for Gjensidige Pensjonsforsikring AS, men risiko for lavere dødelighet; opplevelsesrisiko.

Opplevelsesrisiko

Opplevelsesrisiko er risikoen for at faktisk dødelighet er lavere enn forventet. Lavere dødelighet vil resultere i høyere totale pensjonsutbetalinger for garanterte produkter. Foretaket kan ikke kreve ytterligere premier for kontraktsperioder som er inngått tidligere. Risikoen for foretaket er at de avsetningene som skal dekke alle fremtidige krav er utilstrekkelige.

Gjensidige Pensjonsforsikring AS er spesielt utsatt for opplevelsesrisiko knyttet til fripoliser, hvor Gjensidige Pensjonsforsikring AS er ansvarlig for å betale en garantert ytelse fram til dødsfall, eller annet avtalt tidspunkt. Ved utgangen av 2018 var Gjensidige Pensjonsforsikring ferdig med

oppreservering til langt liv slik at reservene nå er på nivå med dødelighetstariffen.

Uførerisiko

Uførerisiko er risikoen for at faktisk uførhet er høyere enn forventet, og / eller at faktisk sannsynlighet for å bli frisk er lavere enn forventet, noe som vil øke erstatningsutbetalingene. Både individuelle og kollektive uføreprodukter eksponerer Gjensidige Pensjonsforsikring AS for denne type risiko. Bortsett fra avgangsrisiko er uførerisiko en av de største forsikringsrisikoene for Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Katastroferisiko

Katastroferisiko er definert som risikoen for en umiddelbar økning i dødelighet grunnet en katastrofehendelse. Dødelighetsrisikoen er generelt lav, og katastrofe-scenariet for katastroferisiko vil få svært liten innvirkning for Gjensidige Pensjonsforsikrings portefølje.

Avgangsrisiko

Avgangsrisiko er risikoen for en økning i avgangsrate, det vil si risiko for en økning i antall kunder som forlater foretaket. Dette er hovedsakelig relevant i Solvens II-perspektivet, fordi Solvens II tar hensyn til fremtidig forventet fortjeneste. Avgangsrisiko reflekterer risikoen for en potensiell reduksjon av forventet fremtidig fortjeneste dersom kunder forlater foretaket. Avgangsrisiko er hovedsakelig knyttet til investeringsvalgporteføljen, og representerer en viktig risiko for foretaket i Solvens II. Dersom et stort antall kunder velger å forlate foretaket vil det på den ene siden føre til tap av forvaltningskapital og fremtidig fortjeneste, men samtidig vil risikoen reduseres.

Kostnadsrisiko

Kostnadsrisiko er risikoen for at faktiske kostnader er høyere enn forventet. Risikoen er knyttet til administrasjonsresultatet som er forventet administrasjonsinntekt minus de forventede utgiftene for hele levetiden til produktene som faller innenfor kontraktsgrensen. Kostnadsrisiko er større i Solvens II-perspektivet, fordi kontraktsgrensen er lengre. For noen produkter kan Gjensidige Pensjonsforsikring AS ikke øke administrasjonsgebyret hvis utgiftene øker (for eksempel fripoliser). For andre produkter kan Gjensidige Pensjonsforsikring AS øke administrasjonsgebyret for fremtiden og dermed redusere tapene.

Risikoeksponering

Gjensidige Pensjonsforsikring AS tilbyr flere uførepensjonsprodukter, og derfor er uførerisiko en vesentlig risiko. I tillegg er opplevelsesrisiko en betydelig risiko på grunn av fripoliseporteføljen. I Solvens II-sammenheng ser risikoeksponeringen svært forskjellig ut hvor avgangsrisikoen er den dominerende risikoen. Dette er bare fordi det tas hensyn til framtidig fortjeneste i Solvens II. Kostnadsrisiko er mest relevant i Solvens II-sammenheng, men er også en mindre medvirkende faktor til risikoeksponeringen for Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Risikokonsentrasjon

Livsforsikring består av forsikringspoliser i det norske markedet. Porteføljen består hovedsakelig av ansatte i små og mellomstore bedrifter i hele landet, og risikokonsentrasjonen anses som begrenset.

Styring av forsikringsrisiko er beskrevet i kapittel 'God styring og kontroll – vi tar vårt ansvar på alvor' i underkapittel 'Risiko – det vi lever av'.

Finansiell risiko

Risikobeskrivelse

Finansiell risiko er risikoen for tap knyttet til endringer i makroøkonomiske forhold og/eller endringer i finansielle eiendeler og forpliktelser. Gjensidige er eksponert for denne typen risiko gjennom konsernets investeringsaktiviteter. Risikoen styres på aggregert nivå og håndteres gjennom retningslinjer for kapitalforvaltning og investeringsstrategier, som er utarbeidet for Gjensidige Forsikring ASA og datterforetakene. Hovedformålet med investeringene er å støtte forsikringsvirksomheten ved å sikre verdien av forsikringsforpliktelser mot svingninger i

markedsvariabler. Midler utover dette investeres for å oppnå konsernets samlede lønnsomhetsmål, med kontrollert nedsiderisiko.

Investeringer for skadeforsikring og livsforsikring forvaltes separat. Finansiell risiko knyttet til skadeforsikring og livsforsikring er beskrevet hver for seg der det er aktuelt.

Investeringsporteføljen for skadeforsikring er delt i to: en sikringsportefølje og en fri portefølje. Sikringsporteføljen er ment å tilsvare konsernets forsikringstekniske avsetninger, slik at renterisiko, valutarisiko og til en viss grad inflasjonsrisiko reduseres. Det er investert i rentepapirer med en durasjon som er tilpasset durasjonen til de forsikringstekniske avsetningene. Den fri porteføljen består av ulike eiendeler. Allokeringen av eiendeler i denne porteføljen må ses i sammenheng med konsernets kapitalisering og risikokapasitet, samt konsernets risikoappetitt til enhver tid.

Tabell 5 – Aktivaallokering skadeforsikring

	2019		2018	
	Mill. kroner	Prosent	Mill. kroner	Prosent
<i>Sikringsportefølje</i>				
Pengemarked	4.818,7	8,2 %	4.917,9	9,3 %
Obligasjoner til amortisert kost	14.916,1	25,3 %	15.698,5	29,7 %
Omløpsobligasjoner ¹	14.327,1	24,3 %	13.892,5	26,3 %
Sikringsportefølje totalt	34.062,0	57,7 %	34.508,9	65,3 %
<i>Fri portefølje</i>				
Pengemarked	6.812,3	11,5 %	3.703,2	7,0 %
Øvrige obligasjoner ²	4.552,9	7,7 %	3.912,7	7,4 %
High Yield obligasjoner ³	1.101,8	1,9 %	436,1	0,8 %
Konvertible obligasjoner ³	1.725,3	2,9 %	713,8	1,4 %
Omløpsaksjer ⁴	3.047,3	5,2 %	2.466,2	4,7 %
PE-fond	1.232,3	2,1 %	1.346,6	2,5 %
Eiendom ⁵	4.803,9	8,1 %	4.608,8	8,7 %
Annet ⁶	1.716,8	2,9 %	1.119,6	2,1 %
Fri portefølje totalt	24.992,4	42,3 %	18.307,1	34,7 %
Investeringsportefølje totalt	59.054,4	100,0 %	52.816,0	100,0 %

¹ Posten inkluderer markedsverdi av rentehedgen i Danmark. Investeringer inkluderer obligasjoner med fortrinnsrett, stat- og foretaksobligasjoner, investment grade fond og lånefond med sikrede lån.

² Posten består av investment grade, emerging market debt (EMD) og omløpsobligasjoner. Investment grade og EMD er investeringer i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt.

³ Investeringer i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt.

⁴ Investeringer hovedsakelig i internasjonalt diversifiserte fond forvaltet eksternt. Risikoeksponeringen for aksjer er redusert med NOK 369,9 millioner ved bruk av derivater.

⁵ I tillegg er det inngått avkastningsbytteavtale med Gjensidige Pensjonskasse som reduserer eiendomsseksponeringen med 240,0 millioner kroner.

⁶ Posten inkluderer valutasikring knyttet til Gjensidige Sverige og Gjensidige Danmark, utlån, innskutt egenkapital i Gjensidige Pensjonskasse og hedgefond.

Gjensidige Pensjonsforsikring AS forvalter flere porteføljer, inkludert en investeringsvalgportefølje, friportefølje, kollektivportefølje og selskapsportefølje. Gjensidige Pensjonsforsikring AS har ikke investeringsrisiko for investeringsvalgporteføljen. De andre porteføljene eksponerer foretakets egenkapital for risiko.

Tabell 6 – Aktivaallokering Gjensidige Pensjonsforsikring AS ekskl. investeringsvalgporteføljen

Millioner kroner	2019	2018
Pengemarked	1.325,6	1.309,7
Bankinnskudd	142,2	225,5
Obligasjoner som holdes til forfall		30,6
Lån og fordringer	5.246,3	4.962,3
Omløpsobligasjoner	249,9	155,4
Aksjer	6,3	67,2
Eiendom	958,2	908,5
Sum	7.928,5	7.659,2

Risikoeksponering

Innenfor markedsrisiko er de største risikoene kredittmarginrisiko og aksjerisiko for Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA. Beholdninger i tilknyttede foretak behandles generelt som aksjerisiko i Gjensidige Forsikring ASA, mens risikoen konsolideres i Gjensidige Forsikring konsern. Følgelig er aksjerisiko størst for Gjensidige Forsikring ASA. Investeringene i eiendom gjennom Oslo Areal AS bidrar til eiendomsrisiko. Det er også noe valutarisiko, mens renterisiko og konsentrasjonsrisiko har et lavt bidrag til total risikoeksponering.

Kredittmarginrisiko

Kredittmarginrisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i nivået eller volatiliteten av kredittmarginen over den risikofrie rentekurven. Det er renteporteføljen som er utsatt for kredittmarginrisiko.

Tabellene nedenfor viser fordeling av renteporteføljen per sektor og per ratingkategori ved utgangen av 2019 og 2018. Investeringer i rentefond er ikke inkludert i tabellene.

Tabell 7 – Renteportefølje per sektor

	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2019	2018	2019	2018
Statsobligasjoner mv.	23,8 %	20,8 %	22,5 %	19,1 %
Foretaksobligasjoner mv.	76,2 %	79,2 %	77,5 %	80,9 %
Sikrede verdipapirer	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Tabell 8 – Renteportefølje per ratingkategori

	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2019	2018	2019	2018
AAA	29,5 %	32,8 %	29,4 %	30,2 %
AA	13,3 %	11,9 %	14,2 %	12,5 %
A	20,1 %	16,0 %	18,2 %	14,6 %
BBB	10,6 %	11,4 %	10,1 %	11,4 %
BB				
B				
CCC eller lavere				
Ingen rating	26,5 %	28,0 %	28,2 %	31,3 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Utstedere uten rating fra et offisielt ratingbyrå er i all hovedsak investeringer i den norske renteporteføljen. Dette er hovedsakelig investeringer i norske sparebanker, kommuner, obligasjoner med pant i eiendom og kraftselskaper.

Aksjerisiko

Aksjerisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i nivå eller volatilitet av markedspriser på aksjer.

For både Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA er aksjeeksponeringene i hovedsak investeringer i norske aksjefond og internasjonalt diversifiserte fond, med størstedelen investert i utviklede markeder. Det er også investeringer i flere private equity-fond samt fond-i-fond med fokus på Norden.

Aksjeporteføljen har ikke betydelige eksponeringer i enkeltaksjer. De største aksjeeksponeringene er presentert i note 14.

Eiendomsrisiko

Eiendomsrisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i nivå eller volatilitet av markedspriser på eiendommer.

Motivasjonen for å investere i eiendom er først og fremst å øke den risikojusterte avkastningen, ved at forventet avkastning på

eiendom ligger mellom obligasjoner og aksjer, med en beskjeden korrelasjon med disse aktivaklassene.

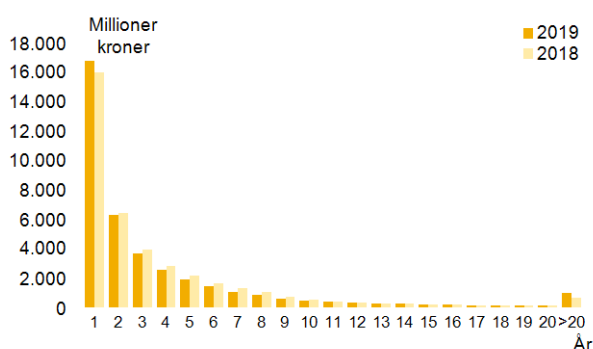
Eiendomsrisiko er viktig for Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA. Gjensidige Forsikring ASA har en 50 prosent eierandel i Oslo Areal AS, som konsolideres i solvensberegningene. Konsernet eier de fleste eiendommene gjennom Oslo Areal AS, selv om en liten del av porteføljen er investert i eiendomsfond utenfor Norge. Porteføljen forvaltet av Oslo Areal AS består av investeringseiendommer. Eiendomsporteføljen har sin største konsentrasjon i kontorer i Oslo-området, men den inneholder også eiendom i andre større byer i Norge.

Renterisiko

Renterisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i rentekurven eller rentevolatiliteten. For både Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA er renterisikoen liten som følge av at forfallet på renteporteføljen er tilpasset forsikringsforpliktelsene. For konsern er det ytterligere reduksjon i renterisiko som følge av motgående renteeksponering i skade- og livsforsikringsvirksomheten.

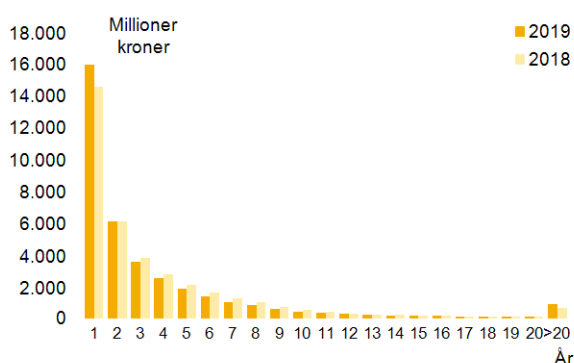
Figur 5a viser det forventede utbetalingsmønsteret for premie- og erstatningsavsetninger i skadeforsikring ved utgangen av 2019 og 2018. Omtrent en tredjedel av avsetningene forventes utbetalt innen ett år.

Figur 5a – Utbetalingsmønster forsikringstekniske avsetninger, Gjensidige skadeforsikring

Figur 5b viser tilsvarende utbetalingsmønster for Gjensidige Forsikring ASA. Gjennomsnittlig durasjon for Gjensidige Forsikring ASA er forholdsvis lik som for skadeforsikring.

Figur 5b – Utbetalingsmønster forsikringstekniske avsetninger, Gjensidige Forsikring ASA

Som nevnt er sikringsporteføljen ment å tilsvare Gjensidige Forsikring konserns forsikringstekniske avsetninger for å redusere renterisikoen. Det er også noe renterisiko i den frie porteføljen.

Tabellen under viser forfallsprofilen til renteporteføljen for skadeforsikring.

Tabell 9 – Forfallsprofil (antall år) renteportefølje

Millioner kroner	2019	2018
Forfall		
0-1	10.184,2	8.546,3
1-2	6.626,3	4.244,0
2-3	5.083,6	5.778,7
3-4	6.894,6	5.693,6
4-5	2.942,3	5.341,5
5-6	2.467,1	2.906,9
6-7	3.300,2	2.627,2
7-8	2.371,8	1.675,6
8-9	1.104,4	2.236,9
9-10	2.499,8	1.170,6
>10	4.793,2	3.152,1
Sum	48.267,6	43.373,4

Gjensidige Pensjonsforsikring har fripoliser og andre produkter som garanterer en årlig avkastning. Dagens rentenivå ligger under den garanterte renten. Så langt har Gjensidige Pensjonsforsikring AS oppnådd tilfredsstillende avkastning, men ettersom investeringsporteføljen forfaller vil re-investering skje på dagens lave rentenivå, med lavere forventet avkastning. Ytterligere rentefall vil gjøre det vanskeligere å finne investeringer som gir tilstrekkelig avkastning for å oppnå den årlige avkastningsgarantien.

Valutarisiko

Valutarisiko er risiko knyttet til verdiene av eiendeler, forpliktelser og finansielle instrumenter som følge av endringer i valutakursene.

Gjensidige Forsikring konsern tegner forsikring i Skandinavia og Baltikum, og har dermed forsikringsforpliktelser i de tilsvarende valutaene. Valutarisikoen, både på konsernnivå og foretaksnivå, er generelt sikret ved å ha investeringer i tilsvarende valuta som de forsikringstekniske avsetningene. Generelt er valutarisiko i investeringsporteføljen sikret nær 100 prosent, innenfor en tillatt grense på +/- ti prosent per valuta, bortsett fra mindre mandater med aktiv valutaforvaltning.

Motpartsrisiko

Motpartsrisiko er risiko for mulige tap på grunn av uventet mislighold hos Gjensidige Forsikring konserns motparter og debitorer.

Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA er utsatt for motpartsrisiko gjennom investeringer i verdipapirer og derivater, bankinnskudd og gjennom fordringer fra mellommenn og reassuranskontrakter.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko defineres som risiko for ikke å kunne foreta utbetalinger ved forfall eller behov for å realisere investeringer til høye kostnader for å foreta utbetalinger. For de fleste skadeforsikringsforetak er likviditetsrisikoen ganske begrenset. Premieinntekt er betalt på forskudd, og skadekrav utbetales senere. Fremtidige utbetalinger er ikke basert på kontraktsmessige betalingsdatoer, men når skader oppstår og hvor lang tid det tar å gjøre opp skader. Dette vil resultere i en positiv netto kontantstrøm under normale omstendigheter. Store nettoutbetalinger vil vanligvis bare oppstå som følge av oppkjøp eller rekapitalisering av datterforetak. I tillegg vil det kunne oppstå likviditetsbehov i forbindelse med marginutbetalinger for finansielle instrumenter. Dersom det oppstår en stor skade eller en katastrofehendelse, vil utbetalingene finne sted en gang etter hendelsen, og reassurandørene vil dekke det meste av kostnaden innen kort tid etter at betalingene er blitt gjort til fordringshaverne. I et ekstremt scenario kan reassurandører mislykkes i å overholde sine forpliktelser etter en katastrofehendelse.

Risikokonsentrasjon

Risikokonsentrasjon knyttet til finansielle investeringer defineres som akkumulering av eksponeringer innenfor blant annet samme geografiske område og industrisektor.

For både Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA er sektorkonsentrasjon av rentepapirer regulert av retningslinjer for kredittsporing, som er en del av konsernets kredittpolicy. Retningslinjene definerer en rekke industrisektorer sammen med grenser for hver sektor for å sikre diversifisering i totalporteføljen. Den nåværende fordelingen av rentepapirer oppfyller kravene gitt i retningslinjene.

Aksjeinvesteringene i Gjensidige Forsikring ASA er hovedsakelig investeringer i internasjonalt diversifiserte fond. Investeringene er både i utviklede og fremvoksende markeder, sammen med investeringer i det norske markedet. Graden av diversifisering, både for sektor og geografisk konsentrasjon, er således avhengig av sammensetningen i fondsstrukturen.

Geografisk konsentrasjon av rentepapirer i sikringsporteføljen i Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA er i hovedsak proporsjonal til forsikringstekniske avsetninger i de land hvor virksomheten foregår.

Geografisk konsentrasjon av rentepapirer i den frie porteføljen overvåkes ved å gjennomlyse investeringene i rentefond, og aggregere opp underliggende rentepapirer. Investeringene består av internasjonalt diversifiserte fond i aktivaklasser som investment grade, high yield og konvertible obligasjonsfond. Pengemarkedsporteføljen består i hovedsak av norske obligasjoner og sertifikater, som bidrar til at det holdes likvide midler i porteføljen.

Styring av finansiell risiko

Styring av finansiell risiko er beskrevet i kapittel 'God styring og kontroll – vi tar vårt ansvar på alvor' i underkapittel 'Risiko – det vi lever av'.

Risikoreduserende tiltak

Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA bruker flere risikoreduserende tiltak. Sikringsporteføljen er ment å tilsvare konsernets forsikringstekniske avsetninger og skal redusere renterisiko, valutarisiko og til en viss grad inflasjonsrisiko. Det er investert i rentepapirer med en varighet som er tilpasset varigheten til de forsikringstekniske avsetningene.

En oversikt over andre risikoreduserende tiltak følger nedenfor.

Sikring av valutarisiko

Gjensidige Forsikring ASA bruker finansielle derivater for å sikre valutarisiko knyttet til investeringer i verdipapirer, og eierskap i utenlandske filialer med annen funksjonell valuta. Instrumentene som brukes til sikring av valutarisiko er primært valutaterminer og valutaswapper. I tillegg har Gjensidige Forsikring konsern implementert en valutasikringsstrategi med sikte på å minimere valutarisiko i overskuddskapital. Dette gjennomføres ved å justere eiendeler i utenlandske filialer og datterforetak slik at overskuddskapital i utenlandsk valuta blir minimert.

Sikring av inflasjonsrisiko

Som beskrevet under forsikringsrisiko sikres deler av inflasjonsrisikoen knyttet til dansk yrkesskadeforsikring gjennom inflasjonsswapper.

Sikring av renterisiko i Danmark

Renterisiko er en betydelig risikofaktor knyttet til yrkesskadeforsikring i Danmark. Det skyldes både porteføljens størrelse, samt den lange durasjonen for de forsikringstekniske avsetningene knyttet til produktet. En stor del av renterisikoen i de forsikringstekniske avsetningene sikres ved bruk av renteswapper. Fordelen ved å bruke renteswapper i motsetning til obligasjoner er at instrumenter med ønsket varighet er tilgjengelige i det danske swapmarkedet, men ikke i obligasjonsmarkedet.

Sikring av aksjeeksponering

Aksjeeksponeringen sikres til en viss grad ved bruk av salgsoptions og terminkontrakter.

Motpartsrisiko – OTC derivater

OTC derivater (over-the-counter derivater) er dekket av ISDA Masteravtaler, som angir standardvilkår som gjelder for alle transaksjoner som inngås mellom parter. Hovedavtalen gir partene mulighet til å begrense eksponeringen gjennom OTC handler på nettobasis. CSA (Credit Support Annex) avtalen er et juridisk dokument som definerer de regler som gjelder for sikkerhetsstillelse eller transaksjoner mellom motparter for å redusere motpartsrisikoen som oppstår ved bruk av derivater. Per 31. desember er det stilt NOK 475,6 millioner i sikkerhet for OTC derivater.

Risikosensitivitet

Sensitivitetsanalyser utføres på konsernnivå.

Sensitivitetsanalysen viser den regnskapsmessige effekten av ulike forhåndsdefinerte scenarier. Sammenligningstall er endret for også å vise den regnskapsmessige effekten. Siden effekter vises på verdier i regnskapet er det sett bort fra eiendeler som føres til amortisert kost. En endring i rente og/eller kredittmargin vil påvirke urealisert merverdi på disse eiendelene. Følgende forutsetninger er gjort for de ulike risikofaktorene:

- Aksjer: Det antas at markedsverdien av aksjer reduseres med 10 prosent. Inkluderer stress på alle aksjer, inkludert hedgefond og private equity.
- Rente: Det antas at rentekurven som helhet øker med 100 basispunkter. Effekten vises kun for eiendeler, bortsett fra forpliktelser som diskonteres i regnskapet.
- Kredittmargin: Det antas at kredittmarginen øker med 100 basispunkter.
- Eiendom: Det antas 10 prosent fall i eiendomsverdi.

Tabellen under viser effekten av de ulike sensitiviteterne.

Tabell 10 – Potensielt tap basert på forskjellige sensitiviteter

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern	
	2019	2018
Aksjekurser ned 10%	(475,0)	(370,0)
Renter opp 100 bp	(384,4)	(199,5)
Kredittspread opp 100 bp	(707,5)	(631,7)
Eiendom ned 10%	(593,2)	(569,5)

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for et økonomisk tap og/eller tap av omdømme som skyldes svakheter eller feil ved prosesser og systemer, feil begått av ansatte, eller eksterne hendelser.

Styring av operasjonell risiko er beskrevet i kapittel 'God styring og kontroll – vi tar vårt ansvar på alvor' i underkapittel 'Risiko – det vi lever av'.

Strategisk risiko og forretningsrisiko

Strategisk risiko er risikoen for tap på grunn av manglende evne til å etablere og gjennomføre forretningsplaner og strategier, ta beslutninger, tildele ressurser eller respondere på endringer.

Styring av strategisk risiko og forretningsrisiko er beskrevet i kapittel 'God styring og kontroll – vi tar vårt ansvar på alvor' i underkapittel 'Risiko – det vi lever av'.

Klimarisiko

Klimarisiko er risiko relatert til endringer i klima. Ytterligere beskrivelse av klimarisiko og styring av denne er beskrevet i kapittel 'God styring og kontroll – vi tar vårt ansvar på alvor' i underkapittel 'Risiko – det vi lever av'.

Kapitalstyring

Gjensidige skal ha en kapitalisering som er tilpasset konsernets til enhver tid gjeldende strategiske mål og risikoappetitt. Konsernet skal opprettholde finansiell handlefrihet og samtidig ha en streng kapitaldisiplin som understøtter målsatt egenkapitalavkastning. Fremtidig overskuddskapital skal over tid utbetales til aksjeeierne.

Målsatt sone for solvensmargin er mellom 150 prosent og 200 prosent, endret fra 135 prosent og 200 prosent i fjor. Dette målet gjelder både for den regulatorisk godkjente modellen (legalt perspektiv) og modellen med egen kalibrering (egen partiell internmodell). Solvensmarginnivåene skal støtte en A-rating fra Standard & Poor's, stabilisere regulære utbytter over tid, sikre økonomisk fleksibilitet til mindre oppkjøp og organisk vekst som ikke finansieres gjennom tilbakeholdt resultat, samt å gi en buffer mot regulatoriske endringer.

Alle datterforetak vil være kapitalisert i samsvar med de respektive lovkravene, mens kapital som overstiger kravene, så langt som mulig vil bli holdt i morforetaket Gjensidige Forsikring ASA. Konsernet vil benytte seg av alle former for Tier 1 og Tier 2 kapital, inkludert ansvarlig lån, på en ansvarlig og verdioptimaliserende måte og i tråd med de rammer som myndigheter og ratingbyråene fastsetter.

Kapitalstyringspolicy vedtatt av styret spesifiserer kravene til Gjensidiges kapital. Kapitalstyringen følges opp av en egen avdeling underlagt finansdirektør som påser at kravene gitt av styret etterleves.

Gjensidige mottok i 2018 en godkjenning fra Finanstilsynet for å bruke en partiell internmodell til å beregne regulatorisk kapitalkrav. Den godkjente modellen er mer konservativ enn den modellen Gjensidige i utgangspunktet søkte om. Finanstilsynet forutsatte bruk av standardformelen til beregning av stormrisiko, og standardformelens korrelasjon mellom markeds- og forsikringsrisiko. I tillegg medfører Finanstilsynets vilkår noe høyere kapitalkrav for markedsrisiko og forsikringsrisiko i forhold det Gjensidige opprinnelig søkte om. Gjensidiges søknad om å endre kalibreringen av markedsrisiko er ikke blitt godkjent av Finanstilsynet. Gjensidige mener at den partielle internmodellen, uten de pålagte vilkårene fra Finanstilsynet, gir en bedre representasjon av risikoen, og vil fortsette arbeidet med å forsøke å få Gjensidiges egen versjon av den partielle internmodellen godkjent.

Gjensidige er godt kapitalisert og tilfredsstillende målsatt sone, både ved bruk av godkjent partiell internmodell og egen partiell internmodell.

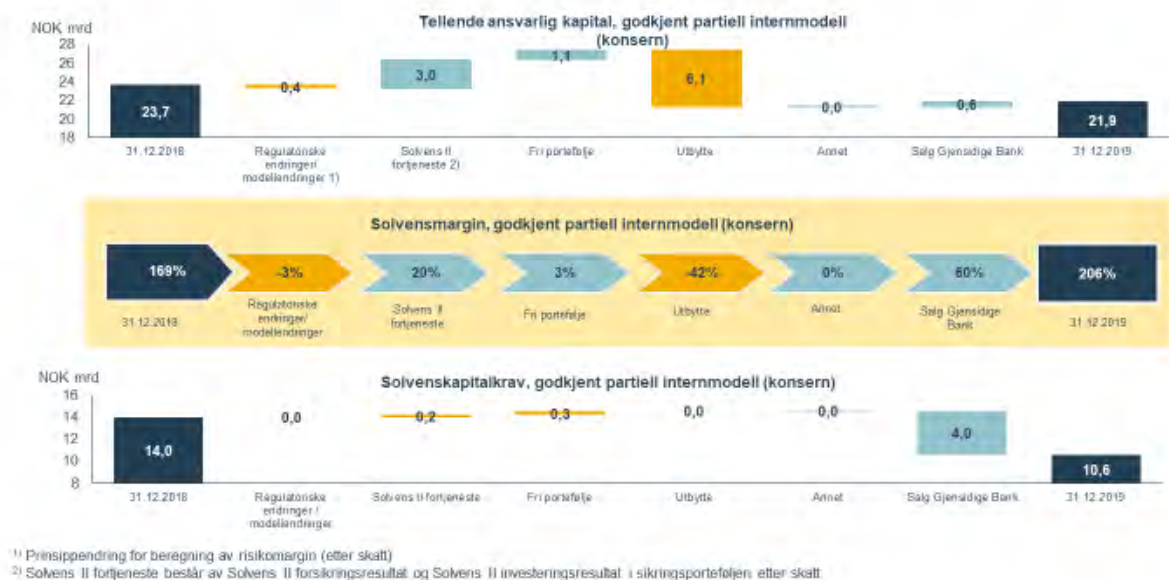
Konsernets solvensmargin ved utgangen av 2019 ble beregnet til å være:

- 206 prosent basert på den godkjente partielle internmodellen.
- 250 prosent basert på egen partiell internmodell.

Tallene er justert for foreslått utbytte på 6,125 milliarder kroner.

Kapitalsituasjonen er basert på Gjensidiges forståelse og tolkning av krav og premisser gitt i lov, forskrift og relevant regelverk.

Figur 6 – Utvikling i kapital fra 2018 til 2019

Solvens II-balansen

Både eiendeler og forpliktelser vurderes til markedsverdi i Solvens II, og dette avviker i noen tilfeller fra regnskapsprinsipper.

De viktigste forskjellene mellom verddivurdering i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper er:

- Immaterielle eiendeler er verdsatt til null under Solvens II

- Hold-til-forfall-obligasjoner er vurdert til virkelig verdi under Solvens II, mens amortisert kost brukes for regnskapsformål
- Forsikringstekniske avsetninger er vurdert annerledes (se nedenfor for mer informasjon)
- Kundefordringer verdsettes til null i Solvens II, da kontantstrømmen relatert til disse inngår i beregningen av forsikringstekniske avsetninger (premieavsetningen)
- Garantiordningen er behandlet som en forpliktelse under Solvens II, mens det regnes som egenkapital i henhold til regnskapsprinsipper

- Ulik verddivurdering av utsatt skatt som følge av forskjellene ovenfor

Ifølge Solvens II-prinsipper er forsikringstekniske avsetninger gitt ved summen av et beste estimat og en risikomargin. For skade- og helseforsikring kan beste estimat for forsikringstekniske

avsetninger deles opp i premieavsetninger og erstatningsavsetninger. Tabellene nedenfor viser de forsikringstekniske avsetningene for Gjensidige Forsikring ASA og for Gjensidige Forsikring konsern i henhold til Solvens II-prinsipper og regnskapsprinsipper.

Tabell 11a – Forsikringstekniske avsetninger for Gjensidige Forsikring konsern

Millioner kroner	2019			2018		
	Regnskap (IFRS)	Solvens II	Forskjell	Regnskap (IFRS)	Solvens II	Forskjell
Erstatningsavsetninger for skade- og helseforsikring	28.164,8	24.342,4	(3.822,4)	29.355,8	24.683,3	(4.672,5)
Premieavsetninger for skade- og helseforsikring	10.601,4	2.857,1	(7.744,3)	10.154,1	2.363,8	(7.790,3)
Forsikringstekniske avsetninger for livsforsikring (beste estimat)	37.193,6	34.303,6	(2.890,0)	30.495,9	28.110,2	(2.385,7)
Risikomargin		2.689,6	2.689,6		1.964,2	1.964,2
Sum forsikringstekniske avsetninger	75.959,8	64.192,7	(11.767,1)	70.005,8	57.121,6	(12.884,2)

Tabell 11b – Forsikringstekniske avsetninger for Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	2019			2018		
	Regnskap (NGAAP)	Solvens II	Forskjell	Regnskap (NGAAP)	Solvens II	Forskjell
Erstatningsavsetninger for skade- og helseforsikring	27.693,3	23.873,8	(3.819,6)	28.769,8	24.110,2	(4.659,6)
Premieavsetninger for skade- og helseforsikring	10.080,3	2.537,8	(7.542,5)	9.475,1	1.952,1	(7.522,9)
Risikomargin		1.352,0	1.352,0		1.228,5	1.228,5
Sum forsikringstekniske avsetninger	37.773,6	27.763,5	(10.010,1)	38.244,9	27.290,8	(10.954,1)

Erstatningsavsetningene for skade- og helseforsikringer er diskontert i Solvens II, mens erstatningsavsetningene (med unntak av erstatningsavsetninger for arbeidsskadeproduktet i Danmark og ansvarsforsikring for motorvogn i Sverige) ikke er diskontert i regnskapstallene. Erstatningsavsetningen i Solvens II inkluderer ikke planlagte avviklingsgevinster, slik det gjøres i regnskapsavsetningene. Alle øvrige forutsetninger for Solvens II formål er identiske med de regnskapsmessige forutsetninger.

Premieavsetningene for skade- og helseforsikringer i Solvens II er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer for ikke avløpt risiko for kontrakter innen kontraktens grense. Premieavsetningene i henhold til regnskapsprinsipper tilsvarer ikke avløpt risiko av forfalt premie for kontrakter som gjelder på verdsettelsestidspunktet, hvor det ikke gjøres fradrag for eventuelle kostnader før den forfalte premien periodiseres. Den praktiske konsekvensen av denne forskjellen er i hovedsak at forventet fremtidig overskudd for kontraktene Gjensidige er ansvarlig for inkluderes som tellende kapital i Solvens II-balansen. At premieavsetningene i Solvens II er diskontert gir også en forskjell.

Forsikringstekniske avsetninger for livsforsikring er basert på en markedsverdi-tilnærming i henhold til Solvens II-prinsipper, hvor fremtidige kontantstrømmer diskonteres med Solvens II rentekurven. Dette er forskjellig fra regnskapsprinsipper hvor den garanterte renten benyttes. For forsikringer med investeringsvalg er den største forskjellen mellom Solvens II og regnskap at fremtidig fortjeneste tas høyde for ved beregning av forsikringstekniske avsetninger i henhold til Solvens II-prinsipper.

En risikomargin inkluderes i de forsikringstekniske avsetningene i henhold til Solvens II-prinsipper. Risikomargin beregnes som kostnaden ved å ha nødvendig kapital for eventuelt å avvikle virksomheten.

Merk at Solvens II rentekurver, uten volatilitetsjustering, benyttes for å beregne forsikringstekniske avsetninger. Ingen overgangsregler benyttes.

Tellende kapital

Tellende kapital til å møte solvenskapitalkravet er differansen mellom eiendeler og forpliktelser.

Tabell 12 – Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkrav
Gjensidige Forsikring konsern Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	2019	2018	2019	2018
Eiendeler minus forpliktelser i henhold til Solvens II prinsipper (forsikring)	25.446,6	19.823,7	25.157,9	23.263,5
Egne aksjer	(0,0)	(0,1)	(0,0)	(0,1)
Foreslått utbytte	(6.125,0)	(3.550,0)	(6.125,0)	(3.550,0)
Ansvarlig lån (forsikring)	2.533,5	2.487,5	2.229,0	2.186,0
Basiskapital	21.855,1	18.761,1	21.261,9	21.899,5
Kapital andre finansielle sektorer		4.904,0		
Sum tellende kapital til å dekke solvenskapitalkrav	21.855,1	23.665,1	21.261,9	21.899,5

Tellende kapital er delt inn i tre kapitalgrupper i henhold til Solvens II-regelverket. Gjensidige har i hovedsak kapital i kapitalgruppe 1, som regnes for å være kapital av beste kvalitet. Av samlet tellende kapital fra kapitalgruppe 1 kommer 1.026 millioner kroner fra kapitalgruppe 1 med begrensninger. Dette er markedsverdien av obligasjon utstedt av Gjensidige Forsikring ASA (nominelt beløp 1 000 millioner kroner).

Kapital i kapitalgruppe 2 for Gjensidige Forsikring konsern og Gjensidige Forsikring ASA består av avsetning til naturskadekapital og ansvarlig lånekapital. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser. Ansvarlig lånekapital består av obligasjoner utstedt av Gjensidige Forsikring ASA (nominelt beløp på 1.200 millioner kroner) og Gjensidige Pensjonsforsikring AS (nominelt beløp på 300 millioner kroner). Markedsverdien av disse lånene er 1.508 millioner kroner per 31. desember 2019.

Gjensidige har ikke kapital i kapitalgruppe 3.

Detaljer om hybridkapital er spesifisert i note 18.

Tabell 13 – Tellende kapital til å dekke solvenskapitalkrav delt inn i kapitalgrupper

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2019	2018	2019	2018
Kapitalgruppe 1	17.671,3	19.146,7	17.382,6	18.232,4
<i>Herav; Kapitalgruppe 1 - med begrensninger, forsikring</i>	<i>1.026,0</i>	<i>1.010,0</i>	<i>1.026,0</i>	<i>1.010,0</i>
<i>Herav; Kapitalgruppe 1 - med begrensninger, andre finansielle sektorer</i>		444,8		
Kapitalgruppe 2	4.183,8	4.518,4	3.879,3	3.667,1
<i>Herav; Naturskadekapital</i>	<i>2.676,3</i>	<i>2.491,1</i>	<i>2.676,3</i>	<i>2.491,1</i>
<i>Herav; Ansvarlig lån fra forsikring</i>	<i>1.507,5</i>	<i>1.477,5</i>	<i>1.203,0</i>	<i>1.176,0</i>
<i>Herav; Ansvarlig lån fra andre finansielle sektorer</i>		549,8		
Sum tellende kapital til å dekke solvenskapitalkravet	21.855,1	23.665,1	21.261,9	21.899,5

Tabell 14 – Tellende kapital til å dekke minstekapitalkrav delt inn i kapitalgrupper

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2019	2018	2019	2018
Kapitalgruppe 1	17.671,3	14.792,5	17.382,6	18.232,4
<i>Herav; Kapitalgruppe 1 - med begrensninger</i>	<i>1.026,0</i>	<i>1.010,0</i>	<i>1.026,0</i>	<i>1.010,0</i>
Kapitalgruppe 2	999,4	980,1	838,3	819,4
Sum tellende basiskapital til å dekke minstekapitalkravet / minimum konsolidert solvenskapitalkrav konsern	18.670,7	15.772,6	18.220,9	19.051,8

Regulatorisk kapitalkrav

Regulatorisk kapitalkrav baserer seg på den godkjente partielle internmodellen.

Solvenskapitalkravet er bygget opp for å ta høyde for ulike risikokilder. De viktigste risikoene for Gjensidige Forsikring ASA og Gjensidige Forsikring konsern er skade-, helseforsikringsrisiko og markedsrisiko. Skade- og helseforsikringsrisiko er hovedsakelig knyttet til usikkerhet i forsikringsresultatet for det neste året (premierisiko), samt risikoen for at erstatningsavsetningene ikke er tilstrekkelige (reserverisiko). Motpartsrisiko og operasjonell risiko bidrar også til kapitalkravet. Det oppstår en diversifiseringseffekt siden ikke alle risikoene vil inntreffe på samme tid. Kapitalbehovet er også justert for en fremtidig skattefordel som vil oppstå dersom et økonomisk tap tilsvarende størrelsen på kapitalkravet inntreffer. Denne skattefordelen kan bare innregnes dersom det er rimelig å anta at foretaket er i stand til å fortsette med sin virksomhet etter et slikt tap.

Tabell 15 – Regulatorisk kapitalkrav

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2019	2018	2019	2018
Tellende kapital	21.855,1	23.665,1	21.261,9	21.899,5
Kapitalkrav for skade- og helseforsikringsrisiko	7.556,4	7.053,1	7.392,2	6.852,0
Kapitalkrav for livsforsikringsrisiko	1.869,3	1.633,1		
Kapitalkrav for markedsrisiko	7.856,0	6.445,8	7.315,8	6.903,9
Kapitalkrav for motpartsrisiko	501,1	470,0	479,4	649,1
Diversifisering	(4.960,2)	(4.334,4)	(3.517,9)	(3.332,5)
Basis solvenskapitalkrav	12.822,6	11.267,6	11.669,5	11.072,5
Operasjonell risiko	847,5	822,7	741,8	709,1
Justeringer (risikoreduserende effekt av utsatt skatt)	(3.045,2)	(2.718,7)	(2.710,5)	(2.447,4)
Gjensidige Bank		4.670,8		
Sum kapitalkrav	10.624,9	14.042,4	9.700,8	9.334,2
Solvensmargin	205,7 %	168,5 %	219,2 %	234,6 %

I tillegg til solvenskapitalkravet er det definert et absolutt minimum kapitalbehov. Sistnevnte kalles minstekapitalkrav for foretak og minimum konsolidert solvenskapitalkrav for konsernet. Hvis kapitalen faller under dette nivået vil det for foretaket eller konsernet være forbudt å fortsette virksomheten.

Minimum konsolidert solvenskapitalkrav er summen av minstekapitalkravet for de juridiske enhetene som inngår i konsernet. Minimum konsolidert solvenskapitalkrav for Gjensidige Forsikring konsern er 4.997,0 millioner kroner, som utgjør 47 prosent av solvenskapitalkravet.

Tabell 16 – Regulatorisk minstekapitalkrav

Millioner kroner	Gjensidige Forsikring konsern		Gjensidige Forsikring ASA	
	2019	2018	2019	2018
Tellende kapital til å dekke minstekapitalkravet / minimum konsolidert solvenskapitalkrav konsern	18.670,7	15.772,6	18.220,9	19.051,8
Minstekapitalkrav / minimum konsolidert solvenskapitalkrav konsern	4.997,0	4.900,5	4.191,4	4.097,1
Overskuddskapital	13.673,7	10.872,2	14.029,5	14.954,7
Minstekapitalkrav-margin	373,6 %	321,9 %	434,7 %	465,0 %

Overskuddskapital

Det regulatoriske kapitaloverskuddet for Gjensidige Forsikring konsern, Gjensidige Forsikring ASA og datterforetak er gitt i tabellen nedenfor.

Tabell 17 – Regulatorisk overskuddskapital

Millioner kroner	2019	2018
Gjensidige Forsikring konsern	11.230,2	9.622,8
Gjensidige Forsikring ASA	11.561,0	12.565,3
Nykredit Forsikring A/S		196,0
ADB Gjensidige	166,4	93,7
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	769,0	707,8
Gjensidige Bank konsern		233,2
Møllholm Forsikring A/S		93,6

Det foreligger enkelte restriksjoner på Gjensidige Forsikring ASA og Gjensidige Pensjonsforsikring AS sine muligheter til å få tilgang til eller bruke konsernets eiendeler, samt å gjøre opp konsernets forpliktelser. Konsernbidrag må, sammen med utbytte, ikke overstige forsvarlig utdeling av utbytte basert på

foretakets soliditet og drift. Utdelinger fra forsikringsforetakene må ligge innenfor årets resultat. Ønskes det delt ut mer enn dette kreves det forhåndsgodkjenning av Finanstilsynet.

Regulatorisk usikkerhet relatert til Solvens II

Det er fortsatt noe usikkerhet knyttet til hvordan garantiavsetningen skal behandles i Solvens II. Finanstilsynet argumenterer for at garantiavsetningen skal behandles som en forpliktelse under Solvens II. Gjensidige er av den oppfatning at særnorske avsetninger som faktisk er et egenkapitalelement, bør behandles som solvenskapital. Foretaket vil fortsette å arbeide for et regelverk i tråd med dette. Inntil en endelig avklaring foreligger er garantiavsetningen behandlet som forpliktelse under Solvens II. Et høringsforslag fra Finansdepartementet datert 31. januar 2018 foreslår en endring i garantiordningen som kan føre til en økning på ca. 70 millioner kroner i garantiavsetningen. Dette kan potensielt ha en negativ kapitaleffekt. Basert på dette er usikkerheten i tellende ansvarlig kapital knyttet til garantiordningen i størrelsesorden NOK (0,1) til 0,5 milliarder kroner.

EIOPA har foreslått flere endringer i beregningen av kapitalkrav og tellende ansvarlig kapital. Disse endringene forventes ikke å ha noen vesentlig innvirkning på Gjensidiges kapitalposisjon, basert på Gjensidiges nåværende balanse.

Stresstest

Stresstest for Gjensidige Forsikring konsern er definert i kapitalstyringspolicyen vedtatt av styret. Hovedformålet med stresstesten er å demonstrere at det er tilstrekkelig kapital selv etter ekstreme, men mulige negative hendelser. Stresstesten utføres ved å summere opp sannsynlige tap fra de ulike forretningsområdene. Stressparametre for investeringer er valgt slik at de gjenspeiler en tapssannsynlighet i ett av 200 kvartaler. Det er tatt hensyn til diversifisering ved å velge diversifiserte stressparametre. Skatteeffekter tas hensyn til ettersom en utsatt skattefordel vil oppstå etter et stort økonomisk tap.

Stresstesten utføres månedlig for Gjensidige Forsikring konsern, inkludert Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Resultatet av stresstesten ved utgangen av 2019 og 2018 er presentert nedenfor.

Tabell 18a – Stresstest finansielle aktiva 2019

Millioner kroner	Scenario	Verdifall
Markedsrisiko		(3.603,0)
Forsikringsrisiko (skade og liv)		(880,5)
Skatt	Positiv effekt av redusert skatt	885,1
Redusert kapitalkrav etter stress	Effekt av lavere balanse etter stress	563,4
Pensjonsforpliktelser	Lønn, G-Regulering, Dødelighet	(78,6)
Redusert overskudd etter stress		(3.113,5)
Effekt på overskudd		
Tellende kapital før stress		21.855,1
Kapitalkrav før stress		10.624,9
Overskudd uten buffer før stress		11.230,2
Overskudd uten buffer etter stress		8.116,7
Solvensmargin etter stress		180,7 %
Solvensmargin før stress		205,7 %

Tabell 18b – Stresstest finansielle aktiva 2018

Millioner kroner	Scenario	Verdifall
Markedsrisiko		(2.598,2)
Forsikringsrisiko (skade og liv)	Forventet tap CR>100	(559,0)
Kapital, Gjensidige Bank	ICAAP	(192,0)
Skatt	Positiv effekt av redusert skatt	541,3
Redusert kapitalkrav etter stress	Effekt av lavere balanse etter stress	375,9
Pensjonsforpliktelser	Lønn, G-Regulering, Dødelighet	(82,3)
Redusert overskudd etter stress		(2.514,2)
Effekt på overskudd		
Tellende kapital før stress		23.665,1
Kapitalkrav før stress		14.042,4
Overskudd uten buffer før stress		9.622,8
Overskudd uten buffer etter stress		7.108,5
Solvensmargin etter stress		152,0 %
Solvensmargin før stress		168,5 %

Følgende forutsetninger gjøres i stresstesten for 2019:

- Aksjerisiko stresses med 20 prosent. Inkluderer stress på alle aksjer, inkludert hedgefond og private equity.
- Renterisiko beregnes med 100 bp endring i rentekurven. Inkluderer effekt på både eiendeler og forpliktelser. Strengeste stress av rente opp og ned velges.
- Eiendom stresses med 10 prosent.
- Kredittmarginrisiko: 0 prosent tap på obligasjoner utstedt av stat og kommuner. 1 prosent økning i kredittmargin på øvrige obligasjoner.
- Forsikringsrisiko: For skade- og helseforsikring er stress definert som årseffekt av 3 prosent økning i combined ratio. For livsforsikring er stress definert som 20 prosent økt uførhet.
- Skatteeffekt: Et tap som følge av verdifall i stresstesten inntreffer vil medføre at skatten reduseres, som vil gi en positiv effekt.

Følgende forutsetninger ble gjort i stresstesten for 2018:

- Aksjerisiko stresses med 17 prosent. Inkluderer stress på alle aksjer, inkludert hedgefond og private equity.
- Renterisiko beregnes med 50 bp endring i rentekurven. Inkluderer effekt på både eiendeler og forpliktelser. Strengeste stress av rente opp og ned velges.
- Eiendom stresses med 10 prosent.
- Kredittmarginrisiko: 0 prosent tap på obligasjoner utstedt av stat og kommuner, 0,4 prosent tap på danske realkreditobligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett, 1,9 prosent tap på lånefond med sikret gjeld og 3,07 prosent tap på øvrige obligasjoner.
- Forsikringsrisiko: For skade- og helseforsikring er forventet tap definert som forventet tap gitt at combined ratio overstiger 100 (kalkulert i internmodell). For livsforsikring er stress fastsatt ut fra tap i død-, opplevels- og uføreforsikring med sannsynlighet 1 av 200 på kvartalsvis basis (kalkulert i standardformelen).
- Kapital, Gjensidige Bank: Kapitalunderskudd for å oppfylle regulatoriske krav for Gjensidige Bank gitt at krisescenario i ICAAP oppstår.
- Skatteeffekt: Et tap som følge av verdifall i stresstesten inntreffer vil medføre at skatten reduseres, som vil gi en positiv effekt.

4. Segmentinformasjon

Konsernet har seks rapporteringspliktige segmenter, som beskrevet nedenfor, som tilbyr ulike produkter og tjenester innenfor ulike geografiske områder. Konsernets rapporteringspliktige segmenter er identifisert med utgangspunkt i konsernets internrapportering. Konsernsjefen avholder jevnlig resultatsikringsmøter med sine tilrappporterende ledere for de ulike segmentene, hvor det fokuseres på fremtidige tiltak som sikrer resultat og leveranser.

Skadeforsikring er konsernets kjernevirksomhet. Skadeforsikring er inndelt i fem segmenter hovedsakelig basert på kundens geografiske plassering. Øvrige virksomhetssegmenter leverer produkter og tjenester hovedsakelig til kunder i Norge.

Beskrivelse av segmentene

Skadeforsikring Privat

Privatsegmentet tilbyr et bredt spekter av skadeforsikringsprodukter og -tjenester i det norske privatmarkedet, både innen tingforsikring og person- og helseforsikring.

Skadeforsikring Næringsliv

Næringslivssegmentet tilbyr et bredt spekter av skadeforsikringsprodukter til næringslivs-, landbruks- og kommunemarkedet i Norge, blant annet forsikringer knyttet til motorvogn, bygning, person, landbruk og kyst og havbruk/transport.

Skadeforsikring Danmark

Konsernets virksomhet i Danmark selger forsikring til privat-, næringslivs- og kommunemarkedet, blant annet forsikringer knyttet til motorvogn, eiendom, person, ansvar, landbruk og fritid.

Skadeforsikring Sverige

I Sverige selger konsernet forsikring til privat-, næringslivs- og kommunemarkedet, blant annet forsikringer knyttet til motorvogn, eiendom, person og ansvar.

Skadeforsikring Baltikum

Gjensidiges baltiske virksomhet selger skadeforsikringsprodukter til privat- og næringslivsmarkedet i Latvia, Litauen og Estland, blant annet forsikringer knyttet til motorvogn, eiendom og person.

Pensjon

Gjensidige Pensjonsforsikring skal bidra til breddesalg til skadeforsikringskunder i Norge, og tilbyr pensjonsprodukter til det norske næringslivsmarkedet. Pensjonsproduktene omfatter blant annet innskuddsbasert tjenestepensjon med tilhørende risikodekninger ved uførhet og død, privat pensjonssparing og individuell uførepensjon.

Beskrivelse av segmentenes inntekter og kostnader

Segmentinntekter defineres som premieinntekter for skadeforsikring og administrasjonsinntekter, forsikringsinntekter og forvaltningsinntekter mv. for Pensjon.

Segmentkostnader defineres som erstatningskostnader mv. for skadeforsikring og for Pensjon, driftskostnader for samtlige segmenter, samt netto inntekter fra investeringer for Pensjon.

Segmentresultat defineres som forsikringsresultat for skadeforsikring og resultat før skattekostnad for Pensjon.

	Segmentinntekter ²		Erstatningskostnader		Driftskostnader		Netto inntekter fra investeringer		Segmentresultat/ resultat før skattekostnad	
Millioner kroner	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Skadeforsikring Privat	8.872,4	8.762,5	(5.682,6)	(5.720,7)	(1.164,7)	(1.106,9)			2.025,1	1.934,8
Skadeforsikring Næringsliv	8.164,1	7.603,3	(5.608,6)	(5.182,8)	(825,7)	(872,3)			1.729,8	1.548,2
Skadeforsikring Danmark	4.960,1	4.904,6	(3.642,0)	(3.766,2)	(718,8)	(704,0)			599,3	434,5
Skadeforsikring Sverige	1.405,8	1.569,2	(1.058,6)	(1.231,7)	(271,3)	(259,3)			75,9	78,2
Skadeforsikring Baltikum	1.126,9	1.078,8	(728,7)	(675,9)	(337,3)	(334,4)			60,9	68,5
Pensjon	1.047,2	934,2	(616,3)	(566,8)	(275,6)	(241,0)	41,5	40,2	196,9	166,6
Elimineringer mv. ¹	125,5	142,1	(258,1)	(213,7)	(620,3)	(684,2)	3.818,7	790,0	3.065,9	34,2
Sum	25.702,0	24.994,8	(17.594,9)	(17.357,9)	(4.213,6)	(4.202,1)	3.860,3	830,2	7.753,8	4.265,0

¹ Elimineringer mv. består av konserninterne elimineringer samt øvrige inntekter og kostnader som ikke er direkte henførbare til det enkelte segment, samt storskader på 163,4 millioner kroner (202,9).

² Det er ingen betydelige inntekter mellom segmentene på dette nivået i 2019 og 2018.

5. Aksjer og andeler i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak

Millioner kroner	Forretnings- kontor	Eierandel	Kostpris 31.12.2019	Balanseført verdi 31.12.2019	Kostpris 31.12.2018	Balanseført verdi 31.12.2018
Tilknyttede foretak						
Malling & Co Eiendomsfond IS ¹	Oslo, Norge	26,9 %	792,3	958,2	792,3	908,5
Felleskontrollerte foretak						
Oslo Areal AS	Oslo, Norge	50,0 %	1.086,9	2.360,4	1.086,9	2.051,2
Sum tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak			1.879,2	3.318,6	1.879,2	2.959,7

¹ I tillegg er det investert i en 36,2 % andel i fondet gjennom Investeringsvalgporteføljen i Gjensidige Pensjonsforsikring AS.

Millioner kroner	Eiendeler	Egenkapital	Gjeld	Inntekter	Resultat	Resultat inntektsført
For hele foretaket 2019						
Tilknyttede foretak - tilleggsinformasjon						
Malling & Co Eiendomsfond IS	3.208,3	3.162,2	46,2	75,9	71,0	
Felleskontrollerte foretak - tilleggsinformasjon						
Oslo Areal AS						309,2
Sum tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	3.208,3	3.162,2	46,2	75,9	71,0	309,2
For hele foretaket 2018						
Tilknyttede foretak - tilleggsinformasjon						
Malling & Co Eiendomsfond IS	2.505,4	2.432,2	73,3	60,1	56,0	
FDC A/S (solgt i 2018)						57,5
Felleskontrollerte foretak - tilleggsinformasjon						
Oslo Areal AS						234,2
Sum tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	2.505,4	2.432,2	73,3	60,1	56,0	291,7
For hele foretaket						
Felleskontrollerte foretak - tilleggsinformasjon						
Oslo Areal AS						
Millioner kroner					2019	2018
Resultatposter						
Driftsinntekter					491,1	415,4
Resultat etter skattekostnad					618,3	468,5
Finansiell stilling - enkeltposter						
Omløpsmidler					30,7	38,0
Anleggsmidler					10.788,1	10.230,4
Kontantekvivalenter					35,3	62,2
Annen gjeld					1.330,4	1.201,8
Gjeld nærstående					4.803,0	5.026,2
Egenkapital					4.720,8	4.102,5
Fordringer på felleskontrollerte foretak						
Oslo Areal AS						
Millioner kroner					2019	2018
Gjensidiges andel av utlån					2.401,4	2.513,1
Sum fordringer på felleskontrollerte foretak					2.401,4	2.513,1

For samtlige investeringer tilsvarende stemmeandel eierandel.

Gjensidige og AMF Pensjonsforsikring (AMF) eier Oslo Areal AS sammen som et felleskontrollert foretak (50/50), da hver av partene har rett til sin andel av ordningens netto eiendeler. Partene vil gjøre felles investeringer i det norske eiendomsmarkedet gjennom Oslo Areal. Investeringen er regnskapsført til kostpris med 1,1 milliarder kroner ved årsslutt.

Gjensidige Forsikring har gitt et utlån til Oslo Areal som ved årsslutt beløp seg til 2,4 milliarder kroner. Lånet er rentebærende og total låneramme er 4,0 milliarder kroner.

Oslo Areal har inngått kontraktsmessige forpliktelser til å investere cirka 100,0 millioner kroner (99,0) i eksisterende og nye eiendommer. Forpliktelsen forfaller i perioden frem til 31. desember 2020.

6. Netto inntekter fra investeringer

Millioner kroner	2019	2018
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	1.889,5	291,8
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	1.889,5	291,8
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra eiendom		
<i>Eierbenyttede eiendommer</i>		
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av eierbenyttede eiendommer	0,1	0,2
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra eierbenyttede eiendommer	0,1	0,2
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra eiendom	0,1	0,2
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning		
<i>Aksjer og andeler</i>		
Utbytteinntekter	6,7	5,1
Urealiserte gevinster/(tap) fra aksjer og andeler	656,5	(323,9)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av aksjer og andeler	284,0	431,5
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra aksjer og andeler	947,2	112,7
<i>Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning</i>		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	277,4	221,8
Urealiserte gevinster/(tap) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	343,8	11,2
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	177,1	70,3
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	798,3	303,3
<i>Derivater</i>		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra derivater	30,6	35,2
Urealiserte gevinster/(tap) fra derivater	506,2	(312,3)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av derivater	(854,1)	(251,6)
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra derivater	(317,2)	(528,7)
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning	1.428,3	(112,7)
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall		
Netto renteinntekt på obligasjoner som holdes til forfall	2,7	29,3
Urealiserte gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall		(1,7)
Realiserte gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall	(1,1)	(0,5)
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall	1,6	27,0
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra utlån og fordringer		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra utlån og fordringer	617,5	708,0
Netto gevinster/(tap) fra utlån og andre fordringer	228,3	(3,4)
Netto gevinster/(tap) fra valutaomregning av utlån og andre fordringer	5,6	0,8
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra utlån og fordringer	851,4	705,4
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle forpliktelser målt til amortisert kost		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra ansvarlig lån	(49,9)	(43,0)
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle forpliktelser målt til amortisert kost	(49,9)	(43,0)
Netto andre finansinntekter/(-kostnader) ¹	(29,3)	(20,1)
Diskontering av erstatningsavsetning klassifisert som rentekostnad	(33,2)	(71,6)
Endring i diskonteringsgrads erstatningsavsetning	(198,1)	53,1
Sum netto inntekter fra investeringer	3.860,3	830,2
Spesifikasjoner		
Renteinntekter og -kostnader for finansielle eiendeler og forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet		
Samlede renteinntekter for finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet	851,4	733,9
Samlede rentekostnader for finansielle forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet	(52,8)	(43,1)

¹ Netto andre finansinntekter/(-kostnader) inkluderer finansinntekter og -kostnader som ikke er henførbare til enkeltklasser av finansielle eiendeler eller forpliktelser, samt finansielle administrasjonskostnader.

7. Kostnader

Millioner kroner	2019	2018
Driftskostnader		
Avskrivning og verdiendringer (note 11 og note 12) ekskl. avskrivning eiendommer	763,1	559,6
Lønns- og personalkostnader (note 8)	2.992,1	2.982,3
IKT-kostnader	420,2	406,2
Juridisk og annen bistand	138,2	92,9
Provisjonskostnader	617,1	576,0
Andre kostnader ¹	(717,2)	(414,8)
Sum driftskostnader	4.213,6	4.202,1
Øvrige spesifikasjoner		
Lønns- og personalkostnader		
Lønn	2.188,1	2.174,6
Arbeidsgiveravgift	506,3	515,6
Pensjonskostnader - innskuddsbasert pensjonsordning (note 10)	209,0	206,8
Pensjonskostnader - avtalefestet pensjon (note 10)	23,6	22,2
Pensjonskostnader - ytelsesbasert pensjonsordning (note 10)	52,0	51,7
Aksjebasert betaling (note 22)	13,1	11,5
Sum lønns- og personalkostnader	2.992,1	2.982,3
Godtgjørelse til revisor (inkl. mva.)		
Lovpålagt revisjon	4,8	4,4
Attestasjonstjenester	0,1	0,1
Rådgivning - annen rådgivning	0,8	1,1
Rådgivning - skatt	0,6	0,2
Sum godtgjørelse til revisor (inkl. mva.)	6,3	5,8

¹ Andre kostnader inkluderer kostnadsallokeringer til erstatninger og finans.

8. Lønn og godtgjørelser

Gjennomsnittlig antall ansatte i konsernet var 3.740 (3.633).

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse

Gjensidiges godtgjørelsespolitikk

Konsernet har etablert en godtgjørelsesordning som gjelder alle ansatte. Ordningen er ment å sikre at Gjensidige tiltrekker seg og beholder medarbeidere som presterer, utvikler seg, lærer og deler. Godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det forventes at de ansatte har et helhetlig syn på hva konsernet tilbyr av godtgjørelse og goder. Konsernets godtgjørelsesordninger skal være åpne og prestasjonsbaserte, slik at de i så stor grad som mulig oppleves som rettfærdige og forutsigbare. Det skal være samsvar mellom avtalt prestasjon og den godtgjørelsen som gis.

Retningslinjer for godtgjørelse og karriereutvikling skal knyttes til oppnåelse av konsernets uttrykte strategiske og økonomiske mål og verdigrunnlag, hvor både kvantitative og kvalitative målsettinger tas med i vurderingen. Målekriteriene skal fremme ønsket bedriftskultur og langsiktig verdiskapning, og så langt det er mulig ta hensyn til faktiske kapitalkostnader. Godtgjørelsesordningen skal bidra til å fremme og gi incentiver til god risikostyring, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Fast grunnlønn skal være hovedelement i den samlede godtgjørelsen, som for øvrig består av variabel godtgjørelse, pensjon, forsikringsordninger og naturalytelser. Variabel godtgjørelse skal benyttes for å belønne prestasjoner som er avtalt gjennom målkort eller som overgår forventninger, hvor både resultater og atferd i form av etterlevelse av kjerneverdier, merkevare og ledelsesprinsipper skal vurderes.

Variabel godtgjørelse skal være resultatavhengig uten å være risikodrivende, og skal reflektere både foretakets, divisjonens, avdelingens og individets resultater og bidrag. Øvrige kompensasjonselementer som tilbys skal ansees attraktive av både nye og nåværende ansatte. Det finnes en øvre grense for variabel godtgjørelse.

Konsernledelsen er definert som ledende ansatte, og de har ansvar for aktiviteter som kan være avgjørende for foretakets risikoeksponering. Nivået på godtgjørelse vil ta hensyn til både kvalitative kriterier til deres rolle, og kvantitative kriterier, i tillegg til en individuell vurdering av deres påvirkning på foretakets risiko.

Beslutningsprosess

Styret har opprettet et godtgjørelsesutvalg som består av tre medlemmer; styrets leder og to styremedlemmer.

Godtgjørelsesutvalget skal forberede saker for styret, og har i hovedsak ansvar for:

- Styrets årlige erklæring om Gjensidiges godtgjørelsespolitikk
- Den årlige evalueringen av og saker om lønn og annen godtgjørelse til konsernsjef
- Den årlige evalueringen av og saker om lønn og annen godtgjørelse til foretakets internrevisor
- Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte
- Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, herunder
 - o Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse for det kommende regnskapsåret
 - o Redegjørelse for den lederlønnspolitikken som har vært ført det foregående regnskapsåret, herunder hvordan retningslinjene for lederlønnfastsettelsen er blitt gjennomført
 - o Redegjørelse for virkningen for foretaket og eierne av implementering/endringer i incentivordninger knyttet til aksjer
- Andre vesentlige personalrelaterte forhold for ledende ansatte

- Styrets behandling av gjennomførte HR-prosesser, herunder talent- og etterfølgerutvikling og strategisk bemanningsstyring

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Godtgjørelse til konsernsjef

Konsernsjefens lønn og øvrige økonomiske ytelser fastsettes av styret på bakgrunn av en helhetlig vurdering hvor det tas hensyn til Gjensidiges godtgjørelsesordning og markedslønn for tilsvarende type stilling.

Fastlønnen vurderes årlig og fastsettes på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen spesielt. Variabel godtgjørelse (bonus) fastsettes av styret basert på avtalte mål og leveranser, og kan utgjøre inntil 50 prosent av den faste årslønnen inklusive feriepengene. Variabel godtgjørelse opptjenes årlig, og er basert på samlet vurdering av finansielle og ikke-finansielle prestasjoner over de to siste årene. Variabel godtgjørelse inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Ved vurderingen tas det hensyn til foretakets overordnede resultatmål for egenkapitalavkastning justert for utbytte relatert til utdeling av overskuddskapital og transaksjoner og combined ratio, samt utviklingen i kundetilfredshet. I tillegg vektlegges konsernsjefens personlige bidrag til konsernets historiske og fremtidige resultater og verdiskapning, etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper.

Variabel godtgjørelse knyttet til Gjensidiges resultater fastsettes ut fra resultater siste to år. Halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor 1/3 tildeles hvert av de kommende tre år. Den ikke utbetalte bundne variable godtgjørelsen kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger. Konsernsjefen gis ikke resultatbaserte ytelser utover nevnte bonus, men kan i tillegg gis naturalytelser som firmabil og dekning av utgifter til elektronisk kommunikasjon. Tildeling av naturalytelser skal ha sammenheng med konsernsjefens funksjon i konsernet, og for øvrig være i tråd med markedsmessig praksis.

Konsernsjefen har pensjonsalder på 62 år. Det åpnes for å fratre ved fylte 60 år dersom styret eller konsernsjefen selv ønsker det. Konsernsjefen har pensjonsrettigheter i henhold til Gjensidiges lukkede ytelsespensjonsordning. I henhold til hans ansettelsesavtale har han rett til en pensjon på 100 prosent av årslønnen ved avgang ved fylte 62 år, og deretter nedtrappende til 70 prosent av lønn fra fylte 67 år ved full opptjeningsperiode.

Ved fratreden ved 60 år er det tilsvarende avtalefestet nedtrapping fra 100 prosent ved fratreden til 70 prosent ved fylte 67 år. Fra fylte 67 år beregnes pensjonen ut fra foretakets ordinære opptjeningsstid på 30 år, og utgjør 70 prosent av fast lønn med full opptjeningsstid. Bilordning og øvrige goder opprettholdes frem til fylte 67 år.

Konsernsjefen har en oppsigelsestid på seks måneder, og ingen avtale om etterlønn eller sluttvederlag ved fratredelse.

Godtgjørelse til ledende ansatte og ansatte som kan påvirke konsernets risiko vesentlig

Godtgjørelse til konsernledelsen fastsettes av konsernsjefen, etter rammer drøftet med godtgjørelsesutvalget og basert på retningslinjer fastsatt av styret. Konsernets veiledende retningslinjer legges tilsvarende til grunn for øvrige ledende ansatte og ansatte som kan påvirke risikoen vesentlig.

Den totale godtgjørelsen fastsettes ut fra behovet for å gi konkurransedyktige betingelser i de ulike forretningsområdene, og skal bidra til å tiltrekke seg og beholde ledere med ønsket kompetanse og erfaring som fremmer konsernets verdigrunnlag og utvikling.

Fastlønnen vurderes årlig og fastsettes på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen

spesielt. Variabel godtgjørelse (bonus) til ledende ansatte opptjenes årlig, og baseres på en samlet vurdering av finansielle og ikke-finansielle prestasjoner over de to siste årene. Ved vurderingen tas det hensyn til en kombinasjon av foretakets overordnede resultatmål for egenkapitalavkastning justert for ekstraordinære utbytter og transaksjoner og combined ratio, samt utviklingen i kundetilfredshet. I tillegg vurderes måloppnåelse i vedkommende forretningsenhet, samt personlige bidrag, knyttet til etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper. Halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor en tredjedel tildeles hvert av de kommende tre år. Den ikke utbetalte bundne variable godtgjørelsen kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger.

Individuell variabel godtgjørelse kan utgjøre inntil 30 prosent av årslønnen inklusive feriepengene. Variabel lønn inngår ikke i pensjonsgrunnlaget.

Konsernsjefen kan etter samråd med godtgjørelsesutvalget gjøre avvik for spesielle stillinger hvis det er nødvendig for å gi konkurransedyktige betingelser. Tildeling av naturaltelseter til ledende ansatte skal ha sammenheng med deres funksjon i konsernet og for øvrig være i tråd med markedsmessig praksis.

Enkelte medlemmer av konsernledelsen har en pensjonsalder på 62 år, de øvrige har 70 år som fratreddesalder. Av nåværende medlemmer av konsernledelsen, er fem medlemmer av den lukkede norske ytelsespensjonsordningen. Disse har ved full opptjening rett til en pensjon på 70 prosent av sluttlønnen ved full opptjeningsperiode 30 år ved fylte 67 år. Fem medlemmer er deltakere i foretakets innskuddsbaserte pensjonsordning. Foretaket opprettholder individuell pensjonsavtale for ett medlem av konsernledelsen.

I Sverige er den generelle pensjonsalderen 65 år, men den er til vurdering. I Danmark er den generelle pensjonsalderen 70 år.

Medlemmer i konsernledelsen har en oppsigelsestid på seks måneder. Ingen medlemmer av konsernledelsen i dag har avtaler om sluttvederlag eller etterlønn.

I overenstemmelse med praksis i Danmark og Baltikum er det enkelte individuelle avtaler om etterlønn i forbindelse med fratreden i Gjensidige Forsikring ASA i Danmark og Baltikum.

Godtgjørelse til ansatte med kontrolloppgaver

Godtgjørelse til ansatte med kontroll- og overvåkningsoppgaver skal være uavhengig av resultatet i virksomheten de har ansvaret for.

Ingen ledende ansatte med kontroll- og overvåkningsoppgaver har i dag variable bonusordninger. Fastlønnen baseres på konsernets generelle prinsipper om konkurransedyktig, men ikke lønnsledende avlønning.

Tildeling av pensjon og naturaltelseter følger konsernets generelle ordning.

Godtgjørelse til tillitsvalgte samt øvrige ansatte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte

Godtgjørelse vil tilsvarende følge ovennevnte retningslinjer. Det er per i dag ingen slike ansatte.

Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter m.v. for det kommende regnskapsåret

Av variabel godtgjørelse opptjent i 2019 for konsernsjef og andre ansatte som er omfattet av forskrift om godtgjørelse i finansinstitusjoner, vil 50 prosent av brutto opptjent variabel godtgjørelse gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA. Aksjene tildeles med en tredjedel hvert av de kommende tre år.

Styret har vedtatt å videreføre konsernets aksjespareprogram for ansatte i 2020. Konsernsjef og ledende ansatte har på lik linje med øvrige ansatte i Gjensidige adgang til å delta i programmet. Etter gjeldende program kan den ansatte spare gjennom lønnstrekk for kjøp av aksjer i Gjensidige Forsikring ASA for inntil 90.000 kroner per år. Kjøp skjer kvartalsvis etter offentliggjøring av resultatene. Det gis et tilskudd på 20 prosent av kjøpesummen, begrenset oppad til 3.000 kroner. For de som beholder aksjene og fortsatt er ansatt i konsernet, tildeles en bonusaksje for hver fjerde aksje man har eid i mer enn to år.

Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

I samsvar med retningslinjene, har en medarbeider i finansavdelingen fått mulighet for inntil 50 prosent variabel godtgjørelse.

Styret bekrefter for øvrig at retningslinjene om lederlønn for 2019 gitt i fjorårets erklæring, har blitt fulgt.

Lønn og andre goder til konsernledelse og styrende organer 2019

Tusen kroner	Fast lønn/honorar	Opp-tjent variabel lønn	Beregnet verdi av totale fordeler i annet enn kontanter	Opptjente rettigheter i regnskap såret for pensjons-ordning	Årets opp-tjening aksje-basert avlønn-ing	Antall tildelte aksjer	Antall inn-løste aksjer	Antall ikke inn-løste aksjer ⁶	Eier antall aksjer	Fra-tred-elses-vilkår
Konsernledelsen										
Helge Leiro Baastad, konsernsjef	5.332,4	1.355,2	171,3	1.638,1	1.364,0	7.797	8.257	14.903	60.231	²
Jørgen Inge Ringdal, konserndirektør	2.804,4	557,7	166,1	732,4	566,5	2.561	2.719	5.116	26.310	²
Catharina Hellerud konserndirektør	3.155,4	493,5	175,2	460,5	502,3	2.624	2.999	5.328	21.589	³
Sigurd Austin, konserndirektør	3.088,9	480,1	188,2	697,3	488,8	3.067	3.122	5.996	16.324	³
Kaare Østgaard, konserndirektør	2.966,6	465,1	222,0	854,5	468,8	2.595	2.587	4.838	16.718	³
Mats C. Gottschalk, konserndirektør ⁵	4.589,0	921,5	159,7	478,8	643,4	2.739	3.372	5.893	18.117	³
Jostein Amdal, konserndirektør	3.537,2	557,7	169,7	650,1	566,5	3.182	1.185	5.180	15.935	
Janne Merethe Flessum, konserndirektør	2.530,2	399,7	169,6	279,6	401,0	1.868	95	1.969	4.349	
Aysegul Cin, konserndirektør ⁵	2.524,9	560,1	151,5	185,3	360,1	707		707	1.489	
Lars Gøran Bjerklund, konserndirektør	2.756,7	435,3	277,7	274,0	421,0	847		847		
Styret										
Gisele Marchand, styremedlem, leder ⁸	696,5		2,3						1.481	
John Giverholt ⁸	404,5		2,3						3.500	
Per Arne Bjørge ^{7, 8}	449,0		3,7						10.542	
Eivind Elnan ⁸	326,2		6,8						2.200	
Hilde Merete Nafstad ⁸	363,5		2,3						2.946	
Vibeke Krag ⁸	396,0		11,5						1.500	
Terje Seljeseth ⁸	363,5		2,3							
Gunnar Mjåtvædt, ansatterrepresentant ^{4, 8}	396,0								2.319	
Anne Marie Nyhammer, ansatterrepresentant ⁴	326,2									
Lotte Kronholm Sjøberg, ansatterrepresentant ^{4, 8}	363,5		2,3						914	

¹ Oppgitt godtgjørelse gjelder perioden vedkommende har innehatt posisjonen/vervet.

² 62 år, 100 prosent lønn avtrappende til 70 prosent ved 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

³ 62 år, 70 prosent lønn til 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

⁴ For ansatterrepresentanter er kun godtgjørelsen for det gjeldende verv oppgitt.

⁵ Opptjent variabel lønn inkluderer utstasjoneringstillegg.

⁶ Inkluderer bonusaksjer i aksjespareordningen. Se nærmere beskrivelse av ordningen og betingelser i note 22.

⁷ Godtgjørelsen inkluderer honorar som leder i revisjonsutvalget honorert med 157,5 tusen kroner for 2019.

⁸ Godtgjørelsen inkluderer honorar i øvrige utvalg.

Lønn og andre goder til konsernledelse og styrende organer 2018

Tusen kroner	Fast lønn/honorar	Opp-tjent variabel lønn	Beregnet verdi av totale fordeler i annet enn kontanter	Opptjente rettigheter i regnskap såret for pensjons-ordning ⁵	Årets opp-tjening aksje-basert avlønn-ing	Antall tildelte aksjer	Antall inn-løste aksjer	Antall ikke inn-løste aksjer ⁶	Eier antall aksjer	Fra-tred-elses-vilkår
Konsernledelsen										
Helge Leiro Baastad, konsernsjef	5.197,2	1.016,1	169,9	1.577,0	1.015,3	6.768	9.021	15.363	55.300	²
Jørgen Inge Ringdal, konserndirektør	2.726,1	335,1	202,7	702,4	334,3	2.506	2.871	5.274	24.322	²
Kim Rud-Petersen, konserndirektør (1.1.18-31.8.18) ^{1, 10}	1.919,8	273,8	189,9	675,9	253,1	2.079	3.147	4.885		
Hege Yli Melhus Ask, konserndirektør (1.1.18-31.8.18) ^{1, 9}	1.869,8	18,5	110,7	406,1	4,9	1.205	1.567	2.842		³
Catharina Hellerud konserndirektør	3.067,4	342,6	175,6	455,7	341,8	2.652	3.287	5.703	20.047	³
Sigurd Austin, konserndirektør	3.115,8	401,0	186,6	665,0	400,2	2.929	3.209	6.051	14.124	³
Kaare Østgaard, konserndirektør	2.881,8	345,2	240,9	825,2	331,6	2.237	2.809	4.830	14.951	³
Mats C. Gottschalk, konserndirektør	3.069,7	451,5	160,8	470,6	450,7	3.255	3.515	6.526	15.772	³
Jostein Amdal, konserndirektør	3.085,8	382,9	168,3	569,3	382,1	2.579	366	3.183	14.761	
Janne Merethe Flessum, konserndirektør (1.3.18-31.12.18) ¹	2.012,0	217,6	137,8	218,1	207,8	80	69	196	3.819	
Aysegul Cin, konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ¹	780,4	30,0	116,2	60,8	30,0				1.489	
Lars Gøran Bjerklund, konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ^{1, 11}	956,8	38,4	91,6	250,7	38,4					
Anne-Mari Kalager, konstituert konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ^{1, 12}	885,4	20,1	55,4	217,3	20,1					
Styret										
Inge K. Hansen, leder (1.1.18-5.4.18) ^{1, 8}	339,2		3,4							
Gisele Marchand, styremedlem (1.1.18-5.4.18), leder (5.4.18-31.12.18) ⁸	541,1		10,1						1.481	
John Giverholt ⁸	363,5		5,1						3.500	
Per Arne Bjørge ^{7, 8}	442,5		6,0						10.542	
Eivind Elnan ⁸	290,7		9,6						2.200	
Hilde Merete Nafstad ⁸	368,3		5,1						2.946	
Vibeke Krag (5.4.18-31.12.18) ^{1, 8}	186,4		1,7						1.500	
Terje Seljeseth (5.4.18-31.12.18) ^{1, 8}	170,2		1,7							
Gunnar Mjåtvædt, ansatterrepresentant ^{4, 8}	392,2								2.208	
Anne Marie Nyhammer, ansatterrepresentant ⁴	283,0									
Lotte Kronholm Sjøberg, ansatterrepresentant ^{4, 8}	346,0		5,1						752	

¹ Oppgitt godtgjørelse gjelder perioden vedkommende har innehatt posisjonen/vervet.

² 62 år, 100 prosent lønn avtrappende til 70 prosent ved 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

³ 62 år, 70 prosent lønn til 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

⁴ For ansatterrepresentanter er kun godtgjørelsen for det gjeldende verv oppgitt.

⁵ Alle i konsernledelsen er omfattet av konsernets pensjonsordninger, ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte.

⁶ Inkluderer bonusaksjer i aksjespareordningen. Se nærmere beskrivelse av ordningen og betingelser i note 22.

⁷ Godtgjørelsen inkluderer honorar som leder i revisjonsutvalget honorert med 155 tusen kroner for 2018.

⁸ Godtgjørelsen inkluderer honorar i øvrige utvalg.

⁹ Hege Yli Melhus Ask sin godtgjørelse er presentert frem til hennes fratredelse 31. august 2018.

¹⁰ Kim Rud-Petersen fratrådte sin stilling 31. august 2018. Sluttvederlag er avtalt å utgjøre 9.129 tusen kroner.

¹¹ Låntaker i Gjensidige Bank ASA med 2.516,7 tusen kroner utestående. Vilkår som gjelder er 2,19 % rente for boligkreditt og 2,55 % rente for topplån. Utløpsdato for topplån 20.9.2030.

¹² Låntaker i Gjensidige Bank ASA med 3.105,2 tusen kroner utestående. Vilkår som gjelder er 2,19 % rente og utløpsdato 28.11.2023.

9. Skatt

Millioner kroner	2019	2018
Spesifikasjon av skattekostnad		
Betalbar skatt	(1.174,4)	(821,2)
Korreksjon tidligere år	74,9	(27,2)
Endring utsatt skatt	(98,1)	(35,1)
Sum skattekostnad	(1.197,6)	(883,5)
Forpliktelser ved utsatt skatt og eiendeler ved utsatt skatt		
Forpliktelser ved utsatt skatt og eiendeler ved utsatt skatt nettopføres når det foreligger en juridisk rett til å motregne slike eiendeler/forpliktelser, og når forpliktelser ved utsatt skatt/eiendeler ved utsatt skatt tilhører det samme skatteregimet. Motregning gjøres kun der utsatt skattefordel kan utnyttes ved å gi konsernbidrag.		
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler		216,8
Aksjer, obligasjoner og øvrige verdipapirer	1.198,3	288,5
Gevinst- og tapskonto	259,1	325,1
Konto for utsatt inntektsføring av forsikringstekniske avsetninger inkludert sikkerhetsavsetning	3.780,2	4.228,1
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	5.237,6	5.058,5
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler	(14,1)	
Utlån og fordringer	(14,1)	(31,9)
Avsetninger for forpliktelser	(296,9)	(310,8)
Netto pensjonsforpliktelser	(326,8)	(360,8)
Andre skattereduserende forskjeller	161,6	53,7
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	(476,2)	(649,8)
Fremførbart underskudd	(38,9)	(38,9)
Netto midlertidige forskjeller	4.722,5	4.369,8
Netto forpliktelser ved utsatt skatt	1.147,5	1.079,9
Herav ikke utlignet eiendeler ved utsatt skatt	21,2	13,1
Forpliktelser ved utsatt skatt	1.168,6	1.093,0
Avstemming av skattekostnad		
Resultat før skattekostnad	7.753,8	4.265,0
Beregnet skatt av resultat før skattekostnad (25 %)	(1.938,4)	(1.066,3)
Skatteeffekten av		
Forskjell i skattesats i utenlandske datterforetak	6,9	10,6
Nedvurdering og reversering av fremførbart underskudd i datterforetak	2,8	(1,6)
Mottatt utbytte	1,8	1,2
Skattefrie inntekter og kostnader	573,9	165,4
Renter på fondsobligasjoner	12,8	
Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	77,3	64,0
Ikke fradragsberettigede kostnader	(9,6)	(29,6)
Korreksjon tidligere år	74,9	(27,2)
Sum skattekostnad	(1.197,6)	(883,5)
Effektiv skattesats	15,4 %	20,7 %
Fremførbart underskudd		
2021		
2022		
2023		
2024		
2025		
Senere eller ingen utløpstid	89,8	24,8
Sum fremførbart underskudd	89,8	24,8

Millioner kroner	2019	2018
Endring i utsatt skatt		
Forpliktelser ved utsatt skatt per 1. januar	1.079,9	1.065,5
Endring utsatt skatt innregnet i resultatet videreført virksomhet	98,1	35,1
Endring utsatt skatt avviklet virksomhet		(6,8)
<i>Endring utsatt skatt innregnet i andre inntekter og kostnader og direkte i balansen</i>		
Pensjoner	(29,3)	(12,7)
Kjøpte og solgte foretak	19,3	
Valutakursdifferanse	(0,4)	(1,2)
<i>Endring utsatt skatt innregnet direkte i balansen</i>		
Endringer knyttet til innføring av IFRS 16	(20,1)	
Netto forpliktelser ved utsatt skatt per 31. desember	1.147,5	1.079,9
Skatt innregnet i andre inntekter og kostnader		
Utsatt skatt pensjoner	29,3	12,7
Betalbar skatt på omregningsdifferanser	17,1	(0,7)
Sum skatt innregnet i andre inntekter og kostnader	46,4	12,0

Skattekostnad

I forbindelse med omdanning av Gjensidige Forsikring BA til ASA har Finansdepartementet samtykket i at Gjensidige Forsikring på nærmere vilkår fritas for den skattemessige gevinstbeskatningen ved overføring av virksomheten til det nystiftede allmennaksjeselskapet. Konsekvensene av skattelempevedtaket slik de er beregnet av selskapet, er innarbeidet i skattekostnaden og skatteforpliktelsene fra fjerde kvartal 2010. Skattelempevedtaket innebærer økt kompleksitet relatert til skattemessig gevinstberegning for de eiendeler og forpliktelser som ble overført, noe som medfører en økt usikkerhet for skattekostnaden og skatteforpliktelsene frem til alle effekter er sluttvurdert av skattemyndighetene.

Nevnte skattelempevedtak innebærer i hovedsak at økt skattemessig gevinst ved realisasjon av Gjensidigestiftelsens aksjer i Gjensidige, gir økt skattemessig avskrivningsgrunnlag i Gjensidige og dermed redusert betalbar skatt. I februar 2015 mottok Gjensidige et kontorvedtak fra Sentralskattekontoret for storbedrifter i forbindelse med skattemessig gevinstberegning av

omdanningen av Gjensidige Forsikring fra BA til ASA i 2010. Vedtaket innebærer at den betalbare skatten for 2010 reduseres med om lag 35 millioner kroner. For de påfølgende år vil skatten bli ytterligere redusert med totalt om lag 134 millioner kroner med kjente skattesatser. Gjensidigestiftelsen mottok tilsvarende vedtak, og påklaget med begrunnelse om at det ikke er grunnlag for endring og at skattekontoret har lagt til grunn feil verdiansettelse i sitt vedtak. Gjensidige er enig i Gjensidigestiftelsens vurdering.

Klagen ble behandlet i Skatteklagenemnda den 27. januar 2020, og ble ikke tatt til følge. Skatteklagenemndas vedtak innebærer en ytterligere reduksjon av Gjensidiges betalbare skatt for 2010 og etterfølgende år. Samlet reduksjon av betalbar skatt for 2010 og etterfølgende år vil utgjøre 205 millioner om Skatteklagenemndas vedtak blir stående. Det er på nåværende tidspunkt ikke avklart om det vil bli reist søksmål for å få endret Skatteklagenemndas vedtak.

Gjensidige har ikke innregnet noen regnskapsmessige effekter av de nevnte vedtakene.

10. Pensjon

Gjensidige Forsikring er forpliktet til å ha en tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Foretakets pensjonsordninger oppfyller lovens krav.

Gjensidige har både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger for sine ansatte. Den ytelsesbaserte pensjonsordningen er lagt i en egen pensjonskasse og er lukket for nyansatte. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddspensjon er en privat pensjonsordning som er et supplement til folketrygden. Ytelsene fra pensjonsordningen kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Pensjonsalder er 70 år.

Den innskuddsbaserte ordningen er en ordning hvor Gjensidige betaler faste innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor det ikke foreligger noen juridisk eller underforstått forpliktelse til å betale ytterligere innskudd. Satsene er syv prosent av lønn mellom 0 og 7,1 G og 20 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G.

Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnepensjon etter nærmere bestemte regler.

Filialene og enkelte av datterforetakene til Gjensidige Forsikring har tilsvarende innskuddsbasert pensjonsordning som Gjensidige Forsikring i Norge.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Beskrivelse av ordningen

Alderspensjonen sammen med ytelser fra folketrygden og hensyntatt eventuelle fripoliser fra tidligere arbeidsforhold utgjør cirka 70 prosent av lønn ved fratredelsesalder, forutsatt full opptjeningstid på 30 år. Pensjonsalderen er 70 år, men for assurandørene gjelder en pensjonsalder på 65 år.

Den ytelsesbaserte ordningen er en ordning som gir de ansatte kontraktsmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnepensjon etter nærmere bestemte regler.

I tillegg har Gjensidige pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere ut over den ordinære kollektivavtalen. Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, arbeidstakere med lønn over 12G og tilleggspensjoner.

Den ordinære alderspensjonen er en sikret ordning hvor arbeidsgiver bidrar med innbetaling til pensjonsmidler. Pensjon ut over den ordinære kollektivavtalen er en usikret ordning som betales over driften.

Aktuarielle forutsetninger

Fastsatte aktuarielle forutsetninger fremkommer av tabellen. Diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen. Lønnsregulering, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon. Lønnsveksten er satt til 3,1 prosent (3,2), og er justert for alder basert på en avtagende lønnskurve. Den ettårige nominelle lønnsveksten 2019/20 er beregnet til 1,55 prosent (1,91). Årsaken til den lave lønnsveksten er at pensjonsordningen er lukket for nye medlemmer og at gjennomsnittlig alder for ansatte medlemmer er 57,9 år (56,8).

Diskonteringsrenten er basert på en rentekurve som fastsettes med utgangspunkt i OMF-renten (obligasjoner med fortrinnsrett). Diskonteringsrenten er basert på observerte renter frem til cirka ti år. Markedets langsiktige syn på rentenivå er estimert basert på realrentekrav, inflasjon og fremtidig kredittrisiko. I perioden mellom de observerte renter og de langsiktige markedsforventninger er det gjort en interpolasjon. Det er således beregnet en diskonteringskurve for hvert år som det skal utbetales pensjon.

Sensitivitetsanalysen er basert på at kun én forutsetning endres om gangen og at alle andre holdes konstant. Dette er sjeldent tilfelle da flere av forutsetningene samvarierer. Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved bruk av samme metode som er lagt til grunn i den aktuarielle beregningen av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Risiko

Risiko i netto pensjonsforpliktelse er en kombinasjon av selve pensjonsordningen, pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler, finansieringsnivå og samvariasjon mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Gjensidige er utsatt for finansiell risiko siden pensjonsmidlene forvaltes i Gjensidige Pensjonskasse som en investeringsvalgportefølje. Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Den finansielle risikoen omfatter aksje-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko, hvorav den største risikofaktoren er renterisiko. Finansiell risiko i pensjonsmidler estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Pensjonsmidlene er høyere enn de beregnede pensjonsforpliktelsene. Imidlertid er bruken av pensjonsmidlene til å betale fremtidige premier begrenset, og det forventes at deler av overfinansieringen vil bli brukt til å øke pensjonsutbetalingene. En økning i forpliktelsene (som for eksempel som følge av rentefritak) vil bli delvis motvirket av en reduksjon i overfinansieringen. Renteoppgang leder til et fall i forpliktelsene som isolert sett kan lede til en økt overfinansiering. Risikofaktorene under må således ses i lys av overfinansieringen.

Renterisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot renterisiko ansees som moderat som følge av at markedsverdivektet durasjon er på cirka 3,6 år. Porteføljeverdien vil falle med cirka 3,6 prosent ved et parallelt skift i rentekurven på pluss ett prosentpoeng.

Pensjonsforpliktelsen vil stige med cirka 12 prosent ved et parallelt skift i hele rentekurven (rentefall) på minus ett prosentpoeng. Verdien vil falle med cirka 10 prosent ved en renteøkning på ett prosentpoeng.

Kredittrisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot kredittrisiko ansees som moderat. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor «investment grade». Dersom kredittrisiko på global basis økte med en faktor tilsvarende den faktoren som

brukes i stresstester for pensjonskasser (tilsvarende en forverring mot 99,5 prosent percentilen) ville det lede til et fall på cirka ni prosent i obligasjonsporteføljen.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot noe kredittrisiko da den norske OMF-renten, som er utgangspunkt for fastleggelsen av diskonteringsrente, inneholder en viss kredittrisiko.

Levetid og uførhet

Levetidsforutsetningene er basert på tabellen K2013BE som rapportert av FNO (Finans Norge) AS.

Uførehyppigheten er basert på tabellen IR73. Denne måler uførhet på lang sikt. Forekomsten av uførheten er lav sammenlignet med mange andre arbeidsgivere.

Gjensidiges ansatte kan bli involvert i større katastrofeliggende hendelser som flyulykker, bussulykker, tilskuer til sportsarrangement eller hendelser på arbeidsplassen. Dersom en slik hendelse inntreffer vil pensjonsforpliktelsen kunne øke betraktelig. Det er investert i katastrofeforsikringer som gjør at Gjensidige får erstatning dersom en slik hendelse inntreffer.

Lønnsutvikling

De fremtidige pensjonsytelsene avhenger av den fremtidige lønnsutvikling og utviklingen i Folketrygdens grunnbeløp (G). Dersom foretakets lønnsutvikling er lavere enn økningen i G, reduseres ytelsene.

Lønnsvekst vil avvike fra den banen som er fastlagt ved at ansatte får høyere eller lavere lønnsvekst enn det som banen tilsier. Gjensidige styrer lønnsutvikling for ansatte basert på tariffavtaler og individuelle avtaler. Fra år til år kan det forekomme hopp i lønnsnivå.

Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng høyere vil det føre til cirka 3,6 prosent økning av forpliktelsen. Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng lavere faller forpliktelsen med cirka 2,7 prosent. Dersom G øker med ett prosentpoeng faller forpliktelsen med cirka 1,3 prosent.

Minstekrav til nivået på pensjonsmidler

Pensjonsmidlene må tilfredsstillende visse minstekrav definert i norsk lov, forskrifter og pålegg fra Finanstilsynet.

Dersom nivået på pensjonsmidlene blir lavere enn en nedre grense, vil Gjensidige måtte innbetale ekstra pensjonsmidler for å dekke opp for den nedre grensen. Under visse forutsetninger vil også Gjensidige få tilbakebetalt pensjonsmidler.

I Gjensidige Pensjonskasse måles risiko basert på krav fastsatt av Finanstilsynet i form av stresstester. Disse testene skal reflektere 99,5 prosent «value at risk». Pensjonskassen har en bufferkapitalutnyttelse på cirka 75 prosent, noe som tilsier at det ikke er krav om å tilføre pensjonsmidler for å bedre pensjonskassens soliditet.

Privat avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Gjensidige er som medlem i FNO tilknyttet AFP-avtale for sine ansatte. AFP er en ytelsesbasert ordning som er finansiert i fellesskap av svært mange arbeidsgivere. Pensjonsordningens administrator har ikke fremlagt beregninger som fordeler pensjonsordningenes midler eller forpliktelser til de enkelte medlemsforetakene. Gjensidige innregner således ordningen som en innskuddsordning.

Dersom pensjonsordningens administrator framlegger slike fordelinger kan det lede til at ordningen skal innregnes som en ytelsesordning. Imidlertid er det vanskelig å fremkomme med fordelingsnøkler som kan aksepteres av Gjensidige. En fordelingsnøkkel basert på Gjensidiges andel av samlet årlig lønn vil ikke kunne aksepteres da denne nøkkelen er for enkel og ikke vil reflektere de økonomiske forpliktelsene på en adekvat måte.

Millioner kroner	Sikret 2019	Usikret 2019	Sum 2019	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen						
Per 1. januar	2.057,2	562,4	2.619,6	2.166,3	577,8	2.744,0
Årets pensjonsopptjening	25,1	9,8	34,9	25,6	9,4	35,0
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	4,8	1,9	6,7	4,9	1,8	6,7
Rentekostnad	59,8	15,1	75,0	55,6	13,3	68,8
Aktuarielle gevinster og tap	146,5	62,5	209,0	(59,1)	25,0	(34,2)
Utbetalte ytelser	(112,9)	(34,5)	(147,4)	(99,2)	(36,7)	(135,9)
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	(26,9)	(6,3)	(33,2)	(0,2)	(6,7)	(6,9)
Oppgjør					2,1	2,1
Avviklet virksomhet				(4,5)	(23,7)	(28,2)
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen	(50,9)		(50,9)	(32,0)		(32,0)
Kursendringer i utenlandsk valuta		(0,2)	(0,2)		0,2	0,2
Per 31. desember	2.102,7	610,6	2.713,3	2.057,2	562,4	2.619,6
Beløp innregnet i balansen						
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen	2.102,7	610,6	2.713,3	2.057,2	562,4	2.619,6
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	(2.347,0)		(2.347,0)	(2.213,8)		(2.213,8)
Netto pensjonsforpliktelse/(pensjonsmidler)	(244,2)	610,6	366,3	(156,6)	562,4	405,8
Virkelig verdi av pensjonsmidlene						
Per 1. januar	2.213,8		2.213,8	2.371,8		2.371,8
Renteinntekt	64,5		64,5	60,9		60,9
Avkastning ut over renteinntekt	41,0		41,0	(116,9)		(116,9)
Bidrag fra arbeidsgiver	167,5	6,3	173,9	1,5	6,7	8,2
Utbetalte ytelser	(112,9)		(112,9)	(99,2)		(99,2)
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	(26,9)	(6,3)	(33,2)	(0,2)	(6,7)	(6,9)
Avviklet virksomhet				(4,0)		(4,0)
Per 31. desember	2.347,0		2.347,0	2.213,8		2.213,8
Pensjonskostnad innregnet i resultatet						
Årets pensjonsopptjening	25,1	9,8	34,9	25,6	9,4	35,0
Rentekostnad	59,8	15,1	75,0	55,6	13,3	68,8
Renteinntekt	(64,5)		(64,5)	(60,9)		(60,9)
Oppgjør					2,1	2,1
Arbeidsgiveravgift	4,8	1,9	6,7	4,9	1,8	6,7
Pensjonskostnad	25,2	26,8	52,0	25,2	26,5	51,7
Kostnaden er innregnet i følgende regnskapslinje i resultatregnskapet						
Sum driftskostnader	25,2	26,8	52,0	25,2	26,5	51,7
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel innregnet i andre inntekter og kostnader						
Akkumulert beløp per 1. januar			(2.691,7)			(2.641,1)
Avkastningen på pensjonsmidler			41,0			(116,9)
Endringer i demografiske forutsetninger			(134,4)			(24,6)
Endringer i økonomiske forutsetninger			(74,6)			58,8
Virkningen av den øvre grensen for eiendelen			50,9			32,0
Andre endringer			6,0			
Valutakursdifferanser						0,1
Akkumulert beløp per 31. desember			(2.802,9)			(2.691,7)
Aktuarielle forutsetninger						
Diskonteringsrente			2,21%			2,98%
Lønnsregulering ¹			3,14%			3,20%
Endring i folketrygdens grunnbeløp			3,14%			3,20%
Øvrige spesifikasjoner						
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til den innskuddsbaserte pensjonsordningen			209,0			206,8
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til Fellesordningen for LO/NHO			23,6			22,2
Forventet innbetaling til Fellesordningen for LO/NHO neste år			23,8			22,8
Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte pensjonsordningen neste år			145,1			1,3

¹ Lønnsregulering representerer vår forventede gjennomsnittlige lønnsregulering for bransjen. Siden Gjensidige har en lukket ordning blir gjennomsnittlig lønnsregulering for Gjensidiges bestand 1,55 prosent (1,91). Se forklaring under avsnittet Aktuarielle forutsetninger.

Prosent	Endring i pensjons- forpliktelse 2019	Endring i pensjons- forpliktelse 2018
Sensitivitet		
- 1 %-poeng diskonteringsrente	12,3 %	12,5 %
+ 1 %-poeng diskonteringsrente	(10,1 %)	(9,8 %)
- 1 %-poeng lønnsjustering	(2,7 %)	(3,2 %)
+ 1 %-poeng lønnsjustering	3,7 %	4,0 %
- 1 %-poeng G-regulering	1,6 %	1,8 %
+ 1 %-poeng G-regulering	(1,4 %)	(1,6 %)
+ 1 %-poeng pensjonsregulering	10,3 %	12,4 %
10 % redusert dødelighet	2,8 %	2,7 %
10 % økt dødelighet	(3,8 %)	(3,6 %)

Verdsettelseshierarki 2019	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelsest eknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelsest eknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum per 31.12.2019
Millioner kroner				
Aksjer og andeler		201,8		201,8
Obligasjoner		2.086,5		2.086,5
Utlån, fordringer og bankinnskudd		58,7		58,7
Sum		2.347,0		2.347,0

Verdsettelseshierarki 2018	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelsest eknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelsest eknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum per 31.12.2018
Millioner kroner				
Aksjer og andeler		130,6		130,6
Obligasjoner		2.034,4		2.034,4
Derivater		48,7		48,7
Sum		2.213,8		2.213,8

11. Goodwill og immaterielle eiendeler

Millioner kroner	Goodwill	Kunde- forhold	Program- vare	Andre immater. eiendeler	Sum
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2018	3.820,6	1.416,6	1.490,8	908,4	7.636,4
Tilganger		2,1	218,4	12,2	232,8
Tilganger ved virksomhetssammenslutning	6,6				6,6
Tilganger ved intern utvikling			24,7		24,7
Avhendinger/reklassifiseringer			(200,6)	(14,4)	(215,0)
Valutakursdifferanser	13,5	3,6	0,9	(3,0)	15,0
Per 31. desember 2018	3.840,7	1.422,3	1.534,3	903,2	7.700,5
Prosjekter i arbeid			223,4		223,4
Per 31. desember 2018, inklusiv prosjekter i arbeid	3.840,7	1.422,3	1.757,7	903,2	7.923,9
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2018	(263,2)	(1.054,7)	(898,3)	(494,5)	(2.710,6)
Avskrivning		(128,7)	(231,0)	(148,2)	(507,8)
Avhendinger/reklassifiseringer			164,6	9,9	174,5
Valutakursdifferanser	(0,5)	(7,4)	(1,8)	(5,1)	(14,8)
Per 31. desember 2018	(263,7)	(1.190,8)	(966,4)	(637,9)	(3.058,7)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2018	3.557,4	361,9	696,4	413,9	5.029,6
Per 31. desember 2018	3.577,0	231,5	791,2	265,3	4.865,2
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2019	3.840,7	1.422,3	1.534,3	903,2	7.700,5
Tilganger			229,3	9,8	239,2
Tilganger ved virksomhetssammenslutning		87,4			87,4
Tilganger ved intern utvikling			2,7		2,7
Avhendinger/reklassifiseringer		(33,8)	(507,1)	(57,7)	(598,6)
Valutakursdifferanser	(24,0)	(10,5)	(6,0)	(12,6)	(53,1)
Per 31. desember 2019	3.816,7	1.465,38	1.253,2	842,7	7.378,0
Prosjekter i arbeid			304,7		304,7
Per 31. desember 2019, inklusiv prosjekter i arbeid	3.816,7	1.465,4	1.557,9	842,7	7.682,7
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2019	(263,7)	(1.190,8)	(966,4)	(637,9)	(3.058,7)
Avskrivning		(155,1)	(290,3)	(101,6)	(547,1)
Avhendinger/reklassifiseringer		33,8	493,1	57,6	584,6
Valutakursdifferanser	1,5	7,0	2,4	7,0	17,9
Per 31. desember 2019	(262,2)	(1.305,1)	(761,2)	(674,9)	(3.003,3)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2019	3.577,0	231,5	791,2	265,3	4.865,2
Per 31. desember 2019	3.554,6	160,3	796,7	167,9	4.679,4
Avskrivningsmetode	I/A	Lineær	Lineær	Lineær	
Utnyttbar levetid (år)	I/A	5-10	5-8	1-10	

Konsernets immaterielle eiendeler er enten ervervet eller internt utviklet. Goodwill, kundeforhold, varemerke og deler av andre immaterielle eiendeler er alle ervervet gjennom virksomhetssammenslutninger, og er et resultat av allokering av kostpris ved overtakelsen. Programvare er utviklet for bruk i forsikringsvirksomheten.

Ekstern og intern bistand til utviklingsarbeid i forbindelse med innføring eller vesentlig oppgradering av programvare, herunder tilpasning av standardsystemer aktiveres som immaterielle eiendeler. Avskrivning er inkludert i regnskapslinjen Driftskostnader.

Konsernet har ikke ervervet porteføljer eller foretak i 2019.

Vurdering verdifall goodwill

Balanseført goodwill i konsernet utgjør per 31. desember 2019 3.554,6 millioner kroner.

Millioner kroner		2019	2018
Goodwill	Segment		
Gjensidige Forsikring, dansk filial	Danmark	1.584,1	1.592,3
Nykredit portefølje ¹	Danmark	892,2	895,5
Gjensidige Forsikring, svensk filial	Sverige	139,1	144,6
Gouda portefølje	Danmark	87,0	87,3
Vardia portefølje	Sverige	62,8	65,3
Mølholm portefølje ¹	Danmark	227,3	228,4
ADB Gjensidige	Baltikum	433,3	434,9
Gjensidige Forsikring, white label	Privat	128,7	128,7
Sum		3.554,6	3.577,0

¹ Fusjonert inn i dansk filial fra 1. januar 2019

Hver av enhetene ovenfor er den minste enhet med identifiserbare eiendeler og kontantstrømmer og er dermed ansett som egne kontantstrømgenererende enheter. Årlig vurdering av tap ved verdifall ble gjennomført i tredje kvartal 2019. Det er også foretatt indikasjonsvurderinger i de øvrige kvartalene for å vurdere om det er nye forhold som tilsier at det må foretas en ny vurdering av verdifall.

Gjennvinnbart beløp for de kontantstrømgenererende enhetene fastsettes ut fra en vurdering av bruksverdi. Bruksverdien baseres på en diskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer, med en relevant diskonteringsrente som tar hensyn til løpetid og risiko.

Budsjetter/prognoser og perioden kontantstrømmene er fremskrevet

Fremskrivningen av kontantstrømmene er basert på budsjett og prognoser for de neste fem årene gjennomgått av ledelsen og godkjent av styret. Veksten i denne femårsperioden er høyere enn forventet langsiktig vekst. I perioden etter 2023 er det lagt til grunn en lavere årlig vekst enn i budsjettperioden, for å komme frem til et normalnivå før det er beregnet en terminalverdi. Terminalverdien er beregnet i år 2028. Gjensidige bruker som utgangspunkt en tiårs horisont på sine modeller, siden de oppkjøpte foretak er i en vekstperiode og en kortere periode vil gi et mindre korrekt bilde av forventede kontantstrømmer. Den langsiktige vekstraten utover styregodkjente planer er ikke høyere enn langsiktig vekst i markedet til de respektive kontantstrømgenererende enhetene.

Ledelsens metode

Så langt det er mulig har ledelsen søkt å dokumentere de forutsetningene som modellene er basert på ved hjelp av ekstern informasjon. Ekstern informasjon er først og fremst benyttet i vurderingen av diskonteringsrente og valutakurser. Når det gjelder fremtidige kontantstrømmer har ledelsen også vurdert i hvilken grad man historisk har oppnådd sine budsjetter. Dersom man ikke har oppnådd forventet budsjettert resultat, har ledelsen gjennomført en avviksanalyse. Disse avviksanalysene er gjennomgått av styret i de respektive datterforetakene, samt ledelsen i Gjensidige Forsikring.

Nivå på combined ratio (CR)

Det forventede CR-nivået i både vekstperioden og ved beregning av terminalverdien er vurdert til å være fra 89,0 til 93,0.

Kontantstrømgenererende enheter	CR-nivå i vekstperiode	CR-nivå ved beregning av terminalverdi
Gjensidige Forsikring, dansk filial	84,4-90,0 %	90,0 %
Nykredit portefølje	85,0-89,0 %	89,0 %
Mølholm portefølje	92,3-94,1 %	93,0 %
Gjensidige Forsikring, svensk filial	91,0-97,4 %	91,0 %
ADB Gjensidige	91,5-94,5 %	92,0 %
Gouda portefølje	90,2-100,5 %	90,2 %
Gjensidige Forsikring, white label	78,4-82,7 %	82,7 %

Vekstrate i terminalledd

Vekstraten er fastsatt til 2,5 prosent i Skandinavia og 3,0 prosent i Baltikum. Dette er samme vekst som ble brukt i 2018.

Diskonteringsrente

Diskonteringsrenten er før skatt, og er sammensatt av en risikofri rente, et risikopåslag og en markedsbeta. Da en sats som er spesifikk for eiendelen ikke er direkte tilgjengelig i markedet benyttes en sats med tilsvarende trekk for å estimere diskonteringsrenten. For å fastsette diskonteringsrenten tar vi utgangspunkt i kapitalverdimodellen. Den risikofrie renten tilsvarer en ti års rente på statsobligasjoner i de respektive landene som datterforetakene og filialene opererer i og det er i tillegg lagt til et risikopåslag. Påslaget varierer slik at diskonteringsrenten som er benyttet er 6,5 prosent for alle foretakene. Dette tilsvarer konsernets avkastningskrav og er redusert fra 7,5 prosent i 2018. Konsernets avkastningskrav representerer konsernets risikoappetitt, og denne er lik uavhengig av land. Landrisiko er korrigert direkte i kontantstrømmen på samtlige enheter.

Følsomhetsanalyse for nøkkelforutsetninger

Merverdiene knyttet til oppkjøpene er basert på ulike nøkkelforutsetninger. Dersom disse forutsetningene utvikler seg vesentlig forskjellig fra det som er forutsatt i modellene for vurdering av tap ved verdifall, kan dette medføre behov for nedskrivning, jf. tabell.

Sensitivitetstabell goodwill	Diskonteringsrente øker med 1 %	Vekst reduseres med 2 % ift. forventet neste 3 år	CR øker med 2 % neste 3 år	Alle forhold inntreffer samtidig
Gjensidige Forsikring, dansk filial	Nedskrivningsbehov med ca. 408 mill.	Nedskrivningsbehov med ca. 58 mill.	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 729 mill.
Nykredit portefølje	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Mølholm portefølje	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Gjensidige Forsikring, svensk filial	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
ADB Gjensidige	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Gouda portefølje	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 9 mill.
Gjensidige Forsikring, white label	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov

12. Eierbenyttet og rett-til-bruk eiendom, anlegg og utstyr

Millioner kroner	Eierbenyttet eiendom	Rett-til-bruk eiendom	Anlegg og utstyr ¹	Rett-til-bruk anlegg og utstyr	Sum
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2018	32,2		524,4		556,6
Tilganger	1,5		28,0		29,5
Avhendinger	(1,4)		(32,4)		(33,8)
Valutakursdifferanser			(0,3)		(0,3)
Per 31. desember 2018	32,2		519,8		552,0
Prosjekter i arbeid			45,4		45,4
Per 31. desember 2018, inklusiv prosjekter i arbeid	32,2		565,2		597,5
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2018	(0,4)		(316,1)		(316,5)
Avskrivning	(0,2)		(51,8)		(52,0)
Avhendinger	0,1		23,0		23,2
Valutakursdifferanser			(0,2)		(0,2)
Per 31. desember 2018	(0,5)		(345,1)		(345,6)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2018	31,8		258,4		290,1
Per 31. desember 2018	31,7		220,1		251,9
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2019	32,2		519,8		552,0
Implementering av IFRS 16		1.210,3		13,6	1.223,9
Tilganger		42,5	32,2	3,6	78,3
Avhendinger	(1,4)	(59,0)	(104,5)		(164,9)
Valutakursdifferanser		(3,2)	(1,9)		(5,1)
Per 31. desember 2019	30,9	1.190,5	445,6	17,2	1.684,2
Prosjekter i arbeid			49,9		49,9
Per 31. desember 2019, inklusiv prosjekter i arbeid	30,9	1.190,5	495,4	17,2	1.734,0
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2019	(0,5)		(345,1)		(345,6)
Avskrivning	(0,1)	(159,0)	(50,4)	(6,6)	(216,2)
Avhendinger	0,1		91,4		91,5
Valutakursdifferanser		(0,1)	1,4		1,2
Per 31. desember 2019	(0,6)	(159,1)	(302,8)	(6,6)	(469,1)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2019	31,7		220,1		251,9
Per 31. desember 2019	30,3	1.031,4	192,7	10,5	1.264,9
Avskrivningsmetode	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	
Utnyttbar levetid (år)	10-50	2-10	3-10	1-3	

¹ Anlegg og utstyr består hovedsakelig av maskiner, biler, inventar og møbler.

Eierbenyttede eiendommer i Gjensidige Forsikring konsern består hovedsakelig av fritidshus og hytter, samt eierbenyttet eiendom i Baltikum.

Det foreligger ingen restriksjoner på eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr er heller ikke stilt som sikkerhet for forpliktelser.

Leieforpliktelser

Millioner kroner	2019
Leieforpliktelse 31. desember 2018	
Operasjonell leieforpliktelse 31. desember 2018	1.462,1
Diskonteringseffekt av leieforpliktelse	(157,7)
Leieforpliktelse innregnet 1. januar 2019	1.304,5
Sammendrag av leieforpliktelser i årsregnskapet	
Førstegangsinnregning 1. januar 2019	1.304,5
Endring i leieforpliktelser	33,3
Nye leieforpliktelser	(47,7)
Betalte avdrag (kontantstrøm)	(161,6)
Betalte renter (kontantstrøm)	(32,2)
Påløpte renter (resultatregnskapet)	32,2
Valutakursdifferanser (andre inntekter og kostnader)	(3,5)
Per 31. desember 2019	1.125,1
Kostnader knyttet til kortsiktige leieavtaler (inkludert kortsiktige leieavtaler med lav verdi)	2,6
Kostnader knyttet til leieavtaler med lav verdi (ekskludert kortsiktige leieavtaler med lav verdi)	0,9
Udiskontert leieforpliktelse og forfallsmønster kontantstrømmer	
Under 1 år	195,9
1-2 år	188,3
2-3 år	172,6
3-4 år	153,1
4-5 år	126,4
Mer enn 5 år	397,4
Sum udiskontert leieforpliktelse 31. desember 2019	1.233,7
Vektet gjennomsnittlig rente	2,20%

For å avgjøre om en kontrakt inneholder en leieforpliktelse, vurderes det om kontrakten gir retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. For Gjensidige anses dette å være tilfelle for husleieavtaler, leieavtaler for biler og noen kontormaskiner ol. Husleieavtaler med varighet kortere enn 12 måneder på ikrafttredelsestidspunktet for IFRS 16 er unntatt fra innregning på grunn av kort varighet. Hoveddelen av kontormaskiner er unntatt for innregning på grunn av lav verdi. IT-avtaler anses ikke å falle inn under IFRS 16 siden disse er basert på kjøp av kapasitet som ikke er fysisk atskilt og dermed ikke kan identifiseres.

Leieperioden beregnes basert på avtalens varighet pluss eventuelle opsjonsperioder dersom disse med rimelig sikkerhet vil bli utøvd. Felleskostnader osv. er ikke innregnet i leieavtalen for leiekontraktene.

Diskonteringsrenten for leieavtalene bestemmes ved å se på observerbare lånerenter i obligasjonsmarkedet for hvert land der Gjensidige opererer. Rentene er tilpasset den faktiske leiekontraktens varighet og valuta. Diskonteringsrenten for leasing bilene bestemmes ut fra en vurdering av hvilken lånerente Gjensidige vil oppnå ved finansiering av biler fra et finansieringsselskap.

Rentebetalinger knyttet til leieavtaler presenteres som en kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter da dette samsvarer best med Gjensidiges formål med disse leiearrangementene.

Gjensidige har innregnet sine leieforpliktelser til nåverdien av de gjenværende leiebetalingene, diskontert med marginal lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse, samt innregnet tilhørende rett-til-bruk eiendeler til et beløp som tilsvarer leieforpliktelser, i henhold til den modifiserte retrospektive metode. For de største leiekontraktene i Norge, Sverige og Danmark har Gjensidige imidlertid valgt å innregne rett-til-bruk eiendelen til balanseført verdi som om standarden hadde vært anvendt siden iverksettelsestidspunktet, men diskontert ved hjelp av leietakers marginale lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse. Sammenligningstall er ikke endret. Transaksjonskostnader inkluderes ikke.

Gjensidige har valgt å regnskapsføre utsatt skatt på nettoverdien av eiendeler og gjeld. Dette utgjorde en utsatt skattefordel på 20,1 millioner kroner. Differansen mellom rett-til-bruk eiendelen og leieforpliktelser, redusert med utsatt skatt utgjorde 61,4 millioner kroner og ble innregnet direkte i egenkapitalen 1. januar 2019.

13. Finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler og forpliktelser som innregnes til virkelig verdi har balanseført verdi lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av instrumentene.

Nedenfor redegjøres det for de ulike verdsettelsesnivåene og hvilke finansielle eiendeler/forpliktelser som inngår på hvilke nivåer.

Kvoterte priser i aktive markeder

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendel/forpliktelser virkelige verdi. En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på kvoterte priser i aktive markeder dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. Finansielle eiendeler/forpliktelser som verdsettes basert på kvoterte priser i aktive markeder klassifiseres som nivå én i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå én i verdsettelseshierarkiet:

- Børsnoterte aksjer
- Stats- og statsgaranterte obligasjoner/verdpapirer med fast avkastning
- Børsnoterte fond (ETF)

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi av finansielle eiendeler/forpliktelser fortrinnsvis ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle eiendeler/forpliktelser er klassifisert som nivå to i verdsettelseshierarkiet:

- Valutaderivater, aksjeopsjoner og fremtidige renteavtaler hvis virkelige verdi er derivert fra verdien av underliggende instrumenter. Derivatene i disse kategoriene verdsettes ved hjelp av allment brukte verdsettelsesmetoder for derivater (opsjonspringsmodeller etc.).
- Aksjefond, obligasjonsfond, hedgefond og kombinasjonsfond hvis virkelige verdi er bestemt på bakgrunn av verdien av instrumentene som fondene har investert i.
- Sertifikater, obligasjoner og indeksobligasjoner som ikke er noterte, eller som er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene i disse kategoriene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt.
- Børsnoterte ansvarlig lån hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner.

Verdsettelse basert på ikke-observerbare markedsdata

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, verdsettes finansielle eiendeler/forpliktelser ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på kvoterte priser i aktive markeder, og heller ikke er basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser som er verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet:

- Unoterte private equity-investeringer (PE) som ikke er organisert som fond verdsettes ved hjelp av kontantstrømsanalyser, pris-multipler og nylige markedstransaksjoner. PE-investeringene som er organisert som fond verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV (Net Asset Value) fra fondsforvaltere i henhold til IPEV-retningslinjer (International Private Equity and venture capital Valuation). På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV fra siste kvartalsrapportering. NAV vurderes deretter for skjønnsmessige justeringer basert på objektive hendelser i de enkelte fond siden forrige rapporteringsdato. Objektive hendelser kan være utviklingen i underliggende verdier på børsnoterte foretak siden siste rapportering fra fondet, endringer i regelverket eller store markedsbevegelser.
- Lånefond med sikrede lån og eiendomsfond. Fondene verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier fra fondsforvaltere. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering.

Verdsettelsesprosess finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre

Investeringsdirektør i samråd med avdeling for investeringsavkastning- og risikomåling fastsetter hvilke verdsettelsesmodeller som skal benyttes ved verdsettelse av finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Evaluering av modellene gjøres ved behov. Investeringenes virkelige verdier og resultater samt overholdelse av fastsatte rammer rapporteres ukentlig til finansdirektør og konsernsjef samt månedlig til styret.

Sensitivitet finansielle eiendeler nivå tre

Aksjer og andeler (hovedsakelig unoterte private equity-investeringer og lånefond med sikrede lån og eiendomsfond), samt obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning inngår i nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Generelle markedsnedgang eller forverrede framtidsutsikter kan påvirke forventning om fremtidige kontantstrømmer eller anvendte multipler som igjen vil medføre at verdien av aksjer og andeler reduseres. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning har primært rente- og kredittisiko som følge av endringer i rentekurven eller tap på grunn av uventet mislighold hos Gjensidiges debitorer. Imidlertid reduseres sensitiviteten for endringer i rentekurven gjennom sikring ved bruk av renteswapper som er klassifisert som nivå 2.

Millioner kroner	Noter	Balanseført verdi per 31.12.2019	Virkelig verdi per 31.12.2019	Balanseført verdi per 31.12.2018	Virkelig verdi per 31.12.2018
Finansielle eiendeler					
<i>Finansielle derivater</i>					
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		934,1	934,1	577,9	577,9
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>					
Aksjer og andeler	14	6.551,6	6.551,6	5.134,9	5.134,9
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning		30.992,4	30.992,4	26.374,8	26.374,8
Aksjer og andeler i livsforsikring med investeringsvalg		25.792,8	25.792,8	20.627,2	20.627,2
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning i livsforsikring med investeringsvalg		4.196,5	4.196,5	3.282,3	3.282,3
Utlån		2,2	2,2		
<i>Finansielle eiendeler som holdes til forfall</i>					
Obligasjoner som holdes til forfall		210,7	212,1	391,5	392,5
<i>Utlån og fordringer</i>					
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer	15	19.951,8	20.598,9	20.303,7	21.176,9
Utlån		2.410,8	2.410,8	2.687,3	2.687,3
Fordringer i forbindelse med direkte forretning og gjenforsikringer		7.097,6	7.097,6	6.784,7	6.784,7
Andre fordringer	15	1.192,0	1.192,0	1.081,7	1.081,7
Kontanter og kontantekvivalenter		2.419,5	2.419,5	2.363,3	2.363,3
Sum finansielle eiendeler		101.751,9	102.400,5	89.609,2	90.483,4
Finansielle forpliktelser					
<i>Finansielle derivater</i>					
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		641,0	641,0	869,9	869,9
<i>Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>					
Rentebærende forpliktelser målt til virkelig verdi over resultatet					
Forpliktelser i livsforsikring med investeringsvalg		29.989,4	29.989,4	23.909,5	23.909,5
<i>Finansielle forpliktelser til amortisert kost</i>					
Ansvarlig lån	18	1.498,4	1.505,9	1.498,0	1.487,5
Andre finansielle forpliktelser	19	2.735,4	2.735,4	2.838,4	2.838,4
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring		709,4	709,4	1.174,5	1.174,5
Sum finansielle forpliktelser		35.573,6	35.581,1	30.290,3	30.279,8
Ikke resultatført gevinst/(tap)			641,1		884,7

Verdsettelseshierarki 2019

Tabellen viser en fordeling av finansielle eiendeler/forpliktelser i tre nivåer basert på verdsettelsesmetode.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
		Verdsettelses-	Verdsettelses-	
	Kvoterte	teknikk	teknikk	
	priser i aktive	basert på	basert på	
	markeder	observerbare	observerbare	
Millioner kroner		markedsdata	markedsdata	Sum
Finansielle eiendeler				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		934,1		934,1
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Aksjer og andeler	69,2	5.176,0	1.306,3	6.551,6
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	10.783,6	19.500,1	708,6	30.992,4
Aksjer og andeler i livsforsikring med investeringsvalg ¹		25.792,8		25.792,8
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning i livsforsikring med investeringsvalg ¹		4.196,5		4.196,5
Utlån			2,2	2,2
<i>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</i>				
Obligasjoner som holdes til forfall	212,1			212,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer		20.598,9		20.598,9
Utlån			2.410,8	2.410,8
Finansielle forpliktelser				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		641,0		641,0
<i>Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Rentebærende forpliktelser målt til virkelig verdi over resultatet				
Forpliktelser i livsforsikring med investeringsvalg ¹		29.989,4		29.989,4
<i>Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost</i>				
Ansvarlig lån		1.505,9		1.505,9

¹ Investeringer i fond har blitt reklassifisert fra nivå 1 til nivå 2 i verdsettelseshierarkiet i 2019

Verdsettelseshierarki 2018

Tabellen viser en fordeling av finansielle eiendeler/forpliktelser i tre nivåer basert på verdsettelsesmetode.

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
		Verdsettelses-	Verdsettelses-	
	Kvoterte	teknikk	teknikk	
	priser i aktive	basert på	basert på	
	markeder	observerbare	observerbare	
Millioner kroner		markedsdata	markedsdata	Sum
Finansielle eiendeler				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		577,9		577,9
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Aksjer og andeler	122,0	3.653,8	1.359,1	5.134,9
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	13.193,2	12.402,9	778,7	26.374,8
Aksjer og andeler i livsforsikring med investeringsvalg	20.610,0	17,3		20.627,2
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning i livsforsikring med investeringsvalg	3.268,1	14,1		3.282,3
<i>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</i>				
Obligasjoner som holdes til forfall	255,7	136,8		392,5
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer		21.173,0	3,8	21.176,9
Utlån			2.687,3	2.687,3
Finansielle forpliktelser				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		869,9		869,9
<i>Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Rentebærende forpliktelser målt til virkelig verdi over resultatet				
Forpliktelser i livsforsikring med investeringsvalg	23.878,1	31,4		23.909,5
<i>Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost</i>				
Ansvarlig lån		1.487,5		1.487,5

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2019

Millioner kroner	Per 1.1.2019	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Opp- gjør	Over- føring til/fra nivå 3	Valuta- effekt	Per 31.12.2019	Andel av netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies per 31.12.2019
Aksjer og andeler	1.359,1	(41,9)	178,5	(189,4)				1.306,3	(42,8)
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	778,7	89,2		(155,4)			(3,9)	708,6	
Lån til virkelig verdi				(1,7)		3,8		2,2	
Sum	2.137,8	47,3	178,5	(346,5)		3,8	(3,9)	2.017,1	(42,8)

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2018

Millioner kroner	Per 1.1.2018	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Opp- gjør	Over- føring til/fra nivå 3	Valuta- effekt	Per 31.12.2018	Andel av netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies per 31.12.2018
Aksjer og andeler	2.211,8	96,6	126,4	(164,1)		(911,7)		1.359,1	70,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	904,3	60,7		(187,6)			1,3	778,7	
Total	3.116,2	157,4	126,4	(351,7)		(911,7)	1,3	2.137,8	70,1

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter 2019

Millioner kroner	Per 1.1.2019	Ikke-kontantstrømmer				Per 31.12.2019
		Kontant- strøm- mer	Oppkjøp	Kurs- diffe- ranser	Andre end- ringer	
Fondsobligasjoner ¹	1.000,5				1,8	1.002,3
Ansvarlig lån	1.498,0				0,4	1.498,4

¹ Inklusive påløpte renter, 3,3 millioner kroner.

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter 2018

Millioner kroner	Per 1.1.2018	Datter- foretak holdt for salg	Ikke-kontantstrømmer				Per 31.12.2018
			Kontant- strøm- mer	Oppkjøp	Kurs- diffe- ranser	Andre end- ringer	
Fondsobligasjoner ¹	1.369,4	369,6	999,8			0,7	1.000,5
Ansvarlig lån	1.947,3	449,8	1.497,5			0,4	1.498,0
Rentebærende forpliktelser	23.083,4	23.083,4					

¹ Inklusive påløpte renter etter skatt, 2,1 millioner kroner.

14. Aksjer og andeler

Millioner kroner	Organisasjonsnummer	Type fond	31.12.2019
Gjensidige Forsikring ASA			
Norske finansaksjer og egenkapitalbevis			
SpareBank 1 BV	944 521 836		9,8
SpareBank 1 Østlandet	920 426 530		8,5
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	937 889 275		7,8
Sparebanken Vest	832 554 332		5,7
SpareBank 1 SMN	937 901 003		4,5
DNB ASA	981 276 957		1,6
Sogn Sparebank	837 897 912		0,5
Sum norske finansaksjer og egenkapitalbevis			38,4
Andre aksjer			
SOS International A/S			55,7
Sector Asset Management AS	887 139 342		15,9
Bonheur ASA	830 357 432		10,9
Aker ASA	886 581 432		7,6
Norsk Hydro ASA	914 778 271		7,5
Entra ASA	999 296 432		7,3
Scalepoint Technologies Limited			7,1
Helgeland Invest AS	939 150 234		6,7
Paydrive AB			6,1
Equinor ASA	923 609 016		4,8
Lerøy Seafood Group ASA	975 350 940		4,7
Drilling Company of 1972			4,7
Yara International ASA	986 228 608		4,2
Nordic Credit Rating AS	917 685 991		3,7
Tun Media AS	982 519 985		3,7
Kongsberg Gruppen ASA	943 753 709		2,7
Svenska Handelsbanken AB			2,7
Quantafuel AS	915 119 484		2,6
Midvest I A	991 773 754		2,5
Nordea Bank Abp			2,5
Wallenius Wilhelmsen ASA	995 216 604		2,3
Scatec Solar ASA	990 918 546		2,3
Norinova AS	957 915 035		2,1
Øvrige aksjer			15,4
Sum andre aksjer			185,4
Andeler ¹			
Shenman Global Convertible Bond Fund		Konvertibelt obligasjonsfond	1.725,3
Wells Fargo Lux Worldwide EM Equity Fund		Aksjefond	721,7
RBC Funds Lux - Global Equity Focus Fund		Aksjefond	643,9
Nordea Stabile Aksjer Global	989 851 020	Aksjefond	565,8
Sector Healthcare - A USD		Hedgefond	322,4
Storebrand Global Indeks B	989 133 241	Aksjefond	299,6
AB SICAV I - Global Core Equity Portfolio		Aksjefond	197,3
INVESTEC GS GLOBAL EQTY-IS\$		Aksjefond	182,1
Incentive Active Value Fund Cl. A EUR Unrestricted		Hedgefond	141,0
HitecVision VI LP		Private equity fond	114,1
Danske Invest Norske Aksjer Institusjon I	981 582 020	Aksjefond	105,7
HitecVision Asset Solution KS		Private equity fond	105,1
Storebrand Norge I	981 672 747	Aksjefond	103,5
Pareto Aksje Norge	883 610 512	Aksjefond	99,8
HitecVision Private Equity V LP		Private equity fond	99,7
HitecVision Private Equity IV LP		Private equity fond	77,8
Norvestor VII LP		Private equity fond	76,2
Invesco Credit Partners LPA		Hedgefond	62,5
Argentum Secondary III		Private equity fond	53,0
Viking Venture III DIS		Private equity fond	52,6
HitecVision VII		Private equity fond	45,2
Northzone VII L.P.		Private equity fond	36,9

Millioner kroner	Organisasjonsnummer	Type fond	31.12.2019
Northzone VIII L.P.		Private equity fond	33,4
Øvrige andeler			450,5
Sum andeler			6.314,8

¹ Norske Private equity fond organisert som indre selskaper har ikke organisasjonsnummer.

Aksjer og andeler eid av filialer			
Aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring ASA, dansk filial			6,6
Sum aksjer og andeler eid av filialer			6,6
Sum aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring ASA			
			6.545,3
Aksjer og andeler eid av øvrige konsernselskaper			
Aksjer og andeler eid av Gjensidige Pensjonsforsikring AS			6,3
Sum aksjer og andeler eid av øvrige konsernselskaper			6,3
Sum aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring konsern			
			6.551,6

15. Utlån og fordringer

Millioner kroner	2019	2018
Utlån og fordringer		
Obligasjoner klassifisert som lån og fordringer	19.951,8	20.299,9
Andre utlån	11,5	178,1
Sum utlån og fordringer	19.963,3	20.477,9
Andre fordringer		
Fordringer i forbindelse med kapitalforvaltning	918,6	803,4
Andre fordringer og eiendeler	273,4	278,3
Sum andre fordringer	1.192,0	1.081,7

Obligasjoner er verdipapirer som er klassifisert som lån og fordringer iht. IAS 39.

Fordringer i forbindelse med kapitalforvaltning er kortsiktige fordringer vedrørende finansielle investeringer.

Utover det ansvar som følger av inngåtte forsikringskontrakter, har ikke Gjensidige Forsikring gitt noen garantier som det er gjort avsetninger for.

16. Forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel

Millioner kroner	2019			2018		
Endringer i forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel	Brutto	Gjenforsikr.	F.e.r. ¹	Brutto	Gjenforsikr.	F.e.r. ¹
Skader og skadebehandlingskostnader						
Meldte skader og skadebehandlingskostnader	13.835,4	(374,6)	13.460,8	14.136,9	(781,3)	13.355,5
Inntrufne, ikke meldte skader	15.520,4	(163,8)	15.356,6	17.185,8	(1,1)	17.184,7
Sum per 1. januar	29.355,8	(538,4)	28.817,4	31.322,7	(782,4)	30.540,2
Betalte skader, tidligere årganger	(5.371,0)	119,2	(5.251,8)	(7.485,8)	635,0	(6.850,7)
Økning i forpliktelser						
Fra årets skader	21.429,8	(306,3)	21.123,6	21.301,5	(302,5)	20.999,0
- herav betalt	(13.975,2)	225,2	(13.750,0)	(12.170,1)	(70,8)	(12.241,0)
Fra tidligere år (avvikling)	(1.252,1)	(111,1)	(1.363,2)	(2.338,9)	(18,0)	(2.356,9)
Andre endringer inkludert diskonterings effekter	231,4		231,4	13,5		13,5
Overføring av pensjonssparing ²	(2.143,7)	(20,3)	(2.164,0)	(1.266,8)	(22,2)	(1.288,9)
Valutakursdifferanser	(110,0)	16,2	(93,9)	(20,4)	22,6	2,2
Sum per 31. desember	28.164,9	(615,5)	27.549,4	29.355,8	(538,4)	28.817,4
Meldte skader og skadebehandlingskostnader	14.179,3	(613,5)	13.565,8	13.835,4	(374,6)	13.460,8
Inntrufne, ikke meldte skader	13.985,6	(2,0)	13.983,6	15.520,4	(163,8)	15.356,6
Sum per 31. desember	28.164,8	(615,5)	27.549,4	29.355,8	(538,4)	28.817,4
Avsetning for ikke opptjent premie i skadeforsikring						
Per 1. januar	10.051,0	(42,4)	10.008,6	9.961,4	(45,0)	9.916,5
Økning i perioden	25.858,1	(596,8)	25.261,3	24.877,7	(724,1)	24.153,6
Opptjent i perioden	(25.371,9)	721,5	(24.650,4)	(24.779,3)	726,5	(24.052,8)
Valutakursdifferanser	(38,1)	(37,1)	(75,2)	(8,7)	0,1	(8,6)
Sum per 31. desember	10.499,1	45,2	10.544,3	10.051,0	(42,4)	10.008,6

¹ For egen regning.

² I følge Forskrift om årsregnskap for livsforsikringsforetak skal erstatningsavsetning overføres til premieavsetningen.

Millioner kroner	2019	2018
Diskontert brutto erstatningsavsetning - annuiteter	5.904,9	5.941,8
Nominell brutto erstatningsavsetning - annuiteter	6.203,7	6.573,4

Erstatningsavsetningene skal dekke framtidige erstatningsutbetalinger. Erstatningsavsetningene for forsikringer med annuitetsbetalinger er omregnet til nåverdi (diskontert), mens øvrige avsetninger er udiskontert.

Årsaken til at erstatningsavsetningene for annuiteter er diskontert, er på grunn av meget lange betalingsstrømmer samt betydelig fremtidig renteinntekt. Erstatningene for yrkesskade i Danmark betales ut enten som annuiteter eller som engangserstatninger (som i all hovedsak blir beregnet som diskonterte annuiteter). Det er derfor mest hensiktsmessig å

betrakte hele porteføljen som annuiteter. MTPL personskader i Sverige utbetales som livslange annuiteter. Diskonteringsrenten som er benyttet er en swap-rente.

Over de neste 3 årene er det forventet at avviklingsgevinstene i gjennomsnitt vil være rundt 1 milliard kroner årlig. Dette vil flytte forventet rapportert combined ratio til den lavere delen av korridoren på 86-89 (udiskontert).

17. Egenkapital

Aksjekapital

Ved utgangen av året bestod aksjekapitalen i henhold til vedtektene av 500 millioner ordinære aksjer, hver pålydende 2 kroner. Alle utstedte aksjer er fullt innbetalt.

Eierne av ordinære aksjer har utbytte- og stemmerett. Det er ingen rettigheter knyttet til beholdningen av egne aksjer.

I tusen aksjer	2019	2018
Utstedte 1. januar	500.000	500.000
Utstedte 31. desember	500.000	500.000

Egne aksjer

I kolonnen for egne aksjer i oppstillingen av endringer i egenkapital presenteres pålydende av foretakets beholdning av egne aksjer. Beløp betalt som overskrider pålydende belastes annen egenkapital slik at kostpris for egne aksjer trekkes fra i konsernets egenkapital. Tap eller gevinst på transaksjoner med egne aksjer resultatføres ikke.

Ved utgangen av året utgjorde antall egne aksjer 18.529 (31.371).

Det er totalt kjøpt 238.679 (306.489) egne aksjer til bruk i Gjensidiges aksjebaserte betalingsordninger, til en snittkurs på 162,16 kroner (131,59). Av disse er 186.524 (231.493) videresolgt til ansatte, til samme pris, men med rabatt i form av tilskudd, se note 22. I tillegg har det blitt tildelt 28.343 (30.010) aksjer til ledende ansatte i godtgjøringsordningen og 36.654 (34.688) bonusaksjer til ansatte i aksjespareordningen. Antall egne aksjer gjennom året er redusert med 12.842 (økt med 10.298).

Overkurs

Innbetalinger ut over pålydende per aksje allokteres til overkurs.

Annen innskutt egenkapital

Annen innskutt egenkapital består av lønnskostnad som er innregnet i resultatregnskapet som følge av aksjekjøpsprogram for ansatte.

Fondsobligasjoner

Fondsobligasjoner består av evigvarende hybridkapitalinstrument i Gjensidige Forsikring ASA, klassifisert som egenkapital.

Valutakursdifferanser

Valutakursdifferanser består av valutakursdifferanser som oppstår ved omregning av utenlandske datterforetak og filialer, samt fra omregning av forpliktelser som sikrer foretakets nettoinvestering i utenlandske datterforetak og filialer.

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel består av avkastning på pensjonsmidler ut over renteinntekt samt gevinster/tap som oppstår ved endring av de aktuarielle forutsetninger som benyttes ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital består av årets og tidligere års resultat og inkluderer også avsetninger til pliktige fond (naturskadefond, garantiordning).

Naturskadekapital

Alle forsikringsselskaper som tegner brannforsikring i Norge er pliktige etter norsk lov til å være medlem av Norsk Naturskadepool. Ting i Norge og Svalbard som er forsikret mot brannskade, er også forsikret mot naturskade, dersom skaden på vedkommende ting ikke dekkes av annen forsikring. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd. Det er det enkelte forsikringsselskap som er forsikringsgiver, dvs. utsteder forsikringsbevis, foretar oppgjør og har den direkte kontakten med kundene. Naturskadepoolen administrerer utligningen mellom selskapene. Naturskadekapital er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser.

Garantiordningen

Norske selskaper og selskaper fra EØS-området med filial i Norge er medlem av Garantiordningen for skadeforsikring. Garantiordningens formål er å forhindre eller redusere tap for privatpersoner og mindre og mellomstore virksomheter dersom deres forsikringsselskap ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Avsetning til garantiordningen er bunden kapital og skal bidra til å sikre krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring, til sikrede og skadet tredjemann..

Utbytte

Foreslått og vedtatt utbytte per ordinær aksje

Millioner kroner	2019	2018
Per 31. desember		
7,25 kroner (7,10) basert på årets resultat ¹	3.625,0	3.550,0
5,00 kroner (0,0) basert på utdeling av overskuddskapital ¹	2.500,0	

¹ Foreslått utbytte for 2019 er ikke innregnet på rapporteringstidspunktet, og det har heller ingen skattemessige konsekvenser.

Aksjeeiere

Aksjeeiere som eier mer enn 1 prosent

Investor	Eierandel i %
Gjensidigestiftelsen	62,24 %
Folketrygdfondet	4,05 %
Deutsche Bank	3,67 %
Caisse de Depot et Placement du Quebec	2,99 %
BlackRock Inc	2,58 %
Nordea	1,48 %
Danske Bank	1,34 %
Societe Generale	1,13 %
ORIX Corporation	1,03 %
State Street Corporation	1,01 %

Aksjeeierlisten er basert på VPS aksjeeierregister per 31. desember 2019.

18. Hybridkapital

Ansvarlige lån

	FRN Gjensidige Pensjonsforsikring AS 2016/2026 SUB	FRN Gjensidige Forsikring ASA 2014/2044 SUB
ISIN	NO0010767429	NO0010720378
Utsteder	Gjensidige Pensjons- forsikring AS	Gjensidige Forsikring ASA
Hovedstol, NOK millioner	300	1.200
Valuta	NOK	NOK
Utstedelsesdato	23.6.2016	2.10.2014
Forfall	23.6.2026	3.10.2044
Første tilbakebetalingsdato	23.6.2021	2.10.2024
Rentesats	NIBOR 3M + 2,90 %	NIBOR 3M + 1,50 %
Generelle vilkår		
Regulatorisk regelverk	Solvens II	Solvens II
Regulatorisk innløsningsrett	Ja	Ja
Konverteringsrett	Nei	Nei

Fondsobligasjoner

	FRN Gjensidige Forsikring ASA 2016/PERP C HYBRID
ISIN	NO0010771546
Utsteder	Gjensidige Forsikring ASA
Hovedstol, NOK millioner	1.000
Valuta	NOK
Utstedelsesdato	8.9.2016
Forfall	Evigvarende
Første tilbakebetalingsdato	8.9.2021
Rentesats	NIBOR 3M + 3,60 %
Generelle vilkår	
Regulatorisk regelverk	Solvens II
Regulatorisk innløsningsrett	Ja
Konverteringsrett	Nei

19. Avsetninger og andre forpliktelser

Millioner kroner	2019	2018
Andre avsetninger og forpliktelser		
Restruktureringskostnader ¹	74,4	128,3
Andre avsetninger ²	222,9	190,9
Sum andre avsetninger for forpliktelser	297,3	319,3
Restruktureringskostnader ¹		
Avsetning per 1. januar	128,3	117,0
Nye avsetninger	13,8	91,2
Tilbakeført avsetninger		(4,4)
Avsetninger benyttet i løpet av året	(67,6)	(74,4)
Valutakursdifferanser	(0,1)	(1,1)
Avsetning per 31. desember	74,4	128,3
¹ Det er i 2019 avsatt 13,8 millioner kroner i omstillingsavsetning som følge av vedtak om endringsprosesser i Danmark og Baltikum. Prosessene er kommunisert ut til alle enheter som blir berørt av endringene.		
² Andre avsetninger er ulike bonusordninger.		
Andre forpliktelser		
Mellomværende med brannkasser	32,6	27,6
Leverandørgjeld	216,3	186,2
Forpliktelser overfor offentlige myndigheter	272,5	290,3
Trafikksforsikringsavgift til trafikksforsikringsforeningen (TFF)	1.616,5	1.612,6
Annen gjeld	597,5	721,7
Sum andre forpliktelser	2.735,4	2.838,4
Påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		
Skyldige offentlige avgifter	38,3	32,2
Skyldige feriepenger	319,2	305,6
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	64,4	65,6
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	422,0	403,3

20. Transaksjoner med nærstående parter

Oversikt

Gjensidige Forsikring ASA er konsernets morforetak. Se note 5 i Gjensidige Forsikring ASA for oversikt over nærstående parter som er datterforetak og felleskontrollert virksomhet. I tillegg er øvrige nærstående parter spesifisert nedenfor.

	Forretningskontor	Eierandel
Konsernspiss		
Gjensidigestiftelsen eier 62,24 prosent av Gjensidige Forsikring ASA	Oslo, Norge	
Andre nærstående parter / samarbeidende foretak ¹		
Brannkassene	Hele landet, Norge	
Gjensidige Pensjonskasse	Oslo, Norge	94,7 %

¹ Samarbeidende foretak er definert som foretak hvor Gjensidige Forsikring har inngått en langsiktig strategisk samarbeidsavtale.

Transaksjoner

Resultatregnskapet

Oversikten nedenfor viser transaksjoner morforetaket har med nærstående parter som er innregnet i resultatregnskapet.

Millioner kroner	2019		2018	
	Inntekt	Kostnad	Inntekt	Kostnad
Opptjente bruttopremier og brutto erstatningskostnader	28,1	50,0	1.157,0	815,3
Administrasjonskostnader	325,1	392,5	440,0	473,9
Renteinntekter og -kostnader	60,4		39,9	
Gevinster og tap i forbindelse med salg og avvikling og nedskrivning av datterselskap	3.093,3	153,2		76,0
Sum	3.507,0	595,8	1.636,9	1.365,2

Millioner kroner	2019		2018	
	Mottatt	Avgitt	Mottatt	Avgitt
Konsernbidrag				
NAF Forsikringsformidling AS				16,5
Gjensidige Tech AS (tidligere Gjensidige Bolighandel AS)		24,2		24,9

Utbytte				
Gjensidigestiftelsen (Avsatt i Gjensidige Forsikring ASA)		3.812,2		2.209,5
Gjensidige Pensjonsforsikring AS - inntektsført, ikke mottatt			100,0	
Nykredit Forsikring A/S - mottatt			89,9	
Nykredit Forsikring A/S - inntektsført, ikke mottatt			179,1	
Mondux Assurance Agentur A/S			5,0	
NAF Forsikringsformidling AS	0,2			
Sum konsernbidrag og utbytte	0,2	3.836,4	374,0	2.250,9

Mellomværende

Oversikten nedenfor viser en oppsummering av fordring/forpliktelse morforetaket har på/til nærstående parter.

Millioner kroner	2019		2018	
	Fordring	Forpliktelse	Fordring	Forpliktelse
Ikke rentebærende fordringer og forpliktelser	7,1	56,7	339,6	101,9
Rentebærende fordringer og forpliktelser	2.401,4		2.513,1	
Gjenforsikringsdepoter, premie- og erstatningsavsetning		86,7	1.094,7	1.164,6
Sum mellomværende innen konsernet	2.408,5	143,4	3.947,4	1.266,5
Brannkassene og Gjensidige Pensjonskasse ²	111,0	32,6	111,0	25,3
Sum mellomværende	2.519,5	176,0	4.058,4	1.291,8

² Gjensidige Forsikring ASA er sponsor i Gjensidige Pensjonskasse og har skutt inn midler tilsvarende 111,0 millioner kroner.

Garantier

Gjensidige Forsikring ASA er utad ansvarlig for forsikringskrav som følge av forsikringsvirksomheten til brannkassene, jf. note 21.

Transaksjoner med nærstående parter som er definert som kjernevirksomhet (reassurans, distribusjon, skadebehandling) samt utlån er priset basert på markedsmessige priser.

Konsernfunksjoner av ren administrativ art (som for eksempel IT, innkjøp, regnskap) er priset basert på kostpluss-metoden.

21. Betingede forpliktelser

Millioner kroner	2019	2018
Garantier og kommittert kapital		
Kommittert kapital, ikke innbetalt	590,5	702,2
Kredittfasilitet Oslo Areal	1.598,6	1.486,9

Gjensidige har som ledd i den løpende finansforvaltningen forpliktet seg til å investere inntil 590,5 millioner kroner (702,2) i lånefond med sikrede lån samt ulike private equity- og eiendomsfondsinvesteringer, utover de beløp som er innregnet i balansen.

Tidspunktet for utbetaling av kapital er avhengig av når det enkelte fond foretar kapitalinnkallinger fra sine investorer. Gjennomsnittlig gjenværende levetid for fondene, basert på markedsverdi, er i underkant av tre år (fire) og i gjennomsnitt i underkant av fire år (fem) inkludert forlengelsesopsjon.

Gjensidige Forsikring har gitt et utlån til Oslo Areal som ved årsslutt beløp seg til 2,4 milliarder kroner (2,5). Lånet er rentebærende og total låneramme er 4,0 milliarder kroner.

Gjensidige Forsikring er utad ansvarlig for ethvert forsikringskrav som oppstår i de samarbeidende brannkassenes brannforsikringsvirksomhet.

I henhold til avtale med Gjensidige Pensjonskasse skal avkastning som ikke er tilstrekkelig til å dekke den ytelsesbaserte pensjonsordningens grunnlagsrente dekkes fra premiefond eller gjennom tilskudd fra Gjensidige Forsikring.

22. Aksjebasert betaling

Beskrivelse av de aksjebaserte betalingsordningene

Per 31. desember 2019 har Gjensidige følgende aksjebaserte betalingsordninger.

Aksjebasert godtgjørelse for ledende ansatte med oppgjør i aksjer og kontanter (godtgjørelsesordningen)

Gjensidige har etablert aksjebasert betaling med oppgjør i aksjer for konsernledelse og nærmere definerte ledende ansatte.

Som omtalt i styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse i note 8 skal halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor en tredjedel kan disponeres hvert av de kommende tre år. Av dette deles i overkant av 50 prosent ut som aksjer og i underkant av 50 prosent gjøres opp i kontanter for å dekke skatteforpliktelser (nettoppgjør).

Den virkelige verdien på tildelingstidspunktet måles basert på markedspris. Beløpet innregnes som en lønnskostnad på tildelingstidspunktet med motpost annen innskutt egenkapital, både for den delen som gjøres opp i aksjer og den delen som gjøres opp i kontanter for å dekke skatteforpliktelser. Det er ikke knyttet spesifikke selskapsrelaterte eller markedsrelaterte opptjeningskriterier til aksjene, men foretaket kan foreta en revurdering dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at bonusen ble basert på uriktige forutsetninger. Forventet utdeling settes til 100 prosent. Det foretas ingen justering av verdien av den kontantbaserte andelen basert på aksjekursen på rapporteringstidspunktet. Antall aksjer justeres for utdelt utbytte.

Aksjespareprogram for ansatte med oppgjør i aksjer

Gjensidige har etablert et aksjespareprogram for ansatte i konsernet, med unntak av ansatte i Gjensidige Baltic. Alle fast ansatte har anledning til å spare et årlig beløp på inntil 75.000 kroner. Sparingene gjennomføres gjennom faste lønnstrekk, som fire ganger i året benyttes til å kjøpe aksjer. De ansatte får en rabatt i form av tilskudd på 20 prosent, begrenset oppad til 3.000 kroner per år, hvilket tilsvarer maksimal skattefri rabatt. For hver fjerde aksje som eies etter to år vil den ansatte motta én bonusaksje, forutsatt at vedkommende fortsatt er ansatt eller er blitt pensjonist. Det eksisterer ingen øvrige inntjeningsbetingelser i denne ordningen.

Den virkelige verdien på tildelingstidspunktet måles basert på markedspris. Rabatten innregnes som en lønnskostnad på tildelingstidspunktet med motpost annen innskutt egenkapital. Verdien av bonusaksjene innregnes som en lønnskostnad over opptjeningsperioden som er to år, med motpost annen innskutt egenkapital.

Måling av virkelig verdi

Virkelig verdi for aksjene som tildeles gjennom den aksjebaserte betalingsordningen for ledende ansatte samt kontantene som for å dekke skatteforpliktelsene, beregnes med utgangspunkt i aksjekursen på tildelingstidspunktet. Beløpet innregnes umiddelbart.

Virkelig verdi for bonusaksjene som tildeles gjennom aksjespareprogrammet beregnes med utgangspunkt i aksjekursen på tildelingstidspunktet, hensyntatt sannsynlighet for at den ansatte fortsatt er ansatt etter to år og at den ansatte ikke har solgt aksjene sine i den samme toårsperioden. Beløpet periodiseres over opptjeningsperioden, som er to år.

Forutsetninger benyttet i beregning av virkelig verdi på tildelingstidspunktet var som følger

	Godtgjørelsesordningen		Aksjespareprogrammet	
	2019	2018	2019	2018
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs (NOK)	143,00	149,10	163,02	130,55
Forventet avgang	I/A	I/A	10%	10%
Forventet salg	I/A	I/A	5%	5%
Bindingstid (år)	3	3	2	2
Forventet utbytte (NOK per aksje) ¹	10,92	4,50	10,92	4,50

¹ Forventet utbytte er beregnet basert på konsernets faktiske resultat etter skattekostnad per tredje kvartal, grosset opp til et fullt år, gitt maksimal utbytteutdeling tilsvarende 80 prosent (70) av resultat etter skattekostnad. Dette er gjort som en teknisk beregning da foretakets prognose for resultat i fjerde kvartal ikke kunne benyttes på det tidspunktet beregningene ble gjort.

Personalkostnader

Millioner kroner	2019	2018
Godtgjørelsesordningen for ledende ansatte	4,9	4,3
Aksjespareprogram for ansatte	8,2	7,2
Sum kostnader (note 7)	13,1	11,5

Aksjespareprogrammet

	2019	2018
Antall bonusaksjer		
Utestående 1. januar	99.015	83.946
Tildelt i løpet av perioden	46.419	57.405
Gått tapt i løpet av perioden	(9.602)	(5.076)
Overført i løpet av perioden	(36.654)	(34.688)
Kansellert i løpet av perioden	(4.024)	(2.572)
Utestående 31. desember	95.154	99.015
Kan utøves 31. desember	0	0
Gjennomsnittlig gjenværende levetid på utestående bonusaksjer	1,02	1,02
Vektet gjennomsnittlig virkelig verdi på tildelte bonusaksjer	135,53	115,89
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs på bonusaksjer overført i løpet av perioden	163,02	130,55

Vektet gjennomsnittlig utøvelseskurs vil alltid være 0 siden ordningen omfatter bonusaksjer og ikke opsjoner.

Godtgjørelsesprogrammet

	Antall aksjer 2019	Antall kontant- oppgjorte aksjer 2019	Antall aksjer 2018	Antall kontant- oppgjorte aksjer 2018
Antall aksjer				
Utestående 1. januar	53.940	48.411	59.591	53.965
Tildelt i løpet av perioden	25.121	22.518	23.070	20.501
Flyttet i løpet av perioden	(14.535)	(12.826)		
Utøvd i løpet av perioden	(28.343)	(25.583)	(30.010)	(27.340)
Kansellert i løpet av perioden			(1.264)	(1.127)
Justering dividende i løpet av perioden	2.270	2.152	2.553	2.412
Utestående 31. desember	38.453	34.672	53.940	48.411
Kan utøves 31. desember	0	0	0	0
Gjennomsnittlig gjenværende levetid på utestående aksjer	0,73	0,73	0,71	0,71
			2019	2018
Vektet gjennomsnittlig virkelig verdi på tildelte aksjer ²			143,00	149,10
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs på aksjer utøvd i løpet av perioden			143,00	147,91
Verdi av tildelte aksjer som skal gjøres opp i kontanter			184,25	135,20

² Virkelig verdi er fastsatt med utgangspunkt i markedsverdien av aksjen på tildelingstidspunktet.

Vektet gjennomsnittlig utøvelseskurs vil alltid være 0 siden ordningen omfatter aksjer og ikke opsjoner.

23. Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått vesentlige hendelser etter balansedagen.

24. Resultat per aksje

Millioner kroner	2019	2018
Resultat for regnskapsåret for videreført og avviklet virksomhet	6.593,7	3.717,6
Resultat for regnskapsåret for videreført virksomhet	6.556,1	3.382,7
Veid gjennomsnittlig antall aksjer ¹	499.983.151	499.978.103
Gjennomsnittlig antall utvannede aksjer aksjebasert betaling	110.456	119.756
Veid gjennomsnittlig antall aksjer utvannet ¹	500.093.607	500.097.859
Resultat per aksje fra videreført og avviklet virksomhet (kroner), basis	13,19	7,44
Resultat per aksje fra videreført og avviklet virksomhet (kroner), utvannet	13,18	7,43
Resultat per aksje (kroner) fra videreført virksomhet, basis	13,11	6,77
Resultat per aksje fra videreført virksomhet (kroner), utvannet	13,11	6,76

¹ Beholdning av egne aksjer er trukket fra ved beregningen av antall aksjer.

25. Avviklet virksomhet

Gjensidige Forsikring ASA inngikk den 2. juli 2018 en salgavtale med Nordea om salg av Gjensidige Bank ASA. Avtalt salgspris var 5,6 milliarder kroner, underlagt visse justeringer basert på bankens utvikling frem til gjennomføring av transaksjonen. Gjennomføringen av salget skjedde 1. mars

2019. Gjensidige Forsikring konsern fikk en gevinst på cirka 1,6 milliarder kroner ved gjennomføring av transaksjonen, mens Gjensidige Forsikring ASA fikk en gevinst på cirka 3,1 milliarder kroner.

Poster fra resultatregnskap, finansiell stilling og kontantstrøm

Millioner kroner	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Resultatregnskap		
Resultat før skattekostnad	50,1	447,3
Skattekostnad	(12,5)	(112,4)
Resultat etter skattekostnad fra avviklet virksomhet (til eierne av foretaket)	37,6	334,9
Resultat per aksje fra avviklet virksomhet, NOK (basis og utvannet)	0,08	0,67
Finansiell stilling		
Kontanter og krav fra sentralbanker		53,9
Netto utlån til og krav på kredittinstitusjoner		422,6
Netto utlån til og krav på kunder		51.253,0
Sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende papirer		5.746,7
Andre eiendeler		422,5
Sum eiendeler		57.898,8
Innskudd fra og forpliktelser til kunder		23.123,0
Forpliktelser stiftet ved utstedelse av verdipapirer		29.382,4
Ansvarlig lånekapital		549,8
Andre forpliktelser		459,2
Tier 1 kapital		444,8
Annen egenkapital		3.939,6
Sum egenkapital og forpliktelser		57.898,8

Resultatregnskap

Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	Noter	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Premieinntekter mv.			
Opptjente bruttopremier	4	24.236,4	23.105,9
Gjenforsikringsandel av opptjente bruttopremier		(712,9)	(715,9)
Sum premieinntekter for egen regning		23.523,5	22.389,9
Erstatningskostnader			
Brutto erstatningskostnader	4	(16.662,5)	(15.973,9)
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningskostnader		412,6	324,5
Sum erstatningskostnader for egen regning		(16.249,9)	(15.649,4)
Forsikringsrelaterte driftskostnader			
Forsikringsrelaterte adm.kostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	7	(3.544,5)	(3.558,6)
Mottatte provisjoner for avgitt gjenforsikring og gevinstandeler		45,2	51,0
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		(3.499,3)	(3.507,6)
Andre forsikringsrelaterte driftskostnader		(12,7)	
Resultat av teknisk regnskap		3.761,7	3.233,0
Netto inntekter fra investeringer			
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		3.093,3	374,0
Nedskrivning av investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		(153,2)	(76,0)
Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		1.000,8	1.043,1
Verdiendringer på investeringer		1.451,6	(494,7)
Realisert gevinst og tap på investeringer		(312,8)	143,2
Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader		(201,6)	(166,2)
Sum netto inntekter fra investeringer	6	4.878,1	823,4
Andre inntekter		12,7	10,3
Andre kostnader		(38,5)	(37,1)
Resultat av ikke-teknisk regnskap		4.852,3	796,6
Resultat før skattekostnad		8.613,9	4.029,5
Skattekostnad	9	(1.153,6)	(995,0)
Resultat før andre inntekter og kostnader		7.460,3	3.034,5
Andre inntekter og kostnader			
Andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet			
Estimatendringer knyttet til ytelsesbaserte pensjonsordninger	10	(116,4)	(49,4)
Skatt på andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet	9	29,1	12,3
Sum andre inntekter og kostnader som ikke blir omklassifisert til resultatet		(87,3)	(37,0)
Andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet			
Valutakursdifferanser fra utenlandsk virksomhet		(65,1)	3,2
Skatt på andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet	9	17,1	(0,7)
Sum andre inntekter og kostnader som kan bli omklassifisert til resultatet		(48,0)	2,5
Totalresultat		7.325,1	3.000,0

Balanse

Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	Noter	31.12.2019	31.12.2018
Eiendeler			
Goodwill		2.950,1	1.846,6
Andre immaterielle eiendeler		1.026,0	1.013,0
Sum immaterielle eiendeler	11	3.976,2	2.859,5
Investeringer			
<i>Bygninger og andre faste eiendommer</i>			
Eierbenyttet eiendom	12	28,5	28,5
Rett-til-bruk eiendel	12	966,7	
<i>Datterforetak og tilknyttede foretak</i>			
Aksjer i datterforetak	5	2.063,8	3.832,7
Aksjer i datterforetak, holdt for salg	5		2.461,5
Aksjer i tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5	1.086,9	1.086,9
Rentebærende fordringer på datterforetak og felleskontrollerte foretak	13, 20	2.401,4	2.513,1
<i>Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost</i>			
Obligasjoner som holdes til forfall	13		105,8
Utlån og fordringer	13, 15	14.714,8	15.471,3
<i>Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi</i>			
Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	13, 14	6.545,3	5.061,4
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	13	28.446,3	22.152,3
Ansvarlig lån	13	2,2	44,3
Finansielle derivater	13	934,1	577,9
Andre finansielle eiendeler	13	111,0	111,0
Gjenforsikringsdepoter			1.094,7
Sum investeringer		57.301,0	54.541,4
Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring			
Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie	16	42,3	39,6
Gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning	16	554,5	473,6
Sum gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring		596,8	513,2
Fordringer			
Fordringer i forbindelse med direkte forretninger	13	6.843,3	6.323,5
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	13	23,7	75,5
Fordringer innen konsernet	20	7,1	339,6
Andre fordringer	13, 15	864,4	820,2
Sum fordringer		7.738,4	7.558,9
Andre eiendeler			
Anlegg og utstyr	12	189,8	203,7
Kontanter og kontantekvivalenter	13	1.796,1	1.656,4
Pensjonsmidler	10	241,8	155,2
Sum andre eiendeler		2.227,6	2.015,2
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		37,7	46,2
Sum forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		37,7	46,2
Sum eiendeler		71.877,7	67.534,4

Millioner kroner	Noter	31.12.2019	31.12.2018
Egenkapital og forpliktelser			
<i>Innskutt egenkapital</i>			
Aksjekapital		1.000,0	1.000,0
Egne aksjer		(0,0)	(0,1)
Overkurs		1.430,0	1.430,0
Fondsobligasjoner		1.002,3	1.000,5
Annen innskutt egenkapital		67,4	58,2
Sum innskutt egenkapital		3.499,6	3.488,6
<i>Opptjent egenkapital</i>			
<i>Fond mv.</i>			
Naturskadekapital		2.676,3	2.491,1
Garantiavsetning		676,3	653,9
Annen opptjent egenkapital		11.459,6	10.655,3
Sum opptjent egenkapital		14.812,2	13.800,3
Sum egenkapital	17	18.311,9	17.288,9
Ansvarlig lån	13, 18	1.198,6	1.198,3
Forsikringsforpliktelser brutto i skadeforsikring			
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	4, 16	10.003,0	9.399,6
Brutto erstatningsavsetning	4, 16	27.693,3	28.769,8
Avsetning for premierabatter og andre gevinstavtaler		77,3	75,4
Sum forsikringsforpliktelser brutto i skadeforsikring		37.773,6	38.244,9
Avsetninger for forpliktelser			
Pensjonsforpliktelser	10	608,1	559,9
Forpliktelser ved periodeskatt	9	984,6	591,3
Forpliktelser ved utsatt skatt	9	1.391,4	1.289,0
Andre avsetninger for forpliktelser	19	294,5	316,5
Sum avsetninger for forpliktelser		3.278,5	2.756,7
Forpliktelser			
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring	13	380,9	381,5
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	13	46,1	40,9
Finansielle derivater	13	641,0	869,9
Avsatt utbytte		6.125,0	3.550,0
Andre forpliktelser	12, 13, 19	3.711,2	2.766,0
Forpliktelser til datterforetak og tilknyttede foretak	13, 20	56,7	104,9
Sum forpliktelser		10.960,9	7.713,3
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
Andre påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	13, 19	354,2	332,3
Sum påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter		354,2	332,3
Sum egenkapital og forpliktelser		71.877,7	67.534,4

Oppstilling av endringer i egenkapital

Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	Aksje- kapital	Egne aksjer	Overkurs	Annen innskutt egen- kapital	Fonds- obligasjon	Valuta- kurs- diff.	Estimat- endringer knyttet til ytelsesb. pensjons- ordninger	Annen opptjent egen- kapital	Sum egen- kapital
Egenkapital per 31.12.2017	1.000,0	(0,0)	1.430,0	45,1	999,8	383,8	(1.932,8)	15.945,9	17.871,7
Justering knyttet til endring i IFRS 2				5,5					5,5
Egenkapital per 1.1.2018	1.000,0	(0,0)	1.430,0	50,6	999,8	383,8	(1.932,8)	15.945,9	17.877,2
1.1.-31.12.2018									
Totalresultat									
Resultat før andre inntekter og kostnader					35,0			2.999,5	3.034,5
Sum andre inntekter og kostnader				0,1		2,4	(37,0)		(34,5)
Totalresultat				0,1	35,0	2,4	(37,0)	2.999,5	3.000,0
Transaksjoner med eierne av selskapet									
Egne aksjer		(0,0)						(10,9)	(11,0)
Avsatt og utbetalt utbytte								(3.549,9)	(3.549,9)
Aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital				7,6					7,6
Fondsobligasjoner					0,6			(0,6)	
Fondsobligasjoner - betalte renter					(34,9)				(34,9)
Egenkapital per 31.12.2018	1.000,0	(0,1)	1.430,0	58,2	1.000,5	386,2	(1.969,8)	15.384,0	17.288,9
Justering ved implementering av IFRS 16								(61,4)	(61,4)
Fusjonstap								(65,7)	(65,7)
Egenkapital per 1.1.2019	1.000,0	(0,1)	1.430,0	58,2	1.000,5	386,2	(1.969,8)	15.256,9	17.161,9
1.1.-31.12.2019									
Totalresultat									
Resultat før andre inntekter og kostnader					51,3			7.409,0	7.460,3
Sum andre inntekter og kostnader						(48,0)	(87,3)		(135,3)
Totalresultat					51,3	(48,0)	(87,3)	7.409,0	7.325,1
Transaksjoner med eierne av selskapet									
Egne aksjer		0,0						(9,2)	(9,2)
Avsatt og utbetalt utbytte								(6.124,9)	(6.124,9)
Aksjebaserte betalingstransaksjoner som gjøres opp i egenkapital				9,2					9,2
Fondsobligasjon					0,6			(0,6)	
Fondsobligasjon - betalte renter					(50,1)				(50,1)
Egenkapital per 31.12.2019	1.000,0	(0,0)	1.430,0	67,4	1.002,3	338,2	(2.057,1)	16.531,2	18.311,9

For nærmere omtale av egenkapitalpostene, se note 17.

Kontantstrømoppstilling

Gjensidige Forsikring ASA

Millioner kroner	1.1.-31.12.2019	1.1.-31.12.2018
Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		
Netto innbetalte premier	24.472,9	23.228,8
Netto utbetalte erstatninger	(18.080,4)	(17.918,9)
Netto innbetaling/utbetaling vedrørende verdipapirer	(3.708,6)	2.935,6
Utbetaling til drift, inklusive provisjoner	(3.180,4)	(2.988,5)
Betalt skatt	(711,3)	(1.099,7)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	(1.207,8)	4.157,3
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak	5.576,1	(28,4)
Netto innbetaling/utbetaling ved kjøp og salg av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler	(397,1)	(325,7)
Innbetaling av utbytte fra datterforetak	123,7	89,9
Utbetaling av konsernbidrag	(21,9)	
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	5.280,8	(264,2)
Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Utbetaling av utbytte	(3.549,9)	(3.549,9)
Netto innbetaling/utbetaling av ansvarlig lån inklusive renter	(34,2)	(29,8)
Netto innbetaling/utbetaling av lån fra/til konsernforetak		1,0
Utbetalinger relatert til konserninterne egenkapitaltransaksjoner	(208,1)	(119,2)
Utbetalinger relatert til konserninterne egenkapitaltransaksjoner, foretak holdt for salg		(95,0)
Netto innbetaling/utbetaling ved salg/kjøp av egne aksjer	(9,2)	(11,0)
Betaling av leieforpliktelser	(146,0)	
Betaling av renter vedrørende leieforpliktelser	(30,4)	
Betalte renter fondsobligasjoner	(50,9)	(46,6)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	(4.028,6)	(3.850,5)
Effekt av valutakursendringer på kontanter og kontantekvivalenter	(5,2)	(11,2)
Netto kontantstrøm	39,2	31,4
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved årets begynnelse	1.656,4	1.625,0
Justering av kontanter og kontantekvivalenter ved årets begynnelse grunnet fusjon	100,5	
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved årets slutt ¹	1.796,1	1.656,4
Netto kontantstrøm	39,2	31,4
¹ Inklusive bundet på skattetrekkskonto	65,4	72,0

Avstemming av endringer i forpliktelser knyttet til finansieringsaktiviteter finnes i note 13.

Noter

1. Regnskapsprinsipper

Rapporteringsenhet

Gjensidige Forsikring ASA er et børsnotert allmennaksjeselskap hjemmehørende i Norge. Gjensidiges hovedkontor er lokalisert i Schweigaardsgate 21, Oslo, Norge. Aktivitetene i Gjensidige er skadeforsikring. Gjensidige driver virksomhet i Norge, Sverige og Danmark.

Regnskapsprinsippene som benyttes i selskapsregnskapet er beskrevet nedenfor. Prinsippene er konsistente i hele Gjensidige, med unntak av en tillatt forskjell etter IFRS 4 om forsikringskontrakter. Se beskrivelse under punktet vedrørende Brutto erstatningsavsetning.

Grunnlag for utarbeidelse

Samsvarserklæring

Selskapsregnskapet er avlagt i samsvar med regnskapsloven og forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (FOR-2015-12-18-1775). Årsregnskapsforskriften bygger i stor grad på EU-godkjente IFRS-er og tilhørende fortolkningsuttalelser.

Nye standarder anvendt

IFRS 16 Leieavtaler (2016)

Gjensidige implementerte IFRS 16 med virkning fra 1. januar 2019.

Leieforpliktelsene har blitt innregnet til nåverdien av de gjenværende leiebetalingene diskontert med marginal lånerente på tidspunktet for førstegangsanvendelse, samt innregnet tilhørende rett-til-bruk eiendeler til et beløp som tilsvarer leieforpliktelsen i henhold til den modifiserte retrospektive metode. For de største husleieavtalene i Norge, Sverige og Danmark har Gjensidige valgt å innregne rett-til-bruk eiendelen til den balanseførte verdien som om standarden hadde vært anvendt siden iverksettelsestidspunktet, men diskontert ved hjelp av leietakers marginale lånerente på tidspunktet for førstegangsanvendelse. Differansen mellom denne og leieforpliktelsen, redusert med utsatt skatt, har blitt innregnet direkte i egenkapitalen 1. januar 2019.

Implementeringseffektene var som følger:

- Rett-til-bruk eiendeler i balansen økte med MNOK 1.123,3
- Leieforpliktelse i balansen økte med MNOK 1.203,8
- Effekt på egenkapitalen utgjorde MNOK 61,4 etter utsatt skatt

Endringer i IAS 12: Endring i klassifisering av skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld
I henhold til IAS 12 paragraf 57A skal skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld ikke lengre klassifiseres som en del av egenkapitaltransaksjonen, men som en del av skattekostnaden i resultatet.

Effekten av dette vil variere med den skattemessige gjeldens størrelse og rentesats. I Gjensidige er fondsobligasjoner skattemessig klassifisert som gjeld, og skattekostnaden ble i 2019 redusert med 12,8 millioner kroner sammenlignet med tidligere prinsipper.

Nye standarder og fortolkninger ikke tatt i bruk

En rekke nye standarder, endringer i standarder og fortolkninger er utgitt for regnskapsår som begynner etter 1. januar 2019, og har ikke blitt anvendt ved utarbeidelsen av dette selskapsregnskapet. De som kan være relevante for Gjensidige er angitt nedenfor. Gjensidige planlegger ikke å implementere disse standardene tidlig.

IFRS 9 Finansielle instrumenter (2014)

IFRS 9 omhandler regnskapsføring av finansielle instrumenter og trer i kraft for regnskapsperioder som begynner på eller etter 1. januar 2018. Se for øvrig avsnittet nedenfor om utsatt implementering. Standarden introduserer nye krav til klassifisering og måling av finansielle eiendeler, inkludert en ny forventet tapsmodell for innregning av verdifall, samt endrede krav til sikringsbokføring.

IFRS 9 inneholder tre primære målekategorier for finansielle eiendeler: amortisert kost, virkelig verdi over andre inntekter og kostnader samt virkelig verdi over resultatet. Finansielle eiendeler skal klassifiseres som enten til amortisert kost, til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller til virkelig verdi over resultatet, avhengig av hvordan de forvaltes og hvilke kontraktsfestede kontantstrømmegenskaper de har. IFRS 9 introduserer et nytt krav i forbindelse med finansielle forpliktelser øremerket til virkelig verdi, der endringer i virkelig verdi som kan henføres til forpliktelsens kredittrisiko, presenteres i andre inntekter og kostnader heller enn i resultatet.

Tapsavsetninger skal i henhold til IFRS 9 måles ved bruk av en forventet tapsmodell i stedet for en inntrådt tapsmodell som i IAS 39. Reglene om verdifall i IFRS 9 vil komme til anvendelse på alle finansielle eiendeler målt til amortisert kost og renteinstrumenter til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. I tillegg omfattes også låneforpliktelser, finansielle garantikontrakter og leasingfordringer av standarden. Hvordan avsetninger for forventede kredittap på finansielle eiendeler skal måles, avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning, og dersom kredittrisikoen ikke har økt betydelig, skal avsetningen tilsvare 12 måneders forventet tap. Dersom kredittrisikoen har økt vesentlig, skal avsetningen tilsvare forventet kredittap over eiendelens levetid. Denne todelte metoden erstatter dagens nedskrivningsmodell.

Endringer i IFRS 4 Anvendelse av IFRS 9 Finansielle instrumenter sammen med IFRS 4 Forsikringskontrakter (2016)

Endringene i IFRS 4 tillater foretak som overveiende driver forsikringsvirksomhet mulighet til å utsette ikrafttredelsesdatoen for IFRS 9 til 1. januar 2021. Effekten av en slik utsettelse er at de berørte enheter kan fortsette å rapportere i henhold til gjeldende standard, IAS 39 Finansielle instrumenter.

Gjensidige er et forsikringsforetak og har derfor besluttet å benytte seg av dette unntaket.

IFRS 17 Forsikringskontrakter (2017)

IFRS 17 Forsikringskontrakter ble publisert 18. mai 2017 med ikrafttredelse fra 1. januar 2021. IFRS 17 etablerer prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om forsikringskontrakter og erstatter IFRS 4 Forsikringskontrakter. Den nye standarden gjelder for utstedte forsikringskontrakter, for alle gjenforsikringskontrakter og for investeringskontrakter med en skjønsmessig del, forutsatt at foretaket også utsteder forsikringskontrakter. Standarden definerer nivået av aggregering som skal brukes til å måle forsikringsavtalens forpliktelser og den tilhørende fortjenesten. IFRS 17 krever at porteføljer av forsikringskontrakter som er underlagt tilsvarende risiko og som styres sammen identifiseres. Hver portefølje av forsikringskontrakter skal deles inn i tre grupper:

- kontrakter som er tapsgivende ved førstegangsinnregning;
- kontrakter som ved førstegangsinnregning mest sannsynlig ikke vil bli tapsgivende senere;
- og de resterende kontraktene i porteføljen.

Kontrakter som er utstedt med mer enn ett års mellomrom, skal ikke være i samme gruppe.

IFRS krever en generell målemetode basert på følgende "byggeløser":

- sannsynlighetsvektede estimater av fremtidige kontantstrømmer, en justering for å gjenspeile tidsverdien av penger og de finansielle risikoer knyttet til fremtidige kontantstrømmer, og en risikojustering for ikke-finansiell risiko.
- kontraktuell fortjenestemargin (CSM).

Ved utgangen av hver etterfølgende rapporteringsperiode måles den balanseførte verdien av en gruppe forsikringskontrakter til summen av:

- forpliktelsen for gjenværende dekning; som omfatter oppfylte kontantstrømmer relatert til fremtidige tjenester og CSM på det tidspunktet;
- og forpliktelsen for påløpt erstatning, som måles som oppfylte kontantstrømmer knyttet til leverte ytelser på det tidspunktet.

En forenklet Premium Allocation Approach (PAA) er tillatt for måling av forpliktelsen for gjenværende dekning dersom den gir en måling som ikke er vesentlig forskjellig fra den generelle metoden, eller hvis dekningsperioden er ett år eller mindre. Med PAA tilsvarer forpliktelsen for gjenværende dekning premier mottatt ved førstegangsinnregning minus salgskostnader. Imidlertid vil den generelle modellen gjelde for måling av påløpte forpliktelser.

Forsikringsinntekter, forsikringskostnader og finansielle forsikringsinntekter eller -kostnader vil bli presentert separat i resultatoppstillingen. Det er forventet at standarden vil påvirke regnskapet gjennom en vesentlig endring av måling og presentasjon av inntekter og kostnader. Det arbeides med beregninger av hvilke effekter dette vil ha på regnskapet.

IASB har besluttet å utsette ikrafttredelsesdatoen til IFRS 17 med ett år til rapporteringsperioder som begynner 1. januar 2022 eller senere.

Øvrige endringer i standarder og fortolkningsuttalelser vil, ikke ha vesentlig effekt basert på våre foreløpige vurderinger med den virksomheten foretaket har per i dag.

Grunnlag for måling

Selskapsregnskapet er utarbeidet på grunnlag av historisk kost, med unntak av følgende

- derivater måles til virkelig verdi
- finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi

Funksjonell valuta og presentasjonsvaluta

Funksjonell valuta

Funksjonell valuta fastsettes for foretaket og filialene i Gjensidige, basert på valutaen innenfor det primære økonomiske miljøet der hver enkelt enhet driver sin virksomhet. Transaksjoner i foretakets/filialenes regnskap måles i foretakets/filialenes funksjonelle valuta. Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til funksjonell valuta basert på dagskurs på transaksjonstidspunktet. Ved slutten av hver rapporteringsperiode omregnes monetære poster i utenlandsk valuta til sluttkurs, ikke-monetære poster måles til historisk kost omregnet på transaksjonstidspunktet og ikke-monetære poster i utenlandsk valuta som måles til virkelig verdi omregnes til valutakursene som gjaldt på tidspunktet for beregning av virkelig verdi. Valutakursendringer innregnes løpende i resultatet i regnskapsperioden.

Presentasjonsvaluta

Selskapsregnskapet presenteres i norske kroner. Morforetaket og de ulike filialene har henholdsvis norske, svenske og danske kroner som funksjonell valuta.

For filialer med annen funksjonell valuta omregnes balanseposter til balansedagens kurs, inkludert merverdier ved overtakelse og resultatposter til en årlig gjennomsnittskurs. Valutakursdifferanser innregnes i andre inntekter og kostnader.

Ved tap av kontroll, betydelig innflytelse eller felles kontroll blir akkumulerte valutakursdifferanser som er innregnet i andre inntekter og kostnader, knyttet til investering som er henført til kontrollerende eierinteresser, innregnet i resultatet.

Valutagevinst eller -tap på fordringer og gjeld mot en utenlandsk filial, hvor oppgjør verken er planlagt eller sannsynlig i overskuelig fremtid, vurderes som en del av nettoinvesteringen i den utenlandske filialen, og innregnes i andre inntekter og kostnader.

Goodwill som oppstår ved oppkjøp av en utenlandsk portefølje, og virkelig verdi justeringer på balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser som oppstår ved oppkjøp av den utenlandske filialen, behandles som eiendeler og forpliktelser i den funksjonelle valutaen til den utenlandske filialen.

All finansiell informasjon er presentert i norske kroner, med mindre annet er angitt.

Som følge av avrundingsdifferanser kan det være at tall og prosentsatser ikke alltid lar seg summere helt nøyaktig.

Segmentrapportering

Virksomhetssegmentene fastsettes basert på Gjensidiges interne organisasjonsmessige ledelsesstruktur og den interne rapporteringsstrukturen til øverste beslutningstaker. I Gjensidige Forsikring konsern er konsernledelsen ansvarlig for å evaluere og følge opp segmentenes resultater og er definert som øverste beslutningstaker. Gjensidige rapporterer to virksomhetssegmenter, Skadeforsikring Privat og Skadeforsikring Næringsliv, som uavhengig følges opp av ledere som er ansvarlige for de respektive segmentene avhengig av hvilke produkter og tjenester som tilbys, distribusjons- og oppgjørskanaler, merkenavn og kunde profiler. Identifikasjonen av segmentene baseres på at det finnes ledere per segment som rapporterer direkte til konsernledelsen/konsernsjef og som er ansvarlige for segmentresultatene under deres ledelse. I tillegg inngår i foretaket en svensk og en dansk filial som rapporteres som en del av segmentet Norden i konsernregnskapet.

Prinsipper for innregning og måling i Gjensidiges segmentrapportering baseres på regnskapsprinsippene etter IFRS slik de er fastsatt i konsernregnskapet.

Prisfastsetting mellom segmentene gjennomføres på amlengdes avstand.

Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet

Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet regnskapsføres ved bruk av kostmetoden.

Kontantstrømoppstillingen

Kontantstrømmer fra driftsaktiviteter presenteres etter den direkte metoden, som gir opplysninger om vesentlige klasser av inn- og utbetalinger.

Operasjonelle aktiviteter er primære aktiviteter innenfor Gjensidiges virksomhetsområde. Investeringsaktiviteter inkluderer kjøp og salg av eiendeler som ikke er å betrakte som kontantekvivalenter og som ikke inngår i Gjensidiges primæraktiviteter. Finansieringsaktiviteter inkluderer opptak og nedbetaling av lån, samt innhenting og betjening av egenkapital.

Kontantbeholdning og bankinnskudd med forfall mindre enn tre måneder frem i tid regnes som kontanter. Sertifikater og obligasjoner med tilsvarende kort restløpetid klassifiseres ikke som kontantekvivalenter.

Innregning av inntekter og kostnader

Premieinntekter mv.

Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. Oppptjente bruttopremier beregnes med utgangspunkt i de beløp Gjensidige har mottatt eller har til gode for forsikringsavtaler hvor forsikringsperioden er påbegynt før periodens avslutning (forfalte

bruttopremier). Ved periodeslutt foretas en tidsavgrensning hvor forfalt premie som vedrører neste år periodiseres (endring i avsetning for ikke opptjent bruttopremie). Premieinntekter for egen regning beregnes ved at tilsvarende periodisering gjøres for premie for avgitt gjensikring, som reduserer de tilsvarende brutto premiebeløpene. Premie for mottatt gjensikring klassifiseres som forfalte bruttopremier, og periodiseres i takt med forsikringsperioden.

Erstatningskostnader

Erstatningskostnadene består av betalte bruttoerstatninger redusert med gjensikringsandel, i tillegg til endring i brutto erstatningsavsetning, også redusert med gjensikringsandel. Direkte og indirekte skadebehandlingskostnader inngår i erstatningskostnadene. Erstatningskostnadene inneholder avviklingstap-/gevinst på tidligere års avsetninger.

Forsikringsrelaterte driftskostnader

Forsikringsrelaterte driftskostnader består av forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkludert provisjoner for mottatt gjensikring og salgskostnader redusert med mottatte provisjoner for avgitt gjensikring og gevinstandeler.

Netto inntekter fra investeringer

Finansinntekter består av renteinntekter på finansielle investeringer, mottatt utbytte, realiserte gevinster knyttet til finansielle eiendeler, endring i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, samt gevinster på finansielle derivater. Renteinntekter på renteinstrumenter innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metoden.

Finanskostnader består av rentekostnader på lån, realiserte tap knyttet til finansielle eiendeler, endringer i virkelig verdi av finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, resultatført verdifall på finansielle eiendeler og resultatført tap på finansielle derivater. Alle lånekostnader vedrørende lån målt til amortisert kost innregnes i resultatet ved bruk av effektiv rente-metoden.

Materielle eiendeler

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr

Innregning og måling

Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr vurderes til anskaffelseskost, fratrasket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Anskaffelseskost inkluderer utgifter som er direkte henførbare til kjøp av eiendelen. Når utstyr eller vesentlige enkeltdele har ulik utnyttbar levetid, regnskapsføres de som separate komponenter.

Eierbenyttet eiendom defineres som eiendom som brukes av Gjensidige i utøvelsen av sin virksomhet.

Etterfølgende utgifter

Etterfølgende utgifter innregnes i eiendelens balanseførte verdi hvis det er sannsynlig at de fremtidige økonomiske fordelene tilknyttet eiendelen vil tilflyte Gjensidige, og utgiften tilknyttet eiendelen kan måles pålitelig. Hvis den etterfølgende utgiften er påløpt for å erstatte en del av eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr, aktiveres kostnaden og balanseført verdi av det som erstattes fraregnes. Utgifter til reparasjoner og vedlikehold innregnes umiddelbart i resultatet når de påløper.

Avskrivning

Hver komponent av anlegg og utstyr avskrives lineært over estimert utnyttbar levetid. Tomter, fritidshus og hytter avskrives ikke. Den forventede utnyttbare levetiden for inneværende og sammenlignbare perioder er som følger, hvorav teknisk installasjoner i eierbenyttet eiendom innehar høyeste avskrivningsstas

• eierbenyttet eiendom	10-50 år
• rett-til-bruk eiendom	2-10 år
• anlegg og utstyr	3-10 år
• rett-til-bruk anlegg og utstyr	1-3 år

Avskrivningsmetode, forventet utnyttbar levetid og restverdi vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Leieavtaler

Gjensidige innregner alle identifiserbare leieavtaler som en leieforpliktelse med en tilhørende rett-til-bruk eiendel, med følgende unntak:

- kortsiktige leieavtaler (definert som 12 måneder og kortere)
- underliggende eiendel med lav verdi

For disse leieavtalene innregner Gjensidige leiebeløpene som andre operasjonelle driftskostnader i resultatregnskapet etter hvert som de påløper.

Leieforpliktelsen førstegangsinnregnes til nåverdien av leiebetalinger for retten til å bruke underliggende eiendel i leieperioden. Leieperioden defineres som den ikke avbestillbare perioden av leiekontrakten, sammen med perioder dekket av en opsjon om å forlenge leiekontrakten dersom det er overveiende sannsynlig at Gjensidige vil utøve opsjonen, og eventuelle perioder dekket av en opsjon på å si opp leieavtalen dersom det er overveiende sannsynlig av Gjensidige ikke vil utøve den opsjonen.

Gjensidige benytter en felles diskonteringsrente på en portefølje av leieavtaler med noenlunde lignende egenskaper (for eksempel tilnærmet lik varighet).

I etterfølgende perioder måles leieforpliktelsen ved å øke den balanseførte verdien for å reflektere renter på leieforpliktelsen, redusere den balanseførte verdien for å gjenspeile betaling av leieforpliktelsen og etterfølgende måling av balanseført verdi for å reflektere eventuelle revurderinger eller modifikasjoner, eller for å reflektere justeringer i leiebetalinger som skyldes en justering i indeks eller rente.

Leieforpliktelsen inngår i regnskapslinjen Andre forpliktelser i oppstillingen av finansiell stilling.

Rett-til-bruk eiendelen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost, som tilsvarer leieforpliktelsen ved førstegangsinnregning, pluss eventuelle forskuddsbetalinger.

I etterfølgende perioder måles rett-til-bruk eiendelen til anskaffelseskost redusert med akkumulerte avskrivninger og eventuelle tap ved verdifall. Avskrivninger er i henhold til IAS 16 Eiendommer, anlegg og utstyr, med unntak av at rett-til-bruk eiendelen avskrives over det korteste av leieperioden og gjenværende brukstid. IAS 36 Nedskrivning av anleggsmidler benyttes for å avgjøre om en rett-til-bruk eiendel er utsatt for tap ved verdifall og for å innregne eventuelle identifiserte tap ved verdifall.

Rett-til-bruk eiendelen fremkommer på egen linje i oppstillingen av finansiell stilling.

Renteeffekten av diskontering av leieforpliktelsene presenteres separat fra avskrivningskostnaden av rett-til-bruk eiendelene. Avskrivningskostnaden presenteres sammen med øvrige avskrivninger, mens renteeffekten av diskontering presenteres på linjen Administrasjonskostnader knyttet til investeringer, herunder rentekostnader.

Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill som oppstår ved overtakelse av porteføljer representerer anskaffelseskost ved oppkjøpet fratrasket virkelig verdi av Gjensidiges andel av den overtatte porteføljens identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser på oppkjøpstidspunktet. Goodwill innregnes første gang til kostpris og vurderes i etterfølgende perioder til anskaffelseskost fratrasket akkumulerte tap ved verdifall.

Andre immaterielle eiendeler

Andre immaterielle eiendeler som omfatter kundeforhold, varemerker, internt utviklet programvare samt andre immaterielle eiendeler som er anskaffet separat eller som en gruppe, vurderes til anskaffelseskost fratrasket akkumulerte avskrivninger og akkumulerte tap ved verdifall. Nye

immaterielle eiendeler balanseføres kun i den grad fremtidige økonomiske fordeler knyttet til eiendelen er sannsynlig og kostnad knyttet til eiendelen kan måles pålitelig.

Utviklingskostnader (både internt og eksternt generert) aktiveres bare dersom utviklingskostnaden kan måles pålitelig, produktet eller prosessen er teknisk og økonomisk mulig, det vil generere fremtidige økonomiske fordeler og Gjensidige har intensjon om og tilstrekkelige ressurser til å ferdigstille utviklingen og til å bruke eller selge eiendelen.

Avskrivning

Immaterielle eiendeler, med unntak av goodwill, avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid, fra det tidspunkt de er tilgjengelige for bruk. Den estimerte utnyttbare levetiden for innværende og sammenlignbare perioder er som følger

- kundeforhold 5–10 år
- internt utviklet programvare 5–8 år
- andre immaterielle eiendeler 1–10 år

Avskrivningsperiode og avskrivningsmetode vurderes årlig. Eiendelen nedskrives dersom gjenvinnbart beløp er lavere enn balanseført verdi.

Verdifall på ikke-finansielle eiendeler

Indikatorer på verdifall knyttet til balanseført verdi av materielle og immaterielle eiendeler vurderes på hvert rapporteringstidspunkt. Dersom slike indikatorer eksisterer estimeres gjenvinnbart beløp for en eiendel eller en kontantstrømgenererende enhet. Indikatorer som vurderes som vesentlige for Gjensidige og som kan utløse testing for verdifall er som følger

- vesentlig resultatsvikt i forhold til historiske eller forventede fremtidige resultater
- vesentlige endringer i Gjensidiges bruk av eiendelene eller overordnet strategi for virksomheten
- vesentlige negative trender for bransjen eller økonomien
- andre eksterne eller interne indikatorer

Goodwill testes for verdifall årlig. Den årlige testingen av goodwill utføres i tredje kvartal.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi fratrukket salgsutgifter og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi med en markedsbasert diskonteringsrente før skatt, som reflekterer tidsverdien av penger og eiendelsspesifikk risiko. I vurderingen grupperes eiendeler i den minste identifiserbare gruppen av eiendeler som genererer inngående kontantstrømmer som i all vesentlighet er uavhengige av inngående kontantstrømmer fra andre eiendeler eller grupper av eiendeler (kontantstrømgenererende enhet). Goodwill allokteres til den kontantstrømgenererende enheten som forventes å få fordeler av overtakelsen.

Tap ved verdifall innregnes i resultatet dersom balanseført verdi for en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger beregnet gjenvinnbart beløp. Ved innregning av tap ved verdifall knyttet til kontantstrømgenererende enheter reduseres først balanseført verdi av goodwill og deretter foretas en forholdsmessig fordeling på balanseført verdi av hver enkelt eiendel i den kontantstrømgenererende enheten. Tidligere innregnede tap ved verdifall for eiendeler utenom goodwill, reverseres dersom forutsetningene for tap ved verdifall ikke lenger er til stede. Tap ved verdifall reverseres kun i den utstrekning gjenvinnbart beløp ikke overstiger det som ville vært balanseført verdi på reverseringstidspunktet dersom et tap ved verdifall ikke hadde vært innregnet.

Tap ved verdifall på goodwill reverseres ikke i etterfølgende perioder. Ved avhendelse av en kontantstrømgenererende enhet vil tilhørende goodwill inkluderes i beregningen av gevinst eller tap ved avhendelse.

Forsikringstekniske avsetninger

Avsetning for ikke opptjent bruttopremie

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte premier. Avsetningen er relatert til de uopptjente delene av den forfalte premien. Det er ikke gjort fradrag for kostnader av noe slag før den forfalte premien er periodisert.

Brutto erstatningsavsetning

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede fremtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på rapporteringstidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte saker (RBNS – reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ikke meldt (IBNR – incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av oppgjørsapparatet, mens IBNR-avsetningene er basert på erfaringstall, hvor man tar utgangspunkt i den tiden det tar fra en skade inntreffer (skadedato) til den meldes (meldt dato). Basert på erfaringer og porteføljens utvikling utarbeides det en statistisk modell for å beregne omfanget av etteranmeldte skader. Modellens godhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader og etteranmeldte skader som er estimert av modellen.

Diskontering av erstatningsavsetninger gjennomføres som hovedregel ikke. For kontrakter med annuitetsbetalinger over lang tidshorisont er diskontering foretatt. IFRS 4 tillater ulik prinsippapplikasjon innen Gjensidige på dette området.

Erstatningsavsetningen inneholder et element som skal dekke administrasjonskostnader som påløper i forbindelse med skadeoppgjør.

Tilstrekkelighetstest

Det gjennomføres en årlig tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på avsetningene er tilstrekkelige sammenlignet med Gjensidiges forpliktelser. Gjeldende estimat på fremtidige erstatningsutbetalinger for det forsikringsansvaret Gjensidige har på rapporteringstidspunktet, samt tilhørende kontantstrømmer benyttes ved utførelsen av testen. Dette omfatter både skader som er inntruffet før rapporteringstidspunktet (erstatningsavsetningen) og skader som inntreffer fra rapporteringstidspunktet til neste hovedforfall (premieavsetningen). Eventuelt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for ikke avløpt risiko.

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring

Gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring klassifiseres som en eiendel i balansen. Gjenforsikringsandel av ikke opptjent bruttopremie og gjenforsikringsandel av brutto erstatningsavsetning inkluderes i gjenforsikringsandel av brutto forsikringsforpliktelser i skadeforsikring. Gjenforsikringsandelen reduseres med forventet tap på krav basert på objektive bevis for verdifall.

Finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter klassifiseres i en av følgende kategorier

- til virkelig verdi over resultatet
- investeringer som holdes til forfall
- utlån og fordringer
- finansielle derivater
- finansielle forpliktelser til amortisert kost
- finansielle forpliktelser klassifisert som egenkapital

Innregning og fraregning

Finansielle eiendeler og forpliktelser innregnes når Gjensidige blir part i instrumentets kontraktsmessige vilkår. Førstegangsinnregning er til virkelig verdi, i tillegg til, for instrumenter som ikke er derivater eller måles til virkelig verdi over resultatet, transaksjonskostnader som er direkte henførbare til anskaffelsen eller utstedelsen av den finansielle eiendelen eller den finansielle forpliktelsen. Normalt vil førstegangsinnregning tilsvare transaksjonsprisen. Etter førstegangsinnregning måles instrumentene som beskrevet nedenfor.

Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktsmessige rettighetene til kontantstrømmer fra de finansielle eiendelene utløper, eller når Gjensidige overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemuligheter knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Til virkelig verdi over resultatet

Finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet dersom de holdes for omsetning eller øremerkes til dette ved førstegangsinnregning. Alle finansielle eiendeler og forpliktelser kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- klassifiseringen reduserer en mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendeler og forpliktelser
- de finansielle eiendelene inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi på rapporteringstidspunktet. Endringer i virkelig verdi innregnes i resultatet.

I kategorien til virkelig verdi over resultatet inngår klassene aksjer og andeler og obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning.

Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger i tillegg til en fast forfallsdato, som en virksomhet har intensjoner om og evne til å holde til forfall med unntak av

- de som virksomheten har klassifisert som til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- de som tilfredsstiller definisjonen på utlån og fordringer

Investeringer som holdes til forfall måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

I kategorien investeringer som holdes til forfall inngår klassen obligasjoner som holdes til forfall.

Utlån og fordringer

Utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med faste eller planlagte betalinger. Utlån og fordringer måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden, redusert med eventuelle tap ved verdifall.

Som et skadeforebyggende tiltak er det gitt rentefrie lån til finansiering av brannvarslingsanlegg i landbruket. Lånene nedbetales gjennom å benytte den rabatt på forsikringen som innvilges ved installering av brannvarslingsanlegg.

I kategorien utlån og fordringer inngår klassene utlån, fordringer i forbindelse med direkte forretninger og gjenforsikringer, andre fordringer, kontanter og kontantekvivalenter, obligasjoner klassifisert som lån og fordringer og fordringer innen Gjensidige.

Finansielle derivater

Finansielle derivater benyttes i styringen av aksje-, rente- og valutaeksponeringen for å oppnå ønsket risiko og avkastning. Instrumentene benyttes både til handelsformål og for å sikre andre balanseposter. All handel av finansielle derivater foregår innenfor strengt definerte rammer.

Gjensidige bruker finansielle derivater, blant annet til å sikre valutarisiko som oppstår gjennom eierskap av utenlandske filialer med annen funksjonell valuta.

Transaksjonsutgifter innregnes i resultatet når de påløper. Etter førstegangsinnregning måles derivatene til virkelig verdi og endringer i verdien innregnes i resultatet.

I kategorien finansielle derivater inngår klassen finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle forpliktelser til amortisert kost

Finansielle forpliktelser måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Der hvor tidshorisonten for den finansielle forpliktelsens forfallstidspunkt er relativt kort benyttes den nominelle renten ved beregning av amortisert kost.

I kategorien finansielle forpliktelser til amortisert kost inngår ansvarlig lån, rentebærende forpliktelser, andre finansielle forpliktelser, forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring og forpliktelser innen Gjensidige.

Finansielle forpliktelser klassifisert som egenkapital

Gjensidige har fondsobligasjoner som regnskapsmessig klassifiseres som egenkapital. Instrumentene er evigvarende, men hovedstolen kan tilbakebetales på gitte tidspunkt, første gang fem år etter utstedelse. Avtalevilkårene tilfredsstiller kravene i EUs CRR-/Solvency II-regelverk og instrumentene inngår i Gjensidiges ansvarlige kapital for solvensformål. Disse regulatoriske krav innebærer at Gjensidige har en ensidig rett til ikke å betale tilbake renter eller hovedstolen til investorene. Som følge av disse vilkårene tilfredsstiller ikke instrumentet kravene til forpliktelse i IAS 32 og presenteres derfor som fondsobligasjon innenfor egenkapital. Videre innebærer det at rentene ikke presenteres i finansresultatet, men som en reduksjon i annen opptjent egenkapital.

Andre elementer klassifisert som egenkapital

Naturskadekapital og garantiavsetning klassifiseres regnskapsmessig som egenkapital fordi fondene tilhører konsernet. Følgelig tilfredsstiller de ikke kravene til forpliktelse i IAS 32 og presenteres derfor som fond innenfor egenkapital.

Definisjon av virkelig verdi

Etter førstegangsinnregning måles investeringer til virkelig verdi over resultatet lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. For finansielle instrumenter som omsettes i aktive markeder benyttes noterte markedspriser eller kurser fra forhandlere, mens for finansielle instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av egnede verdsettingsmetoder.

For ytterligere beskrivelse av virkelig verdi, se note 13.

Definisjon av amortisert kost

Etter førstegangsinnregning måles investeringer som holdes til forfall, utlån og fordringer og finansielle forpliktelser som ikke måles til virkelig verdi til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metoden. Ved beregning av effektiv rente estimeres fremtidige kontantstrømmer, og alle kontraktsmessige vilkår ved det finansielle instrumentet tas i betraktning. Honorarer betalt eller mottatt mellom partene i kontrakten og transaksjonskostnader som kan henføres direkte til transaksjonen, inngår som en integrert komponent ved fastsettelsen av den effektive renten.

Verdifall på finansielle eiendeler

Utlån, fordringer og investeringer som holdes til forfall

For finansielle eiendeler som ikke måles til virkelig verdi vurderes det på rapporteringstidspunktet om det foreligger objektive bevis for at det har vært en reduksjon i den virkelige verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av eiendeler. Objektive bevis kan være informasjon om betalingsanmerkninger, mislighold, utsteder eller låntaker i finansielle vanskeligheter, konkurs eller observerbare data som indikerer at det er en målbar reduksjon i fremtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler, selv om reduksjonen ennå ikke kan knyttes til en individuell finansiell eiendel i gruppen av eiendeler.

Det vurderes først om det eksisterer objektive bevis på verdifall på finansielle eiendeler som individuelt sett er vesentlige. Finansielle eiendeler som ikke er individuelt vesentlige eller som vurderes individuelt, men som ikke er utsatt for verdifall,

vurderes gruppevis med hensyn til verdifall. Eiendeler med likeartede kreditrisikokarakteristikker grupperes sammen.

Dersom det foreligger objektive bevis for at en eiendel er utsatt for verdifall, beregnes tap ved verdifall til forskjellen mellom eiendelens balanseførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den opprinnelige effektive renten. Tapet innregnes i resultatet.

Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet. Reverseringen skal ikke resultere i at den balanseførte verdien av den finansielle eiendelen overstiger beløpet for det som amortisert kost ville ha vært dersom verdifallet ikke var blitt innregnet på tidspunktet da tapet blir reversert. Reversering av tidligere tap ved verdifall innregnes i resultatet.

Utbytte

Utbytte fra investeringer innregnes når Gjensidige har en ubetinget rett til å motta utbyttet. Foreslått utbytte innregnes som en forpliktelse i samsvar med regnskapslovens bestemmelser, i henhold til forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (FOR 2008-01-21 nr. 57). Dette innebærer at utbytte fraregnes i egenkapitalen i det regnskapsåret det avsettes for.

Avsetninger

Avsetninger innregnes når Gjensidige har en lovmessig eller underforstått plikt som et resultat av en tidligere hendelse, det er sannsynlig at dette vil medføre en utbetaling eller overføring av andre eiendeler for å gjøre opp forpliktelsen, og forpliktelsen kan måles pålitelig.

Betingede eiendeler opplyses om i note dersom en tilførsel av økonomiske fordeler er sannsynlig. En betinget forpliktelse opplyses om i note med mindre det er lite sannsynlig at den medfører en utgående kapitalstrøm.

Avsetning for restrukturering innregnes når Gjensidige har godkjent en detaljert og formell restruktureringsplan, og omstruktureringen er påbegynt eller er kunngjort. Avsetninger foretas ikke for fremtidige kostnader i tilknytning til driften.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om Gjensidiges finansielle stilling på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker foretakets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke foretakets finansielle stilling i fremtiden er opplyst om dersom dette er vesentlig.

Pensjoner

Pensjonsforpliktelser vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses som opptjent på rapporteringstidspunktet. Fremtidige pensjonsytelser beregnes med utgangspunkt i forventet lønn på pensjoneringstidspunktet. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Netto pensjonsforpliktelse er differansen mellom nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene og virkelig verdi av pensjonsmidlene. Det avsettes for arbeidsgiveravgift i den perioden en underfinansiering oppstår. Netto pensjonsforpliktelse fremkommer i balansen på linjen for Pensjonsforpliktelser. Eventuell overfinansiering balanseføres i den grad det er sannsynlig at overfinansieringen kan utnyttes. En overfinansiering i en sikret ordning kan ikke motregnes mot en underfinansiering i en usikret ordning. Dersom det er en netto overfinansiering i den sikrede ordningen innregnes denne som Pensjonsmidler.

Periodens pensjonsopptjening (service cost) og netto rentekostnad (-inntekt) resultatføres løpende, og presenteres som en driftskostnad i resultatet. Netto rentekostnad beregnes ved å anvende diskonteringsrenten for forpliktelsen på begynnelsen av perioden på netto forpliktelsen. Netto rentekostnad består derfor av rente på forpliktelsen og avkastning på midlene.

Avvik mellom estimert pensjonsforpliktelse og estimert verdi av pensjonsmidler ved forrige regnskapsår og aktuarberegnet pensjonsforpliktelse og virkelig verdi av pensjonsmidlene ved årets begynnelse innregnes i andre inntekter og kostnader. Disse vil aldri bli reklassifisert over resultatet.

Gevinster og tap på avkortning eller oppgjør av en ytelsesbasert pensjonsordning innregnes i resultatet på det tidspunkt avkortningen eller oppgjøret inntreffer.

Pliktige tilskudd til innskuddsbasert pensjonsordning innregnes som personalkostnader i resultatet når de påløper.

Aksjebasert betaling

Gjensidige har et aksjespareprogram for ansatte og en aksjebasert godtgjørelsesordning for ledende ansatte. Aksjespareprogrammet er en ordning med oppgjør i aksjer, mens godtgjørelsesordningen er en ordning med oppgjør både i aksjer og kontanter.

De aksjebaserte betalingsordningene måles til virkelig verdi på tildelingstidspunktet og endres ikke i ettertid. Virkelig verdi periodiseres over den periode de ansatte innvinners rett til å motta aksjene, Aksjebaserte betalingsordninger som innvinnes umiddelbart innregnes på tildelingstidspunktet. Innvinningsbetingelser tas i betraktning ved å justere antallet aksjer som blir inkludert i målingen av transaksjonsbeløpet, slik at det beløpet som til slutt innregnes skal være basert på antallet aksjer som til slutt innvinnes. Ikke-innvinningsbetingelser og eventuelle markedsbetingelser reflekteres ved måling av virkelig verdi og det foretas ingen justering av innregnet beløp ved faktisk manglende oppfyllelse av slike betingelser.

Kostnaden ved aksjebaserte transaksjoner med ansatte innregnes som en kostnad over gjennomsnittlig innvinningsperiode. For ordninger som gjøres opp i aksjer regnskapsføres verdien av de tildelte aksjene i perioden som en lønnskostnad i resultatet med motpost annen innskutt egenkapital. For ordninger som gjøres opp i kontanter, som kun gjelder Gjensidiges forpliktelse til å holde tilbake et beløp for de ansattes skatteforpliktelse og overføre dette beløpet i kontanter til skattemyndighetene på den ansattes vegne, regnskapsføres verdien av de tildelte opsjonene som en lønnskostnad i resultatet med motpost annen innskutt egenkapital. Arbeidsgiveravgift beregnes basert på virkelig verdi på aksjene på hver balansedag. Beløpet innregnes i resultatet over forventet opptjeningsperiode og avsettes for i henhold til IAS 37.

Aksjebaserte betalingsordninger som gjøres opp av morforetaket innregnes også som en aksjebasert betalingstransaksjon med oppgjør i egenkapital.

Se note 22 for ytterligere beskrivelse av Gjensidiges aksjebaserte betalingstransaksjoner og målemetode for disse.

Skatt

Skattekostnad består av summen av periodeskatt og utsatt skatt.

Periodeskatt

Periodeskatt er betalbar skatt på skattepliktig inntekt for året, basert på skattesatser som var vedtatt eller i hovedsak vedtatt på rapporteringstidspunktet, og eventuelle endringer i beregnet periodeskatt for tidligere år.

Utsatt skatt

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom balanseførte verdier og skattemessige verdier av eiendeler og forpliktelser på rapporteringstidspunktet. Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for alle skatteøkende midlertidige forskjeller. Eiendeler ved utsatt skatt innregnes for alle skattereduserende midlertidige forskjeller i den grad det er sannsynlig at det oppstår fremtidige skattepliktige inntekter som de skattereduserende midlertidige forskjellene kan utnyttes mot. Dersom utsatt skatt oppstår i forbindelse med førstegangsinngreping av en forpliktelse eller eiendel overtatt i en transaksjon som ikke er en virksomhetssammenslutning, og den ikke påvirker det finansielle eller skattepliktige resultatet på transaksjonstidspunktet, blir den ikke innregnet.

Forpliktelser ved utsatt skatt innregnes for midlertidige forskjeller som følge av investeringer i datterforetak og tilknyttede foretak, unntatt i de tilfeller hvor Gjensidige er i stand til å kontrollere reversering av midlertidige forskjeller, og det er sannsynlig at den midlertidige forskjellen ikke vil reverseres i overskuelig fremtid. Eiendeler ved utsatt skatt som oppstår fra skattereduserende midlertidige forskjeller ved slike investeringer innregnes kun i den grad det er sannsynlig at det vil være tilstrekkelig skattepliktig inntekt til å utnytte fordelen av den midlertidige forskjellen, og de er forventet å reversere i overskuelig fremtid.

Innregning

Periodeskatt og utsatt skatt innregnes som kostnad eller inntekt i resultatregnskapet, med unntak av utsatt skatt på poster som er innregnet i andre resultatkomponenter, hvor skatten da innregnes i andre resultatkomponenter, eller i de tilfeller hvor den oppstår som følge av en virksomhetssammenslutning. Ved virksomhetssammenslutninger beregnes utsatt skatt på differansen mellom virkelig verdi av eiendeler og forpliktelser overtatt i virksomhetssammenslutning og deres balanseførte verdi. Goodwill innregnes netto uten avsetning for utsatt skatt.

Transaksjoner med nærstående parter

Konserninterne mellomværende og transaksjoner elimineres ved utarbeidelse av det konsoliderte regnskapet.

Leverandør av konserninterne tjenester, som ikke er forutsatt å være kjerneaktiviteter, vil som hovedregel allokere alle sine kostnader basert på en kostpluss-metode, som inkluderer direkte og indirekte kostnader, samt et påslag for fortjeneste.

Identifiserte funksjoner som kategoriseres som kjerneaktiviteter prises med et fortjenestepåslag eller alternativt markedspris dersom identifiserbare sammenlignbare priser eksisterer.

Transaksjoner med samarbeidende foretak

Brannkassene opererer som agenter på vegne av Gjensidige. For disse tjenestene betales det provisjoner. Brannkassene er også selvstendige forsikringsforetak med brann- og naturskade på egen balanse. Gjensidige leverer ulike tjenester for å understøtte denne forsikringsvirksomheten. For disse tjenestene

og for å reassurere brannkassenes forsikringsforpliktelser, mottar Gjensidige betaling basert på forretningsmessige vilkår.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er en del av Gjensidige som enten er avhendt, eller er klassifisert som holdt for salg, og:

- som representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde,
- som er en del av en enkelt samordnet plan om å avhende en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde, eller
- som er et datterforetak anskaffet utelukkende for videresalg

Eiendeler som oppfyller kriteriene til å bli klassifisert som holdt for salg måles til den laveste verdien av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader.

Anleggsmidler klassifiseres som holdt for salg dersom deres balanseførte verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk. For at dette skal være tilfelle må eiendelen være tilgjengelig for umiddelbart salg i sin nåværende tilstand. Ledelsen må ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen, som forventes at kvalifiserer for innregning som et fullført salg innen ett år fra tidspunktet for klassifisering.

Når Gjensidige har forpliktet seg til en plan om å selge, som innebærer tap av kontroll over et datterforetak, skal alle datterforetakets eiendeler og forpliktelser klassifiseres som holdt for salg når ovennevnte kriterier er oppfylt, uavhengig av om Gjensidige vil beholde en ikke-kontrollerende eierinteresse i sitt tidligere datterforetak etter salget, eller ikke.

Siden Gjensidige Bank representerte en separat og vesentlig virksomhet i Gjensidige, ble Gjensidige Bank presentert som avviklet virksomhet. Se note 25 i konsernregnskapet for ytterligere informasjon.

Aksjene i Gjensidige Bank ble presentert på egen linje i balansen i 2018.

2. Bruk av estimer

Utarbeidelsen av regnskapet i samsvar med IFRS og anvendelse av de valgte regnskapsprinsipper innebærer at ledelsen må foreta vurderinger, utarbeide estimer og anvende forutsetninger som påvirker balanseført verdi av eiendeler og forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimaterne og de tilhørende forutsetningene er basert på historisk erfaring og andre faktorer som er vurdert å være forsvarlige basert på de underliggende forholdene. Faktiske tall kan avvike fra disse estimatene. Estimaterne og de tilhørende forutsetninger blir gjennomgått regelmessig. Endringer i regnskapsmessige estimer innregnes i den perioden estimatene endres hvis endringen kun påvirker denne perioden, eller både i den perioden estimatene endres og i fremtidige perioder hvis endringene påvirker både eksisterende og fremtidige perioder.

Nedenfor omtales forutsetninger og kilder til estimeringsusikkerhet som innebærer en betydelig risiko for en vesentlig justering av den balanseførte verdien av forsikringsforpliktelser i løpet av det neste regnskapsåret.

Forsikringsforpliktelser

Bruk av estimer ved beregning av forsikringsforpliktelser gjelder hovedsakelig erstatningsavsetninger.

Forsikringsprodukter deles i hovedsak i to hovedgrupper; bransjer med kort eller med lang avviklingstid. Med avviklingstid

menes hvor lang tid det går fra et tap eller en skade inntreffer (skadedato) til tapet eller skaden er meldt og deretter utbetalt og oppgjort. Korthalede bransjer er for eksempel forsikring av bygninger, mens langhalede bransjer primært omfatter forsikring av personer. Usikkerheten i korthalede bransjer er i hovedsak knyttet til skadens størrelse.

For langhalede bransjer er risikoen forbundet med det forhold at det endelige omfanget av inntrufne skader må estimeres på bakgrunn av erfaring og empiriske data. Innen enkelte personbransjer kan det ta ti til 15 år før alle skader som er inntruffet i et kalenderår er meldt foretaket. I tillegg vil det i mange tilfeller ikke være tilstrekkelige opplysninger når skaden meldes til å foreta en korrekt avsetning. Dette kan skyldes uklarheter om årsakssammenheng og usikkerhet om skadelidtes fremtidige arbeidsevne o.l. Mange personskader prøves i rettssystemet og erstatningsnivået har over tid økt. Dette får også betydning for skader som er inntruffet i tidligere år, men som ennå ikke er avsluttet. Risikoen knyttet til avsetningene i personrelaterte bransjer er dermed påvirket av eksterne forhold. For å redusere denne risikoen foretar foretaket beregning av erstatningsansvaret etter ulike metoder og følger opp at de registrerte avsetningene knyttet til pågående erstatningssaker til enhver tid er basert på gjeldende beregningsregler. Se note 3 (i konsernregnskapet) og note 16.

3. Risiko- og kapitalstyring

For informasjon om styring av forsikringsrisiko og finansiell risiko henvises det til note 3 i konsernregnskapet, som er dekkende

både for Gjensidige Forsikring ASA og Gjensidige Forsikring konsern.

4. Premieinntekter og erstatningskostnader mv. i skadeforsikring

For informasjon om segmenter i henhold til IFRS 8 henvises det til note 4 i konsernregnskapet. Informasjonen nedenfor er utarbeidet i henhold til kravene i forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak.

Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring

Millioner kroner	For- sikring mot utgifter til medi- sinsk behand- ling	For- sikring mot innt.- tap	Yrkes- skade- for- sikring	Motor- vogn- for- sikring - trafikk	Motor- vogn- for- sikring - øvrige	Sjøfor- sikring, transp.- for- sikring og luftfart- for- sikring	For- sikring mot brann og annen skade på eiendom	Ansvar- for- sikring	Assi- stanse- for- sikring	For- sikring mot diverse øko- nomiske tap	Helse- for- sikring
Forfalte premier											
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	1.078,0	1.267,0	885,0	2.664,0	4.856,0	306,0	8.767,0	833,0	1.130,0	1.283,0	1.487,0
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring											
Gjenforsikringsandel			(0,4)	(0,4)		(9,4)	(703,0)	(0,4)			
For egen regning	1.078,5	1.267,2	885,0	2.663,2	4.855,5	296,3	8.063,7	832,8	1.129,9	1.283,0	1.486,9
Opptjente premier											
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	1.062,0	1.248,0	876,0	2.695,0	4.666,0	304,0	8.598,0	794,0	1.105,0	1.268,0	1.471,9
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring											
Gjenforsikringsandel			(0,4)	(0,4)		(9,0)	(699,2)	(0,4)			
For egen regning	1.062,2	1.247,7	875,6	2.694,9	4.666,0	295,0	7.898,4	794,1	1.105,1	1.268,4	1.471,9
Erstatningskostnader											
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring	(816,0)	(710,0)	(536,0)	(995,0)	(3.540,0)	(283,0)	(6.133,0)	(550,0)	(796,0)	(1.062,0)	(1.134,0)
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring											
Gjenforsikringsandel			2,0			94,0	312,0				
For egen regning	(816,5)	(710,4)	(534,1)	(995,1)	(3.540,4)	(189,2)	(5.821,1)	(550,3)	(795,8)	(1.061,6)	(1.134,2)
Påløpte brutto erstatningskostnader	(816,0)	(710,0)	(536,0)	(995,0)	(3.540,0)	(283,0)	(6.133,0)	(550,0)	(796,0)	(1.062,0)	(1.134,0)
Inntruffet i år brutto	(829,7)	(890,3)	(688,9)	(1.786,5)	(3.498,7)	(283,2)	(6.203,6)	(557,5)	(795,6)	(1.153,0)	(1.094,3)
Inntruffet tidligere år brutto	13,3	179,8	153,2	791,2	(41,7)	(0,2)	70,1	7,2	(0,2)	91,4	(39,9)
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie	320,0	471,0	241,0	1.168,0	2.416,0	39,0	3.934,0	282,0	471,0	325,0	336,0
Brutto erstatningsavsetning	188,0	3.813,0	8.573,0	5.889,0	635,0	213,0	4.668,0	1.113,0	186,0	374,0	1.844,0

Mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring

Millioner kroner	Helsefor- sikrings- for- pliktelser	Ansvar- for- sikrings- for- pliktelser	Forpl. innen sjø-, og luftfarts- forsikring	Øvrige skade- for- sikrings- for- pliktelser	Sum
Forfalte premier					
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring					24.555,6
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	4,0	16,9	1,6	125,0	147,4
Gjenforsikringsandel				(3,5)	(717,1)
For egen regning	4,0	16,9	1,6	121,5	23.985,9
Opptjente premier					
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring					24.088,5
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	4,1	16,5	1,6	125,7	148,0
Gjenforsikringsandel				(3,5)	(712,9)
For egen regning	4,1	16,5	1,6	122,3	23.523,5
Erstatningskostnader					
Brutto - direkte forretning og mottatt proporsjonal gjenforsikring					(16.557,2)
Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	(20,3)	(14,4)	(1,2)	(69,4)	(105,3)
Gjenforsikringsandel		1,6		2,6	412,6
For egen regning	(20,3)	(12,8)	(1,2)	(66,8)	(16.249,9)
Påløpte brutto erstatningskostnader	(20,3)	(14,4)	(1,2)	(69,4)	(16.662,5)
Inntruffet i år brutto	(20,3)	(14,4)	(1,2)	(69,4)	(17.886,7)
Inntruffet tidligere år brutto					1.224,2
Avsetning for ikke opptjent bruttopremie					10.003,0
Brutto erstatningsavsetning	42,9	46,3	1,0	107,6	27.693,3
Millioner kroner			Norge	Sverige	Danmark
Fordeling av inntekter på geografiske områder					
Samlede forfalte premieinntekter fra direkte forsikring			17.986,3	1.512,5	5.986,1

5. Aksjer i datterforetak og felleskontrollerte foretak

Millioner kroner	Forretnings- kontor	Eierandel	Kostpris 31.12.2019	Balanseført verdi 31.12.2019	Kostpris 31.12.2018	Balanseført verdi 31.12.2018
Datterforetak						
Gjensidige Norge AS	Oslo, Norge	100 %	195,7	0,2	195,7	1,2
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	Oslo, Norge	100 %	681,9	681,9	681,9	681,9
Samtrygd AS	Oslo, Norge	100 %	1,3	0,1	1,3	0,8
Lokal Forsikring AS	Oslo, Norge	100 %	31,4	7,8	31,4	11,3
Nykredit Forsikring A/S ¹	København, Danmark	100 %			1.625,1	1.342,4
Ejendomsselskabet Krumtappen 2 A/S	København, Danmark	100 %	1,1	1,1	1,1	1,1
Försäkringshuset Amb & Rosén AB	Stockholm, Sverige	100 %	7,4	4,4	7,4	7,4
NAF Forsikringsformidling AS (avviklet 2019)	Oslo, Norge	100 %			90,9	22,8
Mølholm Forsikring A/S ¹	Odense, Danmark	100 %			496,3	496,3
Gjensidige Business Services AB	Stockholm, Sverige	100 %	231,0	231,0		
Gjensidige Tech AS (tidligere Gjensidige Bolighandel AS)	Oslo, Norge	100 %	140,3	2,4	116,2	116,2
ADB Gjensidige	Vilnius, Litauen	100%	1.068,7	1.017,3	1.068,7	1.017,3
Vardia Försäkring AB	Stockholm, Sverige	100%	89,5	84,8	89,5	89,5
Försäkringsakademin JW AB	Stockholm, Sverige	100%	44,5	32,9	44,4	44,4
Sum datterforetak			2.492,8	2.063,8	4.449,9	3.832,7

¹ Fusjonert med Gjensidige Forsikring ASA i 2019

Aksjer i datterforetak, holdt for salg (se note 25 i Gjensidige Forsikring konserns årsregnskap)

Gjensidige Bank ASA	Oslo, Norge	100 %			2.461,5	2.461,5
Felleskontrollerte foretak						
Oslo Areal AS	Oslo, Norge	50 %	1.086,9	1.086,9	1.086,9	1.086,9

Millioner kroner	Eiendeler	Egenkapital	Gjeld	Inntekter ¹	Resultat
For hele foretaket 2019					
Datterforetak - tilleggsinformasjon					
Gjensidige Norge AS	0,2	0,2			
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	38.815,6	902,2	37.913,4	1.047,2	148,3
Samtrygd AS	0,1	0,1			
Lokal Forsikring AS	7,9	7,8			0,1
Försäkringshuset Amb & Rosèn AB	2,5	2,5			1,2
NAF Forsikringsformidling AS (avviklet 2019)					0,2
Gjensidige Business Services AB	235,5	233,9	1,5		(0,7)
ADB Gjensidige	2.208,6	946,1	1.262,5	1.127,1	68,6
Gjensidige Tech AS (tidligere Gjensidige Bolighandel AS)	9,6	8,5	1,1	2,1	(27,6)
Ejendomsselskabet Krumtappen 2 A/S	1,4	1,4			(0,0)
Vardia Försäkring AB	18,7	15,7	3,0		(0,0)
Försäkringsakademin JW AB	16,6	15,8	0,8		0,6
Certes Sak AB	5,5	5,5			0,2
Sum datterforetak	41.322,2	2.139,8	39.182,4	2.176,5	190,7

For hele foretaket 2018**Datterforetak - tilleggsinformasjon**

Gjensidige Norge AS	0,1	0,2			
Gjensidige Pensjonsforsikring AS	32.370,3	854,0	31.516,3	934,3	125,4
Samtrygd AS	0,1	0,1			
Lokal Forsikring AS (konsern)	7,8	7,8			
Nykredit Forsikring A/S	1.717,7	471,0	1.246,7	57,6	155,6
Försäkringshuset Amb & Rosèn AB	0,4	1,3	(1,0)		0,4
NAF Forsikringsformidling AS	22,9	22,9			4,5
Mølholm Forsikring A/S	469,1	213,4	255,6	526,5	26,7
ADB Gjensidige	2.114,0	880,5	1.233,5	1.079,4	49,8
Gjensidige Bolighandel AS	94,6	89,9	4,7	2,0	(26,0)
Ejendomsselskabet Krumtappen 2 A/S	1,4	1,4			
Vardia Försäkring AB	37,7	16,3	21,4		2,0
Försäkringsakademin JW AB	16,5	15,9	0,6		2,0
Certes Sak AB	5,6	5,6			0,7
Sum datterforetak	36.858,3	2.580,3	34.277,9	2.599,8	341,1

Datterforetak, holdt for salg - tilleggsinformasjon

Gjensidige Bank ASA (konsern)	57.898,8	4.384,4	53.514,4	1.744,6	334,9
-------------------------------	----------	---------	----------	---------	-------

¹ Driftsinntekter. For foretak hvor finansinntekter er driftsinntekter er dette inkludert i inntekter. For annen virksomhet er finansinntekter ikke inkludert.

For hele foretaket**Felleskontrollerte foretak - tilleggsinformasjon****Oslo Areal AS**

Millioner kroner	2019	2018
Totalresultat	914,4	614,4
Egenkapital	4.720,8	4.102,5

Fordringer på felleskontrollerte foretak**Oslo Areal AS**

Millioner kroner	2019	2018
Gjensidiges andel av utlån	2.401,4	2.513,1
Sum fordringer på felleskontrollerte foretak	2.401,4	2.513,1

For samtlige investeringer tilsvarende stemmeandel eierandel.

Gjensidige og AMF Pensjonsforsikring (AMF) eier Oslo Areal AS sammen som et felleskontrollert foretak (50/50), da hver av partene har rett til sin andel av ordningens netto eiendeler. Partene vil gjøre felles investeringer i det norske eiendomsmarkedet gjennom Oslo Areal. Investeringen er regnskapsført til kostpris med 1,1 milliarder kroner ved årsslutt.

Gjensidige Forsikring har gitt et utlån til Oslo Areal som ved årsslutt beløp seg til 2,4 milliarder kroner. Lånet er rentebærende og total låneramme er 4,0 milliarder kroner.

Oslo Areal har inngått kontraktmessige forpliktelser til å investere cirka 100,0 millioner kroner (99,0) i eksisterende og nye eiendommer. Forpliktelsen forfaller i perioden frem til 31. desember 2020.

6. Netto inntekter fra investeringer

Millioner kroner	2019	2018
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		
Inntekter fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	0,2	374,0
Nedskrivning av investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	(153,2)	(76,0)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	3.093,1	
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra investeringer i datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	2.940,1	298,0
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning		
<i>Aksjer og andeler</i>		
Utbytteinntekter	6,7	5,1
Urealiserte gevinster/(tap) fra aksjer og andeler	656,5	(323,9)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av aksjer og andeler	284,0	431,5
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra aksjer og andeler	947,2	112,7
<i>Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning</i>		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	271,8	200,7
Urealiserte gevinster/(tap) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	344,1	13,8
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	163,9	85,5
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	779,8	300,1
<i>Derivater</i>		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra derivater	30,6	35,2
Urealiserte gevinster/(tap) fra derivater	506,2	(312,3)
Netto gevinster/(tap) ved realisasjon av derivater	(854,1)	(251,6)
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra derivater	(317,2)	(528,7)
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning	1.409,8	(115,9)
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall		
Netto renteinntekt på obligasjoner som holdes til forfall	0,5	24,3
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra obligasjoner som holdes til forfall	0,5	24,3
Netto inntekter og gevinster/(tap) fra utlån og fordringer		
Netto renteinntekter/(-kostnader) fra utlån og fordringer	606,3	703,1
Netto gevinster/(tap) fra utlån og andre fordringer	228,3	(3,4)
Netto gevinster/(tap) fra valutaomregning av utlån og andre fordringer	5,6	0,8
Sum netto inntekter og gevinster/(tap) fra utlån og fordringer	840,2	700,4
Netto andre finansinntekter/(-kostnader) ¹	(81,1)	(64,9)
Diskontering av erstatningsavsetning klassifisert som rentekostnad	(33,2)	(71,6)
Endring i diskonteringssats erstatningsavsetning	(198,1)	53,1
Sum netto inntekter fra investeringer	4.878,1	823,4
Spesifikasjoner		
Renteinntekter og -kostnader for finansielle eiendeler og forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet		
Samlede renteinntekter for finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet	837,9	724,0
Samlede rentekostnader for finansielle forpliktelser som ikke er regnskapsført til virkelig verdi over resultatet	(39,4)	(31,0)
Andre finansrelaterte inntekter og kostnader ikke innregnet i netto inntekter fra investeringer		
Netto renter på bankinnskudd og ansvarlig lån klassifisert som andre inntekter og andre kostnader	(25,8)	(25,8)

¹ Netto andre finansinntekter/(-kostnader) inkluderer finansinntekter og -kostnader som ikke er henførbare til enkeltklasser av finansielle eiendeler eller forpliktelser, samt finansielle administrasjonskostnader.

7. Kostnader

Millioner kroner	2019	2018
Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader		
Avskrivning og verdiendringer (note 11 og note 12) ekskl. avskrivning eiendommer	627,4	405,1
Lønns- og personalkostnader (note 8)	2.751,1	2.746,1
IKT-kostnader	362,4	376,2
Juridisk og annen bistand	129,9	85,2
Provisjonskostnader	466,8	408,8
Andre kostnader ¹	(793,2)	(462,9)
Sum forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	3.544,5	3.558,6
Herav salgskostnader		
Lønns- og personalkostnader	1.071,9	996,8
Provisjon	497,0	529,6
Øvrige salgskostnader	747,1	624,5
Sum salgskostnader	2.315,9	2.150,9
Øvrige spesifikasjoner		
Lønns- og personalkostnader		
Lønn	1.980,1	1.994,0
Arbeidsgiveravgift	481,8	472,2
Pensjonskostnader - innskuddsbasert pensjonsordning (note 10)	203,9	197,1
Pensjonskostnader - avtalefestet pensjon (AFP) (note 10)	22,7	21,7
Pensjonskostnader - ytelsesbasert pensjonsordning (note 10)	51,0	50,7
Aksjebasert betaling (note 22)	11,6	10,3
Sum lønns- og personalkostnader	2.751,1	2.746,1
Godtgjørelse til revisor (inkl. mva.)		
Lovpålagt revisjon	3,5	2,4
Attestasjonstjenester	0,1	0,0
Rådgivning - annen rådgivning	0,7	0,9
Rådgivning - skatt	0,6	0,2
Sum godtgjørelse til revisor (inkl. mva)	4,9	3,4

¹ Andre kostnader inkluderer kostnadsreduksjoner for Gjensidige Forsikring ASA i forbindelse med oppgaver utført for datterforetak, samt kostnadsallokeringer til erstatninger og finans.

8. Lønn og godtgjørelser

Gjennomsnittlig antall ansatte i selskapet var 2.890 (2.839).

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse

Gjensidiges godtgjørelsespolitikk

Konsernet har etablert en godtgjørelsesordning som gjelder alle ansatte. Ordningen er ment å sikre at Gjensidige tiltrekker seg og beholder medarbeidere som presterer, utvikler seg, lærer og deler. Godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det forventes at de ansatte har et helhetlig syn på hva konsernet tilbyr av godtgjørelse og goder. Konsernets godtgjørelsesordninger skal være åpne og prestasjonsbaserte, slik at de i så stor grad som mulig oppleves som rettferdige og forutsigbare. Det skal være samsvar mellom avtalt prestasjon og den godtgjørelsen som gis.

Retningslinjer for godtgjørelse og karriereutvikling skal knyttes til oppnåelse av konsernets uttrykte strategiske og økonomiske mål og verdigrunnlag, hvor både kvantitative og kvalitative målsettinger tas med i vurderingen. Målekriteriene skal fremme ønsket bedriftskultur og langsiktig verdiskapning, og så langt det er mulig ta hensyn til faktiske kapitalkostnader. Godtgjørelsesordningen skal bidra til å fremme og gi incentiver til god risikostyring, motivere for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter. Fast grunnlønn skal være hovedelement i den samlede godtgjørelsen, som for øvrig består av variabel godtgjørelse, pensjon, forsikringsordninger og naturalytelser. Variabel godtgjørelse skal benyttes for å belønne prestasjoner som er avtalt gjennom målkort eller som overgår forventninger, hvor både resultater og atferd i form av etterlevelse av kjerneverdier, merkevare og ledelsesprinsipper skal vurderes.

Variabel godtgjørelse skal være resultatavhengig uten å være risikodrivende, og skal reflektere både foretakets, divisjonens, avdelingens og individets resultater og bidrag. Øvrige kompensasjonselementer som tilbys skal ansees attraktive av både nye og nåværende ansatte. Det finnes en øvre grense for variabel godtgjørelse.

Konsernledelsen er definert som ledende ansatte, og de har ansvar for aktiviteter som kan være avgjørende for foretakets risikoeksponering. Nivået på godtgjørelse vil ta hensyn til både kvalitative kriterier til deres rolle, og kvantitative kriterier, i tillegg til en individuell vurdering av deres påvirkning på foretakets risiko.

Beslutningsprosess

Styret har opprettet et godtgjørelsesutvalg som består av tre medlemmer; styrets leder og to styremedlemmer.

Godtgjørelsesutvalget skal forberede saker for styret, og har i hovedsak ansvar for:

- Styrets årlige erklæring om Gjensidiges godtgjørelsespolitikk
- Den årlige evalueringen av og saker om lønn og annen godtgjørelse til konsernsjef
- Den årlige evalueringen av og saker om lønn og annen godtgjørelse til foretakets internrevisor
- Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte
- Erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte, herunder
 - o Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse for det kommende regnskapsåret
 - o Redegjørelse for den lederlønnspolitikken som har vært ført det foregående regnskapsåret, herunder hvordan retningslinjene for lederlønnfastsettelsen er blitt gjennomført
 - o Redegjørelse for virkningen for foretaket og eierne av implementering/endringer i incentivordninger knyttet til aksjer
- Andre vesentlige personalrelaterte forhold for ledende ansatte

- Styrets behandling av gjennomførte HR-prosesser, herunder talent- og etterfølgerutvikling og strategisk bemanningsstyring

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Godtgjørelse til konsernsjef

Konsernsjefens lønn og øvrige økonomiske ytelser fastsettes av styret på bakgrunn av en helhetlig vurdering hvor det tas hensyn til Gjensidiges godtgjørelsesordning og markedslønn for tilsvarende type stilling.

Fastlønnen vurderes årlig og fastsettes på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen spesielt. Variabel godtgjørelse (bonus) fastsettes av styret basert på avtalte mål og leveranser, og kan utgjøre inntil 50 prosent av den faste årslønnen inklusive feriepengene. Variabel godtgjørelse opptjenes årlig, og er basert på samlet vurdering av finansielle og ikke-finansielle prestasjoner over de to siste årene. Variabel godtgjørelse inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Ved vurderingen tas det hensyn til foretakets overordnede resultatmål for egenkapitalavkastning justert for utbytte relatert til utdeling av overskuddskapital og transaksjoner og combined ratio, samt utviklingen i kundetilfredshet. I tillegg vektlegges konsernsjefens personlige bidrag til konsernets historiske og fremtidige resultater og verdiskapning, etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper.

Variabel godtgjørelse knyttet til Gjensidiges resultater fastsettes ut fra resultater siste to år. Halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor 1/3 tildeles hvert av de kommende tre år. Den ikke utbetalte bundne variable godtgjørelsen kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger. Konsernsjefen gis ikke resultatbaserte ytelser utover nevnte bonus, men kan i tillegg gis naturalytelser som firmabil og dekning av utgifter til elektronisk kommunikasjon. Tildeling av naturalytelser skal ha sammenheng med konsernsjefens funksjon i konsernet, og for øvrig være i tråd med markedsmessig praksis.

Konsernsjefen har pensjonsalder på 62 år. Det åpnes for å fratre ved fylte 60 år dersom styret eller konsernsjefen selv ønsker det. Konsernsjefen har pensjonsrettigheter i henhold til Gjensidiges lukkede ytelsespensjonsordning. I henhold til hans ansettelsesavtale har han rett til en pensjon på 100 prosent av årslønnen ved avgang ved fylte 62 år, og deretter nedtrappende til 70 prosent av lønn fra fylte 67 år ved full opptjeningsperiode.

Ved fratreden ved 60 år er det tilsvarende avtalefestet nedtrapping fra 100 prosent ved fratreden til 70 prosent ved fylte 67 år. Fra fylte 67 år beregnes pensjonen ut fra foretakets ordinære opptjeningsstid på 30 år, og utgjør 70 prosent av fast lønn med full opptjeningsstid. Bilordning og øvrige goder opprettholdes frem til fylte 67 år.

Konsernsjefen har en oppsigelsestid på seks måneder, og ingen avtale om etterlønn eller sluttvederlag ved fratredelse.

Godtgjørelse til ledende ansatte og ansatte som kan påvirke konsernets risiko vesentlig

Godtgjørelse til konsernledelsen fastsettes av konsernsjefen, etter rammer drøftet med godtgjørelsesutvalget og basert på retningslinjer fastsatt av styret. Konsernets veiledende retningslinjer legges tilsvarende til grunn for øvrige ledende ansatte og ansatte som kan påvirke risikoen vesentlig.

Den totale godtgjørelsen fastsettes ut fra behovet for å gi konkurransedyktige betingelser i de ulike forretningsområdene, og skal bidra til å tiltrekke seg og beholde ledere med ønsket kompetanse og erfaring som fremmer konsernets verdigrunnlag og utvikling.

Fastlønnen vurderes årlig og fastsettes på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen

spesielt. Variabel godtgjørelse (bonus) til ledende ansatte opptjenes årlig, og baseres på en samlet vurdering av finansielle og ikke-finansielle prestasjoner over de to siste årene. Ved vurderingen tas det hensyn til en kombinasjon av foretakets overordnede resultatmål for egenkapitalavkastning justert for ekstraordinære utbytter og transaksjoner og combined ratio, samt utviklingen i kundetilfredshet. I tillegg vurderes måloppnåelse i vedkommende forretningsenhet, samt personlige bidrag, knyttet til etterlevelse av konsernets visjon, verdier, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper. Halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor en tredjedel tildeles hvert av de kommende tre år. Den ikke utbetalte bundne variable godtgjørelsen kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger.

Individuell variabel godtgjørelse kan utgjøre inntil 30 prosent av årslønnen inklusive feriepengene. Variabel lønn inngår ikke i pensjonsgrunnlaget.

Konsernsjefen kan etter samråd med godtgjørelsesutvalget gjøre avvik for spesielle stillinger hvis det er nødvendig for å gi konkurransedyktige betingelser. Tildeling av naturaltelseter til ledende ansatte skal ha sammenheng med deres funksjon i konsernet og for øvrig være i tråd med markedsmessig praksis.

Enkelte medlemmer av konsernledelsen har en pensjonsalder på 62 år, de øvrige har 70 år som fratreddesalder. Av nåværende medlemmer av konsernledelsen, er fem medlemmer av den lukkede norske ytelsespensjonsordningen. Disse har ved full opptjening rett til en pensjon på 70 prosent av sluttlønnen ved full opptjeningsperiode 30 år ved fylte 67 år. Fem medlemmer er deltakere i foretakets innskuddsbaserte pensjonsordning. Foretaket opprettholder individuell pensjonsavtale for ett medlem av konsernledelsen.

I Sverige er den generelle pensjonsalderen 65 år, men den er til vurdering. I Danmark er den generelle pensjonsalderen 70 år.

Medlemmer i konsernledelsen har en oppsigelsestid på seks måneder. Ingen medlemmer av konsernledelsen i dag har avtaler om sluttvederlag eller etterlønn.

I overenstemmelse med praksis i Danmark og Baltikum er det enkelte individuelle avtaler om etterlønn i forbindelse med fratreden i Gjensidige Forsikring ASA i Danmark og Baltikum.

Godtgjørelse til ansatte med kontrolloppgaver

Godtgjørelse til ansatte med kontroll- og overvåkningsoppgaver skal være uavhengig av resultatet i virksomheten de har ansvaret for.

Ingen ledende ansatte med kontroll- og overvåkningsoppgaver har i dag variable bonusordninger. Fastlønnen baseres på konsernets generelle prinsipper om konkurransedyktig, men ikke lønnsledende avlønning.

Tildeling av pensjon og naturaltelseter følger konsernets generelle ordning.

Godtgjørelse til tillitsvalgte samt øvrige ansatte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte

Godtgjørelse vil tilsvarende følge ovennevnte retningslinjer. Det er per i dag ingen slike ansatte.

Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter m.v. for det kommende regnskapsåret

Av variabel godtgjørelse opptjent i 2019 for konsernsjef og andre ansatte som er omfattet av forskrift om godtgjørelse i finansinstitusjoner, vil 50 prosent av brutto opptjent variabel godtgjørelse gis i form av et løfte om aksjer i Gjensidige Forsikring ASA. Aksjene tildeles med en tredjedel hvert av de kommende tre år.

Styret har vedtatt å videreføre konsernets aksjespareprogram for ansatte i 2020. Konsernsjef og ledende ansatte har på lik linje med øvrige ansatte i Gjensidige adgang til å delta i programmet. Etter gjeldende program kan den ansatte spare gjennom lønnstrekk for kjøp av aksjer i Gjensidige Forsikring ASA for inntil 90.000 kroner per år. Kjøp skjer kvartalsvis etter offentliggjøring av resultatene. Det gis et tilskudd på 20 prosent av kjøpesummen, begrenset oppad til 3.000 kroner. For de som beholder aksjene og fortsatt er ansatt i konsernet, tildeles en bonusaksje for hver fjerde aksje man har eid i mer enn to år.

Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

I samsvar med retningslinjene, har en medarbeider i finansavdelingen fått mulighet for inntil 50 prosent variabel godtgjørelse.

Styret bekrefter for øvrig at retningslinjene om lederlønn for 2019 gitt i fjorårets erklæring, har blitt fulgt.

Lønn og andre goder til konsernledelse og styrende organer 2019

Tusen kroner	Fast lønn/honorar	Opp-tjent variabel lønn	Beregnet verdi av totale fordeler i annet enn kontanter	Opptjente rettigheter i regnskapsåret for pensjonsordning	Årets opp-tjening aksje-basert av-lønning	Antall tildelte aksjer	Antall inn-løste aksjer	Antall ikke inn-løste aksjer ⁶	Eier antall aksjer	Fra-tred-elses-vilkår
Konsernledelsen										
Helge Leiro Baastad, konsernsjef	5.332,4	1.355,2	171,3	1.638,1	1.364,0	7.797	8.257	14.903	60.231	²
Jørgen Inge Ringdal, konserndirektør	2.804,4	557,7	166,1	732,4	566,5	2.561	2.719	5.116	26.310	²
Catharina Hellerud konserndirektør	3.155,4	493,5	175,2	460,5	502,3	2.624	2.999	5.328	21.589	³
Sigurd Austin, konserndirektør	3.088,9	480,1	188,2	697,3	488,8	3.067	3.122	5.996	16.324	³
Kaare Østgaard, konserndirektør	2.966,6	465,1	222,0	854,5	468,8	2.595	2.587	4.838	16.718	³
Mats C. Gottschalk, konserndirektør ⁵	4.589,0	921,5	159,7	478,8	643,4	2.739	3.372	5.893	18.117	³
Jostein Amdal, konserndirektør	3.537,2	557,7	169,7	650,1	566,5	3.182	1.185	5.180	15.935	
Janne Merethe Flessum, konserndirektør	2.530,2	399,7	169,6	279,6	401,0	1.868	95	1.969	4.349	
Aysegul Cin, konserndirektør ⁵	2.524,9	560,1	151,5	185,3	360,1	707		707	1.489	
Lars Gøran Bjerklund, konserndirektør	2.756,7	435,3	277,7	274,0	421,0	847		847		
Styret										
Gisele Marchand, styremedlem, leder ⁸	696,5		2,3						1.481	
John Giverholt ⁸	404,5		2,3						3.500	
Per Arne Bjørge ^{7, 8}	449,0		3,7						10.542	
Eivind Elnan ⁸	326,2		6,8						2.200	
Hilde Merete Nafstad ⁸	363,5		2,3						2.946	
Vibeke Krag ⁸	396,0		11,5						1.500	
Terje Seljeseth ⁸	363,5		2,3							
Gunnar Mjåtvædt, ansatterepresentant ^{4, 8}	396,0								2.319	
Anne Marie Nyhammer, ansatterepresentant ⁴	326,2									
Lotte Kronholm Sjøberg, ansatterepresentant ^{4, 8}	363,5		2,3						914	

¹ Oppgitt godtgjørelse gjelder perioden vedkommende har innehatt posisjonen/vervet.

² 62 år, 100 prosent lønn avtrappende til 70 prosent ved 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

³ 62 år, 70 prosent lønn til 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

⁴ For ansatterepresentanter er kun godtgjørelsen for det gjeldende verv oppgitt.

⁵ Opptjent variabel lønn inkluderer utstasjoneringstillegg.

⁶ Inkluderer bonusaksjer i aksjespareordningen. Se nærmere beskrivelse av ordningen og betingelser i note 22.

⁷ Godtgjørelsen inkluderer honorar som leder i revisjonsutvalget honorert med 157,5 tusen kroner for 2019.

⁸ Godtgjørelsen inkluderer honorar i øvrige utvalg.

Lønn og andre goder til konsernledelse og styrende organer 2018

Tusen kroner	Fast lønn/honorar	Opp-tjent variabel lønn	Beregnet verdi av totale fordeler i annet enn kontanter	Opptjente rettigheter i regnskap året for pensjonsordning ⁵	Årets opp-tjening aksje-basert av-lønning	Antall tildelte aksjer	Antall inn-løste aksjer	Antall ikke inn-løste aksjer ⁶	Eier antall aksjer	Fra-tred-elses-vilkår
Konsernledelsen										
Helge Leiro Baastad, konsernsjef	5.197,2	1.016,1	169,9	1.577,0	1.015,3	6.768	9.021	15.363	55.300	²
Jørgen Inge Ringdal, konserndirektør	2.726,1	335,1	202,7	702,4	334,3	2.506	2.871	5.274	24.322	²
Kim Rud-Petersen, konserndirektør (1.1.18-31.8.18) ^{1, 10}	1.919,8	273,8	189,9	675,9	253,1	2.079	3.147	4.885		
Hege Yli Melhus Ask, konserndirektør (1.1.18-31.8.18) ^{1, 9}	1.869,8	18,5	110,7	406,1	4,9	1.205	1.567	2.842		³
Catharina Hellerud konserndirektør	3.067,4	342,6	175,6	455,7	341,8	2.652	3.287	5.703	20.047	³
Sigurd Austin, konserndirektør	3.115,8	401,0	186,6	665,0	400,2	2.929	3.209	6.051	14.124	³
Kaare Østgaard, konserndirektør	2.881,8	345,2	240,9	825,2	331,6	2.237	2.809	4.830	14.951	³
Mats C. Gottschalk, konserndirektør	3.069,7	451,5	160,8	470,6	450,7	3.255	3.515	6.526	15.772	³
Jostein Amdal, konserndirektør	3.085,8	382,9	168,3	569,3	382,1	2.579	366	3.183	14.761	
Janne Merethe Flessum, konserndirektør (1.3.18-31.12.18) ¹	2.012,0	217,6	137,8	218,1	207,8	80	69	196	3.819	
Aysegul Cin, konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ¹	780,4	30,0	116,2	60,8	30,0				1.489	
Lars Gøran Bjerklund, konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ^{1, 11}	956,8	38,4	91,6	250,7	38,4					
Anne-Mari Kalager, konstituert konserndirektør (1.9.18-31.12.18) ^{1, 12}	885,4	20,1	55,4	217,3	20,1					
Styret										
Inge K. Hansen, leder (1.1.18-5.4.18) ^{1, 8}	339,2		3,4							
Gisele Marchand, styremedlem (1.1.18-5.4.18), leder (5.4.18-31.12.18) ⁸	541,1		10,1						1.481	
John Giverholt ⁸	363,5		5,1						3.500	
Per Arne Bjørge ^{7, 8}	442,5		6,0						10.542	
Eivind Elnan ⁸	290,7		9,6						2.200	
Hilde Merete Nafstad ⁸	368,3		5,1						2.946	
Vibeke Krag (5.4.18-31.12.18) ^{1, 8}	186,4		1,7						1.500	
Terje Seljeseth (5.4.18-31.12.18) ^{1, 8}	170,2		1,7							
Gunnar Mjåtvædt, ansatterepresentant ^{4, 8}	392,2								2.208	
Anne Marie Nyhammer, ansatterepresentant ⁴	283,0									
Lotte Kronholm Sjøberg, ansatterepresentant ^{4, 8}	346,0		5,1						752	

¹ Oppgitt godtgjørelse gjelder perioden vedkommende har innehatt posisjonen/vervet.

² 62 år, 100 prosent lønn avtrappende til 70 prosent ved 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

³ 62 år, 70 prosent lønn til 67 år i henhold til opptjeningstid, deretter trer de ordinære bestemmelser om pensjon i Gjensidige Forsikring i kraft.

⁴ For ansatterepresentanter er kun godtgjørelsen for det gjeldende verv oppgitt.

⁵ Alle i konsernledelsen er omfattet av konsernets pensjonsordninger, ytelsesbaserte eller innskuddsbaserte.

⁶ Inkluderer bonusaksjer i aksjespareordningen. Se nærmere beskrivelse av ordningen og betingelser i note 22.

⁷ Godtgjørelsen inkluderer honorar som leder i revisjonsutvalget honorert med 155 tusen kroner for 2018.

⁸ Godtgjørelsen inkluderer honorar i øvrige utvalg.

⁹ Hege Yli Melhus Ask sin godtgjørelse er presentert frem til hennes fratredelse 31. august 2018.

¹⁰ Kim Rud-Petersen fratrådte sin stilling 31. august 2018. Sluttvederlag er avtalt å utgjøre 9.129 tusen kroner.

¹¹ Låntaker i Gjensidige Bank ASA med 2.516,7 tusen kroner utestående. Vilkår som gjelder er 2,19 % rente for boligkreditt og 2,55 % rente for topplån. Utløpsdato for topplån 20.9.2030.

¹² Låntaker i Gjensidige Bank ASA med 3.105,2 tusen kroner utestående. Vilkår som gjelder er 2,19 % rente og utløpsdato 28.11.2023.

9. Skatt

Millioner kroner	2019	2018
Spesifikasjon av skattekostnad		
Betalbar skatt	(1.117,0)	(788,7)
Korreksjon tidligere år	74,9	(26,6)
Endring utsatt skatt	(111,5)	(179,7)
Sum skattekostnad	(1.153,6)	(995,0)
Skatteøkende midlertidige forskjeller		
Eiendom, anlegg og utstyr og immaterielle eiendeler	1.135,8	1.215,2
Aksjer, obligasjoner og øvrige verdipapirer	1.199,6	293,0
Gevinst- og tapskonto	100,2	125,2
Konto for utsatt inntektsføring av forsikringstekniske avsetninger inkludert sikkerhetsavsetning	3.780,2	4.223,7
Sum skatteøkende midlertidige forskjeller	6.215,7	5.857,2
Skattereduserende midlertidige forskjeller		
Utlån og fordringer	(14,1)	(31,9)
Avsetninger for forpliktelser	(294,5)	(308,5)
Netto pensjonsforpliktelser	(326,8)	(360,8)
Sum skattereduserende midlertidige forskjeller	(635,4)	(701,2)
Netto midlertidige forskjeller	5.580,4	5.156,0
Forpliktelser ved utsatt skatt	1.391,4	1.289,0
Avstemming av skattekostnad		
Resultat før skattekostnad	8.613,9	4.029,5
Beregnet skatt av resultat før skattekostnad (25 %)	(2.153,5)	(1.007,4)
Skatteeffekten av		
Mottatt utbytte	1,8	1,2
Skattefrie inntekter og kostnader	912,8	56,6
Renter på fondsobligasjoner	12,8	
Ikke fradragsberettigede kostnader	(3,5)	(18,8)
Resultater med lavere skattesats	1,1	
Korreksjon tidligere år	74,9	(26,6)
Sum skattekostnad	(1.153,6)	(995,0)
Effektiv skattesats	13,4 %	24,7 %
Endring i utsatt skatt		
Forpliktelser ved utsatt skatt per 1. januar	1.289,0	1.122,5
Endring utsatt skatt innregnet i resultatet	111,5	179,7
Endring utsatt skatt innregnet i andre inntekter og kostnader		
Pensjoner	(29,1)	(12,3)
Valutakursdifferanse	(0,3)	(0,8)
Endring utsatt skatt innregnet direkte i balansen		
Endringer knyttet til fusjon med Nykredit og Møllholm	40,5	
Endringer knyttet til innføring av IFRS 16	(20,1)	
Netto forpliktelser ved utsatt skatt per 31. desember	1.391,4	1.289,0
Skatt innregnet i andre inntekter og kostnader		
Utsatt skatt pensjoner	29,1	12,3
Betalbar skatt på omregningsdifferanser	17,1	(0,7)
Sum skatt innregnet i andre inntekter og kostnader	46,2	11,7

Skattekostnad

I forbindelse med omdanning av Gjensidige Forsikring BA til ASA har Finansdepartementet samtykket i at Gjensidige Forsikring på nærmere vilkår fritas for den skattemessige gevinstbeskatningen ved overføring av virksomheten til det nystiftede allmennaksjeselskapet. Konsekvensene av skattelempevedtaket slik de er beregnet av selskapet, er innarbeidet i skattekostnaden og skatteforpliktelsene fra fjerde kvartal 2010. Skattelempevedtaket innebærer økt kompleksitet relatert til skattemessig gevinstberegning for de eiendeler og forpliktelser som ble overført, noe som medfører en økt usikkerhet for skattekostnaden og skatteforpliktelsene frem til alle effekter er sluttvurdert av skattemyndighetene.

Nevnte skattelempevedtak innebærer i hovedsak at økt skattemessig gevinst ved realisasjon av Gjensidigestiftelsens aksjer i Gjensidige, gir økt skattemessig avskrivningsgrunnlag i Gjensidige og dermed redusert betalbar skatt. I februar 2015 mottok Gjensidige et kontorvedtak fra Sentralskattekontoret for storbedrifter i forbindelse med skattemessig gevinstberegning av omdanningen av Gjensidige Forsikring fra BA til ASA i 2010. Vedtaket innebærer at den betalbare skatten for 2010 reduseres med om lag 35 millioner kroner. For de påfølgende år vil skatten bli ytterligere redusert med totalt om lag 134 millioner kroner med kjente skattesatser. Gjensidigestiftelsen mottok tilsvarende vedtak, og påklaget med begrunnelse om at det ikke er grunnlag for endring og at skattekontoret har lagt til grunn feil verdiansettelse i sitt vedtak. Gjensidige er enig i Gjensidigestiftelsens vurdering.

Klagen ble behandlet i Skatteklagenemnda den 27. januar 2020, og ble ikke tatt til følge. Skatteklagenemndas vedtak innebærer en ytterligere reduksjon av Gjensidiges betalbare skatt for 2010 og etterfølgende år. Samlet reduksjon av betalbar skatt for 2010 og etterfølgende år vil utgjøre 205 millioner om Skatteklagenemndas vedtak blir stående. Det er på nåværende

10. Pensjon

Gjensidige Forsikring er forpliktet til å ha en tjenestepensjonsordning etter lov om obligatorisk tjenestepensjon. Foretakets pensjonsordninger oppfyller lovens krav.

Gjensidige har både innskuddsbaserte og ytelsesbaserte pensjonsordninger for sine ansatte. Den ytelsesbaserte pensjonsordningen er lagt i en egen pensjonskasse og er lukket for nyansatte. Nyansatte blir meldt inn i den innskuddsbaserte pensjonsordningen.

Innskuddsbasert pensjonsordning

Innskuddspensjon er en privat pensjonsordning som er et supplement til folketrygden. Ytelsene fra pensjonsordningen kommer i tillegg til alderspensjon fra folketrygden. Pensjonsalder er 70 år.

Den innskuddsbaserte ordningen er en ordning hvor Gjensidige betaler faste innskudd til et fond eller en pensjonskasse, og hvor det ikke foreligger noen juridisk eller underforstått forpliktelse til å betale ytterligere innskudd. Satsene er syv prosent av lønn mellom 0 og 7,1 G og 20 prosent av lønn mellom 7,1 og 12 G.

Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnepensjon etter nærmere bestemte regler.

Filialene og enkelte av datterforetakene til Gjensidige Forsikring har tilsvarende innskuddsbasert pensjonsordning som Gjensidige Forsikring i Norge.

Ytelsesbasert pensjonsordning

Beskrivelse av ordningen

Alderspensionen sammen med ytelser fra folketrygden og hensyntatt eventuelle fripoliser fra tidligere arbeidsforhold utgjør cirka 70 prosent av lønn ved fratredelsesalder, forutsatt full opptjeningsstid på 30 år. Pensjonsalderen er 70 år, men for assurandørene gjelder en pensjonsalder på 65 år.

Den ytelsesbaserte ordningen er en ordning som gir de ansatte kontraktsmessige rettigheter til fremtidige pensjonsytelser. Videre inngår i ordningen uførepensjon, ektefelle-/samboerpensjon og barnepensjon etter nærmere bestemte regler.

I tillegg har Gjensidige pensjonsforpliktelser overfor enkelte arbeidstakere ut over den ordinære kollektivavtalen. Dette gjelder ansatte med lavere pensjonsalder, arbeidstakere med lønn over 12G og tilleggspensjoner.

Den ordinære alderspensionen er en sikret ordning hvor arbeidsgiver bidrar med innbetaling til pensjonsmidler. Pensjon ut over den ordinære kollektivavtalen er en usikret ordning som betales over driften.

Aktuarielle forutsetninger

Fastsatte aktuarielle forutsetninger fremkommer av tabellen. Diskonteringsrenten er den forutsetningen som har størst innvirkning på verdien av pensjonsforpliktelsen. Lønnsregulering, pensjonsregulering og G-regulering er basert på historiske observasjoner og forventet fremtidig inflasjon. Lønnsveksten er satt til 3,1 prosent (3,2), og er justert for alder basert på en avtagende lønnskurve. Den ettårige nominelle lønnsveksten 2019/20 er beregnet til 1,55 prosent (1,91). Årsaken til den lave lønnsveksten er at pensjonsordningen er lukket for nye medlemmer og at gjennomsnittlig alder for ansatte medlemmer er 57,9 år (56,8).

tidspunkt ikke avklart om det vil bli reist søksmål for å få endret Skatteklagenemndas vedtak.

Gjensidige har ikke innregnet noen regnskapsmessige effekter av de nevnte vedtakene.

Diskonteringsrenten er basert på en rentekurve som fastsettes med utgangspunkt i OMF-renten (obligasjoner med fortrinnsrett). Diskonteringsrenten er basert på observerte renter frem til cirka ti år. Markedets langsiktige syn på rentenivå er estimert basert på realrentekrav, inflasjon og fremtidig kredittrisiko. I perioden mellom de observerte renter og de langsiktige markedsforventninger er det gjort en interpolasjon. Det er således beregnet en diskonteringskurve for hvert år som det skal utbetales pensjon.

Sensitivitetsanalysen er basert på at kun én forutsetning endres om gangen og at alle andre holdes konstant. Dette er sjeldent tilfelle da flere av forutsetningene samvarierer. Sensitivitetsanalysen er utarbeidet ved bruk av samme metode som er lagt til grunn i den aktuarielle beregningen av pensjonsforpliktelsen i balansen.

Risiko

Risiko i netto pensjonsforpliktelse er en kombinasjon av selve pensjonsordningen, pensjonsforpliktelsen, pensjonsmidler, finansieringsnivå og samvariasjon mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Gjensidige er utsatt for finansiell risiko siden pensjonsmidlene forvaltes i Gjensidige Pensjonskasse som en investeringsvalgportefølje. Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond og obligasjoner. Den finansielle risikoen omfatter aksje-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko, hvorav den største risikofaktoren er renterisiko. Finansiell risiko i pensjonsmidler estimeres ved bruk av definerte stressparametere for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer.

Pensjonsmidlene er høyere enn de beregnede pensjonsforpliktelsene. Imidlertid er bruken av pensjonsmidlene til å betale fremtidige premier begrenset, og det forventes at deler av overfinansieringen vil bli brukt til å øke pensjonsutbetalingene. En økning i forpliktelsene (som for eksempel som følge av rentefritak) vil bli delvis motvirket av en reduksjon i overfinansieringen. Renteoppgang leder til et fall i forpliktelsene som isolert sett kan lede til en økt overfinansiering. Risikofaktorene under må således ses i lys av overfinansieringen.

Renterisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot renterisiko ansees som moderat som følge av at markedsverdivektet durasjon er på cirka 3,6 år. Porteføljeverdien vil falle med cirka 3,6 prosent ved et parallelt skift i rentekurven på pluss ett prosentpoeng.

Pensjonsforpliktelsen vil stige med cirka 12 prosent ved et parallelt skift i hele rentekurven (rentefall) på minus ett prosentpoeng. Verdien vil falle med cirka 10 prosent ved en rentøkning på ett prosentpoeng.

Kredittrisiko

Pensjonsmidlenes eksponering mot kredittrisiko ansees som moderat. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor «investment grade». Dersom kredittrisiko på global basis økte med en faktor tilsvarende den faktoren som brukes i stresstester for pensjonskasser (tilsvarende en forverring mot 99,5 prosent percentilen) ville det lede til et fall på cirka ni prosent i obligasjonsporteføljen.

Pensjonsforpliktelsene er eksponert mot noe kredittisiko da den norske OMF-renten, som er utgangspunkt for fastleggelsen av diskonteringsrente, inneholder en viss kredittisiko.

Levetid og uførhet

Levetidsforutsetningene er basert på tabellen K2013BE som rapportert av FNO (Finans Norge) AS.

Uførehyppigheten er basert på tabellen IR73. Denne måler uførhet på lang sikt. Forekomsten av uførheten er lav sammenlignet med mange andre arbeidsgivere.

Gjensidiges ansatte kan bli involvert i større katastrofeliggende hendelser som flyulykker, bussulykker, tilskuer til sportsarrangement eller hendelser på arbeidsplassen. Dersom en slik hendelse inntreffer vil pensjonsforpliktelsen kunne øke betraktelig. Det er investert i katastrofeforsikringer som gjør at Gjensidige får erstatning dersom en slik hendelse inntreffer.

Lønnsutvikling

De fremtidige pensjonsytelsene avhenger av den fremtidige lønnsutvikling og utviklingen i Folketrygdens grunnbeløp (G). Dersom foretakets lønnsutvikling er lavere enn økningen i G, reduseres ytelsene.

Lønnsvekst vil avvike fra den banen som er fastlagt ved at ansatte får høyere eller lavere lønnsvekst enn det som banen tilsier. Gjensidige styrer lønnsutvikling for ansatte basert på tariffavtaler og individuelle avtaler. Fra år til år kan det forekomme hopp i lønnsnivå.

Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng høyere vil det føre til cirka 3,6 prosent økning av forpliktelsen. Dersom lønnsveksten blir ett prosentpoeng lavere faller forpliktelsen med cirka 2,7 prosent. Dersom G øker med ett prosentpoeng faller forpliktelsen med cirka 1,3 prosent.

Minstekrav til nivået på pensjonsmidler

Pensjonsmidlene må tilfredsstillende visse minstekrav definert i norsk lov, forskrifter og pålegg fra Finanstilsynet.

Dersom nivået på pensjonsmidlene blir lavere enn en nedre grense, vil Gjensidige måtte innbetale ekstra pensjonsmidler for å dekke opp for den nedre grensen. Under visse forutsetninger vil også Gjensidige få tilbakebetalt pensjonsmidler.

I Gjensidige Pensjonskasse måles risiko basert på krav fastsatt av Finanstilsynet i form av stresstester. Disse testene skal reflektere 99,5 prosent «value at risk». Pensjonskassen har en bufferkapitalutnyttelse på cirka 75 prosent, noe som tilsier at det ikke er krav om å tilføre pensjonsmidler for å bedre pensjonskassens soliditet.

Privat avtalefestet pensjonsordning (AFP)

Gjensidige er som medlem i FNO tilknyttet AFP-avtale for sine ansatte. AFP er en ytelsesbasert ordning som er finansiert i fellesskap av svært mange arbeidsgivere. Pensjonsordningens administrator har ikke fremlagt beregninger som fordeler pensjonsordningenes midler eller forpliktelser til de enkelte medlemsforetakene. Gjensidige innregner således ordningen som en innskuddsordning.

Dersom pensjonsordningens administrator framlegger slike fordelinger kan det lede til at ordningen skal innregnes som en ytelsesordning. Imidlertid er det vanskelig å fremkomme med fordelingsnøkler som kan aksepteres av Gjensidige. En fordelingsnøkkel basert på Gjensidiges andel av samlet årlig lønn vil ikke kunne aksepteres da denne nøkkelen er for enkel og ikke vil reflektere de økonomiske forpliktelsene på en adekvat måte.

Millioner kroner	Sikret 2019	Usikret 2019	Sum 2019	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen						
Per 1. januar	2.043,7	559,9	2.603,6	2.149,1	552,2	2.701,3
Årets pensjonsopptjening	24,5	9,6	34,1	25,0	9,2	34,2
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	4,7	1,8	6,5	4,8	1,8	6,5
Rentekostnad	59,4	15,1	74,5	55,2	13,2	68,4
Aktuarielle gevinster og tap	145,0	62,8	207,8	(59,4)	24,6	(34,8)
Utbetalte ytelser	(112,7)	(34,5)	(147,3)	(99,0)	(36,7)	(135,7)
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	(26,4)	(6,3)	(32,8)		(6,7)	(6,7)
Oppgjør					2,1	2,1
Virksomhetssammenslutninger	(4,2)		(4,2)			
Virkingen av den øvre grensen for eiendelen	(50,9)		(50,9)	(32,0)		(32,0)
Kursendringer i utenlandsk valuta		(0,2)	(0,2)		0,2	0,2
Per 31. desember	2.082,9	608,1	2.691,0	2.043,7	559,9	2.603,6
Beløp innregnet i balansen						
Nåverdi av pensjonsforpliktelsen	2.082,9	608,1	2.691,0	2.043,7	559,9	2.603,6
Virkelig verdi av pensjonsmidlene	(2.324,7)		(2.324,7)	(2.198,8)		(2.198,8)
Netto pensjonsforpliktelse/(pensjonsmidler)	(241,8)	608,1	366,3	(155,2)	559,9	404,7
Virkelig verdi av pensjonsmidlene						
Per 1. januar	2.198,8		2.198,8	2.353,6		2.353,6
Renteinntekt	64,0		64,0	60,5		60,5
Avkastning ut over renteinntekt	40,5		40,5	(116,2)		(116,2)
Bidrag fra arbeidsgiver	164,8	6,3	171,2		6,7	6,7
Utbetalte ytelser	(112,7)		(112,7)	(99,0)		(99,0)
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	(26,4)	(6,3)	(32,8)		(6,7)	(6,7)
Virksomhetssammenslutninger	(4,4)		(4,4)			
Per 31. desember	2.324,7		2.324,7	2.198,8		2.198,8

Millioner kroner	Sikret 2019	Usikret 2019	Sum 2019	Sikret 2018	Usikret 2018	Sum 2018
Pensjonskostnad innregnet i resultatet						
Årets pensjonsopptjening	24,5	9,6	34,1	25,0	9,2	34,2
Rentekostnad	59,4	15,1	74,5	55,2	13,2	68,4
Renteinntekt	(64,0)		(64,0)	(60,5)		(60,5)
Oppgjør					2,1	2,1
Arbeidsgiveravgift	4,7	1,8	6,5	4,8	1,8	6,5
Pensjonskostnad	24,5	26,5	51,0	24,5	26,3	50,7
Kostnaden er innregnet i følgende regnskapslinje i resultatregnskapet						
Forsikringsrelaterte adm. kostnader inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader	24,5	26,5	51,0	24,5	26,3	50,7
Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel innregnet i andre resultatkomponenter						
Akkumulert beløp per 1. januar			(2.685,3)			(2.635,9)
Avkastningen på pensjonsmidler			40,5			(116,2)
Endringer i demografiske forutsetninger			(133,4)			(23,8)
Endringer i økonomiske forutsetninger			(74,4)			58,6
Virkingen av den øvre grensen for eiendelen			50,9			32,0
Valutakursdifferanser			(0,0)			0,1
Akkumulert beløp per 31. desember			(2.801,7)			(2.685,3)
Aktuarielle forutsetninger						
Diskonteringsrente			2,21 %			2,98 %
Lønnsregulering ¹			3,14 %			3,20 %
Endring i folketrygdens grunnbeløp			3,14 %			3,20 %
Øvrige spesifikasjoner						
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til den innskuddsbaserte pensjonsordningen			203,9			197,1
Beløp innregnet som kostnad for bidrag til Fellesordningen for LO/NHO			22,7			21,7
Forventet innbetaling til Fellesordningen for LO/NHO neste år			23,8			22,0
Forventet innbetaling til den ytelsesbaserte pensjonsordningen neste år			142,7			0,0
¹ Lønnsregulering representerer vår forventede gjennomsnittlige lønnsregulering for bransjen. Siden Gjensidige har en lukket ordning blir gjennomsnittlig lønnsregulering for Gjensidiges bestand 1,91 prosent (1,55). Se forklaring under Aktuarielle forutsetninger.						
			Endring i pensjonsforpliktelse 2019			Endring i pensjonsforpliktelse 2018
Prosent						
Sensitivitet						
- 1 %-poeng diskonteringsrente			12,2 %			12,5 %
+ 1 %-poeng diskonteringsrente			(10,1 %)			(9,8 %)
- 1 %-poeng lønnsjustering			(2,7 %)			(3,1 %)
+ 1 %-poeng lønnsjustering			3,6 %			3,9 %
- 1 %-poeng G-regulering			1,6 %			1,7 %
+ 1 %-poeng G-regulering			(1,3 %)			(1,5 %)
+ 1 %-poeng pensjonsregulering			10,3 %			12,4 %
10 % redusert dødelighet			2,8 %			2,7 %
10 % økt dødelighet			(3,8 %)			(3,6 %)

Verdsettelseshierarki 2019

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelses- teknikk basert på ikke-observerbare markedsdata	Sum per 31.12.2019
Millioner kroner				
Aksjer og andeler		199,9		199,9
Obligasjoner		2.066,6		2.066,6
Utlån, fordringer og bankinnskudd		58,1		58,1
Sum		2.324,7		2.324,7

Verdsettelseshierarki 2018

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelses- teknikk basert på ikke-observerbare markedsdata	Sum per 31.12.2018
Millioner kroner				
Aksjer og andeler		129,7		129,7
Obligasjoner		2.020,7		2.020,7
Derivater		48,4		48,4
Sum		2.198,8		2.198,8

11. Goodwill og immaterielle eiendeler

Millioner kroner	Goodwill	Kunde- forhold	Programvare	Andre immater. eiendeler	Sum
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2018	1.943,4	749,9	1.097,7	366,1	4.157,1
Tilgang		2,1	216,8		218,9
Avhendinger/reklassifiseringer			(14,5)	(9,9)	(24,4)
Valutakursdifferanser	3,1	1,1	0,8	(5,8)	(0,8)
Per 31. desember 2018	1.946,6	753,2	1.300,7	350,3	4.350,7
Prosjekter i arbeid			195,7		195,7
Per 31. desember 2018, inklusiv prosjekter i arbeid	1.946,6	753,2	1.496,4	350,3	4.546,5
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2018	(100,0)	(534,9)	(583,4)	(115,7)	(1.334,0)
Avskrivning		(61,2)	(209,9)	(89,2)	(360,3)
Avhendinger/reklassifiseringer			3,7	9,9	13,6
Valutakursdifferanser		(2,7)	(1,7)	(1,8)	(6,2)
Per 31. desember 2018	(100,0)	(598,8)	(791,4)	(196,7)	(1.686,9)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2018	1.843,4	215,0	603,4	250,4	2.912,2
Per 31. desember 2018	1.846,6	154,3	705,1	153,6	2.859,5
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2019	1.946,6	753,2	1.300,7	350,3	4.350,7
Tilgang ved fusjon	1.123,9	487,5	13,8	329,8	1.955,0
Tilgang			229,3		229,3
Avhendinger/reklassifiseringer		(26,6)	(534,2)	(57,1)	(617,9)
Valutakursdifferanser	(20,3)	(8,3)	(6,0)	(11,7)	(46,3)
Per 31. desember 2019	3.050,1	1.205,7	1.003,6	611,3	5.870,8
Prosjekter i arbeid			280,6		280,6
Per 31. desember 2019, inklusiv prosjekter i arbeid	3.050,1	1.205,7	1.284,3	611,3	6.151,4
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2019	(100,0)	(598,8)	(791,4)	(196,7)	(1.686,9)
Tilgang ved fusjon		(349,9)	(4,3)	(291,1)	(645,4)
Avskrivning		(127,5)	(235,5)	(70,8)	(433,8)
Avhendinger/reklassifiseringer		26,6	493,1	57,1	576,9
Valutakursdifferanser		5,3	2,4	6,3	14,0
Per 31. desember 2019	(100,0)	(1.044,3)	(535,7)	(495,3)	(2.175,3)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2019	1.846,6	154,3	705,1	153,6	2.859,5
Per 31. desember 2019	2.950,1	161,4	748,6	116,0	3.976,2
Avskrivningsmetode	I/A	Lineær	Lineær	Lineær	
Utnyttbar levetid (år)	I/A	5-10	5-8	1-10	

Foretakets immaterielle eiendeler er enten ervervet eller internt utviklet. Goodwill, kundeforhold og deler av andre immaterielle eiendeler er alle ervervet gjennom oppkjøp av porteføljer eller innfusjonering av foretak, og er et resultat av allokering av kostpris ved overtakelsen. Programvare er utviklet for bruk i forsikringsvirksomheten. Ekstern og intern bistand til utviklingsarbeid i forbindelse med innføring eller vesentlig oppgradering av programvare, herunder tilpasning av standardsystemer aktiveres som immaterielle eiendeler. Avskrivning er inkludert i regnskapslinjen Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader inkludert provisjoner for mottatt gjenforsikring og salgskostnader.

Foretaket har ikke ervervet porteføljer eller foretak i 2019, men har fusjonert med Nykredit Forsikring A/S og Mølholm Forsikring A/S i 2019. Goodwill knyttet til de fusjonerte enhetene er spesifisert som egne porteføljer.

Vurdering verdifall goodwill

Balanseført goodwill i foretaket utgjør per 31. desember 2019 2.950,1 millioner kroner.

Millioner kroner	2019	2018
Goodwill		
Gjensidige Forsikring, dansk filial	1.493,3	1.508,1
Nykredit portefølje	892,2	
Mølholm portefølje	227,3	
Gouda portefølje	87,0	87,6
Gjensidige Forsikring, svensk filial	121,7	122,2
Gjensidige Forsikring, white label	128,7	128,7
Sum	2.950,1	1.846,6

Hver av enhetene ovenfor er den minste enhet med identifiserbare eiendeler og kontantstrømmer og dermed ansett som egne kontantstrømgenererende enheter. Årlig vurdering av tap ved verdifall ble gjennomført i tredje kvartal 2019. Det er også foretatt indikasjonsvurderinger i øvrige kvartal for å vurdere om det er nye forhold som tilsier at det må foretas en ny vurdering av verdifall.

Gjenvinnbart beløp for de kontantstrømgenererende enhetene fastsettes ut fra en vurdering av bruksverdi. Bruksverdien baseres på en diskontering av forventede fremtidige kontantstrømmer, med en relevant diskonteringsrente som tar hensyn til løpetid og risiko.

Budsjetter/prognoser og perioden kontantstrømmene er fremskrevet
Fremskrivningen av kontantstrømmene er basert på budsjett og prognose for de neste fem årene gjennomgått av ledelsen og godkjent av styret. Veksten i denne femårsperioden er høyere enn forventet langsiktig vekst. I perioden etter 2023 er det lagt til grunn en lavere årlig vekst enn i budsjettperioden, for å komme frem til et normalnivå før det er beregnet en terminalverdi. Terminalverdien er beregnet i år 2028.

Gjensidige bruker som utgangspunkt en tiårs horisont på sine modeller, siden de oppkjøpte foretak er i en vekstperiode og en kortere periode vil gi et mindre korrekt bilde av forventede kontantstrømmer. Den langsiktige vekstraten utover styregodkjente planer er ikke høyere enn langsiktig vekst i markedet til de respektive kontantstrømgenererende enhetene.

Ledelsens metode

Så langt det er mulig har ledelsen søkt å dokumentere de forutsetningene som modellene er basert på ved hjelp av ekstern informasjon. Ekstern informasjon er først og fremst benyttet i vurderingen av diskonteringsrente og valutakurser. Når det gjelder fremtidige kontantstrømmer har ledelsen også vurdert i hvilken grad man historisk har oppnådd sine budsjetter. Dersom man ikke har oppnådd forventet budsjettert resultat, har ledelsen gjennomført en avviksanalyse. Disse avviksanalysene er gjennomgått av styret i de respektive datterforetakene, samt av ledelsen i Gjensidige Forsikring.

Nivå på combined ratio (CR)

Det forventede CR-nivået i både vekstperioden og ved beregning av terminalverdien er vurdert til å være fra 89,0 til 93,0.

Kontantstrømgenererende enheter	CR-nivå i vekstperiode	CR-nivå ved beregning av terminalverdi
Gjensidige Forsikring, dansk filial	84,4-90,0 %	90,0 %
Nykredit portefølje	85,0-89,0 %	89,0%
Mølholm portefølje	92,3-94,1%	93,0%
Gouda portefølje	90,2-100,5 %	90,2 %
Gjensidige Forsikring, svensk filial	91,0-97,4 %	91,0 %
Gjensidige Forsikring, white label	78,4-82,7 %	82,7 %

Vekstrate i terminalledd

Vekstraten er fastsatt til 2,5 prosent i Skandinavia, som er det samme som ble benyttet i 2018.

Diskonteringsrente

Diskonteringsrenten er før skatt, og er sammensatt av en risikofri rente, et risikopåslag og en markedsbeta. Da en sats som er spesifikk for eiendelen ikke er direkte tilgjengelig i markedet benyttes en sats med tilsvarende trekk for å estimere diskonteringsrenten. For å fastsette diskonteringsrenten tar vi utgangspunkt i kapitalverdimodellen. Den risikofrie renten tilsvarer en ti års rente på statsobligasjoner i de respektive landene som filialene opererer i og det er i tillegg lagt til et risikopåslag. Påslaget varierer slik at diskonteringsrenten som er benyttet er 6,5 prosent for alle foretak. Dette tilsvarer konsernets avkastningskrav og er redusert fra 7,5 prosent i 2018. Konsernets avkastningskrav representerer konsernets risikoappetitt, og denne er lik uavhengig av land. Landrisiko er korrigert direkte i kontantstrømmen på samtlige enheter.

Følsomhetsanalyse for nøkkelforutsetninger

Merverdiene knyttet til oppkjøpene er basert på ulike nøkkelforutsetninger. Dersom disse forutsetningene utvikler seg vesentlig forskjellig fra det som er forutsatt i modellene for vurdering av tap ved verdifall, kan dette medføre behov for nedskrivning, jf. tabell.

	Diskonteringsrenten øker med 1 %	Vekst reduseres med 2 % ift. forventet neste 3 år	CR øker med 2 % neste 3 år	Alle forhold inntreffer samtidig
Sensitivitetstabell goodwill	Nedskrivningsbehov øker med ca. 301 mill.	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 623 mill.
Gjensidige Forsikring, dansk filial	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Nykredit portefølje	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Mølholm portefølje	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Gouda portefølje	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Nedskrivningsbehov med ca. 9 mill.
Gjensidige Forsikring, svensk filial	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov
Gjensidige Forsikring, white label	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov	Ingen nedskrivningsbehov

12. Eierbenyttet og rett-til-bruk eiendom, anlegg og utstyr

Millioner kroner	Eierbenyttet eiendom	Rett-til-bruk eiendom	Anlegg og utstyr ¹	Rett-til-bruk anlegg og utstyr	Sum
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2018	27,0		451,8		478,8
Tilganger	1,5		21,0		22,5
Avhendinger			(15,6)		(15,6)
Valutakursdifferanser			(0,7)		(0,7)
Per 31. desember 2018	28,5		456,6		485,1
Prosjekter i arbeid			45,4		45,4
Per 31. desember 2018, inklusiv prosjekter i arbeid	28,5		502,1		530,5
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2018			(265,8)		(265,8)
Avskrivning			(44,8)		(44,8)
Avhendinger			11,9		11,9
Valutakursdifferanser			0,3		0,3
Per 31. desember 2018			(298,4)		(298,4)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2018	27,0		236,2		263,2
Per 31. desember 2018	28,5		203,7		232,2
Anskaffelseskost					
Per 1. januar 2019	28,5		456,6		485,1
Implementering av IFRS 16		1.110,3		13,0	1.123,3
Fusjonert virksomhet	(0,0)		2,3		2,2
Tilganger		35,5	29,3	3,6	68,4
Avhendinger		(33,2)	(103,2)		(136,4)
Valutakursdifferanser		(2,9)	(1,5)	(0,0)	(4,4)
Per 31. desember 2019	28,5	1.109,7	383,5	16,5	1.538,1
Prosjekter i arbeid			48,4		48,4
Per 31. desember 2019, inklusiv prosjekter i arbeid	28,5	1.109,7	431,9	16,5	1.586,5
Avskrivning og tap ved verdifall					
Per 1. januar 2019			(298,4)		(298,4)
Fusjonert virksomhet			(0,7)		(0,7)
Avskrivning		(143,0)	(44,4)	(6,2)	(193,6)
Avhendinger			90,1		90,1
Valutakursdifferanser		(0,1)	1,1	(0,0)	1,0
Per 31. desember 2019		(143,1)	(252,3)	(6,2)	(401,6)
Balanseført verdi					
Per 1. januar 2019	28,5		203,7		232,2
Per 31. desember 2019	28,5	966,7	179,5	10,3	1.184,9
Avskrivningsmetode	Lineær	Lineær	Lineær	Lineær	
Utnyttbar levetid (år)	10-50	2-10	3-10	1-3	

¹ Anlegg og utstyr består hovedsakelig av maskiner, biler, inventar og møbler.

Eierbenyttede eiendommer i Gjensidige Forsikring ASA består hovedsakelig av fritidshus og hytter som ikke avskrives.

Det foreligger ingen restriksjoner på eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr. Eierbenyttet eiendom, anlegg og utstyr er heller ikke stilt som sikkerhet for forpliktelser.

Leieforpliktelser

Millioner kroner	2019
Leieforpliktelse 31. desember 2018	
Operasjonell leieforpliktelse 31. desember 2018	1.352,1
Diskonteringseffekt av leieforpliktelse	(148,3)
Leieforpliktelse innregnet 1. januar 2019	1.203,8
Sammendrag av leieforpliktelser i årsregnskapet	
Førstegangsinnregning 1. januar 2019	1.203,8
Endring i leieforpliktelser	27,3
Nye leieforpliktelser	(21,4)
Betalte avdrag (kontantstrøm)	(146,0)
Betalte renter (kontantstrøm)	(30,4)
Påløpte renter (resultatregnskapet)	30,4
Valutakursdifferanser (andre inntekter og kostnader)	(3,2)
Per 31. desember 2019	(143,3)
Kostnader knyttet til kortsiktige leieavtaler (inkludert kortsiktige leieavtaler med lav verdi)	2,6
Kostnader knyttet til leieavtaler med lav verdi (ekskludert kortsiktige leieavtaler med lav verdi)	0,9
Udiskontert leieforpliktelse og forfallsmønster kontantstrømmer	
Under 1 år	181,4
1-2 år	175,6
2-3 år	160,1
3-4 år	142,2
4-5 år	119,9
Mer enn 5 år	387,8
Sum udiskontert leieforpliktelse 31. desember 2019	1.167,2
Vektet gjennomsnittlig rente	2,26 %

For å avgjøre om en kontrakt inneholder en leieforpliktelse, vurderes det om kontrakten gir retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel. For Gjensidige anses dette å være tilfelle for husleieavtaler, leieavtaler for biler og noen kontormaskiner ol. Husleieavtaler med varighet kortere enn 12 måneder på ikrafttredelsestidspunktet for IFRS 16 er unntatt fra innregning på grunn av kort varighet. Hoveddelen av kontormaskiner er unntatt for innregning på grunn av lav verdi. IT-avtaler anses ikke å falle inn under IFRS 16 siden disse er basert på kjøp av kapasitet som ikke er fysisk atskilt og dermed ikke kan identifiseres.

Leieperioden beregnes basert på avtalens varighet pluss eventuelle opsjonsperioder dersom disse med rimelig sikkerhet vil bli utøvd. Felleskostnader osv. er ikke innregnet i leieavtalen for leiekontraktene.

Diskonteringsrenten for leieavtalene bestemmes ved å se på observerbare lånerenter i obligasjonsmarkedet for hvert land der Gjensidige opererer. Rentene er tilpasset den faktiske leiekontrakts varighet og valuta. Diskonteringsrenten for leasing bilene bestemmes ut fra en vurdering av hvilken lånerente Gjensidige vil oppnå ved finansiering av biler fra et finansieringsselskap.

Rentebetalinger knyttet til leieavtaler presenteres som en kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter da dette samsvarer best med Gjensidiges formål med disse leiearrangementene.

Gjensidige har innregnet sine leieforpliktelser til nåverdien av de gjenværende leiebetalingene, diskontert med marginal lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse, samt innregnet tilhørende rett-til-bruk eiendeler til et beløp som tilsvarer leieforpliktelser, i henhold til den modifiserte retrospektive metode. For de største leiekontraktene i Norge, Sverige og Danmark har Gjensidige imidlertid valgt å innregne rett-til-bruk eiendelen til balanseført verdi som om standarden hadde vært anvendt siden iverksettelsestidspunktet, men diskontert ved hjelp av leietakers marginale lånerente på tidspunktet for førstegangsansendelse. Sammenligningstall er ikke endret. Transaksjonskostnader inkluderes ikke.

Gjensidige har valgt å regnskapsføre utsatt skatt på nettoverdien av eiendeler og gjeld. Dette utgjorde en utsatt skattefordel på 20,1 millioner kroner. Differansen mellom rett-til-bruk eiendelen og leieforpliktelser, redusert med utsatt skatt utgjorde 61,4 millioner kroner og ble innregnet direkte i egenkapitalen 1. januar 2019.

13. Finansielle eiendeler og forpliktelser

Virkelig verdi

Finansielle eiendeler og forpliktelser som innregnes til virkelig verdi har balanseført verdi lik den verdi den enkelte eiendel/forpliktelse kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av instrumentene.

Nedenfor redegjøres det for de ulike verdsettelsesnivåene og hvilke finansielle eiendeler/forpliktelser som inngår på hvilke nivåer.

Kvoterte priser i aktive markeder

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendel/forpliktelser virkelig verdi. En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på kvoterte priser i aktive markeder dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessig forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. Finansielle eiendeler/forpliktelser som verdsettes basert på kvoterte priser i aktive markeder klassifiseres som nivå én i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå én i verdsettelseshierarkiet:

- Børsnoterte aksjer
- Stats- og statsgaranterte obligasjoner/verdpapirer med fast avkastning
- Børsnoterte fond (ETF)

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi av finansielle eiendeler/forpliktelser fortrinnsvis ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle eiendeler/forpliktelser er klassifisert som nivå to i verdsettelseshierarkiet:

- Valutaderivater, aksjeopsjoner og fremtidige renteaftaler hvis virkelig verdi er derivert fra verdien av underliggende instrumenter. Derivatene i disse kategoriene verdsettes ved hjelp av allment brukte verdsettelsesmetoder for derivater (opsjonspringsmodeller etc.).
- Aksjefond, obligasjonsfond, hedgefond og kombinasjonsfond hvis virkelig verdi er bestemt på bakgrunn av verdien av instrumentene som fondene har investert i.
- Sertifikater, obligasjoner og indeksobligasjoner som ikke er noterte, eller som er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene i disse kategoriene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt.
- Børsnoterte ansvarlig lån hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner.

Verdsettelse basert på ikke-observerbare markedsdata

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, verdsettes finansielle eiendeler/forpliktelser ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

En finansiell eiendel/forpliktelse anses som verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på kvoterte priser i aktive markeder, og heller ikke er basert på observerbare markedsdata. Finansielle eiendeler/forpliktelser som er verdsatt basert på ikke-observerbare markedsdata er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet:

- Unoterte private equity-investeringer (PE) som ikke er organisert som fond verdsettes ved hjelp av kontantstrømsanalyser, pris-multipler og nylige markedstransaksjoner. PE-investeringene som er organisert som fond verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV (Net Asset Value) fra fondsforvaltere i henhold til IPEV-retningslinjer (International Private Equity and venture capital Valuation). På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV fra siste kvartalsrapportering. NAV vurderes deretter for skjønnsmessige justeringer basert på objektive hendelser i de enkelte fond siden forrige rapporteringsdato. Objektive hendelser kan være utviklingen i underliggende verdier på børsnoterte foretak siden siste rapportering fra fondet, endringer i regelverket eller store markedsbevegelser.
- Lånefond med sikrede lån og eiendomsfond. Fondene verdsettes på bakgrunn av rapporterte NAV-verdier fra fondsforvaltere. På grunn av sen rapportering fra fondene benyttes NAV-verdier fra siste kvartalsrapportering.

Verdsettelsesprosess finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre

Investeringsdirektør i samråd med avdeling for investeringsavkastning- og risikomåling fastsetter hvilke verdsettelsesmodeller som skal benyttes ved verdsettelse av finansielle eiendeler klassifisert som nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Evaluering av modellene gjøres ved behov. Investeringenes virkelige verdier og resultater samt overholdelse av fastsatte rammer rapporteres ukentlig til finansdirektør og konsernsjef samt månedlig til styret.

Sensitivitet finansielle eiendeler nivå tre

Aksjer og andeler (hovedsakelig unoterte private equity-investeringer og lånefond med sikrede lån og eiendomsfond), samt obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning inngår i nivå tre i verdsettelseshierarkiet. Generelle markedsnedganger eller forverrede framtidsutsikter kan påvirke forventning om fremtidige kontantstrømmer eller anvendte multipler som igjen vil medføre at verdien av aksjer og andeler reduseres. Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning har primært rente- og kredittrisiko som følge av endringer i rentekurven eller tap på grunn av uventet mislighold hos Gjensidiges debitorer. Imidlertid reduseres sensitiviteten for endringer i rentekurven gjennom sikring ved bruk av renteswapper som er klassifisert som nivå 2.

Millioner kroner	Noter	Balanseført verdi per 31.12.2019	Virkelig verdi per 31.12.2019	Balanseført verdi per 31.12.2018	Virkelig verdi per 31.12.2018
Finansielle eiendeler					
<i>Finansielle derivater</i>					
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		934,1	934,1	577,9	577,9
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>					
Aksjer og andeler	14	6.545,3	6.545,3	5.061,4	5.061,4
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning		28.446,3	28.446,3	22.152,3	22.152,3
Utlån		2,2	2,2		
<i>Finansielle eiendeler som holdes til forfall</i>					
Obligasjoner som holdes til forfall				105,8	106,1
<i>Utlån og fordringer</i>					
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer	15	14.705,4	15.226,1	15.341,4	16.112,0
Utlån		2.410,8	2.410,8	2.687,3	2.687,3
Fordringer i forbindelse med direkte forretning og gjenforsikringer		6.867,0	6.867,0	6.399,0	6.399,0
Fordringer innen konsernet	20	7,1	7,1	60,5	60,5
Andre fordringer		975,4	975,4	931,2	931,2
Kontanter og kontantekvivalenter		1.796,1	1.796,1	1.656,4	1.656,4
Sum finansielle eiendeler		62.689,5	63.210,2	54.973,2	55.744,1
Finansielle forpliktelser					
<i>Finansielle derivater</i>					
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		641,0	641,0	869,9	869,9
<i>Finansielle forpliktelser til amortisert kost</i>					
Ansvarlig lån	18	1.198,6	1.201,6	1.198,3	1.186,3
Andre forpliktelser	19	2.650,7	2.650,7	2.766,0	2.766,0
Forpliktelser i forbindelse med forsikring og gjenforsikring		427,0	437,8	422,4	425,5
Forpliktelser innen konsernet	20	56,7	45,8	104,9	101,9
Sum finansielle forpliktelser		4.973,9	4.976,9	5.361,5	5.349,6
Ikke resultatført gevinst/(tap)			517,6		782,9

Verdsettelseshierarki 2019

Tabellen viser en fordeling av finansielle eiendeler/forpliktelser i tre nivåer basert på verdsettelsesmetode.

Millioner kroner	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Nivå 3 Verdsettelses- teknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum
Finansielle eiendeler				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		934,1		934,1
<i>Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Aksjer og andeler	69,2	5.170,0	1.306,1	6.545,3
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	10.051,3	17.686,4	708,6	28.446,3
Utlån			2,2	2,2
<i>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</i>				
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer		15.226,1		15.226,1
Utlån			2.410,8	2.410,8
Finansielle forpliktelser				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		641,0		641,0
<i>Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost</i>				
Ansvarlig lån		1.201,6		1.201,6

Verdsettelseshierarki 2018

Tabellen viser en fordeling av finansielle eiendeler/forpliktelser i tre nivåer basert på verdsettelsesmetode.

Millioner kroner	Nivå 1 Kvoterte priser i aktive markeder	Nivå 2 Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Nivå 3 Verdsettelses- teknikk basert på ikke- observerbare markedsdata	Sum
Finansielle eiendeler				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		577,9		577,9
<i>Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet, øremerket ved førstegangsinnregning</i>				
Aksjer og andeler	55,0	3.653,8	1.352,5	5.061,4
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	9.193,6	12.180,0	778,7	22.152,3
<i>Finansielle eiendeler målt til amortisert kost</i>				
Obligasjoner som holdes til forfall		106,1		106,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning klassifisert som lån og fordringer		16.108,1	3,8	16.112,0
Utlån			2.687,3	2.687,3
Finansielle forpliktelser				
<i>Finansielle derivater</i>				
Finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet		869,9		869,9
<i>Finansielle forpliktelser målt til amortisert kost</i>				
Ansvarlig lån		1.186,3		1.186,3

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2019

Millioner kroner	Per 1.1.2019	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Over- føring til/fra nivå 3	Valuta- effekt	Per 31.12.2019	Andel av netto realisert/ureal. gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies per 31.12.2019
Aksjer og andeler	1.352,5	(41,9)	184,8	(189,4)				1.306,1	(42,8)
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	778,7	89,2		(155,4)			(3,9)	708,6	
Utlån		0,0		(1,7)		3,8		2,2	0,0
Sum	2.131,2	47,3	184,8	(346,5)		3,8	(3,8)	2.016,9	(42,8)

Avstemming finansielle eiendeler som verdsettes basert på ikke-observerbare markedsdata (nivå 3) 2018

Millioner kroner	Per 1.1.2018	Netto realisert/ urealisert gevinst over resultatet	Kjøp	Salg	Oppgjør	Over- føring til/fra nivå 3	Valuta- effekt	Per 31.12.2018	Andel av netto realisert/urealise rt gevinst over resultatet som relaterer seg til instrumenter som ennå eies per 31.12.2018
Aksjer og andeler	1.442,5	96,6	126,4	(159,5)		(153,5)		1.352,5	70,1
Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	904,3	60,7		(187,6)			1,3	778,7	
Sum	2.346,8	157,4	126,4	(347,1)		(153,5)	1,3	2.131,2	70,1

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter 2019

Millioner kroner	Per 1.1.2019	Kontant- strøm- mer	Ikke-kontantstrømmer Oppkjøp	Kurs- diffe- ranser	Andre endringer	Per 31.12.2019
Fondsobligasjoner ¹	1.000,5				1,8	1.002,3
Ansvarlig lån	1.198,3				0,3	1.198,6

¹ Inklusive påløpte renter, 3,3 millioner kroner.

Avstemming av forpliktelser fra finansieringsaktiviteter 2018

Millioner kroner	Per 1.1.2018	Kontant- strøm- mer	Ikke-kontantstrømmer Oppkjøp	Kurs- diffe- ranser	Andre endringer	Per 31.12.18
Fondsobligasjoner ¹	999,8				0,7	1.000,5
Ansvarlig lån	1.198,0				0,3	1.198,3

¹ Inklusive påløpte renter etter skatt, 2,1 millioner kroner.

14. Aksjer og andeler

Millioner kroner	Organisasjonsnummer	Type fond	31.12.2019
Gjensidige Forsikring ASA			
Norske finansaksjer og egenkapitalbevis			
SpareBank 1 BV	944 521 836		9,8
SpareBank 1 Østlandet	920 426 530		8,5
SpareBank 1 Ringerike Hadeland	937 889 275		7,8
Sparebanken Vest	832 554 332		5,7
SpareBank 1 SMN	937 901 003		4,5
DNB ASA	981 276 957		1,6
Sogn Sparebank	837 897 912		0,5
Sum norske finansaksjer og egenkapitalbevis			38,4
Andre aksjer			
SOS International A/S			55,7
Sector Asset Management AS	887 139 342		15,9
Bonheur ASA	830 357 432		10,9
Aker ASA	886 581 432		7,6
Norsk Hydro ASA	914 778 271		7,5
Entra ASA	999 296 432		7,3
Scalepoint Technologies Limited			7,1
Helgeland Invest AS	939 150 234		6,7
Paydrive AB			6,1
Equinor ASA	923 609 016		4,8
Lerøy Seafood Group ASA	975 350 940		4,7
Drilling Company of 1972			4,7
Yara International ASA	986 228 608		4,2
Nordic Credit Rating AS	917 685 991		3,7
Tun Media AS	982 519 985		3,7
Kongsberg Gruppen ASA	943 753 709		2,7
Svenska Handelsbanken AB			2,7
Quantafuel AS	915 119 484		2,6
Midvest I A	991 773 754		2,5
Nordea Bank Abp			2,5
Wallenius Wilhelmsen ASA	995 216 604		2,3
Scatec Solar ASA	990 918 546		2,3
Norinova AS	957 915 035		2,1
Øvrige aksjer			15,4
Sum andre aksjer			185,4
Andeler ¹			
Shenkman Global Convertible Bond Fund		Konvertibelt obligasjonsfond	1.725,3
Wells Fargo Lux Worldwide EM Equity Fund		Aksjefond	721,7
RBC Funds Lux - Global Equity Focus Fund		Aksjefond	643,9
Nordea Stabile Aksjer Global	989 851 020	Aksjefond	565,8
Sector Healthcare - A USD		Hedgefond	322,4
Storebrand Global Indeks B	989 133 241	Aksjefond	299,6
AB SICAV I - Global Core Equity Portfolio		Aksjefond	197,3
INVESTEC GS GLOBAL EQTY-IS\$		Aksjefond	182,1
Incentive Active Value Fund Cl. A EUR Unrestricted		Hedgefond	141,0
HitecVision VI LP		Private equity fond	114,1
Danske Invest Norske Aksjer Institusjon I	981 582 020	Aksjefond	105,7
HitecVision Asset Solution KS		Private equity fond	105,1
Storebrand Norge I	981 672 747	Aksjefond	103,5
Pareto Aksje Norge	883 610 512	Aksjefond	99,8
HitecVision Private Equity V LP		Private equity fond	99,7
HitecVision Private Equity IV LP		Private equity fond	77,8
Norvestor VII LP		Private equity fond	76,2
Invesco Credit Partners LPA		Hedgefond	62,5
Argentum Secondary III		Private equity fond	53,0
Viking Venture III DIS		Private equity fond	52,6
HitecVision VII		Private equity fond	45,2
Northzone VII L.P.		Private equity fond	36,9

Millioner kroner	Organisasjonsnummer	Type fond	31.12.2019
Northzone VIII L.P.		Private equity fond	33,4
Øvrige andeler			450,5
Sum andeler			6.314,8

¹ Norske Private equity fond organisert som indre selskaper har ikke organisasjonsnummer.

Aksjer og andeler eid av filialer

Aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring ASA, dansk filial	6,6
Sum aksjer og andeler eid av filialer	6,6
Sum aksjer og andeler eid av Gjensidige Forsikring ASA	6.545,3

15. Utlån og fordringer

Millioner kroner	2019	2018
Utlån og fordringer		
Obligasjoner klassifisert som lån og fordringer	14.705,4	15.341,4
Andre utlån	9,4	129,9
Sum utlån og fordring	14.714,8	15.471,3
Andre fordringer		
Fordringer i forbindelse med kapitalforvaltning	776,9	730,0
Andre fordringer	87,5	90,3
Sum andre fordringer	864,4	820,2

Obligasjoner er verdipapirer som er klassifisert som lån og fordringer iht. IAS 39.

Fordringer i forbindelse med kapitalforvaltning er kortsiktige fordringer vedrørende finansielle investeringer.

Utover det ansvar som følger av inngåtte forsikringskontrakter, har ikke Gjensidige Forsikring gitt noen garantier som det er gjort avsetninger for.

16. Forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel

Millioner kroner	2019			2018		
Endringer i forsikringsforpliktelser og gjenforsikringsandel	Brutto	Gjenforsikr.	F.e.r. ¹	Brutto	Gjenforsikr.	F.e.r. ¹
Skader og skadebehandlingskostnader						
Meldte skader og skadebehandlingskostnader	13.593,0	(473,6)	13.119,4	13.774,4	(698,0)	13.076,4
Inntrufne, ikke meldte skader	15.176,8		15.176,8	16.902,2		16.902,2
Sum per 1. januar	28.769,8	(473,6)	28.296,2	30.676,6	(698,0)	29.978,6
Tilgang ved fusjon	55,6		55,6			
Betalte skader, tidligere årganger	(5.550,8)	104,7	(5.446,1)	(7.358,6)	331,4	(7.027,1)
Økning i forpliktelser						
Fra årets skader	18.395,3	(330,9)	18.064,4	18.269,3	(313,6)	17.955,7
- herav betalt	(12.865,5)	214,3	(12.651,2)	(10.528,5)	211,7	(10.316,8)
Fra tidligere år (avvikling)	(1.245,7)	(81,7)	(1.327,4)	(2.295,3)	(11,0)	(2.306,3)
Andre endringer inkludert diskonterings effekter	231,4		231,4	13,5		13,5
Valutakursdifferanser	(96,6)	12,7	(83,9)	(7,1)	5,8	(1,3)
Sum per 31. desember	27.693,4	(554,5)	27.138,9	28.769,8	(473,6)	28.296,2
Meldte skader og skadebehandlingskostnader	13.843,6	(554,5)	13.289,1	13.593,0	(473,6)	13.119,4
Inntrufne, ikke meldte skader	13.849,7		13.849,7	15.176,8		15.176,8
Sum per 31. desember	27.693,3	(554,5)	27.138,8	28.769,8	(473,6)	28.296,2
Avsetning for ikke opptjent premie						
Per 1. januar	9.399,6	(39,6)	9.360,1	8.769,5	(41,4)	8.728,0
Tilgang ved fusjon	172,8		172,8			
Økning i perioden	24.703,4	(716,3)	23.987,2	23.795,3	(714,2)	23.081,1
Opptjent i perioden	(24.236,4)	712,9	(23.523,5)	(23.148,0)	715,9	(22.432,0)
Valutakursdifferanser	(36,4)	0,6	(35,8)	(17,2)	0,1	(17,0)
Sum per 31. desember	10.003,0	(42,3)	9.960,7	9.399,6	(39,6)	9.360,1

¹ For egen regning.

Millioner kroner	2019	2018
Diskontert brutto erstatningsavsetning - annuiteter	5.904,9	5.941,8
Nominell brutto erstatningsavsetning - annuiteter	6.203,7	6.573,4

Erstatningsavsetningene skal dekke framtidige erstatningsutbetalinger. Erstatningsavsetningene for forsikringer med annuitetsbetalinger er omregnet til nåverdi (diskontert), mens øvrige avsetninger er udiskontert.

Årsaken til at erstatningsavsetningene for annuiteter er diskontert, er på grunn av meget lange betalingsstrømmer samt betydelig fremtidig renteinntekt. Erstatningene for yrkesskade i Danmark betales ut enten som annuiteter eller som engangserstatninger (som i all hovedsak blir beregnet som diskonterte annuiteter). Det er derfor mest hensiktsmessig å

betrakte hele porteføljen som annuiteter. MTPL personskader i Sverige utbetales som livslange annuiteter. Diskonteringsrenten som er benyttet er en swap-rente.

Over de neste 3 årene er det forventet at avviklingsgevinstene i gjennomsnitt vil være rundt 1 milliard kroner årlig. Dette vil flytte forventet rapportert combined ratio til den lavere delen av korridoren på 86-89 (udiskontert).

17. Egenkapital

Aksjekapital

Ved utgangen av året bestod aksjekapitalen i henhold til vedtektene av 500 millioner ordinære aksjer, hver pålydende 2 kroner. Alle utstedte aksjer er fullt innbetalt.

Eierne av ordinære aksjer har utbytte- og stemmerett. Det er ingen rettigheter knyttet til beholdningen av egne aksjer.

I tusen aksjer	2019	2018
Utstedte 1. januar	500.000	500.000
Utstedte 31. desember	500.000	500.000

Egne aksjer

I kolonnen for egne aksjer i oppstillingen av endringer i egenkapital presenteres pålydende av foretakets beholdning av egne aksjer. Beløp betalt som overskrider pålydende belastes annen egenkapital slik at kostpris for egne aksjer trekkes fra i konsernets egenkapital. Tap eller gevinst på transaksjoner med egne aksjer resultatføres ikke.

Ved utgangen av året utgjorde antall egne aksjer 18.529 (31.371).

Det er totalt kjøpt 238.679 (306.489) egne aksjer til bruk i Gjensidiges aksjebaserte betalingsordninger, til en snittkurs på 162,16 kroner (131,59). Av disse er 186.524 (231.493) videresolgt til ansatte, til samme pris, men med rabatt i form av tilskudd, se note 22. I tillegg har det blitt tildelt 28.343 (30.010) aksjer til ledende ansatte i godtgjøringsordningen og 36.654 (34.688) bonusaksjer til ansatte i aksjespareordningen. Antall egne aksjer gjennom året er redusert med 12.842 (økt med 10.298).

Overkurs

Innbetalinger ut over pålydende per aksje allokteres til overkurs.

Annen innskutt egenkapital

Annen innskutt egenkapital består av lønnskostnad som er innregnet i resultatregnskapet som følge av aksjekjøpsprogram for ansatte.

Fondsobligasjoner

Fondsobligasjoner består av evigvarende hybridkapitalinstrument, klassifisert som egenkapital.

Valutakursdifferanser

Valutakursdifferanser består av valutakursdifferanser som oppstår ved omregning av utenlandske filialer samt fra omregning av forpliktelser som sikrer foretakets nettoinvestering i utenlandske filialer.

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel

Ny måling av netto ytelsesbasert pensjonsforpliktelse/-eiendel består av avkastning på pensjonsmidler ut over renteinntekt samt gevinster/tap som oppstår ved endring av de aktuarielle forutsetninger som benyttes ved beregning av pensjonsforpliktelse.

Annen opptjent egenkapital

Annen opptjent egenkapital består av årets og tidligere års resultat og inkluderer også avsetninger til pliktige fond (naturskadefond, garantiordning).

Naturskadepoolen

Alle forsikringsselskaper som tegner brannforsikring i Norge er pliktige etter norsk lov til å være medlem av Norsk Naturskadepool. Ting i Norge og Svalbard som er forsikret mot brannskade, er også forsikret mot naturskade, dersom skaden på vedkommende ting ikke dekkes av annen forsikring. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd. Det er det enkelte forsikringsselskap som er forsikringsgiver, dvs. utsteder forsikringsbevis, foretar oppgjør og har den direkte kontakten med kundene. Naturskadepoolen administrerer utligningen mellom selskapene. Naturskadepoolen er kapital som bare kan brukes til å dekke krav etter naturskader, men som i en insolvent situasjon også kan benyttes til å dekke andre forpliktelser.

Garantiordningen

Norske selskaper og selskaper fra EØS-området med filial i Norge er medlem av Garantiordningen for skadeforsikring. Garantiordningens formål er å forhindre eller redusere tap for privatpersoner og mindre og mellomstore virksomheter dersom deres forsikringsselskap ikke er i stand til å innfri sine forpliktelser. Avsetning til garantiordningen er bunden kapital og skal bidra til å sikre krav som følger av avtale om direkte skadeforsikring, til sikrede og skadet tredjemann.

Utbytte

Foreslått og vedtatt utbytte per ordinær aksje

Millioner kroner	2019	2018
Per 31. desember		
7,25 kroner (7,10) basert på årets resultat	3.625,0	3.550,0
5,00 kroner (0,0) basert på utdeling av overskuddskapital	2.500,0	

Aksjeeiere

Aksjeeiere som eier mer enn 1 prosent.

Investor	Eierandel i %
Gjensidigestiftelsen	62,24 %
Folketrygdfondet	4,05 %
Deutsche Bank	3,67 %
Caisse de Depot et Placement du Quebec	2,99 %
BlackRock Inc	2,58 %
Nordea	1,48 %
Danske Bank	1,34 %
Societe Generale	1,13 %
ORIX Corporation	1,03 %
State Street Corporation	1,01 %

Aksjeeierlisten er basert på VPS aksjeeierregister per 31. desember 2019.

18. Hybridkapital

	Ansvarlig lån	Fondsobligasjon
	FRN Gjensidige Forsikring ASA 2014/2044 SUB	FRN Gjensidige Forsikring ASA 2016/PERP C HYBRID
ISIN	NO0010720378	NO0010771546
Utsteder	Gjensidige Forsikring ASA	Gjensidige Forsikring ASA
Hovedstol, NOK millioner	1.200	1.000
Valuta	NOK	NOK
Utstedelsesdato	02.10.2014	08.09.2016
Forfall	03.10.2044	Evigvarende
Første tilbakebetalingsdato	02.10.2024	08.09.2021
Rentesats	NIBOR 3M + 1,50 %	NIBOR 3M + 3,60 %
Generelle vilkår		
Regulatorisk regelverk	Solvens II	Solvens II
Regulatorisk innløsningsrett	Ja	Ja
Konverteringsrett	Nei	Nei

19. Avsetninger og andre forpliktelser

Millioner kroner	2019	2018
Andre avsetninger for forpliktelser		
Restruktureringskostnader ¹	71,6	125,6
Andre avsetninger ²	222,9	190,9
Sum andre avsetninger for forpliktelser	294,5	316,5
Restruktureringskostnader¹		
Avsetning per 1. januar	125,6	107,6
Nye avsetninger	11,3	86,8
Avsetninger benyttet i løpet av året	(65,2)	(67,8)
Valutakursdifferanser	(0,1)	(1,0)
Avsetning per 31. desember	71,6	125,6
¹ Det er i 2019 avsatt 11,3 millioner kroner i omstillingsavsetning som følge av vedtak om endringsprosesser i Danmark. Prosessene er kommunisert ut til alle enheter som blir berørt av endringene.		
² Andre avsetninger er ulike bonusordninger.		
Andre forpliktelser		
Mellomværende med brannkasser	32,6	27,6
Leverandørgjeld	211,5	179,3
Forpliktelser overfor offentlige myndigheter	266,3	270,8
Trafikksforsikringsavgift til trafikksforsikringsforeningen (TFF)	1.616,5	1.612,6
Leieforpliktelser	1.060,5	
Annen gjeld	523,9	675,8
Sum andre forpliktelser	3.711,2	2.766,0
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		
Skyldige offentlige avgifter	30,9	29,7
Skyldige feriepenger	303,1	283,7
Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	20,2	18,9
Sum andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	354,2	332,3

20. Transaksjoner med nærstående parter

Oversikt

Gjensidige Forsikring ASA er konsernets morforetak. Per 31. desember 2019 er følgende parter å anse som nærstående parter. Se note 5 i Gjensidige Forsikring ASA for oversikt over datterforetak og felleskontrollert virksomhet.

	Forretningskontor	Eierandel
Konsernspiss		
Gjensidigestiftelsen eier 62,24 prosent av Gjensidige Forsikring ASA	Oslo, Norge	
Andre nærstående parter / samarbeidende foretak ¹		
Brannkassene	Hele landet, Norge	
Gjensidige Pensjonskasse	Oslo, Norge	94,7 %

¹ Samarbeidende foretak er definert som foretak hvor Gjensidige Forsikring har inngått en langsiktig strategisk samarbeidsavtale.

Transaksjoner

Resultatregnskapet

Oversikten nedenfor viser transaksjoner morforetaket har med nærstående parter som er innregnet i resultatregnskapet.

Millioner kroner	2019		2018	
	Inntekt	Kostnad	Inntekt	Kostnad
Opptjente bruttopremier og brutto erstatningskostnader	28,1	50,0	1.157,0	815,3
Administrasjonskostnader	325,1	392,5	440,0	473,9
Renteinntekter og -kostnader	60,4		39,9	
Gevinster og tap i forbindelse med salg og avvikling og nedskrivning av datterselskap	3.093,3	153,2		76,0
Sum	3.507,0	595,8	1.636,9	1.365,2

Millioner kroner	2019		2018	
	Mottatt	Avgitt	Mottatt	Avgitt
Konsernbidrag				
NAF Forsikringsformidling AS				16,5
Gjensidige Tech AS (tidligere Gjensidige Bolighandel AS)		24,2		24,9
Utbytte				
Gjensidigestiftelsen		3.812,2		2.209,5
Gjensidige Pensjonsforsikring AS - inntektsført, ikke mottatt			100,0	
Nykredit Forsikring A/S - mottatt			89,9	
Nykredit Forsikring A/S - inntektsført, ikke mottatt			179,1	
Mondux Assurance Agentur A/S			5,0	
NAF Forsikringsformidling AS	0,2			
Sum konsernbidrag og utbytte	0,2	3.836,4	374,0	2.250,9

Mellomværende

Oversikten nedenfor viser en oppsummering av fordring/forpliktelse morforetaket har på/til nærstående parter.

Millioner kroner	2019		2018	
	Fordring	Forpliktelse	Fordring	Forpliktelse
Ikke rentebærende fordringer og forpliktelser	7,1	56,7	339,6	101,9
Rentebærende fordringer og forpliktelser	2.401,4		2.513,1	
Gjenforsikringsdepoter, premie- og erstatningsavsetning		86,7	1.094,7	1.164,6
Sum mellomværende innen konsernet	2.408,5	143,4	3.947,4	1.266,5
Brannkassene og Gjensidige Pensjonskasse ²	111,0	32,6	111,0	25,3
Sum mellomværende	2.519,5	176,0	4.058,4	1.291,8

² Gjensidige Forsikring ASA er sponsor i Gjensidige Pensjonskasse og har skutt inn midler tilsvarende 111,0 millioner kroner.

Garantier

Gjensidige Forsikring ASA er utad ansvarlig for forsikringskrav som følge av forsikringsvirksomheten til brannkassene, jf. note 21.

Transaksjoner med nærstående parter som er definert som kjernevirksomhet (reassurans, distribusjon, skadebehandling) samt utlån er priset basert på markedsmessige priser.

Konsernfunksjoner av ren administrativ art (som for eksempel IT, innkjøp, regnskap) er priset basert på kostpluss-metoden.

21. Betingede forpliktelser

Millioner kroner	2019	2018
Garantier og kommittert kapital		
Kommittert kapital, ikke innbetalt	590,5	568,7
Kredittfasilitet Oslo Areal	1.598,6	1.486,9

Gjensidige har som ledd i den løpende finansforvaltningen forpliktet seg til å investere inntil 590,5 millioner kroner (568,7) i lånefond med sikrede lån samt ulike private equity- og eiendomsfondsinvesteringer, utover de beløp som er innregnet i balansen.

Tidspunktet for utbetaling av kapital er avhengig av når det enkelte fond foretar kapitalinnkallinger fra sine investorer. Gjennomsnittlig gjenværende levetid for fondene, basert på markedsverdi, er i underkant av tre år (fire) og i gjennomsnitt i underkant av fire år (fem) inkludert forlengelsesopsjon.

Gjensidige Forsikring har gitt et utlån til Oslo Areal som ved årsslutt beløp seg til 2,4 milliarder kroner (2,5). Lånet er rentebærende og total låneramme er 4,0 milliarder kroner.

Gjensidige Forsikring er utad ansvarlig for ethvert forsikringskrav som oppstår i de samarbeidende brannkassenes brannforsikringsvirksomhet.

I henhold til avtale med Gjensidige Pensjonskasse skal avkastning som ikke er tilstrekkelig til å dekke den ytelsesbaserte pensjonsordningens grunnlagsrente dekkes fra premiefond eller gjennom tilskudd fra Gjensidige Forsikring.

22. Aksjebasert betaling

Beskrivelse av de aksjebaserte betalingsordningene

Per 31. desember 2019 har Gjensidige følgende aksjebaserte betalingsordninger.

Aksjebasert godtgjørelse for ledende ansatte med oppgjør i aksjer og kontanter (godtgjørelsesordningen)

Gjensidige har etablert aksjebasert betaling med oppgjør i aksjer for konsernledelse og nærmere definerte ledende ansatte.

Som omtalt i styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse i note 8 skal halvparten av den variable godtgjørelsen gis i form av aksjer i Gjensidige Forsikring ASA, hvor en tredjedel kan disponeres hvert av de kommende tre år. Av dette deles i overkant av 50 prosent ut som aksjer og i underkant av 50 prosent gjøres opp i kontanter for å dekke skatteforpliktelser (nettoppgjør).

Den virkelige verdien på tildelingstidspunktet måles basert på markedspris. Beløpet innregnes som en lønnskostnad på tildelingstidspunktet med motpost annen innskutt egenkapital, både for den delen som gjøres opp i aksjer og den delen som gjøres opp i kontanter for å dekke skatteforpliktelser. Det er ikke knyttet spesifikke selskapsrelaterte eller markedsrelaterte opptjeningskriterier til aksjene, men foretaket kan foreta en revurdering dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at bonusen ble basert på uriktige forutsetninger. Forventet utdeling settes til 100 prosent. Det foretas ingen justering av verdien av den kontantbaserte andelen basert på aksjekursen på rapporteringstidspunktet. Antall aksjer justeres for utdelt utbytte.

Aksjespareprogram for ansatte med oppgjør i aksjer

Gjensidige har etablert et aksjespareprogram for ansatte i konsernet, med unntak av ansatte i Gjensidige Baltic. Alle fast ansatte har anledning til å spare et årlig beløp på inntil 75.000 kroner. Sparingene gjennomføres gjennom faste lønnstrekk, som fire ganger i året benyttes til å kjøpe aksjer. De ansatte får en rabatt i form av tilskudd på 20 prosent, begrenset oppad til 3.000 kroner per år, hvilket tilsvarer maksimal skattefri rabatt. For hver fjerde aksje som eies etter to år vil den ansatte motta én bonusaksje, forutsatt at vedkommende fortsatt er ansatt eller er blitt pensjonist. Det eksisterer ingen øvrige inntjeningsbetingelser i denne ordningen.

Den virkelige verdien på tildelingstidspunktet måles basert på markedspris. Rabatten innregnes som en lønnskostnad på tildelingstidspunktet med motpost annen innskutt egenkapital. Verdien av bonusaksjene innregnes som en lønnskostnad over opptjeningsperioden som er to år, med motpost annen innskutt egenkapital.

Måling av virkelig verdi

Virkelig verdi for aksjene som tildeles gjennom den aksjebaserte betalingsordningen for ledende ansatte samt kontantene som for å dekke skatteforpliktelsene, beregnes med utgangspunkt i aksjekursen på tildelingstidspunktet. Beløpet innregnes umiddelbart.

Virkelig verdi for bonusaksjene som tildeles gjennom aksjespareprogrammet beregnes med utgangspunkt i aksjekursen på tildelingstidspunktet, hensyntatt sannsynlighet for at den ansatte fortsatt er ansatt etter to år og at den ansatte ikke har solgt aksjene sine i den samme toårsperioden. Beløpet periodiseres over opptjeningsperioden, som er to år.

Forutsetninger benyttet i beregning av virkelig verdi på tildelingstidspunktet var som følger

	Godtgjørelsesordningen		Aksjespareprogrammet	
	2019	2018	2019	2018
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs (NOK)	143,00	149,10	163,02	130,55
Forventet avgang	I/A	I/A	10%	10%
Forventet salg	I/A	I/A	5%	5%
Bindingstid (år)	3	3	2	2
Forventet utbytte (NOK per aksje) ¹	10,92	4,50	10,92	4,50

¹ Forventet utbytte er beregnet basert på konsernets faktiske resultat etter skattekostnad per tredje kvartal, grosset opp til et fullt år, gitt maksimal utbytteutdeling tilsvarende 80 prosent (70) av resultat etter skattekostnad. Dette er gjort som en teknisk beregning da foretakets prognose for resultat i fjerde kvartal ikke kunne benyttes på det tidspunktet beregningene ble gjort.

Personalkostnader

Millioner kroner	2019	2018
Godtgjørelsesordningen for ledende ansatte	3,7	3,4
Aksjespareprogram for ansatte	7,9	6,9
Sum kostnader (note 7)	11,6	10,3

Aksjespareprogrammet

	2019	2018
Antall bonusaksjer		
Utestående 1. januar	88.765	76.354
Tildelt i løpet av perioden	44.326	51.454
Gått tapt i løpet av perioden	(3.692)	(4.929)
Overført i løpet av perioden	(34.533)	(31.595)
Kansellert i løpet av perioden	(3.854)	(2.418)
Flyttinger til/(fra) i løpet av perioden	(528)	(101)
Utestående 31. desember	90.484	88.765
Kan utøves 31. desember	0	0
Gjennomsnittlig gjenværende levetid på utestående bonusaksjer	1,02	1,02
Vektet gjennomsnittlig virkelig verdi på tildelte bonusaksjer	135,53	115,89
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs på bonusaksjer overført i løpet av perioden	163,02	130,55

Vektet gjennomsnittlig utøvelseskurs vil alltid være 0 siden ordningen omfatter bonusaksjer og ikke opsjoner.

Godtgjørelsesprogrammet

	Antall aksjer 2019	Antall kontant- oppgjorte aksjer 2019	Antall aksjer 2018	Antall kontant- oppgjorte aksjer 2018
Antall aksjer				
Utestående 1. januar	31.885	28.868	37.349	34.060
Tildelt i løpet av perioden	14.084	12.869	13.256	11.919
Utøvd i løpet av perioden	(17.097)	(15.565)	(18.986)	(17.418)
Kansellert i løpet av perioden			(1.264)	(1.127)
Justering dividende i løpet av perioden	1.318	1.233	1.530	1.434
Utestående 31. desember	30.190	27.405	31.885	28.868
Kan utøves 31. desember	0	0	0	0
Gjennomsnittlig gjenværende levetid på utestående aksjer	0,73	0,73	0,71	0,71
			2019	2018
Vektet gjennomsnittlig virkelig verdi på tildelte aksjer ²			143,00	149,10
Vektet gjennomsnittlig aksjekurs på aksjer utøvd i løpet av perioden			143,00	147,91
Verdi av tildelte aksjer som skal gjøres opp i kontanter			184,25	135,20

² Virkelig verdi er fastsatt med utgangspunkt i markedsverdien av aksjen på tildelingstidspunktet.

Vektet gjennomsnittlig utøvelseskurs vil alltid være 0 siden ordningen omfatter aksjer og ikke opsjoner.

23. Hendelser etter balansedagen

Det har ikke oppstått vesentlige hendelser etter balansedagen.

Erklæring fra styret og daglig leder

Styret og daglig leder har i dag behandlet og godkjent den integrerte årsrapporten for Gjensidige Forsikring ASA, konsern og morselskap, for kalenderåret 2019 og per 31. desember 2019. Den integrerte årsrapporten inkluderer årsregnskap, årsberetning, redegjørelse om foretakstyring og samfunnsansvar.

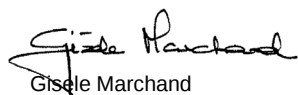
Konsernregnskapet er avlagt i samsvar med de EU-godkjente IFRSer og tilhørende fortolkningsuttalelser som skal anvendes per 31. desember 2019, norske opplysningskrav som følger av regnskapsloven per 31. desember 2019, samt de ytterligere opplysningskrav som følger av forskrift om årsregnskap for skadeforsikringsforetak (FOR 2015-12-18-1775) gitt med hjemme i regnskapsloven.

Etter vår beste overbevisning:

- o er årsregnskapet for 2019 for konsernet og morselskapet utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder
- o gir opplysningene i regnskapet et rettviseende bilde av konsernets og morselskapets eiendeler, forpliktelser, finansielle stilling og resultat som helhet per 31. desember 2019
- o tilfredsstiller den integrerte årsrapporten, avlagt i samsvar med rammeverket gitt av International Integrated Reporting Framework (IR), kravene til innhold i styrets årsberetning, krav til redegjørelse om foretaksstyring samt kravene i Global Reporting Initiative (GRI) for rapportering av samfunnsansvar- og bærekraftsinformasjon.
- o gir den integrerte årsrapporten, inkludert årsberetningen, for konsernet og morselskapet en rettviseende oversikt over
 - utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og morselskapet
 - de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet og morselskapet står overfor

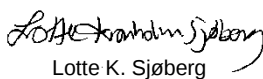
13. februar 2020

Styret i Gjensidige Forsikring ASA

Gisle Marchand

Styreleder

Lotte K. Sjøberg

Styremedlem

Eivind Elnan

Styremedlem

John Giverholt

Styremedlem

Per-Arne Bjørge

Styremedlem

Vibeke Krag

Styremedlem

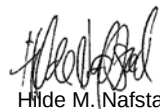
Gunnar Mjåtvædt

Styremedlem

Anne Marie Nyhammer

Styremedlem

Hilde M. Nafstad

Styremedlem

Terje Seljeseth

Styremedlem

Helge Leiro Baastad

Konsernsjef

Til generalforsamlingen i Gjensidige Forsikring ASA

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Gjensidige Forsikring ASAs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av oppstilling av finansiell stilling per 31. desember 2019, resultatregnskap, oppstilling av totalresultatet, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Gjensidige Forsikring ASA per 31. desember 2019 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Gjensidige Forsikring ASA per 31. desember 2019 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2019. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Måling av erstatningsavsetning

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
Målingen av konsernets erstatningsavsetninger baseres på ulike metoder og modeller og på kompliserte beregninger og en rekke forutsetninger og estimer knyttet til fremtidig utvikling som det er knyttet usikkerhet til. I note 1 omtales de benyttede regnskapsprinsipper, i note 2 omtales viktige regnskapsestimater og skjønsmessige vurderinger, i note 3 omtales forsikringsrisiko og i note 16 spesifiseres forsikringsforpliktelsene. For erstatningsavsetningene vil de benyttede beregningsmodellene, forutsetningene og estimatene være av stor betydning for måling av forpliktelsene. De vesentligste forutsetningene og estimatene knytter seg til: • Estimer for fremtidige erstatningsutbetalinger som blant annet avhenger av historiske skadeutbetalingsmønstre. • Vurdering av marginen som er inkludert i erstatningsavsetningene for å veie opp for usikkerheten i de modellberegnete avsetningene. Beregningsmodellene, forutsetningene og estimatene er avgjørende for måling av erstatningsavsetningene og de er derfor et sentralt forhold i vår revisjon.	Gjensidige har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til målingen av erstatningsavsetningene. For erstatningsavsetningene vurderte og testet vi utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til datagrunnlag, beregningsmodeller og fastsettelse av enkelte forutsetninger. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden. Vi utfordret og evaluerte valg av modeller, bruk av forutsetninger og estimer i målingen av erstatningsavsetningene. Vi vurderte om noteopplysningene om erstatningsavsetninger er dekkende. Vi har benyttet egne aktuarer i arbeidet med å vurdere valg av modeller, forutsetninger og estimer.

IT-systemer: Kontroller relevant for finansiell rapportering og datakvalitet.

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
Gjensidige har et omfattende IT-miljø med en rekke ulike IT-systemer som understøtter finansiell rapportering. IT-systemene er både egenutviklede og standardiserte med ulik grad av tilpasninger og endringer. En betydelig andel av drift og vedlikehold av IT-infrastruktur er utkontraktert til tjenesteleverandører. Gjensidiges IT-systemer er helt sentrale for regnskapsføringen og rapporteringen av gjennomførte transaksjoner, for å fremskaffe grunnlag for viktige estimater og beregninger, og for å fremskaffe relevant tilleggsinformasjon. Det vises til nærmere beskrivelse om operasjonell risiko i Gjensidige i note 3. God styring og kontroll med IT-systemene både i Gjensidige og hos tjenesteleverandørene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering og er derfor et sentralt forhold i revisjonen.	Gjensidige har etablert en overordnet styringsmodell og kontrollaktiviteter knyttet til sine IT-systemer. Vi opparbeidet oss en forståelse for Gjensidiges overordnede styringsmodell for IT-systemer som er relevant for den finansielle rapportering. Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter relevante for finansiell rapportering som er knyttet til IT-drift, endringshåndtering og tilgangsstyring. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden. Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte automatiserte kontrollaktiviteter i IT-systemene knyttet til beregninger, avstemminger og oppgjør av transaksjoner. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden. Vi vurderte tredjepartsbekreftelser (ISAE 3402-rapporter) fra flere av Gjensidiges tjenesteleverandører med hensyn til om disse hadde tilfredsstillende internkontroll på områder som kan ha betydning for Gjensidiges finansielle rapportering. Vi benyttet egne IT-spesialister i arbeidet med å forstå den overordnede styringsmodellen for IT-systemer og i vurderingen og testingen av kontrollaktivitetene knyttet til IT-systemer.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i Integrert årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og på tilbørlig måte opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og Integriert årsrapport. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav*Konklusjon om Integrert årsrapport*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i Integrert årsrapport om årsregnskapet, som påkrevet i regnskapslovens paragrafer 3-3a, 3-3b og 3-3c (årsberetningen, redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar), forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet, er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 13. februar 2020
Deloitte AS

Aase Aa. Lundgaard
statsautorisert revisor

Vedlegg 1

– Sjekkliste GRI og styrets årsberetning

Beskrivelse av GRI-prinsipper og krav til styrets årsberetning – med henvisning

Nedenfor er kravene i henhold til GRI og styrets årsberetning listet opp, med sidehenvisning til hvor temaet er dekket i den integrerte rapporten. Vi mener alle krav til både GRI og styrets årsberetning ved dette er fullstendig dekket.

Forkortelser benyttet: Rskl = Regnskapsloven, NRS = Norsk Regnskapsstiftelse, Vphl = Verdipapirhandelloven, Vpf = Verdipapirforskriften

Oversikt over krav i GRI og styrets årsberetning

Nummer på note i henhold til GRI	Krav til styrets årsberetning	Beskrivelse av krav (GRI-krav eksisterer bare på engelsk og er derfor ikke oversatt)	Kommentar	Side
1. Organisational profile	Rskl§ 3-3a			
102-1		Name of the organization	Gjensidige Forsikring ASA	
102-2	NRS 16 2-4	Activities, brands, products, and services	Gjensidiges forretningsmodell Forsikringssegmentene	28 36-40
102-3	NRS 16 2-4	Location of headquarters	Oslo, Norge	
102-4	NRS 16 2-4	Location of operations	Note 5 Gjensidige Forsikring ASA	
102-5		Ownership and legal form	Engasjement for våre eiere	83
102-6		Markets served	Forsikringssegmentene	36-40
102-7		Scale of the organization	Forsikringssegmentene	36-40
102-8		Information on employees and other workers	Engasjerte ansatte	73-75
102-9		Supply chain	Forretningsmodell	28
102-10		Significant changes to the organization and its supply chain	Ikke aktuelt	
102-11		Precautionary principle or approach	Bærekraftpolicy gir følgende føring: «Virksomheten skal basere seg på FNs føre var-prinsipp for beskyttelse av miljøet, og skal anvende miljøstyringssystemer for våre kontorer, måle og arbeide for å redusere egne miljøutslipp.»	
102-12		External initiatives	Se vedlegg 2	
102-13		Membership of associations	Se vedlegg 2	
2. Strategy				
102-14	NRS 16 2	Statement from senior decision-maker	Gjensidiges strategi	22-25
102-15	NRS 16 2.7	Key impacts, risks, and opportunities	Muligheter og trusler	56-60
3. Ethics and integrity				
102-16		Values, principles, standards, and norms of behavior	Misjon, visjon og posisjon "Code-of-conduct" Våre kjerneverdier	17-19 49-51 71
4. Governance				
102-18 – 102-39	Rskl §3-3b / Vphl5-8a	Governance structure	God risikoforståelse og styring er avgjørende for langsiktig verdiskaping	46-55

Nummer på note i henhold til GRI	Krav til styrets årsberetning	Beskrivelse av krav (GRI-krav eksisterer bare på engelsk og er derfor ikke oversatt)	Kommentar	Side
5. Stakeholder engagement				
102-40		List of stakeholder groups	Verdier vi skaper for våre interessenter	31
102-41		Collective bargaining agreements	Engasjerte ansatte: ILO og samarbeid med tillitsvalgte	74
102-42		Identifying and selecting stakeholders	Verdier vi skaper for våre interessenter	31
102-43		Approach to stakeholder engagement	Verdier vi skaper for våre interessenter	31
102-44		Key topics and concerns raised	Verdier vi skaper for våre interessenter	31
6. Reporting practice				
102-45		Entities included in the consolidated financial statements	Note 5 Gjensidige Forsikring ASA	180
102-46		Defining report content and topic Boundaries	Innledning	7
102-47		List of material topics	Risiko og vesentlighetsvurdering	31
102-48		Restatements of information	Ikke aktuelt	
102-49		Changes in reporting	Innledning	7
102-50		Reporting period	1.1.2019-31.12.2019	
102-51		Date of previous report	1.1.2018-31.12.2018	
102-52		Reporting cycle	Kvartalsvis rapportering	
102-53		Contact point	www.gjensidige.no/konsern/investorinformasjon/kontakt-ir	
102-54		Claims of reporting in accordance with the GRI Standards	Innledning	7
102-55		GRI content index	Vedlegg 1	212
102-56		External assurance	Revisjonsberetning fra Deloitte	207
Economic Performance				
201	Rskl §3-3a	Economic Performance	Redegjørelse for årsregnskapet	98-108
103-1	NRS 16 2.5/2.6	Explanation of the material topic and its Boundary	Redegjørelse for årsregnskapet	98-108
103-2	NRS 16 2.5/2.6	The management approach and its components	Redegjørelse for årsregnskapet	98-108
103-3	NRS 16 2.5/2.6	Evaluation of the management approach	Redegjørelse for årsregnskapet	98-108
201-1	NRS 16 2.5/2.6	Direct economic value generated and distributed	Redegjørelse for årsregnskapet	98-108
201-2	NRS 16 2.7/2.10	Financial implications and other risks and opportunities due to climate change	Muligheter og trusler Risiko – det vi lever av Vårt engasjement for klima og miljø Redusere CO ₂ -intensitet	56-60 80-81 92-95
202		Market presence		
103-1		Explanation of the material topic and its Boundary	Markedsbeskrivelse	36-40
103-2		The management approach and its components	Markedsbeskrivelse	36-40
103-3		Evaluation of the management approach	Markedsbeskrivelse	36-40
203		Indirect economic impact	Business model	27-30
204		Procurement practices	Our engagement for our suppliers	82
103-1		Explanation of the material topic and its Boundary	Our engagement for our suppliers	82
103-2		The management approach and its components	Our engagement for our suppliers	82

Nummer på note i henhold til GRI	Krav til styrets årsberetning	Beskrivelse av krav (GRI-krav eksisterer bare på engelsk og er derfor ikke oversatt)	Kommentar	Side
103-3		Evaluation of the management approach	Reduced CO ₂ -intensity	94
205	Rskl §3-3c	Anti-corruption	Antikorrupsjon	50
205-2	NRS 16 2.2	Communication and training about anti-corruption policies and procedures	Antikorrupsjon	50
103-1	NRS 16 2.2	Explanation of the material topic and its Boundary	Antikorrupsjon	50
103-2	NRS 16 2.2	The management approach and its components	Antikorrupsjon	50
103-3	NRS 16 2.2	Evaluation of the management approach	Antikorrupsjon	50
206		Anti-competitive behavior	Ingen bøter i 2019	
207		Tax		
103-1		Explanation of the material topic and its Boundary	Vår forretningsmodell Verdier vi skaper for våre interessenter	28 31
103-2		The management approach and its components	Vår forretningsmodell Verdier vi skaper for våre interessenter	28 31
103-3		Evaluation of the management approach	Skatter betalt lokalt	91
Environmental				
301		Materials	Styring og kontroll av klimarisiko Vårt engasjement for klima og miljø Redusere CO ₂ -intensitet	56-60 80-81 95-98
302		Energy	Styring og kontroll av klimarisiko Vårt engasjement for klima og miljø Redusere CO ₂ -intensitet	56-60 80-81 95-98
305		Emissions	Styring og kontroll av klimarisiko Vårt engasjement for klima og miljø Redusere CO ₂ -intensitet	56-60 80-81 95-98
305-4		GHG emissions and intensity	Styring og kontroll av klimarisiko Vårt engasjement for klima og miljø Redusere CO ₂ -intensitet	56-60 80-81 95-98
306	NRS 16 2.10	Effluents and Waste	Styring og kontroll av klimarisiko Vårt engasjement for klima og miljø Redusere CO ₂ -intensitet	56-60 80-81 95-98
307	NRS 16 2.10	Environmental Compliance	Styring og kontroll av klimarisiko Vårt engasjement for klima og miljø Redusere CO ₂ -intensitet	56-60 80-81 95-98
103-1		Explanation of the material topic and its Boundary	Vår forretningsmodell Verdier vi skaper for våre interessenter	27 31
103-2		The management approach and its components	Styring og kontroll av klimarisiko Vårt engasjement for klima og miljø	56-60 80-81
103-3		Evaluation of the management approach	Redusere CO ₂ -intensitet	92-95
308		Supplier Environmental Assessment	Vårt engasjement for våre leverandører Redusere CO ₂ -intensitet	82 92-95
103-1		Explanation of the material topic and its Boundary	Vårt engasjement for våre leverandører	82
103-2		The management approach and its components	Vårt engasjement for våre leverandører	82
103-3		Evaluation of the management approach	Redusere CO ₂ -intensitet	94
Social				
401	NRS 16 2.10	Labor/Employment		
402		Labor/Management Relations	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
403		Occupational Health and Safety	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
404		Training and Education	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
405		Diversity and Equal Opportunity	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91

Nummer på note i henhold til GRI	Krav til styrets årsberetning	Beskrivelse av krav (GRI-krav eksisterer bare på engelsk og er derfor ikke oversatt)	Kommentar	Side
405-2		Ratio of basic salary and remuneration of women to men	Tryggere Samfunn	86-91
406	NRS 16 2.10	Non-discrimination	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
407	NRS 16 2.10	Freedom of Association and Collective Bargaining	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
408		Child labor	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
409		Forced or Compulsory Labor	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
410		Security Practices	Engasjerte ansatte GDPR og varsling	73-75 49-50
411		Rights of Indigenous people	Diskriminering er forbudt etter lokal lov. Bærekraftpolicy krever etterlevelse av Global Compact	
412		Human Rights Assessment	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
103-1		Explanation of the material topic and its Boundary	Interessentanalysen	31
103-2		The management approach and its components	Engasjerte ansatte	73-75
103-3		Evaluation of the management approach	Engasjerte ansatte Tryggere Samfunn	73-75 86-91
412-3		Significant investment agreements and contracts that include human rights clauses or that underwent human rights screening	Kapitalforvaltningen vår Ansvarlige investeringer	41-43 96-97
413		Local Communities	Gjensidige har distribusjon og skadebehandling ved flere lokalkontorer i alle land og bidrar med det til arbeidsplasser og skatteinntekter lokalt	
414		Supplier social assessment	Vårt engasjement for våre leverandører Redusere CO ₂ -intensitet	82 94
414-1		Percentage of new suppliers that were screened using social criteria	Oppfølging av våre leverandører	82
103-1		Explanation of the material topic and its Boundary	Interessentanalysen	31
103-2		The management approach and its components	Vårt engasjement for våre leverandører	82
103-3		Evaluation of the management approach	Redusere CO ₂ -intensitet	94
415		Public Policy	Gjensidige gir ikke direkte eller indirekte støtte til politiske partier	
416		Customer health	Gjensidiges forretningsmodell Tryggere samfunn, bærekraftige produkter	28-30 88-89
417		Marketing and Labeling		
417-2		Incidents of non-compliance concerning product and service information and labeling	Tryggere samfunn - klagebehandling	91
417-3		Incidents of non-compliance concerning marketing communications	Tryggere samfunn - klagebehandling	91
418		Customer Privacy		
418-1		Substantiated complaints concerning breaches of customer privacy and losses of customer data	Tryggere samfunn - klagebehandling	91
103-1		Explanation of the material topic and its Boundary	Interessentanalysen	31
103-2		The management approach and its components	Områder med særlig streng oppfølging av etterlevelse	49-50
103-3		Evaluation of the management approach	Områder med særlig streng oppfølging av etterlevelse	49-50

Nummer på note i henhold til GRI	Krav til styrets årsberetning	Beskrivelse av krav (GRI-krav eksisterer bare på engelsk og er derfor ikke oversatt)	Kommentar	Side
Other legal requirements to be reported				
	NRS 3	Hendelser etter balansedagen	Redegjørelse for årsregnskapet	108
	NRS 16 2.5	Forskning og utvikling	Redegjørelse for årsregnskapet	98
	NRS 16 2.5.3	Kontantstrømmer	Redegjørelse for årsregnskapet	101
	NRS 16 2.5.2	Finansiell posisjon og likviditet	Redegjørelse for årsregnskapet	100
	NRS 16 2.8	Fortsatt drift	Redegjørelse for årsregnskapet	98
	NRS 16 2.9	Disponering av resultat før andre inntekter og kostnader	Redegjørelse for årsregnskapet	108
	Vphl §5-5/ Vpf §5-2	Erklæring fra styret og daglig leder		206

Vedlegg 2 – Beskrivelse av rating og hvem vi støtter

Medlemskap, forpliktelser, sertifiseringer.

Rating Morgan Stanley (MSCI) Sustainalytics Standard & Poor's (S&P) Carbone Disclosures Project (CDP) Ipsos Sustainable Brand Bearingpoint Universum	Resultat BBB BBB A/Stable C Nr 1. Beste omdømme i finans i Norge Nr 1. Mest bærekraftige brand i finans i Norge Nr 1. Mest digitale forsikringsselskap i Norge Nr 1. Mest attraktive forsikringsselskap blant studenter i Norge
Vi støtter Paris 2015 UN Global Compact NORSIF Carbone Disclosures Project (CDP) Kirkens Bymisjon	
Sertifisert Miljøfyrtårn i Norge	

Gjensidige er et ledende nordisk skadeforsikrings-selskap som er bygget av kunder, for kunder. Konsernet er notert ved Oslo Børs. Vi har om lag 3.700 medarbeidere og tilbyr skadeforsikring i Norge, Danmark, Sverige og Baltikum. I Norge tilbys også pensjon og sparing.

Driftsinntektene var 26 milliarder kroner i 2019, mens sum eiendeler utgjorde 112 milliarder kroner.